דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

היום בדבר
- חנה זמר, חיים גורי, עמוס עוז, ניבה לניר, טוביה מנדלסון, חגי אשד, יוסי מלמן, אבנר תבורי, אברהם בורג ואמיר נוימן – על פרשת־שמיר
- אמיר אורן על המזרח התיכון בשנות ה־50
- יעל אדמוני על פרופסור אריה זקס
- „משא" לתרבות ולאמנות ו„דבר השבוע"

קרבוסילן
שתי כמוסות למניעת הצטברות גזים במערכת העיכול.
אביק בע"מ

יום שישי, כ"ז בסיוון תשמ"ו, 4 ביולי 1986 • גליון 18851
היום 64 עמודים כולל „דבר־השבוע" • המחיר 1.10 ש"ח באילת 94 אג'.

האחיות: בימים כתיקנם מתים חולים כי אינם מקבלים טיפול בגלל מחסור באחיות

הוועד המרכזי של ההסתדרות הרפואית הורה לרופאים להפסיק את כל הטיפולים הסיעודיים

מאת דבקה הרניש, סופרת „דבר"

מטה האחיות והאחים בבתי החולים, השובתים זה היום ה־12, החליט לפתוח את „תיבת הפנדורה" ולגלות לציבור הרחב מה מתרחש בבתי החולים בימים כתיקנם ואיך מתים החולים שלא מקבלים טיפול סיעודי בגלל המחסור החמור באחיות. במסיבת העיתונאים, שמכנסים הבוקר ראשי חטיבת בתי החולים, הם עומדים להפר את „קשר השתיקה" ולספר על מקרים שארעו ועל המצב שדחף אותם לצאת למאבק.

„במידה שהתכנית הכלכלית לא תתחשב בצרכים הסיעודיים, תהרס מערכת האישפוז ויפגע הציבור המאושפז, שהוא בן־ערובה בידי הממשלה" – הודיע אתמול מטה השובתים, ובפעם הראשונה בכל ימי השביתה יצא ישירות נגד השר גור: „מדוע שר־הבריאות אינו מוצא דרך שתאפשר ישיבה עם כל הגורמים הנוגעים בדבר עד למציאת פתרון? האחריות לבריאות העם מוטלת עליו מתוקף תפקידו, ואם אינו מסוגל לטפל בכך, מן הראוי שיסיק את המסקנות ויפנה מקומו למי שמסוגל".

הוועד המרכזי של ההסתדרות הרפואית, שהתכנס אמש ושמע דיווחים של נציגי בתי החולים על הנעשה בשטח, הורה לרופאים להפסיק את כל הטיפולים הסיעודיים שעשו מאז תחילת שביתת האחיות, למעט לחולים שנשקפת סכנה לחייהם. על סמך הדיווחים מבתי החולים קבע הוועד, „ללא כחל וסרק", כי אכן נפטרים חולים כתוצאה משביתת האחיות וקבל, כי הרופאים אינם יכולים להיות „שופטים בקביעה מי יחיה ומי ימות". להלן נאמר בהודעת הוועד, כי בנסיבות שנוצרו לא יוכלו הרופאים לשאת יותר באחריות לחוליהם. על הרופאים לפעול בכפוף להצלת חיי אדם בשעת חירום זו ותו לא".

הוועד המרכזי של ההסתדרות הרפואית הודיע באופן הד משמעי, כי הוא יעמוד מאחורי כל רופא שישגה, חלילה, בשל מסיבות של לחץ וחירום בהם הוא נתון עתה. הוועד גם קבע, כי „משבר האחיות הוא המשך ישיר לערעור הממושך בשרותי הבריאות ולהתעלמות המוסדות ממצוקות אמיתיות". הוועד קרא לצדדים „לעשות מאמץ עליון לפתרון הסכסוך תוך התחשבות מקסימלית בעבודת האחיות ובחשיבותה – שאם לא כן תהיה האחריות לתוצאות על מי שהביאו את שרותי הבריאות לכלל פשיטת רגל".

(המשך בעמ' 2)

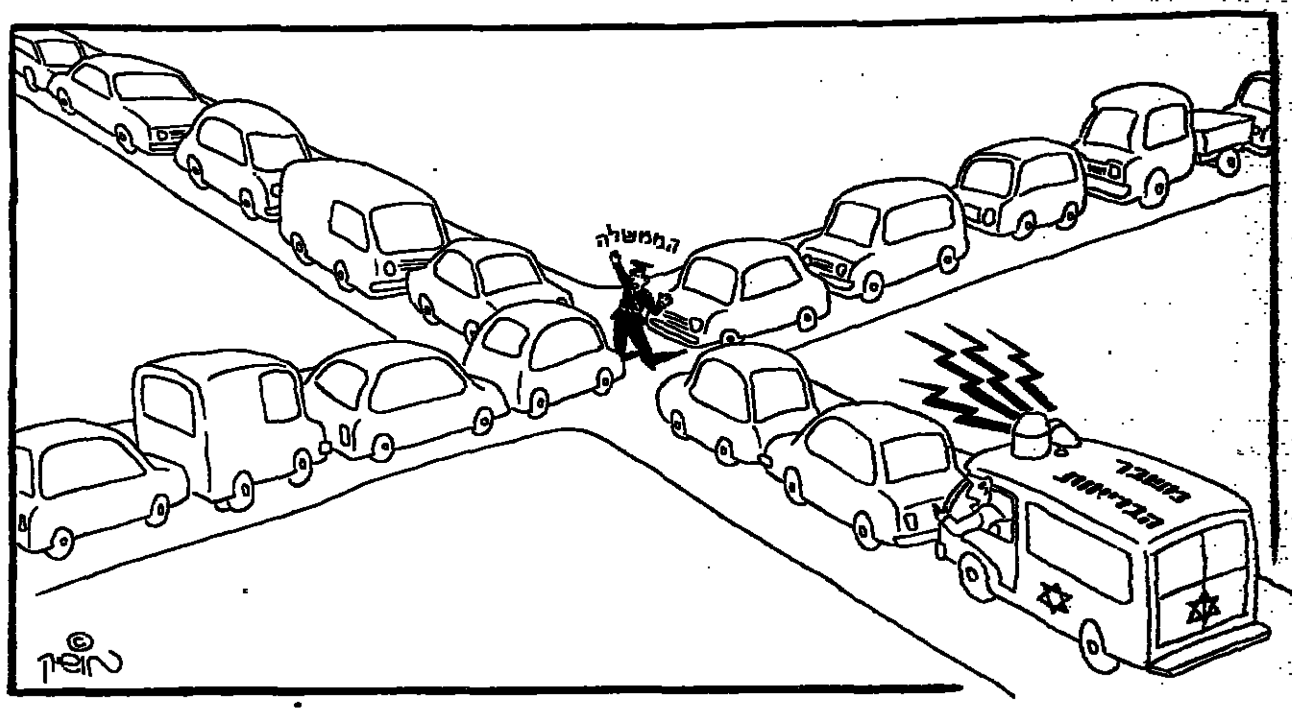

לישכת מפ' העבודה כפתה על פרס לקיים דיון בחקירת פרשת השב"כ

מאת סופר „דבר" לענייני מפלגות

בניגוד לעמדת ראש הממשלה שמעון פרס וברוב של 23 חברים נגד 17 החליטה אתמול לישכת מפלגת העבודה לדון בחקירת פרשת השב"כ.

במוקד הדיון שהחל ועדיין לא הסתיים היה עימות חריף בין ראש הממשלה שמעון פרס לבין שר המשפטים לשעבר חיים צדוק. צדוק אמר: „בן־גוריון הלך למדבר הפוליטי על הרבה פחות מזה". וכינה את החלטת החנינה כתרגיל לילי.

פרס הגיב: „לא היה שום תרגיל לילי".

חיים צדוק: „כל אחד בוחר לו את המילים שלו. היתה „עיסקה" של התפטרות וחנינה".

פרס: „אין לזה יסוד. המלה עיסקה לא מכובדת ולא נכונה". „אני מודיע שאכבד דעתו של היועץ המשפטי יותר מדעתו של חיים צדוק. צדוק לפני שבדק ושאל החליט שזה היה יום שחור".

צדוק: „עכשיו כשאני יודע יותר ממה שידעתי כשאמרתי זאת אני אומר – היה יום שחור".

השר שחל אמר בדיון כי גם קודם שהסתיים הדיון המשפטי בבג"צ צריך לתת את הדעת לוועדת חקירה אולם המפלגה אינה המסגרת המתאימה לכך. השר חיים בר־לב אמר כי ממשלת ישראל לא עברה לסדר היום בעניין פרשת השב"כ למרות ששמיר וחבר מרעיו רצו לעבור לסדר היום.

השר יצחק נבון אמר בדיון כי אין אפשרות לחקור את הדרג המדיני בלבד ויהיה צורך לחקור גם את אנשי השב"כ. השר נבון בעד חקירה.

לישכת מפלגת העבודה לא סיימה את הדיון והוא ימשך במועד אחר. הוחלט כי החלטת הסיעה השבוע המחייבת את החברים והשרים לתמוך בוועדת חקירה היא המוסכמת ואין על־כך עירעור.

פרס ושמיר יפגשו היום כדי לתאם את נוסח תשובת הממשלה לעתירות בבג"צ

שמיר שב ואומר: „לא ידעתי, לא כיסיתי, לא טשטשתי דבר"

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר" וטובה צימוקי, סופרת „דבר" בי־ם

מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר אומר בשיחה עם סופר „דבר" כי לא שינה שום הוראה שנתן קודמו בתפקיד, מנחם בגין, לשב"כ.

שמיר סיפר כי מנחם בגין הורה לשב"כ שלא לענות מחבלים הנופלים בשבי ישראל. „אני המשכתי לקיים הוראה זו של מנחם בגין", הדגיש שמיר. בזכור פורסם שראש השב"כ טען כי קיבל הוראה מראש הממשלה דאז שמיר, כי מחבלים שהשתתפו בפיגועי מיקוח לא ייצאו חיים. הוא סיפר גם כי הוא נפגש מדי פעם בפעם עם ראש השב"כ אברהם שלום, ויש בכוונתו לדבר עימו בקרוב וזאת על רקע העובדה כי גירסתו של ראש השב"כ סותרת את גירסתו של יצחק שמיר.

שמיר שב ואמר בשיחה כי מצפונו נקי וכי לא ידע על המאורעות הקשורים לאוטובוס קו 300, וכן לא נתן אישור לפני או בדיעבד להריגת המחבלים או לטשטוש הראיות בוועדות החקירה.

מקורביו של שמיר אמרו אמש ל„דבר" כי יצחק שמיר מצטער עתה על שלא נתן פרסום בשלב מוקדם לגירסתו ועל־כן נאלץ לעמוד בפני מה שהם מכנים „האשמות כזב ועלילות קשות".

יצחק שמיר עצמו אמר כי הוא שתק כדי לא לפגוע בשב"כ ומדיניות זו של אי־פגיעה בשירותים ממשיך להנחות אותו בנושא.

אפשר שראש הממשלה שמעון פרס יפגש היום עם ממלא מקומו יצחק שמיר, כדי לגבש את עמדתה של ממשלת ישראל בקשר לצו הביניים שהוצא נגדה בבית־הדין הגבוה לצדק, המורה לה להסביר מדוע לא הקים ועדת חקירה בפרשה זו.

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש, אינו מתכוון לשוב ולהיוועץ עם השרים בקשר לתשובות אותן הוא צריך לתת בתוך ימים מספר לבג"צ.

עם זאת הובהר אתמול, כי בתשובות לבג"צ לא מתכוון חריש לומר דבר על נושא הקמת ועדת חקירה משפטית. השאלה העיקרית עליה יענה תהיה בשאלת חקירה משטרתית.

הממשלה תתבקש לאשר כבר בישיבה הקרובה את השעיית רקנאטי מדיסקונט

חריש: השעיה־רק אם המצב בבנק פוגע בניהולו התקין

מאת דרור שרבים

הממשלה תתבקש לאשר ביום ראשון הקרוב את בקשת נגיד בנק ישראל להשעות את רפאל רקנאטי מראשות קבוצת דיסקונט, זאת לאחר שאתמול אישרה ועדת הרשיונות של בנק ישראל את מהלכי הנגיד המיועדים להביא להשעיית רקנאטי.

בקשת הדיון בממשלה הועברה על ידי הנגיד, פרופ' מיכאל ברונו לשר האוצר משה נסים. שר האוצר כבר הצהיר בשבוע שעבר כי הנגיד יקבל את גיבוי הממשלה בפעולותיו להשעיית רקנאטי. בבנק ישראל מייחסים חשיבות רבה לעמדת שר האוצר, שתהיה לה השפעה גדולה יותר בנושא זה מההתנגדות למהלך ההשעיה שמשמיע שר המדע גדעון פת.

אתמול הסתיים הליך נוסף בפעולה שנועדה להשעות את רקנאטי מתפקידיו כיו"ר מועצת המנהלים ומנהל ראשי בקבוצת דיסקונט, זאת על פי המלצת ועדת בייסקי. ועדת הרשיונות של הבנק המרכזי המליצה לנגיד להפעיל את סמכותו לפי סעיף 8 ד' לפקודת הבנקאות ולהשעות את רקנאטי. בוועדת הרשיונות, המורכבת כולה על טהרת אנשי הציבור מכהן כיו"ר התעשיין יצחק ריימן ובישיבה שהתקיימה אתמול השתתפו גם דב בן־דרור, ד"ר מאיר חת ודויד גולומב.

ביום ראשון השבוע שלח נגיד בנק ישראל לרקנאטי ולבנק דיסקונט הודעה בו הודיע על כוונתו להשעות את רקנאטי ונתן לבנק ומנהלו להגיש את טיעוניהם בכתב. זאת לאחר ששבוע קודם לכן התקיימה פגישה בין הצדדים בה נמסרה כוונת ההשעיה. ביום רביעי השבוע מסרו נציגי הבנק את טיעוניהם, והנגיד, לאחר ששקל מחדש את הנושא „בראש פתוח" פנה אתמול לוועדת הרשיונות של הבנק וקיבל חיזוק לעמדתו להשעיית רקנאטי.

קדמה להליך זה פניה ליועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש בה נמסרה כוונת ההשעיה באמצעות שימוש בסעיף 8 ד' בפקודת הבנקאות. חריש נתן לנגיד „אור ירוק" לפעולה, אף שעמד על הקושי בהפעלת פקודת הבנקאות לצורך ההשעיה. חריש אומר בחוות דעתו לנגיד כי הוא יכול לפעול להשעיית רקנאטי אם הוא סבור כנגיד שעליו להביא להשעייתו בגלל המעשים המיוחסים לו על ידי ועדת בייסקי, רק אם לדעתו המצב בבנק יכול לפגוע בניהולו התקין. היועץ כותב בחוות הדעת שאפשר להפעיל את סעיף 8 ד' בפקודה המאפשרת לו להשעות מנהל עסקים של בנק רק אם אין הבנק יכול לכבד התחייבות או שאין בידיו להשיב נכס שהפקידו אצלו.

פעולות הנגיד להשעיית רקנאטי אינן כוללות את תפקידיו של רקנאטי בראשות אי־די־בי, חברת האם של בנק דיסקונט. פקודת הבנקאות אינה נותנת סמכויות פעולה לנגיד לגבי חברות כאלה. דו"ח בייסקי ממליץ לשנות את החוק, כך שלנגיד בנק ישראל תהיה סמכות חוקית גם לגבי חברות אחזקה בנקאיות.

בבנק דיסקונט הביעו אתמול עידוד מחוות הדעת של חריש ושאלו: האם היועץ המשפטי לממשלה יוכל לייצג את רקנאטי בבג"צ? דובר הבנק הוסיף כי מעולם לא נמסר לבנק בעבר כי התגלתה בעיה של ניהול תקין בהקשר של ויסות מניות הבנקים, וכי הבנק מצויד בחוות דעת משפטיות על פיהן אין לנגיד סמכות להשעות את רקנאטי על פי פקודת הבנקאות.

עוכבה הוצאת עיתונים במז' ירושלים

מאת סופר „דבר" בירושלים

העתונים הערביים „אל פג'ר" ו„אל־מיתאק" לא הופיעו אתמול בגלל עיכובים של הצנזורה הצבאית.

הצנזורה עיכבה גם את האישורים להדפסת „אל־קודס" ו„אל־שעב" ואלה הופצו אתמול רק בצהריים.

מקור בטחוני אמר אתמול כי הצנזורה עיכבה את הדפסת העתונים הערביים כיוון שלאחרונה היו חריגות ועבירות רבות על צווי הצנזורה והיה חשש שבעיתונים יתפרסמו דברי הסתה.

גם בראשית השבוע עיכבה הצנזורה את עתוני מזרח ירושלים ובמערכות העתונים הערביים שוררת בשל כך התמרמרות רבה.

שרידים מתקופת ישו והברית החדשה – נתגלו בכפר נחום

מאת צבי אילן סופר „דבר"

שרידי כפר נחום מזמן ישו וה„ברית החדשה" נחשפו לראשונה בחפירות אגף העתיקות, הנערכות בהנהלת ד"ר וסיליוס צפירים בתחום הכנסיה האורתודוכסית שממזרח לבית הכנסת העתיק.

בחפירה נחשפו שרידי מבנים ציבוריים גדולים, שהשימוש בהם החל במאה הראשונה לספירה. נעשה בהם שימוש בבלוקי טיפוסי, כנראה כדי לאפשר עמידות כנגד שטפונות מהים הנואה. בין השאר נחשף מבנה שאורך צלעו 30 מטר, יש בו רצוף אבן מעולה ובריכה יפה, אולי רהט ציבורי (פונטנה). החופר מעלה אפשרות שזה היה השוק המרכזי, „הפורום" של כפר נחום בסוף ימי בית שני.

לפי תוצאות החפירות עולה שבתקופה הרומית הקדומה השתרע כפר נחום לאורך רצועה צרה בקירבת שפת הכינרת. רק בסוף התקופה הביזאנטית החלה העיר להתפשט כלפי צפון. ליד צפירים עבדה מיכל פלג והחופרים באו מ־5 אוניברסיטאות בארה"ב ובקנדה.

נחמקין: לפרק את הממשלה

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

שר החקלאות אריק נחמקין מציע לפרק את ממשלת האחדות הלאומית. נחמקין הנמנה עם „הניצים" במפלגת העבודה ואשר התנגד בעבר לפרוק השותפות עם הליכוד אומר בראיון ל„דבר": „הגעתי למסקנה כי הממשלה הזו אינה יכולה להמשיך עוד בדרכה ומוטב להגיע להסכמה עם הליכוד על פירוקה והקדמת הבחירות". שר החקלאות אומר עוד כי הוא ממשיך להתנגד להקמת ועדת חקירה בקשר לפרשת השב"כ, אך על אף זאת הוא סבור כי לא ניתן עוד להמשיך ולעבוד בשותוף עם הליכוד. אריק נחמקין הדגיש עוד כי יצביע בממשלה נגד הקמת ועדת החקירה אלא אם תהיה החלטה המחייבת את כל השרים של מפלגת העבודה להצביע אחרת. „לפי שעה אין שום החלטה מחייבת של הסיעה בכנסת על הדרך שבה השרים צריכים להצביע".

קצב הודיע לחקלאי לסיים את עבודתו

דוד מנה מונע לתפקיד

מאת חיים ביאור, כתב „דבר" לענייני עבודה

חוגים בהסתדרות הגיבו אתמול בחומרה לנוכח כוונתו של שר העבודה והרווחה, משה קצב, לבצע בקרוב את ההחלטה להדיח את מנכ"ל שירות התעסוקה, ברוך חקלאי.

השבוע זימן השר קצב ללישכתו את חקלאי והודיע לו רשמית כי עליו לסיים בקרוב את תפקידו כמנכ"ל השירות. התפקיד המתפנה יימסר לדוד מנע, המשמש כיום סמנכ"ל המוסד לביטוח לאומי.

חקלאי מועסק במשרד העבודה כבר 34 שנים ובעשור האחרון הוא מכהן כמנכ"ל שירות התעסוקה. בקרב עובדי השירות שוררת התמרמרות לנוכח ההחלטה לפטרו, ששמועות אודותיה נפוצו כבר לפני חודשים אחדים. העובדים מציינים שחקלאי הוא בעל רמה מקצועית גבוהה ובזכות תושייתו נמנעו תקלות רבות ביישומה של מדיניות התעסוקה.

בהסתדרות הטעימו אתמול כי השר קצב עוסק בעריפת ראשים שיטתית, מתוך שיקולים פוליטיים ובכך גורם נזק חמור ליחידות שונות במשרד העבודה.

חקירה בנסיבות מותו של חייל צד"ל

נהרג ע"י קצין צה"ל בקטטה

מאת כלי זלינגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

המשטרה הצבאית חוקרת את נסיבות הריגתו של חייל צד"ל על־ידי קצין צה"ל במהלך קטטה. הקצין נמצא במעצר עד לתום החקירה. במקביל, נעשה מאמץ להרגיע את הרוחות הסוערות לאחר התקרית.

בסך הכל העריכו גורמים צבאיים, כי צבא דרום לבנון מתפתח היטב. זה שמונה חודשים לא ארעו מקרי עריקה. בימים אלה מתחילה סידרה של 60 מגוייסים חדשים לצד"ל, חלקם שיעים, חרף נסיונות פיגוע וכ־65 פיגועים בחודש נגד חיילי צד"ל באזור הבטחון.

גורמים צבאיים העריכו כי המתיחות שביחסים בין חיילי האו"ם מכוח יוניפי"ל לבין צד"ל תפוג בעתיד הקרוב. ההערכה הזאת מבוססת, לדברי גורמים בצה"ל, על התחושה, כי מפקדי יוניפי"ל מכירים עתה בצד"ל.

הצבעה חוזרת על היטל הרכב

החליטה ועדת הכספים

מאת משה גבע, סופרו הכלכלי של „דבר"

ועדת הכספים של הכנסת החליטה אתמול פה אחד לערוך ביום ב' הקרוב הצבעה חוזרת על הצעת החוק להארכת היטל הרכב. הוועדה קיבלה בכך את הצעתו של חבר הכנסת יאיר צבן אשר טען כי גורמים במשרד הרישוי ובענף המחשבים מסרו לו כי ניתן להתחשב בשווי הרכב לקביעת גובה ההיטל, תוך עיבוד הנתונים במחשב. בכך כפרו אותם גורמים בקביעתו של הממונה על הכנסות המדינה ישראל ברזן, אשר הודיע לוועדה שהדבר אינו בר ביצוע. אותם גורמים יוזמנו לישיבתה הבאה של הוועדה.

על פי הצעת האוצר יוטל היטל בגובה שווה על רכבים מאותה שנת יצור ובעלי אותו נפח מנוע. זאת על אף העובדה שבמקרים מסויימים קיים פער של שלוש מאות אחוז בשווי ערכם בשוק. לעומת זאת מציע צבן להתחשב גם בשווי הרכב ולקבוע את ההיטל בהתאם.

עוד החליטה ועדת הכספים למנות ועדת משנה שתדון בהתבטאויותיו של ברזן לפני יומיים כלפי מספר חברי כנסת מבין חברי הוועדה.

שריפה באניה: סיגל בוערת

באניית המכולות סיגל של צים פרצה שריפה שפגעה קשה באניה. לכל אנשי הצוות שלום. בסיוע אניות וציוד כיבוי שהובא אל האניה הצליח הצוות לאתר את האש ולהציל את המטען. מחר תיגרר האניה לחוף מבטחים. הסיפור המלא ראה בעמ' 3. צילום – פוטו פלייש.

דו"ח ועדת מינקביץ ליישום המלצות בייסקי יוגש לאוצר

כוונה לאמץ את הרעיונות העיקריים שבדו"ח

מאת שלמה קרמר, סופרו הכלכלי של „דבר"

דו"ח ועדת מינקביץ לבחינת יישומן של המלצות ועדת בייסקי יוגש תוך יום יומיים לשר־האוצר משה ניסים. כך נודע לסופרנו ממקורות בכירים באוצר.

ועדת מינקביץ, אשר מונתה על־ידי השר משה ניסים יום לאחר פרסום דו"ח בייסקי, עסקה בנושא במשך למעלה מחודשיים ובחנה את אפשרויות יישום המלצות בייסקי לגבי הסדרת פעילות שוק ההון ומעורבות המערכת הבנקאית.

בוועדה היו חברים גם הממונה על שוק ההון באוצר ומשפטנים ממשרד־המשפטים. לסופרנו נודע, כי הוועדה התלבטה בעבודתה ביישומן של המלצות של ועדות מקצועיות הדיונים שעסקו בנושאים כגון דו"ח ועדת גבאי, אשר המלצותיה הוגשו אך טרם יושמו.

סופר „דבר" מוסיף כי הוועדה פעלה מתוך מגמה לאמץ את הרעיונות העקרוניים של דו"ח בייסקי ותשנה את כיווני היישום רק באותם התחומים בהם יש ניגודים מקצועיים בין המלצות בייסקי להמלצות ועדות מקצועיות אופרטיביות, אשר פעלו בעבר ושטרם הספיקו ליישם המלצותיהן (כהמלצות ועדת גבאי).

כידוע, הודיע שר־האוצר שועדת השרים שתטפל ביישום המלצות בייסקי תשב לראשונה רק כאשר דו"ח מינקביץ יונח בפני השרים וישמש תשתית לדיון ולהחלטות. מכאן שגם המלצות ועדת מינקביץ אינן בבחינת סוף פסוק, והן ניתנות עוד לשינויים בועדת השרים שתשב לראשונה בשבוע הבא לפי תבנית הזמנים שהציג שר־האוצר לציבור.

שיתוף הפעולה שבין ארגוני מחבלים מגביר הפעילות בצפון

התנגדות חזקה ב„אמל" לפיגועים בישראל

מאת כלי זלינגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

ההתארגנות הפלשתינית לפיגועים בדרום לבנון משלבת ומקבלת חיזוק משיתוף פעולה ברמה מקומית עם מחבלים מארגונים אחרים.

11 חוליות מחבלים מהארגונים הפלשתינים ניסו בשנה האחרונה לחדור לצפון ישראל לצרכי פיגועי־מיקוח ונתפסו על גדר המערכת או בסביבתה. 34 חוליות אחרות, של פלשתינים ואחרים, בעיקר שיעים, נפגעו בתוך אזור הבטחון במהלך נסיונות לפיגוע או בדרכן לישראל. בצה"ל צופים, כי במקביל לחיזוק גדר מערכת הבטחון והוכחת יעילותה ייעשו נסיונות להתגבר על הגדר באמצעות פלטפורמות מעופפות כמו דאונים, גלשנים או מסוקים.

אתמול נודע, כי מפקד חוליית מחבלים של החזית הדמוקרטית שנתפסה לפני זמן מה אומן בבריה"מ, שם היה תלמיד באחת האוניברסיטאות. גורמים צבאיים מציינים, כי בדרך כלל יש רק זיקה חלקית של המחבלים הפועלים בדרום לבנון לסורים או לרוסים, וכי חלקם הגדול פועל בהשראה מקומית או דתית.

על־פי הערכה מהווים הפלשתינים את פוטנציאל הפיגועים העיקרי. ההתנגדות השיעית להדירתם דרומה תועיל, לפיכך, לעניין הישראלי. אותה הערכה גם גורסת, כי שתוף פעולה מסויים הקיים כיום בין „אמל" לחיזבאללה יתנפץ בקרוב על רקע התנגדות חזקה ב„אמל" לפעילות פיגועים מוגברת נגד ישראל.

אין ממצאים פליליים בחקירה נגד רב פקד משה פרידמן

נחקר על דרך ניהול החקירה בפרשת דוד בלאס

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

הבדיקה שערך הקצין הבודק סנ"צ מרדכי תמורה בעניינו של רב־פקד משה פרידמן, חוקר ביחידה הארצית לחקירות הונאה, שפרש מהמשטרה לפני למעלה מחודש בעקבות חשדות שהועלו נגדו על מיוח בחקירה שנערכה נגד איש העסקים דוד בלאס, לא העלתה מימצאים פליליים חד־משמעיים.

דו"ח החקירה הועבר לראש אגף החקירות, אשר החליט להעביר את ממצאי הבדיקה לעיונה של התובעת במשפטו של דוד בלאס, עו"ד פנינה דבורין.

לפני למעלה מחודש החלו חוקרים ביחידה הארצית לחקירות הונאה מאשימים זה את זה בעבירות פליליות בעקבות חקירתו של בלאס. החוקרים האשימו את רב־פקד משה פרידמן בהאשמות חמורות בנוגע לאופן ניהול החקירה. ביחידה הועלו טענות, לפיהן היו חוקרים ששרתו גורמים חיצוניים בעלי אינטרסים בחקירה.

פרישתו של פרידמן באה בעקבות חששות שהעלה ראש היחידה הארצית לחקירות הונאה, תת־ניצב יורם גונן, לגבי דרך איסוף חומר החקירה על־ידי פרידמן.

סגן ניצב מרדכי תמורה גם גבה עדויותיהם של אנשי צוות החקירה השלישי לעניינו של דוד בלאס, בראשותו של רפ"ק בועז גוטמן, אשר הביא למעצרו של בלאס ולהעמדתו לדין בעבירות מירמה חמורות. אנשי הצוות השלישי טענו, כי צוותו של פרידמן הכניס שינויים בהודאות העדים ושינה את משמעות דבריהם. לטענת חוקרים אלה, זה ההסבר לסתירות שהתגלו בין העדויות שנמסרו לצוות הראשון לבין העדויות שנמסרו לצוות השלישי. העדים שבהם דובר היו אנשי התקלים ו„בנק דיסקונט".

במהלך הערעור במעצרו של דוד בלאס התברר, כי אנשי הצוות השלישי בראשותו של רפ"ק בועז גוטמן סבורים שצוותו של פרידמן הכניס שינויים בעדויותיו של חיים יוליש, מי שהיה מנכ"ל המסלקה הבין־קיבוצית „עשת כספים".

מסמכי הסטייט דיפרטמנט לשנים 1952–54 מגלים:

ארצות הברית לא רצתה להוסיף ולתגבר את צה"ל

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

ראשי המטות המשולבים של זרועות צבא ארה"ב קיוו בשלהי 1952 כי עד שנת 1955 תוכל ישראל להעמיד שתי אוגדות חי"ר ו־80 מטוסי־קרב לרשות ברית־הגנה אזורית שתיועד לבלום תוקפנות סובייטית.

כך מגלים מסמכי הסטייט דיפרטמנט לשנים 1952–1954 שסיווגם הוסר. הערכת כוחו של צה"ל היתה משותפת לפנטגון ולממשלת בריטניה, אך הסטייט דיפרטמנט הציע שלא לתגבר את צה"ל. כי „יתכן שכבר הרחקנו לכת בכך". בניתוח המצב הצבאי באזור קבע הרמטכ"ל האמריקאי, גנרל עומאר בראדלי, כי השימוש בנשק גרעיני בו „אינו רצוי ואינו תכליתי".

המסמכים כוללים גם פרוטוקול של דיוני המועצה לביטחון לאומי במימשל אייזנהאואר, בהשתתפות הנשיא וסגנו ריצ'ארד ניקסון, שהתבטאו בחריפות נגד השפעת השדלה היהודית על המדיניות האמריקאית במזה"ת.

„על ארה"ב הופעל לחץ פוליטי כבד מאד לסבסד את הכלכלה הישראלית, שלעולם לא תוכל להתאזן, ונראה שיחזור שוב ושוב לבקש נדבות מארה"ב, בלי סיכוי לייצוב או לשיפור מתמידים", אמר ניקסון בדיון חסוי ביולי 1953. בכך־המסמכים נחשפים גם פרטים על נסיון איל־המכליות אריסטוטלס אונאסיס להשיג חוזים בסעודיה באמצעות פקידים בכירים המקורבים למלך סעוד, ועל תמרוניו של ג'ינסו ומתחרהו סטאברוס ניארכוס, באמצעות קשריו במימשל האמריקאי, לנופף באיום השימוש במידע זה כדי לזכות בחוזים אלה.

תארי „יקיר בית התפוצות" הוענקו אמש בטקס מרשים

בין מקבלי התואר – ציידת הנאצים ביאטה קלארספלד

ציידת הנאצים ביאטה קלארספלד. (צילום י.פ.פ.א.)

(ע). – בטקס מרשים הוענקו אתמול בערב תארי „יקיר בית התפוצות" לביאטה קלארספלד, לפיליפ קלוצניק, לפרופ' אפרים אורבך ולפנחס גינזבורג.

לביאטה קלארספלד הוענק התואר על משימת החיים שנטלה על עצמה, לא לסלוח ולא לתת לשכוח, ועל המסירות והאומץ שהיא מגלה במאבקה הבלתי נלאה להביא לדין צדק את מרצחי ישראל, הנאצים.

לפנחס (פינו) גינזבורג, הוענק התואר על תעוזתו במילוט נרדפים מגרמניה הנאצית, עוד טרם פרוץ מלחמת העולם.

לפרופ' אפרים אלימלך אורבך, חתן פרס ישראל במדעי היהדות, הוענק התואר על הישגיו המופלגים בלימוד מורשת עמנו, ועל התייצבותו בין נושאי הדגל של ערכי הסובלנות, אהבת האדם ורדיפת החירות.

לפיליפ מ. קלוצניק הוענק התואר על שירותו המסור לעם היהודי בכהונות הרמות שהוא ממלא זה שנים רבות ועל תרומתו להנצחת מורשת ישראל. כאחד ממייסדיה וראשיה של קרן הזכרון לתרבות היהודית.

בשם מקבלי התואר הודו פרופ' אפרים אלימלך אורבך ופיליפ קלוצניק. פרופ' אורבך אמר „היוצאים להצדיק מעשים שלא ייעשו על-ידי מה שקוראים עליהם את השם המפורש של אידיאלים גדולים ומקובלים – בין אם השם המפורש הוא תורה ודת, ובין אם השם המפורש הוא בטחון – אינם ערים דיים לתוצאות. כשם שאמרו חכמים, שכל האומר אין לי אלא תורה – אף תורה אין לו, וכך, כל האומר אין לי אלא בטחון, עשוי להגיע – חס וחלילה – לידי כך שאפילו בטחון אין לו. נשיאת השם לשוא יש בה משום חילול השם. הביקורת הגלויה על המתרחש בתוכנו, היא כשלעצמה תרומה גדולה לתרבותנו, ויכולה להיות פתח ליצירת תרבות טובה, בתנאי שתושמע מתוך אחריות ובלשון נאותה. אנו מצוים על אותו קרקע מצומצם, אבל מוצק, שזכינו בו במדינת ישראל, במחיר כבד של קרבנות, ובנשיאת עול כבד של בעיות חברה ודת. יש לשמור מכל משמר על חופש הדיבור, הויכוח והביקורת, כי רק בהם יש ערובה להערכה עצמית נכונה ולאהבת ישראל אמיתית.

רב ונזירה אמריקאים יצומו במחאה על בחירתו של ואלדהיים

בחזית הקתדראלה סנט סטיפן במרכז וינה

וינה (עי"ר). – רב ונזירה הגיעו אתמול בטיסה מניו-יורק לוינה, כדי לצום במחאה על השבעתו של מזכיר האו"ם לשעבר קורט ואלדהיים כנשיא אוסטריה. הטקס יהיה ביום ג' בבוקר.

בהציגו העתק מוגדל של מסמך מועדת פשעי המלחמה של האו"ם, שבו נאמר כי ואלדהיים מבוקש כ„חשוד בביצוע של הצת והמתת בני ערובה", אמר הרב „אבי" וייס. „המסמכים שבידינו אודות ואלדהיים מראים בבירור, כי הוא שקרן ובאזי הסר-הרוסה. אנו דורשים, כי ואלדהיים יתפטר ויעמיד את עצמו בפני בית-משפט בינלאומי של ניצולי שואה".

הרב וייס והנזירה רוז תריגג, שניהם אמריקאים, היו פעילים במערכה לשחרור אנטולי שצ'רנסקי. הם מתכוונים לצום בחזית הקתדראלה סנט סטיפן בלב וינה מיום א' בבוקר עד יום ג'.

קשרי הטלפון הרדיו והטלקס עם איראן נותקו בהפצצה מן האוויר

שני מטוסי קרב עיראקיים תקפו מרכז תקשורת

ניקוסיה (סוכנויות הידיעות). – חיל האוויר העיראקי הפציץ אתמול תחנת-קרקע לתקשורת לוויינים בדרום איראן ובכך ניתק את כל קשרי התקשורת בין איראן לעולם החיצון. ההפצצה העיראקית באה לאחר ההצלחות האיראניות על הקרקע, שהתבטאו בכיבוש העיר מהראן שלשום.

רדיו בגדאד מסר, כי שני מטוסי קרב עיראקיים השתתפו בתקיפה, ששיתקה לחלוטין את תחנת התקשורת באסדאבאד, המצויה כ-225 קילומטר דרומית-מערבית לטהראן. מקורות מערביים מסרו, כי קשרי הטלפון, הרדיו והטלקס עם איראן נותקו אתמול בלילה, כנראה בעקבות ההפצצה.

מטוסים עיראקיים גם הפציצו אתמול את מסוף הנפט באי הארג' וגרמו לנזק גדול במקום.

התקפות אלה באו בעקבות ההצלחות האחרונות של האיראנים באיזור העיר מהראן. שלשום הודתה עיראק בנפילת העיר הנמצאת בשטח איראן ושלטונות איראן טוענים, כי כוחותיהם מתקדמים לתוך שטח עיראק.

לדברי רדיו טהראן, למעלה מ-3,000 חיילים עיראקים נהרגו ונפצעו במתקפה האיראנית האחרונה באיזור. איראן גם טוענת, כי הפילה מספר מטוסים ומסוקים עיראקיים וכי השמידה כ-100 טנקי אויב.

משקיפים צבאיים ציינו, כי נפילת מהראן נותנת יתרון גדול לצבא האיראני, המסוגל כעת להסתער לעומק שטח עיראק ולנתק את הכביש בגדאד מהעיר בצרה בדרום.

88 מיליון פראנק בשוד בצרפת

מאת גדעון קיץ, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר"). – השוד הגדול ביותר בתולדות צרפת בוצע אתמול בסניף הבנק הממלכתי הצרפתי בעיירה סאנט נאזר. קומנדו של עשרה שודדים רעולי-פנים הצליח להסתלק עם 88 מיליון פראנק.

השודדים עלו לפנות בוקר בסולם ממגרשי החניה דרך מרפסת הבניין לדירתו של המנהל המתגורר בקומה השניה, שישן אותה עת שנת ישרים. כאשר ניסה להפעיל את האזעקה, ירו בו כדור אחד – ופצעו אותו.

כשהגיעו העובדים בבוקר, אילצו אותם השודדים לפתוח את חדר הכספת במרתף, שם נמצאו שקי כסף כה רבים, עד שהשודדים הכריחו את העובדים להשתתף בהעברת הכסף לשלוש מכוניות, שבהם נמלטו השודדים. כלי הרכב נתגלו מאוחר יותר בצד הדרך.

זמני הדלקת נרות

פרשת השבוע

כ"ח בסיון תשמ"ו – פרשת קרח

זמני הדלקת נרות

ערש"ש

ירושלים – 7.11

תל-אביב – 7.29

חיפה – 7.23

מוצ"ש

ירושלים – 8.32

תל-אביב – 8.30

חיפה – 8.35

דבר DAVAR

מאוחד עם למרחב

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מנהל כללי אהרן קראוס

המו"ל – „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל-אביב, רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מ.65233
טלפון 286141 (6 קווים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים: 281860, 298032
סניפים:
ת"א בית „דבר" רח' שינקין 45 טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים. המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16 בית מאזיה קומה ג' טל. 222451, 222353, 241306/7
המינהלה: רח' הלל 16, טל. 231251
חיפה, רח' הנביאים 27 טלפונים 3-642111, מ. 33104

בנק הפועלים בע"מ
הודעה על אסיפה כללית
של בעלי מניות הבנק

ניתנת בזה הודעה כי ביום ו' 11 ביולי 1986 בשעה 10.00 בבוקר, תתקיים באולם הישיבות של הבנק בשדרות רוטשילד 50, תל-אביב, האסיפה הכללית השנתית של בעלי מניות הבנק ועל סדר יומה עומדים הנושאים הבאים:

1. אישור המאזן ליום 31.12.85, חשבון רווח והפסד ודו"ח המנהלים לשנה שהסתיימה ביום 31.12.85.
2. בחירת מנהלים.
3. מינוי מבקרי חשבונות.
4. שונות

המחזיקים בתעודות מניה למוכ"ז של הבנק יוכלו להשתתף באסיפה, אם יפקידו את התעודות האמור במשרדי הבנק לא יאוחר משעה 10.00 בבוקר ביום ביולי 1986, על מנת שהתעודות תשארנה מופקדות [illegible] סיום האסיפה, או אם יפקידון בכל בנק או אצל [illegible] לניירות ערך, שהם חברי הבורסה לניירות ערך בתל-אביב, וימציאו אישור בדבר ההפקדה, כאמור, לפני פתיחת האסיפה

העתקים מהדינים והחשבונות הכספיים ודו"ח המנהלים לשנה שהסתיימה ביום 31.12.85 יוכלו בעלי המניות לקבל, לפי בקשתם, בכל סניפי הבנק בארץ ובחוץ לארץ.

אם כעבור חצי שעה מן המועד שנקבע לאסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק לא ימצא מנין חוקי הדרוש לקיומה, תדחה האסיפה ליום ו' 18 ביולי 1986 באותו מקום ובאותה שעה הרשומים לעיל, ואם גם באסיפה הנדחית כאמור לא ימצא מנין חוקי תוך מחצית השעה מן המועד שנקבע לפתיחתה, יהוו בעלי המניות שיהיו נוכחים בכל מספר שהוא, את המנין החוקי.

בפקודת הדירקטוריון
ח. קרופסקי, עו"ד
מזכיר הבנק

אבו מוסא: ערפאת מבזבז כספי אש"ף

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – אבו מוסא, מנהיג המורדים בפתח', טוען, כי בסיורו האחרון של יאסר ערפאת בכמה מארצות אפריקה השחורות, הוא חילק לכל אחד, מנשיאי מדינות אלה הבמאה בסך 5 מיליון דולר, כדי שלא יקימו יחסים דיפלומטיים עם ישראל – כך מסרו מקורות בלונדון. אבו-מוסא גם טען, כי לערפאת חשבון פרטי למעלה כ-500 מיליון דולר בבנק בירדן וחשבונות בנק בשוויץ.

לאחרונה הופצו דיווחים רבים בקשר לשחיתות באש"ף, והמקורות בלונדון טוענים, כי הליגה הערבית הודיעה לערפאת, כי לא תמשיך לשלם משכורותיהם של פעילי אש"ף העובדים במשרדי אש"ף בכמה מבירות העולם.

מנהיג פלג אש"ף המתנגד לערפאת בירדן, עטאללה-עטאללה (אבו-זאים) פרסם מסמכים המאשימים את ערפאת בהחזקת חשבונות פרטיים ובהוצאות מוגזמות על טיסות, מסיבות, תשלומי שוחד, רכישת דרכונים מזויפים ועוד.

לה פן ביקש לבקר במדינת ישראל

מאת גדעון קיץ, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר"). – מנהיג „החזית הלאומית" הצרפתית ז'אן מרי לה פן פנה וביקש רשמית להיות מוזמן לביקור בישראל. הבקשה הועברה לפני ימים אחדים לממשלת ישראל באמצעות שגריר ישראל בפאריס עובדיה סופר.

מקורבו של לה פן, פיליפ דורמסון (הוא עצמו אוהד ישראל), עשה כבר פניית גישוש בנושא זה לשגריר סופר ערב הבחירות בצרפת בחודש מארס.

הפעם הגיש דורמסון בקשה רשמית בשם מנהיגו. סופר ענה, כי לדעתו „אין העיתוי מתאים" לביקור כזה והצביע על כך, שבעת הדיון בפרלמנט הצרפתי בנושא ה„דוקטוראט" של אנרי רוק, שהכחיש את קיומם של תאי הגזים, היו אנשי „החזית הלאומית" היחידים שלא הצטרפו להודעת הגינוי של שר החינוך הגבוה הצרפתי.

עם זאת, אמר שגריר ישראל לבן שיחו, כי מכיוון שמדובר בבקשה רשמית הוא יעביר אותה לממשלת ישראל. שגרירות ישראל בפאריס פרסמה אתמול הודעה המשבחת את צעדו של השר הצרפתי דבקה, שביטל את תוקפו של הדוקטוראט של רוק. ההודעה אומרת, כי מדובר בצעד „חיובי ומופתי מצד ממשלה המחויבת לצדק ולכבוד האדם".

ג'ורג' חבש מזהיר ראשי עיריות

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

ארגון המחבלים „החזית העממית לשחרור פלשתין" בראשותו של ג'ורג' חבש רמז אתמול כי בכוונתו להתנקש בחיי ארבעת תושבי הגדה המערבית הרואים עצמם מועמדים לכהן בתפקידי ראשי עיריות בגדה בתאום עם ירדן וישראל.

בהודעה שפירסם דובר הארגון בדמשק נאמר כי לארגון נודע על „היוזמה הירדנית-ישראלית" למנות ראשי עירים חדשים בחברון, רמאללה, אלבירה ודורה ולכן הוא מזהיר את המועמדים לכהן בתפקידים אלה שלא להיענות ליוזמה זו. המוזהרים הם מחמד ג'עברי מחברון, חליל מוסא מרמאללה, וחיד מוסטפה מאלבירה ועבד אלפתאח דודין מדורה.

יצויין שארגונו של ג'ורג' חבש חיסל בשעתו את ראש עיריית שכם לשעבר זאפר אל-מסרי שמונה לתפקידו על-ידי הממשלה הישראלי בהבנה עם ירדן.

לוב מגייסת ניאו-נאצים

מאת דליה שחק, כתבת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – שגרירות לוב בבון עושה מאמצים לגייס מחבלים מקרב חוגים ניאו-נאצים ואנטישמיים וכן מקרב חוגים אנטי-אמריקאים, המתנגדים לשהיית כוחות צבא אמריקאים במערב גרמניה – כך נמסר ממקורות בלונדון.

בזמן האחרון קיצצה מערב-גרמניה בצוות של נציגויות לוב במערב גרמניה. עם זאת הקיצוצים היו מתונים משום ש-15 אחוז מן הנפט הגרמני מגיע מלוב, והיצוא של גרמניה ללוב עומד על 1.5 מיליארד מארק. כן נמסר, שחברות בניה גרמניות רבות עובדות בלוב ומעסיקות מאות עובדים גרמניים.

שר החוץ הגרמני הנס דיטריך גנשר, ניסה ליצור קשרים דיפלומטיים עם לוב דרך אלג'יריה, בעת ביקורו שם בחודש הקודם.

זכו בפיס

בהגרלת רב-פרס מצטבר של מפעל הפיס מס. 27/86 שהתקיימה ביום 3.7.86 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך –. 160,000.00 ש"ח זכה המספר 443736

כדור המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 90,000.00 ש"ח עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 340,000.00 ש"ח (כולל צבירה).

בסך –. 10,000.00 ש"ח זכה המספר: 469778.

בסך –. 4,000.00 ש"ח זכו המספרים 013080; 403998.

בסך –. 250.00 ש"ח זכו המספרים: 178365; 201591;
211352; 231016; 231597;
257453; 275784; 281301;
300383; 385230; 431345;
552620; 561910; 579718; 596958;
598636; 602353; 606570;
618068; 632137; 662760;
686670; 697490; 712383;
717079; 822988; 826269;
826887; 827932; 871627;
875977; 878610.

בסך –. 120.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב–: 7424; 7545.

בסך –. 20.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב–: 012; 838.

בסך –. 12.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב–: 032; 858; 905.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 6 זכו בסך של –. 2.00 ש"ח.

בסך –. 4.00 ש"ח זכו המספרים התלת-ספרתיים: 025; 026; 033; 075; 178; 188; 199; 257; 269; 278; 423; 504; 514; 542; 622; 641; 660; 674; 689; 768; 852; 871; 879; 929; 953; 993.

בסך –. 2.00 ש"ח זכו המספרים הדו-ספרתיים: 01; 05; 10; 13; 17; 19; 20; 23; 24; 25; 37; 39; 53; 57; 58; 65; 67; 68; 75; 77; 79; 83; 85; 91.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

קבוץ עין כרמל מודיע

החל מיום חמישי 3.7.86 הוחלפו מספרי הטלפון שלנו.

מרכזית הקיבוץ – 04 – 844211
הנהלת החשבונות – 04 – 844204
חדר האוכל – 04 – 844200
קל-קר עין כרמל – 04 – 844244

ניתן לחייג ישירות לחדרי החברים והמוסדות ע"י חיוג הקידומת 844 – 04 לפני מספר השלוחה.

אנו מודים לחברת „בזק" ועובדיה ולחברת „טל-רד" ועובדיה על השלמת הפרויקט.

אנו מודיעים בצער וכאב רב על פטירתו של

ד"ר יעקב פלדמן

ההלויה תצא מבית הכנסת הגדול בנס ציונה ברחוב תל-אביב ביום א' כ"ט תמוז תשמ"ו 6.7.86 בשעה 14.00 לבית העלמין המקומי

המשפחה המתאבלת

האפיפיור בבוגוטה, קולומביה, וידי המאמינים נשלחות לעברו צילום: אי.פי.

האחיות: בימים כתיקנם

(המשך מעמ' 1)

הבוקר מתכנסים במרכז הרפואי „שיבא" בתל-השומר מנהלי בתי החולים הממשלתיים מכל הארץ לכנס חירום עם שר-הבריאות מרדכי גור. לסופרת „דבר" נודע, כי דעת הרופאים היא ש„יושבים על פצצת זמן" ומנהלי בתי החולים עומדים לתבוע מהשר גור לפעול לאלתר להפסקת שביתת האחיות. השר גור טען אתמול, שבתי החולים הממשלתיים יכולים עוד להחזיק מעמד עד שבת. לדבריו „יש הבדל בין הדיווחים העיתונאיים לבין המצב בבתי החולים – למעט בתי החולים של קופת חולים". השר גור, שנפגש אתמול בבוקר עם נציגות האחיות השובתות, קרא להן לחזור לעבודה בבתי החולים ולהכנס למו"מ מייד. לדבריו לא תשבור הממשלה את האיזון הכלכלי ולא תגרום לחידוש האינפלציה. הוא קרא לאחיות להעמיד את תביעותיהם על בסיס מציאותי.

ביום א' הקרוב אמורים עובדי המנהל, המשק והעובדים הפרה-רפואיים בבתי החולים הממשלתיים לקיים שביתת אזהרה ל-24 שעות על רקע שחיקת שכרם. הבוקר יקיים משרד-הבריאות מגעים עם הוועד הארצי של העובדים בנסיון לשכנעם לבטל את השביתה. עובדי „מגן דוד אדום" השובתים רעב המשיכו אמש במגעים עם נציגים בהסתדרות ועם סמנכ"ל משרד הבריאות. עובדי מד"א נענו לפנייתו של השר גור ומפעילים בכל סניף אוטובוס אחד וניידת לטיפול נמרץ בכל מחוז.

האחיות לא הוריפו אתמול את שביתתן ובכך נענו לפנייתו של מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר, שנפגש אתמול עם נציגיהן. קיסר הבהיר בפגישה את האחריות המתחייבת לשמירה על מצב החולים ולתפעול בתי החולים. הוא אמר, כי המצב חמור וכי חייבים למצוא נוסחה שתאפשר כניסה למו"מ. מזכ"ל ההסתדרות קרא לממשלה לחזור לאלתר אל שולחן המו"מ באמצעות ההסתדרות במטרה לסיימו ולמנוע הסבל שפוקד את הזקוקים למערכת הבריאות בעת הזאת ובמצב הנתון.

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד, המשיך אתמול במאמציו ליצירת תנאים שיאפשרו פתיחת המשא ומתן. הוא נפגש בשעות הצהרים עם הממונה על השכר במשרד האוצר הלל רוזאי, אך כפי שנמסר לסופרת „דבר", „הפגישה התפוצצה". הברפלד ניסה בשעות הערב לחדש את מגעיו עם רוזאי.

האחיות נענו לקיסר ולא הוריפו את צעדי המאבק המקצועי

המזכ"ל קורא לממשלה לחזור אל שולחן המו"מ

מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר נועד אתמול (יום ה') עם נציגות האחיות השובתות בבתי-החולים ופנה אליהן שלא להחריף את צעדי המאבק המקצועי. האחיות הבטיחו למזכ"ל שפנייתו מובאת כהמלצתם למטה המאבק שיאשרה ברוח הסיכום עם מזכ"ל ההסתדרות שהבהיר את האחריות המתחייבת בשמירה על מצב החולים ותיפעול בתי-החולים.

כמו כן קרא מזכ"ל ההסתדרות לממשלה לחזור לאלתר אל שולחן המו"מ באמצעות ההסתדרות על מנת לסיימו ולמנוע הסבל שפוקד את הזקוקים למערכת הבריאות בעת הזאת ובמצב הנתון.

שני אנשי „כך" למשפט על העלבת נשיא המדינה

(ע). – משטרת ירושלים סיימה את חקירתה בפרשת ההתבטאויות נגד נשיא המדינה שהושמעו במהלך ועידתה השנתית של תנועת „כך" והחליטה להעמיד למשפט שני פעילים בתנועה. לבית משפט השלום בירושלים הוגש אתמול כתב אישום נגד ראובן בן עמית ומשה פיטולסקי, המואשמים בהעלבת נשיא המדינה, בעת שנאמו בפני ועידת תנועת „כך" ב-12 בפברואר השנה בבנייני האומה.

בכתב האישום מייחס התובע, מפקח נועם לרנר, לבן עמית, כי אמר על הנשיא, בין השאר, שהוא „מולך, הורס ומשמיד את יהדותנו, ממשיך את השמדה, את מלאכת המוות".

פיטולסקי מואשם בכך שאמר „אינני מוכן לשבת עם יצור מתועב כמוהו לשולחן אחד".

המשפט ייפתח באמצע החודש בפני נשיא בית משפט השלום השופט אהרן שמחה.

יורש העצר של ירדן מתריע על התלות הכלכלית של ישראל בארה"ב

„הכוחות האלה מרחיקים את ישראל מאזורנו יותר ויותר"

מאת גדעון קיץ, סופר „דבר" בצרפת

פאריס, (מיוחד ל„דבר"). – יורש העצר של ירדן הנסיך חסן מתח בראיון לעיתון „לה פיגרו" ביקורת על הסכם הסחר החופשי בין ישראל לארה"ב ועל „תוכנית מרשל" של שמעון פרס.

חסן אומר, כי הסכם הסחר החופשי והסכם על יצור מתואם של ציוד צבאי בעל טכנולוגיה גבוהה מביאים לתלות אסטרטגית של ישראל בארה"ב. הוא מבקר את „התעקשותו של סגן מזכיר ההגנה האמריקאי ריצ'ארד פירל ושל „הימין האמריקאי" להציג את ישראל כקלף אסטרטגי בעימות עם ברה"מ.

גם הנסיונות להפוך את ישראל ל„חברה נלווה" בשוק האירופאי המשותף מתוספים, לדברי הנסיך חסאן, ל„כל הכוחות המרחיקים את ישראל מאזורנו ונודדים אותה יותר ויותר למען תלות במערב". הוא מביע צער על כך, שארה"ב בוחנת את יחסיה עם האיזור תוך התייחסות לנושא אחד בלבד – הלוחמה בטרור. „לארה"ב אין יותר השקפה אזורית במזרח התיכון", אמר חסן.

אשר ל„תוכנית מרשל" אומר חסן: „לא פרס הוא שיזם רעיון של תוכנית. אנחנו דיברנו על כך עוד בתחילת שנות השבעים. משעשע לראות את פרס מתייחס לגורם הכלכלי באיזור, כאשר למעשה ישראל מעולם לא ניסתה להשתלב בו". לדעת יורש העצר, השימוש במונח תוכנית מרשל עלול להביא לתוצאה ההפוכה מכוונתו של פרס. „מי האומר שנוצל על ידי הימין או השמאל הקיצוני שיאמר להם: מדינות הצפון העשירות מציעות תרופות כלכליות לבעיות פוליטיות שלא נפתרו".

קריאה לכל מדינות העולם להכיר במדינה התורכית בצפון קפריסין

ראש ממשלת תורכיה מבקר לראשונה באי המחולק

ניקוסיה (א.פ.). – ראש ממשלת תורכיה טורגוט אוזאל, המבקר עתה בצפון קפריסין, קרא לכל מדינות העולם להכיר במדינה התורכית העצמאית, שהוקמה בצפון האי לאחר הפלישה התורכית ב-1974.

בנאום בפני הפרלמנט התורכי בניקוסיה, אמר אוזאל, שהגיע שלשום לאי לביקור ראשון של ראש מדינה תורכית מאז הכיבוש, כי מדינות העולם חייבות להיות „ריאליסטיות" ולהכיר ביישות התורכית בצפון האי. כידוע, מתנגדת הקהילה הבינלאומית, ובראשותה האו"ם, להכרה ביישות זו הדורשת ממנה להתאחד עם החלק היווני של המדינה.

ביקורו של אוזאל עורר גל של הפגנות המוניות בחלק היווני של האי. מאות עורכי דין יוונים חצו את קו-ההפרדה בין שני חלקי העיר ניקוסיה. נכנסו לשטח התורכי וקראו קריאות בגנות הביקור. נשיא קפריסין כינה את הביקור כ„פרובוקציה".

גם בקרב הקהילה התורכית עורר הביקור זעם. מנהיג האופוזיציה השמאלית של התורכים בקפריסין דחה את תוכניתו של אוזאל למדינה עצמאית. „איננו רוצים להפוך למאורת פרוצות והברחות כמו הונג-קונג", אמר המנהיג, שביקר גם את הנוכחות של הצבא התורכי באי.

ממשלת יוון הגישה מחאה חריפה למועצת השוק האירופי המשותף בנוגע לביקור של אוזאל, בטענה כי הביקור מהווה התגרות בממשלת אתונה. לדברי ממשלת יוון, מוכיח הביקור כי תורכיה איננה תומכת למעשה במאמצי האו"ם לאיחוד האי.

פרשנות: הפגנה מרשימה נגד השלטון של פינושה ולמען החזרת הדמוקרטיה

מאת שלמה שפיר סופר „דבר"

שביתת המחאה של יומיים בסנטיאגו בירת צ'ילה נגד משטרו של גנראל פינושה ולמען החזרת הדמוקרטיה, שעמדה להסתיים אמש, היתה אחת ההפגנות המרשימות ביותר נגד השלטון הרודני הקיים במדינה דרום אמריקאית זו ב-13 השנים האחרונות.

אף כי בגלל הלחץ של השלטונות, ריכוז צבא רב וגם בגלל האבטלה הגבוהה הנאמדת ב-25 אחוז לא היתה השביתה בבירה בה חיים 4 מתוך 11 מיליון תושבי צ'ילה מלאה והרבה חנויות ובתי חרושת לא השבתו, היא הצליחה בעיקר בתחום הפסקת התחבורה בשל היענות הרוב המכריע של חברות ההובלה לקריאת עצרת האזרחים, קואליציה רחבה של 18 איגודי עובדים, ארגונים מקצועיים, ארגונים קהילתיים ואחרים שארגנה את השביתה. הקואליציה הרחבה הזאת אף מאיימת בעריכת שביתה כללית במועד מאוחר יותר, כדי לשדל את הצבא לנטוש את פינושה, לחזור לקסרקטינים ולסלול את הדרך לחידוש הדמוקרטיה.

ממשלת פינושה הפעילה בינתיים סמכויות חירום כדי להפסיק את הדיווח לתחנות הרדיו על מהלך השביתה. כן פתחה בהליכים משפטיים נגד המארגנים.

מתנגדי המשטר הרודני של פינושה בונים על כך שבאחרונה נתגלו חילוקי דעות בין אחדים מראשי הכת הצבאית לגבי המועד והצורה שבה יתקיימו הבחירות הבאות. פינושה עצמו מעוניין במישאל עם שיאריך את כהונתו כנשיא אזרחי אבל אחרים מראשי הצבא נוטים לאפשרות לשינוי המשטר האוטוריטארי הנוכחי.

גם הממשל האמריקאי החל במחצית השנה האחרונה להסתייג ממשטר פינושה. במרס הוא סמך את ידיו על ביקורת שנמתחה על ממשלת צ'ילה באו"ם בפרשת הפרת זכויות האדם, והשגריר האמריקאי אף ניסה לשכנע את פינושה כי החזרת הדמוקרטיה לארצו תעודד השקעות נדיבות ותסייע לצ'ילה להתגבר על המשבר הכלכלי שאליו נקלעה. גם ועידת הבישופים של הכנסיה הקאתולית הביעה לפני חודשיים את מחאתה על הסבל הרב, הרעב, העוני, האבטלה והפחד של ההמונים.

סנטיאגו, צ'ילה: קורבנות ההפגנה צילום: אי.פי.

ארה"ב חוגגת את יום העצמאות ה־210 במרכז החגיגות 100 שנים לפסל החירות

למעלה מארבעים מיליון איש ישתתפו בחגיגות ענק

מאת סופרת "דבר"

ניו יורק (מכתבות הידיעות). – אמריקה החלה לחגוג אתמול את יום ההולדה ה־100 של פסל החירות, במכסיבל בן 72 שעות, שהתחיל במשט של אלפי ספינות מכל הגדלים מול נמל ניו יורק. בחגיגות ישתתפו למעלה מ־40 מיליון איש.

בדשא הגדול, התלת־מפלסי, של מעון השגריר האמריקאי בישראל, היה אתמול צפוף מרוב אח"מים: כל המי־ומי באו למסיבת קבלת הפנים של השגריר תומאס פיקרינג ורעייתו אליס, ביום העצמאות של ארה"ב.

המסיבה הוקדמה ביום אחד, כי בליל שבת אי אפשר להזמין אורחים בישראל. היה פסל חירות (ומרגרינה תעשייתית) היו דוקים דיינר, היה "ברביקיו" כמיטב המסורת האמריקאית, היתה נגינת המנונים של שתי המדינות, והיה נאום של השגריר אשר סיים אותו, לקול תשואות, בפיסקה שלמה בעברית צחה. השגריר פיקרינג ציטט בנאומו גם את אבא אבן, שאמר כי 210 השנים הראשונות הן הקשות ביותר...

בין האורחים היו גם ראש השב"כ אברהם שלום, והיועץ המשפטי של ה"סטייט דיפרטמנט" השופט אברהם סופר, שהגדיר את שיחותיו כאן (בעניין טאבה) כ"קונסטרוקטיביות". מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ניצל את ההזדמנות למאמצי שכנוע שעשה כלפי שר־האוצר משה נסים בעניין האחיות; ראש הממשלה נראה נינוח על אף הוויכוח בלשכת מפלגתו, וכל האורחים שמחו ביניהם על "כן ועדת חקירה, לא ועדת חקירה". את הנושא הזה השגריר לא הזכיר בנאומו, אך הוא הזכיר, לעומת זאת, את מאמצי השלום המשותפים החיוביים להמשך.

החגיגות עמדו להיפתח הבוקר רשמית, כאשר הנשיא רייגן ולימינו נשיא צרפת פרנסואה מיטראן יחנכו מחדש את פסל החירות הניצב בנמל העיר. הפסל הענק לממשלת ארה"ב כשי מטעם ממשלת צרפת לפני 100 שנה ובשנתיים האחרונות הוא עבר שיפוץ, שעלה 70 מיליון דולר.

הטקס יתחיל בשעה שריינן ילחץ על מתג, באמצעותו תשולח קרן לייזר, שתחצה את נמל ניו יורק ותפעיל מערכת תאורה של 1.4 מיליון וואט להארת פסל החירות. לפני יציאתו לניו יורק אמר רייגן, כי הפסל הוא "לפיד תקווה לעולם כולו".

אתמול נצבו מאות אלפי אנשים לאורך החוף המזרחי של מנהאטן כדי לצפות במשט של 200 מבין 40,000 האניות, ספינות המפרש והשעשועים, שבאו מכל רחבי העולם כדי לחלוק כבוד לפסל החירות. אלפי אורחים לבושים בבגדים ססגוניים החלו נוהרים מהמדינות הסמוכות ברכבות ובאוטובוסים, ומפעלים רבים שחררו את עובדיהם מוקדם יותר, כדי שלא יילכדו בפקקי תנועה ענקיים.

יותר מ־22,000 שוטרים הופקדו על השמירה ב"שבוע החירות" ואליהם הצטרפו מאות סוכנים פדראליים. בעיר נמצאים גם לוחמים של כוח עילית צבאי ללוחמה בטירור.

הנשיא מיטראן הוא הנציג הזר היחיד, שהוזמן על־ידי רייגן להשתתף בחגיגות. אף שהביקור הוא טיקסי בעיקרו, הביעו משקיפים תקווה, כי הוא יסייע להפיג את המתיחות בין המדינות, לאחר שצרפת סירבה לאפשר למטוסים אמריקאים לעבור בשטחה בדרכם ללוב.

עם זאת, מעוררות החגיגות רגשות מעורבים בקרב האזרחים השחורים בארה"ב. "לא באנו הנה כמו האחרים ועדיין איננו זוכים לאותו יחס, כמו שזוכים לו האחרים", הסביר פוליטיקאי שחור מניו יורק, רגג גרין.

מברק ברכה מהרצוג לרייגן

(ע). – נשיא המדינה חיים הרצוג שיגר אתמול מברק ברכה לנשיא ארה"ב רונלד רייגן, לרגל יום העצמאות ה־210 של ארצו, החל היום ה־4 ביולי.

במברק כותב הנשיא הרצוג: "לכל אלה שיקר להם רעיון החירות והעולם הדמוקרטי שבו יוכלו בני אדם, בכל מקום, לחיות בשיוויון ואחווה – הכרזת העצמאות של ארה"ב היא ציון דרך בתולדות התרבות האנושית".

הנשיא הרצוג הוסיף, כי הידידות העמוקה בין שתי המדינות היא מקור עידוד לעם ישראל ולממשלתו והביע תקווה, כי הקשרים בין ארה"ב לישראל יעמיקו ויתחזקו.

פסל החירות – העותק ממרגרינה צילום: י.פ.פ.א

כבתה הדליקה באנית המכולות "סיגל" סיבתה המשוערת – השתחרר צינור דלק

צוות האניה ממשיך לנקוט אמצעי זהירות נגד התחדשות האש

מאת יעקב מיכלסקי, כתב "דבר"

האש באניה "סיגל" כובתה אתמול בשעות הערב, אולם צוות האניה מוסיף לנקוט את כל אמצעי הזהירות לבקיה שתפרוץ התלקחות מחודשת של האש, דבר הקורה לעיתים קרובות לאחר שריפות באניה – כך נמסר אתמול מפיקוד האניה "סיגל". האניה נקשרה כבר, בשעת כסיית הידיעה, לגוררת איטלקית, האמורה לגרור אותה לנמל הקרוב, "קטניה" שבסיציליה, שם יועברו המכולות לרציפים ומהם ל"יעדים המקוריים שלהם באניות אחרות.

איש מבין 23 אנשי צוותה של "סיגל" או מבין תשעת בני משפחותיהם לא נפגע בשריפה, אשר בה נשרפו כליל חדר המכונות, גשר הפיקוד, אגף השירותים והמגורים וחדר האלחוט. - ככל הנראה לא נגרמה השריפה עקב חבלה. האניה ומטענה מבוטחים.

עם פרוץ השריפה אתמול בשעת בוקר מוקדמת הצליח הצוות למנוע את התפשטות האש לעבר מחסני האניה ואטמו ככל האפשר את חדר המכונות כדי למנוע חדירת אויר לתוכו. תשעה מבני המשפחות, בהם חמישה ילדים, ותשעה אנשי צוות הועברו לאניה ההולנדית "אמי קוסינס", אשר קלטה את קריאת העזרה של "סיגל" ואשר היתה הראשונה שהגיעה אליה. בין אנשי הצוות הללו היה גם האלחוטי, אשר קיים משך כל יום אתמול קשר אלחוטי עם חדר הירום של הנהלת "צים".

14 אנשי הצוות שנשארו על סיפונה של "סיגל" המשיכו בפעולות הכיבוי כשהם נעזרים על־ידי האניה ההולנדית, אשר העבירה להם מים באמצעות צינור, ובשתי משאבות מים בידיות שסופקו להם על־ידי אניות מלחמה של הצי האיטלקי.

הורוביץ וארידור לא יקבלו מימון הגנתם

(ע). – שרי האוצר לשעבר יגאל הורוביץ ויורם ארידור והממונה לשעבר על שוק ההון, פנו לועדת בייסקי לפני זמן מה, בבקשה להורות למדינה לממן את הוצאות הגנתם בפני הועדה. ועדת בייסקי שהתכנסה לפני כשלושה שבועות דחתה את בקשתם.

חוק שרות המדינה קובע, כי עובד מדינה המובא לדין, רשאי לבקש מהמדינה הוצאות הגנתו. לצורך כך הוקמה ועדת משנה לקביעת השתתפות הוצאות הגנה של עובדי המדינה. ועדה זו קבעה, כי על תשלום הוצאות הגנה של עובדי המדינה שנחקרו בועדת בייסקי, תחליט הועדה עצמה ומכאן באה פניית השלושה, יגאל הורוביץ, יורם ארידור ובן עמי צוקרמן שהיה ממונה על שוק ההון. ועדת בייסקי העבירה את ההכרעה בענין, לועדת המשנה שקבעה: "לא מצאנו מקום לפסוק הוצאות מעבר למה שנקבע ותחליט ועדת המשנה".

מהסידורים שנערכו לאחר הגשת הדו"ח עולה, כי הוצאות הועדה היו 370 אלף דולרים, מזה שליש הוצאות שכר לחברי הועדה ולצוות העובדים, שליש הוצאות שכר דירה ושליש הוצאות מחשב ואחרות.

נמסר, כי "ועדת בייסקי" היתה ועדת החקירה הראשונה שגם הכניסה כסף לקופת המדינה כיוון שניתנה אפשרות למחזירי הועדה להשתמש במחשב הועדה ובחומר שנאגר בו תמורת תשלום, פעולה שהכניסה כמה אלפי דולרים לקופת המדינה.

החרדים סרבו לעבוד והחזרו לתאי הכלא

(ע). – מפקד המחוז הדרומי של המשטרה ניצב רחמים קומפורט הורה להחזיר לכלא שלושה מחמשת החרדים שהורשעו בהשחתת תחנות אוטובוסים בירושלים ועונשם הומר בעבודות חוץ לאחר שסרבו לעבוד.

לפני חודש נדונו בבית משפט השלום בירושלים חמישה חרדים לשלושה חודשי מאסר בעוון השחתת תחנות. החמישה הגישו בקשה לעבודות חוץ ומפקד המחוז הדרומי נעתר והמיר את עונש המאסר.

הנאשמים התייצבו כל בוקר במטה המחוז הדרומי אך שלושה מהם – אהרון פרנקל, יהושע רבינוביץ' ובנימין הכהן, סרבו לבצע עבודות גינון ומטבח שהוטלו עליהם ודרשו להיות במשך כל היום בבית הכנסת. משעמדו השלושה בסרובם לעבוד, החליט ניצב קומפורט לבטל את האישור לעבודות חוץ והשלושה הועברו לבית הסוהר, שם ימשיכו לרצות את עונשם.

אמש נעצרו שני חרדים בשעה שריססו בצבע תחנת אוטובוס ליד הדואר המרכזי בירושלים. גם מול בית החולים "שערי צדק" הישן ברחוב יפו נצבעה תחנת אוטובוס.

כתב אישום הוגש אתמול לבית משפט השלום בירושלים נגד ליביש קצנלבוגן המואשם בגרימת נזק לתחנה. הצעיר נעצר ביום ג' אחה"צ על ידי עובר אורח שראה אותו מרסס בצבע שחור כרזת פרסומת בתחנת אוטובוס באיזור התחנה המרכזית. הנאשם כפר באשמה ומשפטו נקבע לחודש הבא. בית המשפט ציווה בינתיים לשחררו בערבות.

נשות "אמונה" מסייעות לקליטת האתיופים

(ע). – פעולות "אמונה", תנועת האשה הדתית־לאומית ברחבי הארץ, נערכות לסייע בהעברת מאות משפחות מעולי אתיופיה למגורי קבע.

באשדוד ייקלטו 150 משפחות ממרכזי הקליטה השונים במגורי קבע בעיר. עשרות משפחות עוברות בימים אלה למגורי קבע בירושלים, נתניה, חיפה, טבריה.

בימי עיון שנערכו מטעם המדור לקליטה חברתית של עולים ב"אמונה" בשיתוף היחידה לקליטה חברתית במשרד הקליטה, נמסר, כי עיקר הבעיה בהעברת העולים למגורי קבע היא הצורך לשמור על קשר בין העולים לבין סביבתם החברתית הקודמת, הצורך ללוות את העולה בתקופה הראשונה של מגורי הקבע ולסייע להם להתמודד בחיי היומיום לאחר תוך תקופת ה"חממה" שהיתה להם במרכזי הקליטה.

פנינה נמיר מנהלת המדור לקליטה חברתית ב"אמונה" מסרה כי בטבריה תתקיים בחופש הגדול קייטנה לילדים למשפחות יוצאי אתיופיה. הקייטנה תימשך 5 שבועות.

דתיים וחילוניים נאבקים ברצועת עזה

מאת דני צדוקני, סופר "דבר" בדרום

ראש המינהל האזרחי ברצועת עזה תת אלוף ישעיהו ארז הזהיר את המעורבים במאבקים האלימים שהתחדשו לאחרונה במקום בין קיצוניים דתיים לבין תומכי אש"ף והשמאל כי ינקטו נגדם פעולות ענישה אם לא יחדלו.

בעקבות מעשה הבריונים שהתרחש בשבוע שעבר בו שברו את ידיו של אישיות מקומית כינס ראש המינהל בבנין מפקדת הנפה בעזה 150 אישים המייצגים את הזרמים, הארגונים והגופים הציבוריים ברצועה לועידת פיוס והבהיר להם באותה הזדמנות כי המינהל אינו נוקט עמדה לטובת צד כלשהו והזים את השמועות שנפוצו באזור כאילו הוא תומך בדתיים.

תת אלוף ארז הבהיר בדבריו שהשלטונות הישראליים לא יעמדו מנגד נוכח הסלמת הסכסוך וגלישתו לאלימות שתפר את הסדר החוק באזור ותפגע בשלומם ובטחונם של תושביו.

עובדות חדשות בענין קורט ואלדהיים

מאת יקיר צור, סופר "דבר"

הנהלת הקונגרס היהודי העולמי שתתכנס בתחילת השבוע הבא בירושלים תחשוף עובדות ומסמכים חדשים המעידים על מעורבות יחידתו של ד"ר קורט ואלדהיים במשלוח יהודי יוון, בעיקר מן האיים רודוס וכריתים, למחנות ההשמדה הנאציים. על כך מסר אתמול מנכ"ל הקונגרס היהודי בישראל ד"ר אבי בקר.

כ־30 חברי הנהלת הקונגרס היהודי העולמי בראשותו של אדגר ברונפמן יתכנסו בתחילת השבוע בירושלים ליומים של דיונים. על סדר היום המאבק למען עליית יהודי ברה"מ, העימות בין חרדים וחילוניים במדינת ישראל והשלכותיו על יהדות התפוצה, בחירת קורט ואלדהיים לנשיאות אוסטריה וגילויי האנטישמיות במערכת הבחירות.

קידומת 20 למספרי זיהוי של ילידי חו"ל

מאת טובה צימוקי, כתבת "דבר" בכנסת

ח"כ יאיר צבן (מפ"ם) פנה אתמול ליועץ המשפטי לממשלה וביקש ממנו לבדוק חוקיות פעולה של משרד הפנים שקבע קוד מיוחד, קידומת 20 למספרי זיהוי של ילדים שנולדו לבעלי אזרחות ישראלית בחו"ל.

ח"כ צבן שגילה לתדהמתו קיומו של קוד זה לפני ימים אחדים אומר כי מתן הקוד סותר סעיף מפורש בחוק מירשם אוכלוסין הקובע כי רק שמו וכתובתו של אדם יחשבו כמידע העומד לרשותו של כל דורש. מכיוון שמספרי זיהוי נכללים בפנקס הבוחרים חושף הקוד המיוחד לפני כל, פרט ביוגראפי, שמירשם האוכלוסין לא הורשה לפרסמו, ח"כ צבן הביע חשש כי הקוד המיוחד שהוכנס לשימוש לפני חמש שנים נועד להקל על גורמים דתיים שונים לבדוק את כשרות זהותם היהודית של ילדי חו"ל.

במקביל הניח ח"כ צבן על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית לפיה לא יכלול מספר הזהות של תושב כל נתון, סימן או רמז שיש בהם מידע כלשהו לגבי אותו תושב לרבות מוצאו, מינו, דתו, לאומו או מקום לידתו.

הודעה

חברת דוד לובינסקי בע"מ
שמחה להודיע לציבור
לקוחותיה כי חברת
שרודר CHEROUDAR LTD. בע"מ
מונתה על־ידה כמפיצה
בלעדית בישראל למכוניות
פיג'ו-טלבו, סיטרואן; כולל
מתן שרותי אחזקה ומכירת
חלקי חלוף.

חברת "שרודר" בע"מ תופעל,
החל מתאריך 9.7.86,
במרכזה החדש והמשוכלל
ברחוב כהנמן (השומר) 101,
בני ברק, טל' 779111-9.

דוד לובינסקי בע"מ
יבואן בלעדי למכוניות - פיג'ו · טלבו · סיטרואן
תל אביב, שונצינו 16, טל' 333214 ■ ירושלים, המלך דוד 24, טל' 224467-8-9

אנשים ○ אנשים

רוח התנדבות

שביתת האחיות מעוררת את רגש ההתנדבות של אזרחים פרטיים וארגונים שונים: ציפי אצקוביץ, רעייתו של ראש המועצה המקומית באר־יעקב, אירגנה 15 מנשות היישוב לסיוע לחולים הכרוניים בבית החולים "שמואל הרופא". הנשים באות מדי יום עם מטעמים תוצרת בית ומאכילות חברה לחולים, רובם הגדול קשישים. הקבוצה, אגב, החליטה כי גם כאשר תסתיים השביתה יוסיפו לסייע לבית החולים, בהתנדבות, כמובן. גם ארגון "בית ברית" עושה עתה מאמצים לתגבר את צוות חברי הארגון, העושה בכל השנה בהתנדבות בבתי חולים שונים. פנינה בור, נשיאת הארגון, מסרה כי לעבודה יגוייסו עתה חברים רבים נוספים.

חג יובל

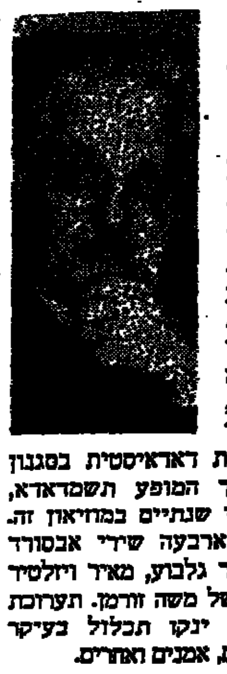

אירוע מיוחד לציון יום הולדת ה־70 לתנועת "דאדא", שנוסדה ב־1916 ופתיחות תערוכה של מרסל ינקו (בתמונה), במלאות שנתיים למותו, ייערך במוצאי שבת במוזיאון ינקו־דאדא בכפר האמנים עין־הוד. האירוע יכלול מופע אמנותי בהשתתפות עדי עציודוק שתשמיע אימפרוביזציה קולית ליצירות צארה, ארפ ואחרים. כן ייערך שיחזור התרחשות דאדאיסטית בסגנון קברט וולטייר מתוך המופע תשמדאדא, שנערך בפורים לפני שנתיים במוזיאון זה. משה בקר ישמיע ארבעה שירי אבסורד מיצירותיהם של אמיר גלבוע, מאיר ויזלטיר ועלי מוהר, ללחנים של משה זורמן. תערוכת הציורים של מרסל ינקו תכלול בעיקר דיוקנאות של מנהיגים, אמנים ואחרים.

אריאלה ראובני

מנהיג חדש

למפלגה הסוציאליסטית בפורטוגל יש מנהיג חדש. ד"ר ויטור קונסטנסיו, שכיהן בשש השנים האחרונות כנגיד הבנק הממלכתי של פורטוגל ומראשי מתנגדיו של הנשיא מאריו סוארש, נבחר ברוב גדול לראש המפלגה הסוציאליסטית וגבר בנקל על שר־החוץ לשעבר חיימה גאמה שנתמך על־ידי מקורבי הנשיא. הסוציאליסטים הם כעת באופוזיציה לממשלת מיעוט של הליברלים הימניים (המכונים בפורטוגל סוציאל־דמוקראטים) בראשותו של קוואקו סילווה. קונסטנסיו יחד עם רעייתו ביקרו לפני שש שנים בארץ.

עיון ערך קיבוץ

ערב עיון, בעקבות צאתו לאור של הספר "קידמה כנגד שיוויון – ריבוד ושינוי בקיבוץ", אותו כתב ד"ר אליעזר בן־רפאל, ייערך באמצע החודש במכון גולדה מאיר לחקרי עבודה וחברה. בכנס, שיתקיים באוניברסיטת תל־אביב, יתקיים דיון בהשתתפות פרופ' יוחנן פרס, ד"ר אורי לויתן, שמעון אביזמר, פרופ' אשר אריאן ומחבר הספר.

יותר קבוע מקבוע

שר החוץ יצחק שמיר (בתמונה), מבטיח כי בעתיד יוקם בית חדש לעובדי המשרד במקום הצריפים שבהם עובדים הפקידים כל יום. הבטחה זו ניתנה במהלך סיור שערך שמיר השבוע בכפר הערבי בענה בגליל. בתגובה לפנייתו של ראש המועצה המקומית שקבל על כי אין לכפר בניין מועצה משלו, הבטיח שמיר חגיגית כי יעשה הכל להקים את המבנה, כשם שיפעל לבנות את משרד החוץ בירושלים. "אבל מנסיוני אני יודע שאין דבר יותר קבוע בישראל מהזמני", אמר.

יוסי מלמן

העלאה בדרגה

מנויים חדשים בצה"ל: היום יתמנה קצין תחזוקה ראשי חדש, זהו אל"מ אברהם אלפסי, שיועלה לדרגת תת־אלוף. הוא בא במקומו של תא"ל ציון מסורי, המסיים את שירותו הפעיל בצה"ל. אל"מ שמואל קרן יתמנה היום לתפקיד ראש היחידה לפיתוח אמצעי לחימה וגם הוא יקבל דרגת תת־אלוף. הוא מחליף בתפקיד את תא"ל יוסי בן־חנן העומד להתמנות לתפקיד בכיר אחר בצה"ל.

בריא

בשורה טובה לכל מעריצי בוי ג'ורג' (בתמונה). באחרונה התפרסמו בעתונות הבריטית ציטוטים מפי סולן להקת "מועדון תרבות" בנוסח "אני מכור להירואין" ו"נותרו לי רק עוד מספר שבועות לחיות". אתמול, בפתח ביתו הלונדוני, התייצב הזמר לצילומי עיתונות והודיע: "אני כשיר אפילו לריצת המרתון של לונדון". אחיו הוסיף כי "בוי ג'ורג' אינו חולה, ומכל מקום לבטח לא ימות בעוד שמונה שבועות ממנת יתר של הירואין". (רויטר).

חגיגה פורטוגזית

חברי הסגל הדיפלומטי בישראל היו בשבוע שעבר אורחי ההסתדרות. נחום פסה, יו"ר המרכז לתרבות ולחינוך, אירח אותם לארוחת צהריים ובמהרה הפכה השפה המרכזית בארוחה לפורטוגזית. פסה, יליד ברזיל, שוחח בשפה זו עם השגריר הברזילאי בארץ, מאוריציו ויאורה. הצטרף לשיחה שגריר שוויץ בישראל שביקש "לתרגל" קצת את השפה, וכך גם הנספח המדיני של שגרירות גרמניה. אליהם הצטרפה גם אשת שגריר אקוודור...

מתכונן... קודם "הצעיף המסורתי", אח"כ התעודה. אוניברסיטת בר־אילן העניקה אתמול לראש הממשלה, שמעון פרס, תואר ד"ר לשם כבוד.

חתום על "דבר" היום ותהיה מעודכן בכל יום.

אמש בקונצרט

קונצרט יפהפה של "קולות וגוונים"

מאת יהודה כהן

אחרי הערב הנפלא של ה[illegible] לא לנדי הופיעה אמש המקהלה הקאמרית ההולנדית, שבהדרכתו המופתית של ג'ין אורלדיס עם התזמורת הקאמרית הישראלית בניצוח יואב תלמי, בקונצרט יפהפה בסדרה "קולות וגוונים".

חלקה הראשון של התכנית כלל מוסיקה מאת הנדל: את הפתיחה לאופרה "פרתנופה" ואת מזמור תהילים ק"י (לדוד מזמור נאום ה') בלשון לאטינית, יצירה מוקדמת אבל בכירה של המלחין, המושפעת מן המוסיקה האיטלקית, הן במרכיב הקולי והן באינסטרומנטלי. מלבד מקהלות כולל מזמורו של הנדל אריות וקטעי להקת סולנים, וכל הסולנים שהשתתפו היו מתוך המקהלה האורחת – הרי זה סודה שכל חבריה הם אמנים.

חלקה השני של התכנית כלל שתי יצירות מאת שוברט: את פרק הרביעיה בדו מינור – פרק ראשון לרביעיית־קשת שהמלחין לא השלים – מעובד לתזמורת־קשת בידי המנצח תלמי; וכן קטעים מתוך "רוזמונדה" – מוסיקה רומנטית מקסימה בביצוע מקסים. בצד המקהלה האורחת המצטיינת בקולות כוריים ובתרבות גבוהה, היתה נגינתה של התזמורת הקאמרית על רמה גבוהה, המנצח יואב תלמי השיג איזון, מצלול מצויין ועיצב את המוסיקה באורח מרתק.

לנוכח זרם הפליטים מסרי־לנקה, מאפגניסטן ומאתיופיה

מגמה בבון: כיווץ זכות המיקלט

מאת זאב סגרוטינסקי, בון

גרמניה החדשה, הרפובליקה הפדרלית, ביקשה להיות אחרת. חוקתה שחוברה ב־1948 היא נסיון להבטיח דמוקרטיה וזכויות האדם. אבותיה אף נזכרו בפליטים הרבים שברחו מרדיפות הנאצים ומצאו – או שהתקשו למצוא – מקלט בארצות אחרות.

„לנרדפים מסיבות פוליטיות זכות מקלט", קובע סעיף 61 לחוקת מערב גרמניה. היום, 41 שנה לאחר התמוטטות הרייך השלישי גובר בגרמניה הלחץ להגביל את הענקת המיקלט המדיני – אם עדיין לא להלכה, אזי לפחות למעשה. פוליטיקאים שמרניים, ובתוכם הקנצלר, הלמוט קוהל טוענים כי גרמניה אינה מסוגלת עוד להתמודד עם בעיית מבקשי המיקלט. בפועל לא העזו עד כה ליזום שינוי החוקה במגמה להגביל את הזכות העקרונית למיקלט מדיני – אולי רק משום שאינם רואים סיכוי לזכות לרוב הדרוש לשינוי סעיף מסעיפי החוקה. יחד עם זאת, כחות המודאגים מ„בעיית הפליטים" זכו בשבוע שעבר להישג במאמצם לבלום את מספר מקבלי המיקלט במדינה, שממשלתה אוהבת לחשוב את עצמה לדמוקרטית ביותר בתולדות האומה הגרמנית.

שלושה שינויים

נציגי מיפלגות הקואליציה השמרנית – הנוצרים דמוקרטים, הנוצרים־סוציאלים, והליברלים – הרומזים על הסתייגות, אך נגררים אחר שותפיהם, החליטו לשנות בשלוש נקודות את החקיקה הנוגעת ליישום זכות המיקלט, ולהעביר את השינויים בבונדסטג בהצעת־חוק עוד השנה. אם יתקבלו השינויים, ייאסר בעתיד על פליטים פוליטיים לעבוד לפרנסתם במשך חמש שנים – אלא אם כן יזכו בהכרה רשמית כנרדפים פוליטיים בארצות מוצאם. גם היום קיים איסור דומה, אך תחולתו לשנתיים בלבד.

שינוי שני הוא כי לא יוכרו כפליטים פוליטיים מבקשי מיקלט ששהו שלושה חודשים בארץ שלישית, שבה לא נרדפו, לפני בואם לגרמניה. במקרים אלה תהיה ההנחה כי למעשה קיבלו מיקלט בארץ המעבר.

על פי השינוי השלישי לא ייענו בחיוב מבקשי מיקלט אם הסיבה שבגללה הם צפויים לרדיפות בבית, נוצרה רק בגרמניה על רקע התנגדות למשטר ארצם.

הנבאי: „פליטים כלכליים"

הדוגמה שאוהבים להפיץ גורמים רשמיים בגרמניה היא זו של אדם הכיידה אבן בחלון שגרירות ארצו כדי לזכות במעמד של מתנגד המישטר, אך השינוי יפגע, כמובן, גם באופוזיציה גולה אמיתית למשטרים רודניים רבים. לבעשה תגביל התקנה החדשה את האפשרות המעשית של מתנגדי הבישטרים הללו להתארגן למאבק נגדם, כולל מאבק לא־אלים ודמוקרטי, על אדמת הרפובליקה הפדרלית.

תומכי ההגבלות טוענים כי מכרתם האמיתית של פליטים רבים היא להנות מחיי השפע בגרמניה, ולאו דווקא להיבלט מרדיפות פוליטיות. „פליטים כלכליים" הוא כינוי הגנאי המוטח בחקורים בתאוות הבמון הגרמני. כביר להבין כי יש גם כאלה, אך דווקא אשתקד היה אחוז מגישי הבקשות, שהוכרו כפליטים פוליטיים באמת, גבוה הרבה מבשנים עברו, גם אם רוב הבקשות נדחות.

הרקע האתני

קשה להמנע מהרושם – ויש גם פוליטיקאים המודים בכך לפחות ברמז – כי כמה מהם מוטרדים מהרקע האתני של הפליטים לא פחות ממספרם. ארצות המוצא העיקריות אינן אירופיות. היום באים רוב מבקשי המיקלט מארצות אסיה ואפריקה: כגון סרי־לנקה, איראן, פקיסטן, אפגניסטן ואתיופיה.

דורשי ההגבלות טוענים כי אינם מתכוונים לפעול נגד הזכות למיקלט מדיני אלא נגד השימוש לרעה בה בלבד. עם זאת, אינם מותירים ספק כי פתרון־קבע – הנראה להם נכון – אפשרי רק אם תשונה החוקה. גם קוהל הביע סברה זו לפני כמה שבועות. ההגבלות המינהליות החדשות הן, אם כן, בעין מאבק מאסף נגד פלישת הנכרים שממנה חוששים אזרחי גרמניה רבים. בהחלט יתכן, כי הצעדים המתוכננים, גם אם יביאו להרעת מצב הפליטים, לא ימנעו במועמדים חדשים לבוא לגרמניה – בוודאי לא מכי שצפוי למאסר, עינויים ומוות בארץ מוצאו, ואולי אף לא מכי שמושפע גם משיקולים כלכליים – אחרי הכל, אותה גרמניה האוסרת למבקשי מיקלט לעבוד, חייבת לדאוג לכלכלתם מתקציבי הסעד.

הוד מלכותו של הפרלמנט הבריטי השמיע השבוע את נאומו נשיא מערב־גרמניה ריכארד פון וייצזקר – ראש המדינה הגרמני הראשון במעמד כזה.

צנזור הספרות הסובייטי יצא לגימלאות; מה על פאסטרנק?

שישים ושבע שנים תמימות – מאז 1919 – הפעיל ה„גלאווליט" מילולית, ראשי תיבות של „המינהל הראשי לבתי־הוצאה ספרותיים ומכשלתיים"; בפועל צנזורה – פיקוח אורוואליאני על כל דבר־דפוס בברית־המועצות.

בשבוע שעבר, בוועידתם הכבעט־השאית של 600 צירי אגודת הסופרים הסובייטית בקרמל, נכסר כי פאוול רומאנוב שעבר בראש גוף זה ב־30 השנים האחרונות פרש לגימלאות, ולגוף עצמו, אף כי יוסיף להתקיים, לא יהיה לו עוד ולא כלום עם הספרות. במלים אחרות ברית־המועצות שמה קץ לצנזורה שהיתה נהוגה על כל דבר מדפסת, מרומאנים ועד שירה, מביקורת ועד ספרות מדעית, מכרזות־קיר על כרטיסי ברכה. לסופרים המתכנסים נמסר, כי ההחלטה על ביטול הצנזורה נתקבלה פה אחד בפוליטביורו.

אין פירוש הדבר, שלא יהיה עוד פיקוח. מעתה – כך הוכהר – לא רשות ממשלתית חשאית תקבע מה מותר וראוי לפרסום, אלא העורכים והמו"לים הם אשר ישאו באחריות כלפי מחלקת ההסברה בוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית – כותב „אובזור" הלונדוני.

החידוש הפרסונאלי שנלווה להחלטה זו היה מינויו של ד"ר אלכסנדר יאקובלב לראשות אותה מחלקת ההסברה. האיש, שכיהן בעבר כשגריר בקנדה וכראש צוות־החשיבה ליחסי־החוץ, הוא אינטלקטואל מבריק, מקורבו של מיכאל גורבצ'וב, ומינויו לתפקיד נעשה על־ידי גורבצ'וב באחת הפעולות הראשונות אחרי היבחרו.

הסופרים עצמם, שוועידתם היתה סגורה אפילו בפני משלחות מן הגוש המזרחי, מבקשים לבחון את ההפשרה ביחסו של השלטון לזכרו של בוריס פאסטרנק, אשר יצירתו הגדולה „דוקטור ז'יוואגו" נאסרה לפירסום ב־1957 והחרמתו עדיין בתוקף. המשורר יבגני יבטושנקו, שנבחר לוועד החדש של האגודה, התנים עשרות מעמיתיו על עצומה הקוראת להפוך למוזיאון את ביתו של פאסטרנק בכפר פרדלקינו לא הרחק ממוסקווה – אולי כצעד ראשון לקראת הסרת החרם.

„הצבע קוסאקה", אומר רובוט מופעל בשלט־רחוק, המסייע במסע הבחירות של המועמד בשם זה, שר־התחבורה היפאני־לשעבר (א.פ.)

בבריטניה – [illegible] הגבוהה בעולם [illegible]

מאת ליליה שרון, לונדון

הבריטים הם בין העמים החולים ביותר בעולם המפותח – כך עולה מדו"ח הקולג' המלכותי של הרופאים אשר ראה אורבימים אלה.

הדו"ח קובע כי לפני דור עוד היתה בריטניה בין הארצות הבריאות ביותר בעולם. כיום לבריטניה השיעור הגבוה ביותר בעולם של תמותה ממחלות לב, התמותה מסרטן ראות אצל נשים בעלייה, התמותה מסרטן הרחם כמעט כמו לפני 15 שנה, אף כי ארצות אירופה האחרות הורידו אותן לכדי מחצית. תמותת תינוקות גם היא לא ירדה באותו שיעור כמו בארצות אירופה האחרות, ואפשר להבחין בהבדלים בתמותה בהתאם לאזורים אתניים ושכבות חברתיות. המדאיג מכל – תוחלת החיים מעל גיל 45 היא מן הנמוכות בעולם.

הפקולטה לרפואה חברתית בקולג' קראה לפעולה של הממשלה, רשויות הבריאות, הרשויות המקומיות, האיגודים המקצועיים, ויחידים לעשות את בריטניה בריאה יותר. לטענתם יש צורך במודעות רבה יותר לענייני בריאות כגון באפשרות השגת אוכל בריא יותר, במתקני ספורט ובשינוי גישות ולאו דווקא בתקציבים נוספים.

הקצין הצעיר ביותר בצי המלכותי של הולנד, נסיך הכתר וילם אלכסנדר, נשבע אמונים על סיפון הפריגטה „טרומפ" (א.פ.)

בעלת הדרגה הוותיקה ביותר בצי ארה"ב, תת־אדמירל גרייס הופר, בת 79 פורשת מהשירות 17 שנה לאחר הגיל החוקי. (א.פ.)

[illegible] מן המדרחוב בקופנהאגן

מאת עלי כהן, קופנהאגן

המדרחוב של קופנהאגן, האתר הראשון מסוגו באירופה, המתפקד זה 23 שנה – שינה בשנים האחרונות את מראהו מן הקצה לקצה. הרחוב הצר נמלא רוכלים מאולתרים של מוכרי תמציתן זולים, משקפי שמש, תיקים ועגילים. רבים מן הרוכלים היו ישראלים, שגילו כי המדרחוב ואלפי העוברים ושבים בו הם מכרה־זהב, מה גם שלא שילמו מס על רווחיהם המכובדים.

לפני ימים אחדים הושלט סדר במקום. מי שביקש להחזיק דוכן במדרחוב, חייב להציג היתר שהיה ועבודה ברתוקף, ומי שצויד באלה יכול היה לקבל שטח זעיר כמגרש־חניה לשעבר. כל האחרים נאלצו להיפרד בצער ממקור הכסף הקל.

כתוצאה מהמהפך נעשה מכרה־הכסף למוקד אמנות. לה־טוטנים, מוסיקאים, פנטומימאים, ציירי־רחוב וגזרני־צלליות תופסים את [illegible] המדרחוב [illegible] פעם נוספת את פניו, הוא ילד בן חמש, המנעים [illegible] ושפים בשירה, בליקוי אחד־בן־התשע.

מדוע מבדר ג'ק ואלנטי צירי־קונגרס וסנטורים בהקרנת סרטים בגבעת הקפיטול

[illegible]

מבצע הנחה מיוחד לקוראי „דבר"

אַטְלָס עֵץ־חַיִּים

תּוֹלְדוֹת עַם יִשְׂרָאֵל

מִבְּרִיאַת הָעוֹלָם וְעַד יָמֵינוּ

מאת הרב

רְפָאֵל הַלְפֶּרִין

האנצקלופדיה לשורשי עם ישראל הגדולה והמקיפה ביותר

14 כרכים מהודרים במבצע ענק

יצירת ענק מונומנטלית ★ אלפי ערכים ★ מאות מפות ★ מפתחות ומובאות

קנה היום ושלם עד 6 חדשים

המחיר הקטלוגי 456 ש"ח, המחיר לקוראי „דבר"

342 ש"ח ב־6 תשלומים שוים × 57 ש"ח

במזומן – 299 ש"ח כל 14 הכרכים

(כולל מע"מ) + 9 ש"ח אריזה ומשלוח

תוכן „אטלס עץ־חיים"

★ תאור מדוייק של כ־5,700 שנות היסטוריה על גלגוליה והבטיה.

★ אוצר בלום של מידע, מתאר בדייקנות את תולדותיהם ומסכת חייהם של כל גדולי ישראל וחכמיו – קדמונים אבות, שופטים, נביאים, תנאים אמוראים, גאונים, ראשונים ואחרונים, מפרשים, אדמורים ומנהיגים לדורותיהם, משפחותיהם, תלמידיהם וספריהם.

★ כ־20,000 ערכים ורבבות פרטים, ביוגרפיים, מפתחות עזר רבים.

★ 700 מפות ודיאגרמות ב־4 צבעים. לכל כרך מצורפת מפת ענק צבעונית, המקפלת בתוכה תקופה דורות.

כרך ראשון	התקופה הקדומה – חלק א' – מבראשית עד ג' תש"ס מבריאת העולם עד לאחר חורבן בית ראשון
כרך שני	התקופה הקדומה – חלק ב' – מבראשית עד ג' תש"ס מבריאת העולם עד לאחר חורבן בית ראשון
כרך שלישי	תנאים ואמוראים – חלק א' – ג'תש"ס־ד'תש"י מהווגות עד שלהי תקופת הגאונים
כרך רביעי	תנאים ואמוראים – חלק ב' – ג'תש"ס־ד'תש"י מהווגות עד שלהי תקופת הגאונים
כרך חמישי	ראשונים – ד'תש"י־ה'רנ"ב משלהי תקופת הגאונים עד גירוש ספרד
כרך שישי	אחרונים (א') – ה'רנ"ב־ה'ת"ח מגירוש ספרד עד גזירות ת"ח־ת"ט
כרך שביעי	אחרונים (ב') – ה'ת"ח־ה'תק"ב מגזירות ת"ח־ת"ט עד לראשית החסידות
כרך שמיני	אחרונים (ג') – חלק א' – ה'תק"ב־ה'תר"י החסידות בפולניה; חידוש הישוב בא"י; מרכזי תורה במערב
כרך תשיעי	אחרונים (ג') – חלק ב' – ה'תק"ב־ה'תר"י החסידות בפולניה; חידוש הישוב בא"י; מרכזי תורה במערב
כרך עשירי	אחרונים (ד') – חלק א' – ה'תר"י־ה'תרע"ה חסידות; תנועת המוסר; מרכזי תורה באירופה ובמזרח
כרך אחד־עשר	אחרונים (ד') – חלק ב' – ה'תר"י־ה'תרע"ה חסידות; תנועת המוסר; מרכזי תורה באירופה ובמזרח
כרך שנים־עשר	אחרונים (ד') – חלק ג' – ה'תר"י־ה'תרע"ה חסידות; תנועת המוסר; מרכזי תורה באירופה ובמזרח
כרך שלושה־עשר	ספר המבוא חלק א'
כרך ארבעה־עשר	ספר המבוא חלק ב'

דעת מומחים

פרופ' יואל בלית – נמנה על היצירות הגדולות שבזמננו.

פרופ' אייא אורבך – עבודה טובה בתכלית הדיוק.

פרופ' רנאל קרפי – עדיין אין לנו כלי עזר מסוג זה.

הרב עובדיה יוסף – בקיאות עצומה ודייקנות נפלאה.

האנציקלופדיה העברית – כדאי היה כדבר הזה בספרותנו.

גזור ושלח — לכבוד: ת.ד. 199 ת"א [illegible]

אזכרה וערב לזכר יקירינו

נחמיה ורבקה תאומי ז"ל

ביום שני ל' בסיון תשמ"ו 7.7.86

האזכרה בשעה 17.00 בבית העלמין הדרום גבול חולון בת־ים (שער ישן).

הערב, לזכרם בשעה 19.30 בבית יד לבנים שד' קוגל בחולון.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של חברנו

חיים הרמן

ההלויה היום יום ששי כ' סיון תשמ"ו 4.7.86 בשעה 14.30.

המשפחה

ובית עין חרוד מאוחד

לחברנו מאיר אוחנה

אתך באבלך במות

אביך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ

סניף העצמאות

ההנהלה העובדים

מור – קרן נאמנות

דיקלה — חברה לניהול קרנות נאמנות בע"מ — מנהל הקרן

בנק הפועלים בע"מ — נאמן של הקרן

ה ו ד ע ה

בהתאם לסעיף 23 לחוק ניירות ערך תשכ"ח־1968 ניתנת בזה הודעה כי ביום 4.7.86 פורסם תשקיף בדבר הנפקת מספר בלתי מוגבל של יחידות בנות 0.001 שקל ע.נ. כל יחידה, בתעודות השתתפות על שם בנות 1000 יחידות לתעודה או כפולה של 1000 יחידות המוצעות במחיר היסודי בתוספת שיעור הוספה של 1% כמפורט בפרק 1 לתשקיף החל מיום 6.7.86 שעה 8.30 ועד ליום 30.6.87.

עותקים מהתשקיף ניתן להשיג בכל סניפי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, הבנקים הסוחרים בניירות־ערך ואצל סוכני ניירות־ערך החברים בבורסה לניירות־ערך בתל־אביב.

את הבקשות לרכישת היחידות המוצעות יש להגיש למנהל הקרן באמצעות הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, סניף ראשי תל־אביב, רחוב אחד העם 9, תל־אביב.

עותק מהתשקיף והעתק מההיתר לפרסומו נמסרו לרישום אצל רשם החברות.

הודעה זו אינה מהווה הזמנה לציבור.

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ.

בתי מרקחת ליום ששי 4.7.86

תל־אביב

שרה רב – האומנר 3 תכנית ל' – 428510

הבימה – דיזנגוף 17 – 288465

ירושלים

אלבא – יפו 42 – 223703

חיפה

הנשיא – שד' הנשיא 33 – 333312

פתח־תקוה

מרכז השרון – אהרון קציר 40 – 911078

בת־ים – חולון

גני – בת־ים – הנביאים 3 בת־ים – 5515671

ד"ר חורי – סוקולוב 70 חולון – 842433

רחובות

כללית – בני משה – 452381

בני־ברק – רמת־גן

ברמה – ביאליק 50 רמת־גן – 722237

חיפה

מור – המגינים 97 – 524113

פתח־תקוה

פישבייך – חפץ חיים 6 – 910541

בת־ים – חולון

מזור – חביבה רייך 20 בת־ים – 583360

המרכז – כפר וייצמן, חולון – 845236

רחובות

הנגב – הרצל 196 – 473956

בני־ברק – רמת־גן

רמת יצחק – שד' ירושלים 96 – 777506

מוקד מידע טלפוני

של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה על מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי־חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל.

בתל־אביב

בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב. ביום ו' מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ – טל' 03־433300, 03־435500.

מרפאות שיניים לעזרה ראשונה

אזור תל־אביב

רחוב בר־כוכבא 49 ת"א – 03־284649 בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00, בימי ו' וערב חג בין 18.00 עד 24.00, שבתות וחגים – בין 15.00 עד 21.00.

חיפה

רחוב הגפן 26, קומה ג' – 04־523566 יום יום כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00.

בתי מרקחת ליום שבת 5.7.86

תל־אביב

שרה רב – האומנר 3 תכנית ל' – 428510

רימונה (שר) – זימן 16 נחלת יצחק – 257678

שרה רב – האומנר 3 תכנית ל' – 428510 – מוצ"ש

רימונה (שר) – זימן 16 נחלת יצחק – 257678 – מוצ"ש

ירושלים

מרפאת רוממה – הפ"ג 28 – 523191

הר נוף – שאולזון 81 – 532115 – מוצ"ש

הודעה ללקוחות

בנק הפועלים מבקש להודיע ללקוחותיו כי ב־14.7.86 יחוייבו חשבונותיהם בדמי ניהול פקדון ני"ע במשמרת, עבור שלושת החודשים: אפריל, מאי ויוני 1986.

נתונים מפורטים על גובה סכומי החיוב מצויים בסניפי הבנק, וכל לקוח יוכל לקבל נתונים על הסכום המדוייק שבו יחוייב חשבונו בסניף הבנק שלו.

בנק הפועלים בע"מ

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	30–17	מעונן
אמסטרדם	27–15	בהיר
בואנוס איירס		
בודפשט	14– 3	בהיר
הלסינקי	20–15	מעונן
הונג קונג	32–29	מעונן
וינה	23–16	בהיר
ז'נבה	28–17	בהיר
יוהנסבורג	17– 3	בהיר
לונדון	26–17	בהיר
ליסבון	29–16	בהיר
מאדריד	31–18	בהיר
מונטריאול	24–10	גשום
ניו יורק	27–16	בהיר
סאן פאולו	לא נמסר	
פאריס	29–18	בהיר
פרנקפורט	29–15	בהיר
ציריך	28–18	בהיר
ריו דה ז'נרו	32–16	מעונן
שטוקהולם	28–24	בהיר
שיקגו	19–16	בהיר

swissair

חוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965

הועדה המקומית לתכנון ובניה תל־אביב־יפו

הודעה על פי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965

הרינו מודיעים בזאת שהוגשה לועדה המקומית לתכנון ובניה ת"א יפו בקשה ליתן אישור להקלה בתכנית העיצוב – 1680 ברח' דרך הנצחון מס' 109 גוש 6133 חלקה 519 תיק בנין 6/21434.

בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר־אישור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ובניה ת"א יפו, שד' בן גוריון 68 את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדוייקת והלפון, ההתנגדויות תתקבלנה בכתב תוך 14 יום מתאריך פרסום הודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.

י. בספי

סגן ראש העיריה

יו"ר הועדה המקומית לתכנון ובניה ת"א יפו

קבלת מודעות 24 שעות ב דחוף

מודעות משפחתיות דחופות

וכל יתר סוגי המודעות ל'

הלוח הכללי

דבר

מתקבלות

24 שעות ביממה

ב־ דחוף דיזנגוף

רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)

טל. 239952 248518

אלמקס לכל המשפחה!

„ואלדהיים לא ייהנה מסמכות מוסרית והערכה אוטומטית עם השבעתו”

המנהיג הסוציאליסטי האוסטרי ליאופלד גראץ, שהתפטר מתפקיד שר־החוץ למחרת בחירת ואלדהיים לנשיא, מאשים את „מפלגת העם” השמרנית בליבוי אנטישמיות ושנאת זרים בתעמולת הבחירות

שירות „דבר”

בשבוע הבא, ב־8 ביולי, ייכנס לתפקידו הנשיא הנבחר של הרפובליקה האוסטרית, הלא הוא קורט ואלדהיים, שהיה מועמדה של „מפלגת העם” האופוזיציונית. כאשר זכה לרוב, בסיבוב השני של ההצבעה, התפטר מתפקידו שר החוץ ליאופולד גראץ, מי שהיה קודם לכן ראש עיריית וינה. הוא יקדיש עצמו לשיקום המפלגה בבירה האוסטרית, ולהלן אנו מביאים קטע מנאום שנשא בוועידת המפלגה הסוציאליסטית בוינה, ב־21 ליוני. (מספר החברים הרשומים של הסוציאליסטים בוינה הוא רבע מיליון). הקטע מהנאום שיובא להלן דן ביחס הסוציאליסטים לבחירתו של ואלדהיים:

„...אנו מקבלים כמובן את הכרעת הבוחר. אין זה רק עיקרון בסיסי של הדמוקרטיה ושל החוקה שלנו, אלא זה גם הולם את אמונתנו אי־אפשר 'לכעוס על הבוחר' על הכרעתו בקלפי. אשר לתוצאות הבחירות, הייתי רוצה להדגיש כי ד”ר שטיידר (מועמד הסוציאליסטים – מ.ד.) זכה בעיר וינה לרוב המכובד של 56 אחוזים מהקולות.

„מול קבלת דין הבוחר ותפקידו החוקתי של הנשיא עומדת העובדה כי הסמכות המוסרית וההערכה אינם נתונים לו אוטומטית עם תחילת כהונתו, אלא על הנשיא לרכוש אותו במעשיו במרוצת כהונתו. כמו כל גורם אחר הפועל מטעם המדינה, גם הנשיא אינו עומד מעל לביקורת. אין בציון זה משום הכרזת מלחמה, אלא רק קביעת עובדה מובנת מאליה: כל מעשיו והצהרותיו של נשיא המדינה חשופים לביקורת.

„אני מאשים את 'מפלגת העם' האוסטרית שהפכה במודע את האנטישמיות ואת השנאה לזרים למכשיר בתעמולת הבחירות. אין זה משנה כי רבים במפלגת העם אינם אנטישמים בעצמם. אדרבא, זה רק עושה את הדברים לחמורים יותר: הם כולם השלימו עם השימוש הנקלה הזה באנטישמיות. נקודת השיא בעניין זה היתה התבטאותו של מזכ”ל 'מפלגת העם', ד”ר מיכאל גראף שדיבר על ”הברנשים חסרי הכבוד וההגינות מן הקונגרס היהודי העולמי”. בשבוע שעבר אמר, לשמחתי, ד”ר שרנץ, ציר מטעמם באסיפה הלאומית כי התבטאות זו גלותה כאשר היא באה להגדיר את שארית הפליטה של רצח ההמונים הנורא ביותר.

„כל שיקום תדמיתה הפגומה של אוסטריה חייב להתחיל בהתנגדות בולטת ובמחאה ברורה נגד ביטויים כאלה. יש להיאבק בצורה החלטית בנסיונותיה של מפלגת העם להסית חלק אחד של האוכלוסיה האוסטרית בחלק אחר בה.

בשם המפלגה הסוציאליסטית, אני מתכנן מערכה גדולה נגד הניאו־פאשיזם ונגד האנטישמיות. אני מזמין את כל אלה המוכנים להצטרף למאמץ זה, לבוא ולשתף פעולה אתנו גם אם הם אינם חברי מפלגתנו.

„מערכה זו חייבת לכלול שלושה מרכיבים:

1. מאבק חסר פשרות בכל גילוי של אנטישמיות. אסור לנו לשכוח, כי האנטישמיות באוסטריה לא התחילה במחנות השמדה – היא התחילה בשימוש במילים מגמתיות, ולכן יש לקחת מלים כאלה ברצינות.
2. מסע הסברה מרוכז בדברי פשעי הנאצים – בהמשך לאותה פעילות שבה עוסקים משרד החינוך וארכיון ההתנגדות זה שנים רבות בבתי־הספר.
3. מסע ההסברה אשר יוכיד דווקא לאזרחיות ולאזרחים של העיר וינה, כי הם יכולים להתגאות במורשת התרבותית המדעית והאמנותית של עירם – בהישגים מפוארים שהיו בלתי־אפשריים בלעדי התרומה של יהדות וינה”.

ליאופולד גראץ עם טדי קולק

מסיפורי מטולה בת ה־90

קול פטמה • מכות לגפירים • נכדים ונינים

מאת שמעון וייס

מטולה בת תשעים. מזל טוב. אסתר לויט ושלום פיין צעירים רק בעשרים שנה, אבל גם כך הם בין הוותיקים במושבה הצפונית וכמעט כמו מרבית התושבים כיום במקום, הם ילידיו ונאמניו כל השנים. גם בתקופות קשות, וכאלה לא חסרו במטולה, לא נטשוה. לא ניכר בשני אלה, אולי סמליה האנושיים המובהקים של מטולה, שתשעים שנה עושים להם משהו. אולי בפנים. כלפי חוץ – לא כלום.

אסתר לויט (82) – דודה אסתר ולא שום שם אחר – מוסיפה לטפל בחיילים הבאים להתארח אצלה, מתלוצצת איתם באידיש, בערבית, באנגלית ובעברית כאילו היתה בת־מחזורם. בחדר הכניסה לביתה הישן ברחוב הראשי של המושבה מציצים עשרות ואולי יותר, מגינים, מדליות ותשורות שהותירו אחריהם חיילים ויחידות צבא שעברו במטולה. מי לא עבר בה?

היידיש של פטמה

„לפני מלחמת השחרור היה לנו רועה לבנוני במושבה. נולדה לו בת שחיתה וגדלה במטולה עד המלחמה. אחרי 48' עזבה המשפחה וחזרה לכפר קילה לא רחוק מכאן. היא נישאה לרועה־צאן לבנוני, הקשר בינינו נותק. כל השנים הייתי רואה אותו מסתובב ליד הגדר ורועה את הצאן, אבל מפאטמה לא שמעתי יותר. „קצת לפני פתיחת הגדר הטובה אמרו לי שאבוא לטקס הרשמי, כי מישהי רוצה לפגוש אותי. לא ידעתי מי זו, אבל באתי וחיכיתי. פתאום מישהי קרא לי: 'אסתר, את לא מכירה אותי? אני פטמה. בקול היכרתי אותה, אבל היא השתנתה מאוד. נו טוב, היא הספיקה ללדת עשרה ילדים. היתה התרגשות גדולה והיא התחילה לספר בעברית מה עבר עליה ולהעלות זכרונות איך שרנו ביחד במתבן ואיך הסתרתי אותה מתחת למיטה ולא רציתי שתתחתן עם הרועה הלבנוני, נימר, שהוא היום בעלה. „לידי עמד קצין ישראלי צעיר שנדהם לשמוע את הלבנונית מדברת עברית יותר טוב ממני. תגידי, הוא שאל, אידיש היא מדברת? ופטמה מיהרה לענות לה: „איך פערשטיי בעסער פון דיר...”

„איך אני מרגישה היום? קשה להגיד. התחלנו כארבעים משפחות והיום אנחנו 320 משפחות, 1200 נפש, למרות שבתור נקודת גבול רצינו להיות גדולים יותר. לא עיר, אבל גם לא מושבה קטנה. לדאבוננו, בן־גוריון זכרונו לברכה, העביר לנו כאן את הגבול ולקח מאיתנו עמק עם ארבעת אלפים דונם. תודה לאל אני כאן עם נכדיי ונינַיי ומקווה שגם נכדים ונינים ימשיכו לחיות במטולה.

בימי הגפירים

ממש מול ביתה של דודה אסתר בלב המושבה גר גם שלום פיין, 69, דור שלישי במטולה. המאזן שלה: שלושה בנים, שתי בנות, 16 נכדים, ארבעת נינים ועוד שניים ב„צנרת” כלשונו העסיסית. „בזמן שהיינו 'גפירים' בשנים 36־1946, בימי המאורעות, שלטו האנגלים באזור. היו 35 אנגלים במשטרת מטולה ועוד איזה שמונים חיילים ערבים שומרי־גבול עם חגורות אדומות ו־35 שוטרי מכס ואל זה האנגלים גייסו עוד ארבעים 'גפירים' ערבים שהקיפו את המושבה ועשו חיפושים בעיקר נגד עליה ב' ונגד נשק מגן ורכש. ולמרות כל אלה, המשכנו לעסוק ברכש ולהעלות עולים וכל פעם היינו מוצאים שיטות חדשות. פעם היינו מביאים תבואה בתוך עגלות ומחביאים אותם, את העולים בערימות ובגורן או שנטענו מטעים והשקינו בחביות שהבאנו מן המעיין. בערב, בחשיכה, היינו עושים עוד סיבוב על ריק ומביאים בתוך החביות אנשים ונשק במקום מים. ה'גפירים' הערבים הציקו בלי סוף. לאחת המשפחות, משפחת אביטן, נכנסו וגנבו אבטיחים בלי פחד באמצע היום. האמא, תמרה, היתה אשת חיל ואמיצת־לב. נתנה לאחד מהם סטירת־לחי והוא רדף אותה והפילה ארצה. בנה, אפרים, היכה אותו מכות רצח והם כולם בתגובה עלו על המושבה והחלו לערוך פוגרום. התארגנו אז, שבעה חבר'ה, תפסנו מקלות שהתכוונו מהעצים, עמדנו בפתח המושבה והיכינו בהם בלי רחם. הם התחילו לזרוק אבנים. שכני, מרדכי הגדלי, קיבל אבן בראש ויצא מכלל פעולה. ככה נמשך המאבק עד שפתאום הגיע קצין ערבי שהתחיל לצעוק על החיילים שלו: תתביישו לכם, מוגי לב, פחדנים, אתם רבים מול מעטים והם מכים בכם?! עכשיו תסתלקו כולכם מכאן, מיד! והם ברחו.

„היום, אחרי תשעים שנה, אני מרגיש שאנחנו כמו כל ישוב בארץ. קיבלנו זכויות מים נוספות בשביל לקלוט את הבנים, עשו הרחבות והמושבה התפתחה מאוד. סוף־סוף אנחנו מרגישים שאיננו בודדים וגם לא מתיישבים מסוג־ב'. קודם היינו מתנחים ממש כמו כפר ערבי בדרום־לבנון. עכשיו, תודה לאל, אחרי שקיבלנו מים ב־58' וחשמל ב־60', עלינו על הסוס. מה שנותר זה לבקש שיהיה כאן שקט. כל אירוע פוליטי באזור – אנחנו על הכוונת. איך באמר? 'עיפה נפשי להורגים...' רוצים לחיות בשקט וזהו”.

כל החיילים שעברו במושבה
אסתר לויט

דור שלישי ועוד שלושה
שלום פיין

הרחוב הראשי של מטולה בשנות ה־40'

הלוח הכללי ידיעות אחרונות · הלוח הנפוץ ביותר · זב דבר ראשון בבוקר

פילת
למפעל מתכת במרכז הארץ
דרוש
טכנאי/הנדסאי כימיה
תאור התפקיד: פתרון בעיות בקוי ציפוי - בדיל, ניקל, נחושת, קדמיום, כסף ואלקטרולס ניקל.
כישורים נדרשים: טכנאי/הנדסאי כימיה, בעל נסיון של חמש שנים לפחות בקו ציפוי. ידיעת השפות עברית ואנגלית.
נא לפנות בכתב־יד בפירוט מקסימלי של השכלה ונסיון בעבודה, לפילת בע"מ, דרך פ"ת 53, תל־אביב 67138.
נא לציין על המעטפה: "טכנאי/הנדסאי כימיה" מס' משרה 1580.
המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד.
סודיות תשמר בקפידה

טולקובסקי ושות'
מבקשת לצרף מנהל נוסף לצוות המנהל בישראל את פעילות שותפות הון־הסיכון
ATHENA VENTURE PARTNERS L.P.
הכישורים המיטביים הם:
— נסיון בהקמת וניהול חברה עתירת טכנולוגיה.
— הבנה כללית טובה בטכנולוגיה.
— חשיפה לתעשייה עתירת הטכנולגיה בארה"ב והכרת הסביבה הישראלית.
— שליטה מלאה בשפה האנגלית.
— חריצות ומרץ רב.
לצורך הצגת מועמדות נא לשלוח קורות חיים אל: טולקובסקי ושותי ת.ד. 39460 תל־אביב 61393
- סודיות מובטחת -

נשיונל סמיקונדקטור National Semiconductor
מרכז התכנון בהרצליה סיים לא מכבר את תכנון הדור השני של משפחת ה־32000 (NS32332). השגי המרכז הביאו את חברת האם להחלטה לפתח את הדור החדש של המיקרופרוססורים שיהיה מן המתוחכמים בעולם
לקבוצת המערכות דרוש:
מהנדס אלקטרוניקה/מחשבים מצטיין
לפיתוח מערכת CHIP DEBUG, חדשנית לרכיבי VLSI
(משרה מס. 22)
הכישורים הדרושים: * 3־5 שנות נסיון.
* אינטגרציית מערכות, חומרה תוכנה.
* ידע במיקרופרוססורים מתקדמים.
* יכולת ניהול צוות פרויקט.
אצלנו תמצא מרכז תכנון ופיתוח מתקדם בעל אוירה יוצרת ובלתי פורמלית תוך שילוב של מפעל קטן עם הגבוי והיציבות של חברת ענק אמריקאית.
אנא פנה בצירוף קורות חיים, גליונות ציונים ומספר משרה אל:
נשיונל סמיקונדקטור (ישראל) בע"מ
ת.ד. 3007 הרצליה ב' מיקוד 46104 עבור מנהל כח אדם.
(המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד)

תפקיד עם עתיד
לרשת המלונות המתפתחת ביותר בישראל
דרושים
מקדם/ת מכירות
בעל/ת נסיון של שנתיים לפחות בתחום התיירות, הכרה/ת נהגנית (?) נוספת.
פקיד/ת הזמנות
בעל/ת נסיון בתחום התיירות.
רק המועמדים העונים על כל הדרישות הנ"ל, מתבקשים לכתוב קורות חיים ונסיון מקצועי על דף חלק, ולשלוח לישרוטל, ת.ד. 50150 ת"א 61500, בציון המשרה המבוקשת.
סודיות מובטחת
ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

כיף לעבוד במלון בלו ביי
למלון "בלו־ביי" בנתניה
דרושים
• מטר־די • קפטנים • טבחים
• אנימטורים (צוות בידור)
בעלי כישורים בתחום הספורט והאמנות.
פרטים בטל' כדאדם טל. 053-37131 בין השעות 09.00-15.30
ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

למפעלי צביעה ואשפרה בראשל"צ
מחסנאי צבעים
תאור התפקיד
קליטה והנפקה של צבעים וכימיקלים כולל שקילת מרשמים
(ידע בסיסי באנגלית חובה).
מפעילי מכונות צביעה ואשפרה
נסיון בהפעלת מכונות בעלות אוטומציה מלאה.
אנו נקלוט יוצאי צבא בוגרי תיכון בעלי מוטיבציה לעבודה להפעול מכונות מתקדמות.
טל. 03-9614144 9:00-16:00

לחברה מסחרית גדולה ליבוא ויצוא
דרושה:
מזכירה
* נהול משרד ההנהלה.
* טיפול בהזמנות יצוא.
* שליטה מלאה באנגלית כולל הדפסה
* המלצות הכרחי.
שעות העבודה: 08.00-16.00
08.00-13.00
טלפון: 03-625281

ל בָּנִיס קייטרינג
דרושים
מנהל תפעול לארועים
עוזר קונדיטור
עוזרת לעיצוב ארועים
רק מועמדים בעלי נסיון
לפנו טלפונית ל־03/304833

לחברה בבני ברק דרושה
עוזרת למנהל־חשבונות
סוג 2. עם נסיון (רצוי בעבודה בבנק)
שעות העבודה: 8.30 - 15.30.
★
לפנות בכתב־יד לת.ד. 2036 בני - ברק 51120.

לחברה מסחרית גדולה
דרושה
פקידה למחלקת מלאי
לעבודה במשרה מלאה
טלפון: 03-625281

בטחון אזרחי CITIZENS SECURITY SERVICES
★ אבטחה ★ שמירה ★ שרותים מיוחדים
סניף נתב"ג 03-9721286
דרושים בחורים/בחורות
לתפקיד בטחוני מעניין בנמל התעופה בן־גוריון
העבודה מוצעת למשרה מלאה בלבד ואינה מוצעת לסטודנטים
תקופת חוזה מינימלית — 1/2 שנה
תנאי קבלה:
* לאחר שרות צבאי * 12 שנות לימוד
* דוברי אנגלית ברמה גבוהה - יתרון לשפה נוספת (הראיון יערך באנגלית)
* מצב בריאותי תקין. * עד גיל 26
* מגורים באזור המרכז - חובה.
הערה קבלה תערך ביום ב' 7.7.86 בשעה 9.00, בנמל תעופה בן־גוריון נפגשים בשער מס' 4. על המועמדים להצטייד בת.זהות, פ. מילואים ו־ 2 תמונות.
תנאים טובים כולל אפשרות לשעות נוספות.

לפרסום וימר טמיר כהן
דרושים:
1. תקציבאי בכיר
* השכלה אקדמאית (רצוי M.B.A במינהל עסקים).
* נסיון מוכח בשיווק.
* רצוי נסיון בענף הפרסום.
2. ART DIRECTOR בכיר
* נסיון של 5 שנים (לפחות) במשרד פרסום.
3. חוקר שווקים – למחלקת מחקר
* נסיון של 3 שנים לפחות במחקרי שוק.
* תואר שני במינהל עסקים במגמת שיווק.
4. אחראי טרפיק
* נסיון קודם במשרד פרסום גדול.
5. כתבנית מעולה למעבד תמלילים, למשרה מלאה.
לפנות רק בכתב בצרוף תולדות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1469 ת"א
סודיות מובטחת
המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.

נשיונל סמיקונדקטור National Semiconductor
הצטרף לצוות המייצר את המעגלים המשולבים של דור העתיד.
חברת נשיונל סמיקונדקטור שמרכזה בעמק הסיליקון בארה"ב, הקימה במגדל העמק מרכז טכנולוגי מהמתקדמים בעולם, שיפתח וייצר מעגלים משולבים בתהליכים חדשים ומתוחכמים. לנו דרוש
מהנדס אמינות
Reliability Engineer
משרה מס' 6207
לקליטת מערכת מדידה חדשה לבדיקת מעגלים משולבים באמצעות קרן אלקטרונית ולהקמת מעבדת BURN — IN והרצת בדיקות אמינות.
מעורבות בשלבי תכנון המעגלים, קביעת נוהלי בדיקות אמינות וביצוע מגוון רחב של ניסויים, ומדידות חשמליות, בדיקות סביבה, חקר כשלונות ועיבוד נתונים בעזרת מחשב הם חלק מתפקידי המהנדס.
על המועמד להיות מהנדס אלקטרוניקה או פיזיקאי בעל רקע באלקטרוניקה, בעל ידע בפיסיקה של מוליכים למחצה והכרה מוקדמת של מעגלים משולבים ומיקרופרוססורים.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור אי.סי. בע"מ, ת.ד. 619 מגדל העמק 10556, עבור מחלקת כח אדם ולציין את מספר המשרה ומלפון להתקשרות.
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים •

שיפור נוסף בשוק המניות

מאת שמואל רוזנבלום

שוק המניות המשיך אתמול במגמת המסחר החיובית תוך גידול בנפח הביקושים המחזורים ושיפור בולט באווירה הכללית. הגורם העיקרי הפעיל בשבוע האחרון בשוק הינו בל"ל. קרנות בל"ל מצויות בעודפי כספים גדולים והשחיקה בחודש הקודם מאפשרת הצטיידות זולה ונוחה יותר בסחורה בני"ע. יחד עם בל"ל פועלים בשוליים מנהלי תיקים המגדילים פוזיציות בני"ע עקב הרגשה כללית שקיים שיפור בשוק.

השיפור באווירה מותנה כמובן באי פירוק הממשלה ובפתרון משבר השכר, בבניה ובשני נושאים אלה יחול שינוי, הוא עשוי להשפיע לטובה או לרעה במישרין על השוק. ניתן להאמין שפעילות בל"ל עשויה למשוך לשוק גורמים גדולים נוספים. כיוון שעדיין מחזורי העיסקאות מצומצמים, ולפיכך היקף הביקושים בינוני בעיקרו, אין בשלב הנוכחי חשש במשהו ל"השחלות" סחורה בין קרנות מתחרות. ראוי לזכור שקרנות פועלים והבינלאומי נוטות אף הן מעודפי כספים ניכרים והן עדיין פעילות בשוליים.

המסחר באג"ח

המסחר באג"ח אופיין ביציבות ובחלק מהסדרות עליות קלות. עיקר הפעילות שייך לקרנות הסולידיות ונפח המסחר בינוני מהחיבס הכספי. האטרקטיביות של האג"ח הצמודות אינה מלהיבה, מזה זמן רב, והצרות בינה לבין ההנפקות במקור אינו גדול כבעבר. ביום המסחר האחרון בוצעו שתי הנפקות אג"ח, הראשונה ע"י הממשלה והשניה ע"י חברת משאבים השייכים לבנק המזרחי. האג"ח הממשלתי נמכר בשער 86 ביום המכרז.

גידול באשראי הבנקאי

האשראי שמעמידים הבנקים לקהל לקוחותיהם מתחיל לקבל ביטוי של התחרות הבנקאית במיטבה. במצב הנוכחי יכול כל לקוח "סביר" לקבל עד 15,000 ש"ח כהלוואה כמעט ללא בעיה. כיוון שבלאו הכי כמות הכסף שבידי הציבור אדירה היא עשוייה אף לגדול בשבועות הקרובים. חלק זעיר מכסף זה ילך להשקעות בורסאיות והחלק האחר לצריכה. הסבירות שכמות הכסף תגרום לירידה בריביות התפ"ס ולהגדלת ההשקעות הסולידיות, הינה גדולה ולפיכך ההשקעה הסולידית עשויה להיות פחות ופחות מעניינת. במידה ואכן חלק זעיר יופרש לכיוון הבורסה אנו עשויים לחזות בשיפור נוסף וחזק בשוק.

תשואות ני"ע הכבדים מתחילת החודש

כזכור, השחיקה בחודש הקודם במניות הכבדות נעה סביבות 12% לערך. מעניין לראות את השיפור שחל בהן מתחילת השבוע שחלף. דלק ע"ש +7%, דיסקונט השקעות +4%, פ.י.בי. +4.5%, אזורים +6%, כלל גרל"ן +3.5%. העליות הנ"ל צימצמו את נזקי חודש יוני אך עדיין מותירות מרווח שחיקה גדול לבדי. במניות הקלילות השחיקה עדיין רחוקה מתיקון הרבה יותר מהכבדות.

שיפור שער במסחר

במניות הבנקאיות שררה אתמול מגמת היצעים וירידות שער של 0.3% בממוצע. פועלים ע"ש חרגו מהמגמה הכללית ועלו 0.5%, בל"ל נסחר ב.ש. במניות הכבדות הינו בעליית שערים נאות. פולגת 0.4 עלו 2.6% תוך ביקוש 3097 ע.ב ובמחזור 1782 ע.ב. קונסאוות פח 1 עלו 3% תוך ביקוש 3592 ע.ב. המחזור 2296 ע.ב. כבלי ציון 5 עלו 0.6% בביקוש 1667 ע.ב. ובמחזור 1297 ע.ב. מניית ישפור התעוררה ועלתה בשיעור 9.4%. הסנה המשיכו במגמת עליה וצברו 2.1% נוספים בביקוש 3050 ע.ב. ובמחזור מלא של 8392 ע.ב.

כלל תעשיות עלו 1.4% בביקוש קטן יחסית של 2791 ע.ב. ובמחזור 1674 ע.ב. ניכרה מגמה ברורה של רצון לעליית המניה תוך ביקושים קטנטנים. שלשום עלתה כלל תעשיות 0.8% מול ביקוש זעיר בשיעור 600 ע.ב. בלבד, ראוי לזכור שכלל תעשיות נחשבת לני"ע סחיר ביותר ולפיכך מפליאה מעט העובדה שהמניה עלה בביקושים קטנטנים, אלא אם הרצון הכללי שהיא תיצור אווירה חיובית. אי.פי. עלתה 1.9% בביקוש מצומצם של 734 ע.ב. ובמחזור 1644 ע.ב. הבינלאומי עלה 2% בביקוש 2333 ע.ב. ובמחזור 1146 ע.ב. פ.י.בי. עלו 2.1% בביקוש 1952 ע.ב. ובמחזור 1861 ע.ב., מניות פ.י.בי. עלו בימים האחרונים 2% לערך כל יום ותיקנו מעט את תשואתם השלילית מהחודש הקודם.

כלל גרל"ן נסחר ב.ש. בהיצע קטן. מניות כלל גרל"ן מצויות בהיקפים נרחבים בתיקי ההשקעות של הקרנות והגורמים המוסדיים השונים וניתן לצפות לפעילות ערה במניות כלל גרל"ן. ראוי להזכיר שקרנות מסויימות רכשו החזקות ניכרות בכלל גרל"ן ברמות שערים הגבוהות ב-15% לערך מהנוכחיות, מפליא לפיכך שפעילותן במניה אינה באה לביטוי ברמות גבוהות יותר.

החלפות ידיים במניות

במניות לוינשטיין 5 מורגשת פעילות של החלפת ידיים בין מקורבים לחברה למשקיעים בורסאיים אלמונים. המחזורים במניה בחודשיים האחרונים מצביעים על מעבר של כ-15% ממניות לוינשטיין לגורם בלתי ידוע. מניות חימה כימיקלים מהוות אף הן דוגמא בולטת להחלפת סחורה כאשר זהות המוכרים אינה ברורה והקונים ידועים יותר. במניות גאות אביב מורגשת פעילות זהה.

פעילות עירנית במניות ספקטרוניקס ופריכמוטגר

בשתי המניות הנ"ל מורגשת פעילות עירנית בכל יום מסחר תוך תנודות שער קבועות למדי ונטיות בולטות לרכישת היצעים. הפוטנציאל הטמון בחברות הללו מוכר וידוע כטוב ע"ס נסיון העבר והמאזנים שפורסמו. בספקטרוניקס חלה שחיקה בולטת בחודש הקודם דבר שלא הרתיע את הרוכשים מקניית המניה לאורך כל תקופת ההיצעים בהתמדה.

★ הכותב הוא יועץ השקעות.

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

אה.ה. ש	16990	7.0	-9	-.1	-23.0
הספנות 0.1	1035	3095	+27	+2.7	+2234
הספנות א 0.5	795	1091			+214
הספנות אופ 2	749	2881			-3663
כללי לא בהסדר	25400	103			-9.8
בנק צפ' אמריק 1.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמריק 5.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמ' אופ1	— הפסקת מסחר —				
הבינלאומי 5.0	3570	1146	+70	+2.0	+2333
פ.י.בי. 0.5	3950	1861	+80	+2.1	+1952

כלולים בהסדר הצמדה

אידיבי רג 100.0	82300	487	-50	-.1	-447
אידיבי ב 100.0	82475	2.0			-5.0
אידיבי בכ א 2.0	507900				
אגוד ושה	61200	215			-175
דיסקונט ב	105050	4.0	-200	-.2	-5.0
דיסקונט א	104850	120	-270	-.3	-146
דיסקונט שה ב	12357	4.0			+18.0
המזרחי ש	33750	562			-470
המזרחי ם	33650	121	-250	-.7	-122
המזרחי שה 9	15370	2.0	-80	-.5	-2.0
הפועלים בכב	114000	1.0	+1000	+.9	+3.0
הפועלים ש	56100	412	+300	+.5	+565
הפועלים ם	55850	93.0			-68.0
כללי א 1.0	143500	5.0	-200	-.1	-7.0
כללי אופ 9	138000	8.0			-8.0
כללי שה 5	109500				
כללי שה 7	6980	13.0	+100	+1.5	+12.0
כלל טמוק 100.0	35548	841			+46.0
כלל שה 11	13800	203			-135
כימון וסחר 1.0	48800				-1.0
כימון וסחר 5.0	24480				

בנקים למשכנתאות

ארנים 0.1	12200	94.0			+36.0
לאומי משכנתא' ש	4450				
לאומי משכנתא' ם	4410		+105	+2.4	+240
כרמל ש	4400	36.0	-88	-2.0	-102
כרמל שה 1	3070				
בנין ב' 5.0	7549	25.0			-1.0
פת משכ ש	1385	966	+40	+3.0	+436
משכן ב ש	2300	131	+50	+2.2	+151
עצמאות 0.1	6860 תב	91.0	+400	+6.2	+213
טפחות מבכ ש	14000	3.0	+245	+1.8	+3.0
טפחות רג ש	11950	9.0	-350	-2.9	-66.0
טפחות שה 1	7630	41.0			-41.0
טפחות שה 2	3945	200			-10.0
יעסור 1.0	1700				-118
יעסור 5.0	749	891	+26	+3.6	+945
בית"ב 1.0	4670	49.0	+100	+2.2	+56.0

מוסדות מימון

שלמון א ש	357	4626	-9	-2.5	-3591
הלוואות מבכ א	— לא נסחר —				
הלוואות מבכ ג	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	5275	119	+50	+1.0	+107
פתוח תעשיה מבכ	— לא נסחר —				
פת תעש בכ ג	— לא נסחר —				
פת תעש בכ גג	— לא נסחר —				
פת תעש בכ גג1	— לא נסחר —				
פת תעש בכ ר	— לא נסחר —				
פת תעש בכ רד	— לא נסחר —				
מרכז קבלנים 5.0	500	1264	-2	-.4	-2090
תיירות בכ	— לא נסחר —				
כלל ליסינג 0.1א	10900	55.0	-60	-.6	-37.0
כלל ליסינג 0.5ב	8800	105	-220	-2.4	-83.0
כלל לסינג אג"ח	11010	6.0	+10	+.1	+3.0

ביטוח

ארנים 0.1	981	1096	+17	+1.9	+1120
ארנים א 0.5	465	650	+2	+.4	+751
בטוח משנה 0.1	900	203	-25	-2.7	-440
בטוח משנה 0.5	310	915	+1	+.3	+956
הדר 1.0	342	2152	-3	-.9	-248
הדר 5.0	199.0	3427	+4.5	+2.3	+5000
הסנה 0.1	490	8392	+10	+2.1	+3030
הפניקס 0.1	724	785			-105
הפניקס 0.5	399	1400	+4	+1.0	+592
המשמר-הראל 1.0	6650	14.0			-14.0
המשמר-הראל 5.0	2920		+100	+3.6	+100
מנורה 1.0	7735 תב	27.0	+400	+5.5	+27.0
מנורה 5.0	3101	83.0			-63.0
סהר ג 1.0	4080				-19.0
סקוריטס 0.1	2525	380	+50	+2.0	+260
צור ש	333	2010			-1304
ציון החזקות 1.0	16000	2.0	-100	-.6	-6.0
ציון החזקות 5.0	4070	2.0	-50	-1.2	-44.0

מסחר ושרותים

מסחר

אינטרכוצא 1.0	4550				
אינטרכוצא 5.0	1175	147	+20	+1.7	+149
כאיר עזרא 1.0	4675	2.0			-20.0
כאיר עזרא אופ 1	4480				
כתה 1.0	— הפסקת מסחר —				
כתה 5.0	— הפסקת מסחר —				
כלל סחר 1.0	1100	3091	+45	+4.3	+4197
קריסטל 1.0	8407 מו		-443	-5.0	-434
רפק 0.1	35200 תב	4.1	+3200	+10.0	+8.2
רפק 0.5	9975	32.0	+475	+5.0	+69.0

שרותים

שופרסל א 2.0	4800	249	+60	+1.3	+264
שופרסל ב 10.0	3038	425			-183
דלק נ ש	2850	1541	+50	+1.8	+1552
בנה					
הראל 1.0	— הפסקת מסחר —				
הראל 5.0	— הפסקת מסחר —				
סטנות הספקה 0.1	— הפסקת מסחר —				
סטנות הספ' 0.5א	— הפסקת מסחר —				
קידר 0.1	— הפסקת מסחר —				
קידר 1.0	— הפסקת מסחר —				
חברת החשמל 0.1	— הפסקת מסחר —				
מוסגי קירוב 0.1	— הפסקת מסחר —				
מוסגי קירוב 0.5	— הפסקת מסחר —				
קנטורקים 0.1	1900 תב	526	+136	+7.7	+1739
קנטורקים 0.5	1400	997	-19	-1.3	-176
קופל 1.0	— הפסקת מסחר —				
קופל אופ 1	— הפסקת מסחר —				

מלונות ושרותי תיירות

גלי זהר 1.0	10044 תב	36.5	-1116	-10.0	-52.0
גלי זהר 5.0	6120 תב	81.2	-603	-9.0	-147
מלונות דן 1.0	3719	123	-280	-7.0	-247
מלונות דן 5.0	2670				
חוף האלמוג 0.1	— הפסקת מסחר —				
כנם 1.0	2679	114	+99	+3.8	+130
מלונות ירדן 1.0	3000 תב	120	-250	-7.7	-127
מלונות יהלום 1	— הפסקת מסחר —				

מחשבים ושרותי מחשב

רשה מיכון 1.0	4000	362	-10	-.3	-220
ת.י.ל.ת. 1.0	12155 קו		+579	+5.0	+25.0
יעבא 1.0	3590 תב	85.0	+190	+5.6	+115
יעבא אופ 1	3290 קו		+190	+6.1	+97.0
כלל מחשבים 1.0	10800	83.0	-400	-3.6	-78.0
מ.ל.ל. 1.0	10800	73.0			+25.0
מ.ל.ל. 5.0	4350	6.0	+47	+1.1	+34.0
משוב מחשבים 1.0	2500	104	-120	-4.6	-102
ניקוב מחשבים 1.	— הפסקת מסחר —				
ניקוב מחשבים 5.	— הפסקת מסחר —				
תים מחשבים 1.0	1730	319			+11.0
תים מחשב אופ 1	17000	14.0			-7.0

מקרקעין ופיתוח

גרל"ן בינוי ופיתוח

אברהם גינדי 1.0	— הפסקת מסחר —				
אברהם גינדי 5.0	— הפסקת מסחר —				
ארזן מבנים 1.0	781	240	+1	+.1	+95.0
ארזן מבנים 5.0	370	1756	+8	+2.2	+2691
אזורים 1 ש"ח	625	5479	+10	+1.6	+4367
אילון 1.0	459	12329	-2	-.4	-4658
אילון אופ 1	1705	623	+75	+4.6	+1519
אל-רוב 1.0	3230 תב	218	-237	-6.8	-292
אל-רוב 5.0	2800 תב	33.0	-239	-7.9	-33.0
אבנעים 1.0	2500	344	-50	-2.0	-205
אפריקה 1.0ש"ח	32700	167	+900	+2.8	+192
אפריקה 5.0ש"ח	22700	126	+250	+1.1	+264
אפריקה אופ 5	14900	172	+600	+4.2	+403
אריסים 1.0	2145	130			-2.0
ארלון 1.0ש"ח	2299	375	+44	+2.0	+102
ארלון 5.0ש"ח	1235	464			+175
בן-יקר גת 1.0	3165	24.0	-60	-1.9	-174
ברנוביץ 1.0	3700	60.0	+95	+2.6	+60.0
ברנוביץ 5.0	2041	80.0			-104
דנקנר 1.0	3834	98.0	+74	+2.0	+74.0
דרוקר 1.0	420	1269	-6	-1.4	-750
דרוקר 5.0	306	402	-9	-2.9	-125
דרוקר אופ 1	216 תב	150	-15	-6.5	-947
דרעד 0.1	5950		-300	-4.8	-21.0
דרעד 0.5	4048	5.0	-10	-.3	-5.0
המסלול 1.0	— הפסקת מסחר —				
המסלול 5.0	— הפסקת מסחר —				
ת.ל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —				
ת.ל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —				
נכסים ובנין 1.0	2620	968	+55	+2.1	+1490
גב-ים 0.1	3975	20.0	+189	+5.0	+48.0
גב-ים 0.5	2219	197	+28	+.9	+269
הכשרת הישוב 1.0	47700	97.0	+700	+1.5	+111
ישפור 0.1	2550 תב	685	+220	+9.4	+3311
ישראלום 1.0	1281	400			+400
ישרס 10.0	11850 תב	28.0	-749	-5.9	-24.0
כנן פיתוח 1.0	6350	37.0			-18.0
כלל גרלן 0.1	354	6340			-2708
לוטר 1.0	3950		+150	+4.0	+20.0
לוטר 5.0	1470 תב	202	-80	-6.2	-182
מ.ת.ת. 1.0	3270	338			-743
מגורי בניה 1.0	551	4054	+11	+2.0	+4074
מגורי בניה אופ1	397	3000	+11	+2.9	+3596
מודול בנין 1.0	— הפסקת מסחר —				
כישבאל 5.0	270	1510			-365
מגדב 5.0	734	2120	+2	+.3	+265
מר-לן 1.0	480 תב	459	-35	-6.8	-1506
לוינשטין 1.0	381 תב	846	-26	-6.4	-346
לוינשטין 5.0	113.0	6068	-2.0	-1.7	-2561
ליפשיץ 1.0	1270	147			-115
ליפשיץ 5.0	685	980			-815
גאות אביב 0.5	4470	129	+170	+4.0	+49.0
נכסי אזורים 1.0	667	2188	+6	+.9	+2185
סחר החזקות 1.0	10910	4.0	+310	+2.9	+26.0
סחר החזקות 5.0	7350	10.0	+185	+2.6	+22.0
פרי 1.0	3815 תב	21.0	+182	+5.0	+162
פרי 5.0	2500				
עמר ופליט 1.0	690	400			+242
עמר 3.0	— הפסקת מסחר —				
קוסרה 0.1	1720	93.0	-15	-.9	-230
קוסרה 0.5	790	400			-787
רוזנבין 1.0	3200	361	-50	-1.5	-219
רוזנבין 5.0	2015	380			-68.0
רסקו מבכל	7077 מו		-373	-5.0	-502
רסקו רג	6840 מו		-360	-5.8	-522

חקלאות

מטעי הדר 0.1	2760	400			+66.0
מטעי הדר 0.5	2060	676			+119
מהדרין 0.1	6865	220	+220	+3.3	+321
נכסי הדרים 1.0	1100	742	+23	+2.1	+871
פרי אור 0.5	2667	154	+70	+2.7	+114
שמ-הר 5.0	16200	152			-40.0

תעשייה

מזון וטבק

אסאם 1.0	1415	102	+14	+1.0	+13.0
גולדפרוסט 1.0	3800	338			-114
גולדפרוסט 5.0	1860 תב	680	-142	-7.1	-1096
גולדפרוסט אופ 1	1219 קו		+100	+8.9	+3747
דובק מב ש	5380	411	+100	+3.1	+889
דובק מב ם	3370	149	+90	+2.7	+313
זגלבל 1.0	1042	360	+40	+4.0	+360
זגלבל 5.0	723	133	+18	+2.6	+184
פרי-זה 1.0	2256	345			-305
פרי-זה 5.0	1720	235	-2	-.1	-225
טמפו בירה 1.0	17150	251	+750	+4.6	+115
טמפו בירה 5.0	11250	201	+450	+4.2	+191
יצהר 1.0	1620	92.0			-11.0
יצהר א 5.0	950 תב	111	+48	+5.3	+271
מן 1.0	9000	31.0	-10	-.1	-33.0
מן 5.0	4700	45.0			-30.0
סנפרוסט 1.0	7980				
עלית 0.1	12200	75.0	+210	+1.8	+160
עסיס ב 0.5	35999	7.0	+1000	+2.9	+3.0
שלכה אנגל 1.0	2025	135	-80	-3.8	-173
שמן מבכ ש	6500	168	+50	+.8	+195

טקסטיל והלבשה

ארגד 1.0	865	532	+25	+3.0	+448
אופים 1.0	870	185	+25	+3.0	+455
אופנת ברוך 1.0	2509	108	+119	+5.0	+188
אופנת ברוך 5.0	1590	290	+70	+4.6	+240
אתגן 1.0	— הפסקת מסחר —				
אתגן אופ 1	— הפסקת מסחר —				
ארגמן רג ש	11202	68.0	+102	+.9	+241
דלתא-גליל 1.0	4215	317	-25	-.6	-189
דלתא-גליל א 3.0	5100	201			+96.0
מכוחות כאמור 1.	1670				
מכוחות כאמור 5.	805	80.0	-35	-4.2	-80.0
מכוחות אופ 1	655		-27	-4.0	-188
ויטלגו 1.0	3690	80.0	+90	+2.5	+56.0
ויטלגו 5.0	2679	152	-1		-142
הדייגן 1.0	4452	5.0	-10	-.2	-70.0
דיקית 1.0	3900 תב	838	+250	+6.9	+451
דיקית 5.0	3224 תב	394	+160	+5.2	+589
כיל-טוב 1.0	— הפסקת מסחר —				
כיל-טוב אופ 1	— הפסקת מסחר —				
לודזיה 0.1	1720	141	+17	+1.0	+141
לודזיה 0.4	785	1512	+30	+4.0	+1312
ליבנת 1.0	576	1100			-405
בנה					
כיס גליקו 1.0	710 תב	1181	+45	+6.8	+1700
מקס 0.1	23458	27.0	+1000	+4.5	+37.0
מקס 0.5	10426	81.0	+497	+5.0	+205
עיט 1.0	11550	30.0	+200	+1.8	+10.0
עיט 5.0	5403	91.0	+150	+2.9	+212
עמק 1.0	1790	276			-74.0
פולגת א 0.1	3042	1233	+90	+3.1	+2166
בנה					
פולגת ב 0.4	1985	1702	+50	+2.6	+3097
בנה					
פוליגון א 0.5	2481	183	+300	+4.2	+162

(ללא כותרת)

פרגוד 1.0	1958	142			-165
גיבור סברינה	11944	41.0			-42.0
תעש רונוזן 1.0	3535	625			-382

מתכת ומוצריה

אקסטנן 5.0	1783	120	+30	+1.7	+152
אורדן 10.0	10380	10.0	+100	+1.0	+10.0
אורדן 50.0	8210				
אלומית 1.0	4800	16.0	+50	+1.1	+16.0
אלומית 5.0	3000	50.0	-10	-.3	-200
כבלים ש	11320	30.0			-2.0
התכוף 1.0	10000	11.0			+1.0
התכוף 5.0	7430	81.0	+180	+2.5	+61.0
זיקה 1.0	5750	50.0	+85	+1.5	+15.7
זיקה 5.0	2900 תב	374	+155	+5.7	+1372
קונסאוות פח 1.0	1185	2296	+35	+3.0	+3592
קונסאוות פח 5.0	900	126	-10	-1.1	-661
מתכת מרום 1.0	2434	183	-96	-3.8	-470
כבלי ציון 1.0	2211	391			-347
כבלי ציון 5.0	895	1297	+5	+.6	+1667
כבלי ציון אופ 3	660	241	+29	+4.6	+241
מודגן 1.0	798				+440
מודגן אופ א	— הפסקת מסחר —				
קרנמי 1.0	885	160	+35	+4.1	+219
קרנמי 5.0	475	1381	+21	+4.6	+1046
נחושתן 0.1	18680	6.0	+200	+1.1	+1.0
נחושתן 0.5	6590	29.0	+200	+3.1	+144
פמר פלדה 1.0	6470	73.0	+40	+.6	+33.0
קינג 1.0	1100	180	+10	+.9	+189
קינג 5.0	670	500			-351
קליל 1.0	4298	104	+98	+2.3	+171
קליל 5.0	2100 תב	268	+150	+7.7	+986
שלוות 5.0	2110	16.0			-16.0
תעשיות לכיש 1.0	1165	350	+30	+2.6	+701
תעשיות לכיש 5.0	565	190			-68.0

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

אלביט 3.0	400000	7.0			-5.0
אלקו 0.1	6500 תב	86.0	-693	-9.6	-84.0
אלקו 0.25 ש	3080	237	+80	+2.7	+198
אלקו 0.25 ם	3200	90.0	+120	+3.9	+90.0
אלקטרה 0.1	12397 תב	56.0	-1378	-10.0	-51.0
אלקטרה א 0.5	6400	100	-130	-2.0	-85.0
אלרון 3.0	315000	7.0	+8000	+2.6	+13.0
ארית 0.02ש"ח	27250	69.0	+250	+.9	+5.0
כלל תעש אלקטר'	2135	2208	+25	+1.2	+1702
ספקטרוניקס 1.0	2120	395	+80	+3.9	+1938
ספקטרוניקס 5.0	1325	1049	+40	+3.1	+920
פריכמוטגר 1.0	2220	277	+60	+2.8	+755
פריכמוטגר 5.0	1185	767	+45	+4.0	+1068
ציקלון 1.0ש"ח	2782	100	+90	+3.3	+60.0
ציקלון 5.0ש"ח	1180 תב	776	+80	+7.3	+1163
קנבסקין אילד 1.	4950	50.0	+100	+2.1	+50.0
קנבסקין אילד 5.	3060	105			-5.0
ת.א.ת. 1.0	4165 תב	143	+264	+6.8	+112
ת.א.ת. 5.0	1595	420	+10	+.6	+473
ת.א.ת. אופ 1	13350	7.0			+3.0
תדיאה 1.0	5400	100	+1		+128

מוצרי בניה

אי.פ.כלל בנין1	800	1644	+15	+1.9	+738
אלקול 5.0	11267	107	-1		-108
אקרשטיין 1.0	1421	402	+30	+2.2	+414
אקרשטיין 5.0	1128 תב	290	+103	+10.1	+263
בטון תעיר 1.0	11000				
בטון תעיר 5.0	— הפסקת מסחר —				
בר-כון 1.0	4250	266	+150	+3.7	+393
בר-כון 5.0	1435	93.0	+20	+1.4	+18.0
טרומאסבסט 1.0	6600	5.0	+255	+4.0	+196
טרומאסבסט 5.0	2355	800	+61	+2.7	+897
מ.ל.ב. 1.0	820 תב	300	-50	-5.8	-95.0
מ.ל.ב. 5.0	505 תב	235	-45	-8.2	-135
מודול השק בתעש	3975	14.0	+155	+4.1	+299
מראיקה ולפמן 1	— לא נסחר —				
מראיקה ולפמן 5	13500				

כימיה, גומי ופלסטיק

אבן 5.0	20200	16.0	+250	+1.3	+85.0
אליאנס ב 200.0	1950 תב	289	+100	+5.4	+101
גל תעשיות 1.0	11800	88.0			-75.0
גל תעשיות 5.0	5850	356			-334
דקסטר 1.0	3546	117			-125
דשנים 0.1	6300	82.0			-82.0
דשנים 0.5	1570	883	+50	+3.3	+983
חימה כימיקל 10.0	795	664	-5	-.6	-161
טבע ש	49700	205			-157
טבע אופ 4	45700				-10.0
ליפסקי 1.0	1381 תב	130	+126	+10.0	+290
ים המלח 0.1	14810	398	+140	+1.0	+561
מנורכימים 10.0	530	6606	+10	+1.9	+6222
מקסימה 1.0	8350 תב	50.0	+400	+5.0	+173
מקסימה 5.0	2770	75.0			-50.0
נקה כמקל 1.0	3329 תב	170	+179	+5.7	+284
סנו 1.0	10000	46.0			-16.0
סנו 5.0	6410	147	+230	+3.7	+171
קרס כימיקל 1.0	6101		+151	+2.5	+30.0
ת.ב.ל. 1.0	3808 תב	270	+346	+10.0	+298
ת.ב.ל. 5.0	2968 תב	151	+263	+9.7	+91.0
תיא 5.0	7000 תב	388	+500	+7.7	+858
פרוטאורום 10.0	9000	31.0			-6.0
תדיר א 5.0	4110	128			+48.0

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

דפרון 1.0	5500	54.0			-23.0
דפרון 5.0	3033 תב	82.0	-337	-10.0	-150
חבב. 1.0	5781	346			-156
יאה 1.0	3640	73.0	+100	+2.8	+73.0
לבידי אשקלון 1.	448	2820			+1411
לבידיאשקלון אופ1	695 תב	1341	-50	-6.7	-1915
מולט ב 0.5	22000	15.0	+100	+.5	+2.0

(ללא כותרת)

מפעלי ביר 10.0	203000	29.0			+7.0
סקאבריה 1.0	3190	208	-10	-.3	-47.0
רים 0.1	4700	22.0	+100	+2.2	+118
רים 0.4	2395	255	+45	+1.9	+139
תעל ב 0.2	12250	25.0	+500	+4.3	+63.0

תעשיות שונות

אבריין 1.0	4100	130	+140	+3.5	+32.0
אבריין 5.0	2080	310	+60	+3.0	+213
תמימה יוד 1.0	8399		-31	-.4	-38.0
פולק 1.0ש"ח	— הפסקת מסחר —				
פולק 5.0ש"ח	— הפסקת מסחר —				

השקעות תעשיה

מרכזית ב 0.1	6500	200	+130	+2.0	+175
כור בכ' 1.0	4830000	.2			+.8
כלל תעשיות 1.0	1303	1874	+18	+1.4	+2291
מגורי טכנולוגיה	460	6374	+16	+3.6	+12261

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

אמיקו ש	4800	102			+55.0
אידיבי פתוח 2.0	3650	688			-284
אינקובה 0.1	1659	788	-1	-.1	-51.0
אינקובה 0.5	840	1600	-20	-2.3	-1395
אלגר ש	6920	150	+320	+4.9	+116
אלגר ם	6417 קו		+306	+5.0	+218

(ללא כותרת)

אלרן ש	2620	409	+15	+.6	+476
אלרן ם	2760	17.0	-100	-3.5	-17.0
אמישר בכ' 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפיק 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפיק 5.0	— הפסקת מסחר —				
בתלת 1.0	1370	74.0	+20	+1.5	+74.0
חברה לישראל 1.0	— הפסקת מסחר —				
חברה לישראל 5.0	— הפסקת מסחר —				
חלמסון 0.1	105000	2.9	-2080	-1.9	-2.9
חלמסון 1.0 ש	23450	89.0			-67.0
אמסא א 0.5	11490	35.0			-1.0
פועלים השק ש	5200	659	-15	-.3	-432
לאומי השק 0.1	— הפסקת מסחר —				
דיסקונט השק ש	2232	1929			-136
מזרחי השק ש	15645	9.0			-2.0
כור השק אגח 124	10020				
חרון 1.0	1888	54.0	+19	+1.0	+4.0
חרון 5.0	700	1844	+32	+4.8	+1891
יצוא ש	10050	124			-67.0
ירדן א 0.1	4485 תב	528	+215	+5.0	+1809
כלל ישראל 10.0	735	3063	+10	+1.4	+1087
כלל ישראל 50.0	638	273			-273
לבידקו 0.1	8345		-160	-1.9	-20.0
לבידקו 0.5	2700	60.0			-3.0
מגור 0.1	620 תב	2356	+40	+6.9	+4211
מגור א 0.5	355 תב	1790	+19	+5.7	+1050
עוז השק ב 0.1	— הפסקת מסחר —				
עוז השק ג 0.5	— הפסקת מסחר —				
מז השק ש	5900	149	+170	+3.0	+163
פמה א 0.1	9550	32.0			-32.0
פמה 0.5	5018	361	+50	+1.0	+126
פריון ב 2.5	3555	512			-474

מחקר ופיתוח

אבטעים מתוחכמים	— הפסקת מסחר —				
גליל טכנולוגיות	453 תב	3560	+40	+9.7	+6267

דלק ונפט

דלק חיפושינפט1.0	3670	404	+170	+4.9	+1164
דלק חיפושינפט5.0	1615	885	+43	+2.7	+1655
דלק נפט אופ 2	975	1860	+38	+4.1	+1599
מז חיפושי נפט	12400	66.0			-56.0
פראויל 1.0	1745	60.0			-60.0
פראויל 5.0	885	242			-13.0
י.נ.א.ל. 5.0	1508	1700	+70	+4.9	+2792
מ.נ.ז. 1.0	2855	79.0			+29.0
מ.נ.ז. 5.0	1185	1002	+55	+4.9	+1235
פראויל ב 0.3	3600	161	+93	+2.7	+20.0
צפון אגר נפט 1.	270	862	+1	+.4	+104
צפון אגר נפט 5.	165.0	108	-6.0	-3.5	-1135
צפון אגר אופ 2	451	899			+1085
נפטא ש	1900000	4.0			+1.0

נסחרות במט"ח

גזית ם	228				+6600

שערי מטבע חוץ ביום 3.7.86

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.002	1.47	1.54	1.46	1.53	1.46	1.53	1.4897	1.5083	1.4892	1.5078	1.4877	1.5064	1.4968
1 לישט"ש	+0.015	2.27	2.37	2.26	2.36	2.26	2.37	2.3016	2.3303	2.2979	2.3265	2.3029	2.3319	2.3126
1 מארק גרמני	+0.006	0.68	0.71	0.67	0.71	0.67	0.70	0.6862	0.6947	0.6866	0.6952	0.6843	0.6929	0.6891
1 פרנק צרפתי	+0.002	0.21	0.22	0.21	0.22	0.21	0.22	0.2147	0.2174	0.2148	0.2175	0.2144	0.2171	0.2158
1 גולדן הולנדי	+0.006	0.63	0.63	0.60	0.63	0.59	0.63	0.6088	0.6164	0.6090	0.6166	0.6081	0.6157	0.6119
1 פרנק שוויצרי	+0.010	0.83	0.87	0.83	0.87	0.82	0.87	0.8445	0.8550	0.8444	0.8549	0.8433	0.8539	0.8475
1 כתר שוודי	+0.001	0.21	0.22	0.21	0.22	0.20	0.22	0.2109	0.2136	0.2108	0.2134	0.2107	0.2133	0.2118
1 כתר נורבגי	+0.001	0.20	0.21	0.20	0.21	0.19	0.21	0.2004	0.2029	0.2001	0.2026	0.1996	0.2023	0.2011
1 כתר דני	+0.002	0.18	0.19	0.18	0.19	0.18	0.19	0.1841	0.1871	0.1847	0.1870	0.1845	0.1869	0.1856
1 מארק פיני	+0.003	0.29	0.30	0.28	0.30	0.28	0.30	0.2941	0.2978	0.2941	0.2977	0.2936	0.2973	0.2955
1 דולר קנדי	+0.003	1.07	1.12	1.05	1.10	1.06	1.11	1.0811	1.0946	1.0718	1.0851	1.0789	1.0924	1.0860
1 דולר אוסטרלי	-0.022	0.90	0.99	0.91	0.98	0.92	0.99	0.9489	0.9608	0.9468	0.9587	0.9476	0.9595	0.9555
1 ראנד דרא"פ	+0.011	0.49	0.54	0.36	0.60	0.37	0.51	0.5929	0.6003	0.5934	0.6009	0.5935	0.6010	0.5963
10 פרנקים בלגיים	+0.003	0.33	0.34	0.32	0.34	0.32	0.34	0.3322	0.3363	0.3352	0.3394	0.3344	0.3386	0.3368
10 שילינגים אוסטריים	+0.009	0.96	1.01	0.96	1.00	0.95	1.00	0.9759	0.9881	0.9753	0.9874	0.9747	0.9870	0.9804
1000 לירטות איטלקיות	+0.009	0.98	1.04	0.98	1.04	0.97	1.04	0.9991	1.0116	1.0000	1.0124	0.9981	1.0106	1.0037
100 ינים יפאניים	+0.011	0.91	0.95	0.90	0.95	0.91	0.95	0.9224	0.9339	0.9195	0.9310	0.9215	0.9331	0.9251
1 דינר ירדני	+0.005	4.19	4.45	4.09	4.35	4.08	4.29	—	—	—	—	—	—	4.2359
10 לירות לבנוניות		—	—	—	—	0.20	0.40	—	—	—	—	—	—	0.3564
1 לירה מצרית	+0.001	0.79	0.84	0.78	0.83	0.73	0.78	—	—	—	—	—	—	0.8195

דולר יציג: 1.4968 **דולר נוסעים: 1.77** **דולר שחור: 1.57-1.58**

קרנות נאמנות

אב	3856.13	3839.17
אבוקה	29767.10	29474.21
אגוז	202.14	198.16
אדיר	1341.08	1314.27
אדם	1659.60	1607.52
אופיר	1577.08	1545.84
אור	416.97	407.78
אורין	158.05	154.84
אורלי	207.36	205.85
אורן	608.56	596.69
אייל	3069.07	3008.85
איילת	3709.78	3630.45
איריס	4000.09	3914.32
איתן	585.78	571.66
אלון	514.65	503.97
אלמוג	591.24	583.97
ארז	648.53	635.90
אש	112.11	109.66
אשל	169.29	165.98
אתרוג	194.32	192.40
ברולה	1679.17	1646.58
ברוש	374.32	372.51
ברק	384.33	376.79
ברקת	775.74	760.52
בשם	1148.54	1126.84
גבע	859.81	847.80
גדין	581.04	578.34
גיא	7795.82	7680.23
גיל	2222.48	2179.50
גלית	517.38	511.07
[illegible]	279.22	276.48
דוכיפת	541.78	535.09
דולב	199.41	195.20
דורון	1236.97	1213.05
דותן	220.26	215.97
דליה	402.19	395.61
דרור	3349.36	3284.95
דקל	267.22	261.98
הדס	288.23	285.73
הדר	408.30	400.91
זהבית	2509.48	2456.36
זהר	16139.02	15900.41
זיו	15321.77	15094.76
זמיר	645.22	637.57
חדות	133.65	131.85
חליפין	112.91	112.43
חלמיש	563.71	552.65
חן	111.32	110.88
טופז	1216.72	1188.68
טל	4128.75	4082.01
יובל	656.37	643.54
יהלום	1560.76	1530.40
יסודות	31584.01	31299.57
יערה	563.21	550.87
כוכב	760.84	745.97
כחל	120.53	119.03
כלנית	444.97	437.64
כספית	635.25	626.77
כרמל	119.31	116.85
כתר	919.18	908.85
להב	3446.20	3379.27
למשקיע	97392.85	95679.13
לפיד	10406.39	10205.59
לקט	1499.60	1468.99
לשם	808.81	791.67
מבטר	983.25	963.83
מבטח	2824.10	2798.2
מגד	202.88	199.94
מגוון	2637.30	2613.1
מגל	625.18	610.98
מור	1151.90	1136.10
מורן	643.08	637.21
[illegible]	24691.84	24068.62
מימד	754.85	739.54
[illegible]	3084.60	3024.80
מעיין	658.70	645.98
מקשה	823.69	819.88
מרגלית	988.48	969.29
מרום	964.36	945.63
[illegible]	20943.44	20634.92
[illegible]	611.80	600.28
נטע	382.06	374.41
נילי	3937.61	3879.30
סביון	438.84	430.88
סגולה	122.63	120.21
סלע	835.12	818.61
סנונית	574.22	567.21
סער	615.59	603.89
ספיר	528.67	526.04
[illegible]	646.27	633.84
עדית	1647.45	1615.53
עידן	5889.96	5805.84
[illegible]	1190.46	1163.75
ענת	1993.10	1973.88
עפרוני	546.04	538.66
ערמון	148.17	145.27
[illegible]	1229.46	1205.39
צבר	535.77	525.09
צופית	550.22	523.68
צמיד	863.13	844.56
צמיחה	6280.77	6192.95
צמרת	1532.91	1502.85
קליע	1702.21	1693.71
רובית	15203.55	15066.63
רקפת	521.41	512.92
[illegible]	669.39	655.05
[illegible]	644.69	636.78
שהם	857.81	837.29
[illegible]	309.09	306.84
[illegible]	69965.07	68582.74
[illegible]	553.32	545.71
שסק	543.40	530.11
[illegible]	165.15	161.86
תאנה	174.48	172.78
תבור	773.85	763.29
[illegible]	358.26	356.47
תהילה	93.80	91.77
[illegible]	414.79	409.9
תפוז	186.18	182.54
[illegible]	180.39	179.05
תרשיש	1284.82	1259.49
תשרי	384.70	379.21

שערי אגרות חוב

הסידרה	השער	השינוי בנקי
4% מלוות (100% הצמדה)		
ש4001	562000.0	
ש4002	535479.8	
ש4003	525302.0	
ש4004	ם558086.0	-7260.0
4.25% מלווה מדינה (שגיא)		
ק-301 3.40% תשואה		
4101	303.1	+1.5
ק-302 3.90% תשואה		
4102	116.6	
4103	115.1	+.1
4104	111.3	
ק-311 4.25% תשואה		
4201	101.8	+.4
4202	99.9	+.4
4203	98.0	+.4
4204	94.5	+.4
4205	92.7	+.4
ק-321 3.82% תשואה		
4301	111.7	+.1
4302	106.4	+.2
4303	105.6	+.1
4304	103.9	+.1
3% מלווה מדינה (גליל)		
ק-201א 2.39% תשואה		
ש3601	33136.0	-86.0
ק-201ב 2.40% תשואה		
ש3602	30532.0	+15.0
ק-202א 2.14% תשואה		
ש3603	29263.0	+15.0
ק-202ב 2.34% תשואה		
3604	26082.0	+97.0
ק-203א 2.56% תשואה		
ש3605	23601.0	+13.0
ק-203ב' 2.30% תשואה		
ש3606	22474.0	+105.0
ק-203 ג' 2.43% תשואה		
ש3607	20778.0	+116.0
ק-203 2.47% תשואה		
ש3608	19630.0	-74.0
ק-204 2.43% תשואה		
ש3609	18729.0	+26.0
ש3610	16893.0	+24.0
ש3611	16319.0	+23.0
ש3612	15846.0	+23.0
ק-205 2.44% תשואה		
ש3613	14904.0	+22.0
ש3614	14307.0	+20.0
ש3615	13473.0	+20.0
ש3616	12335.0	+19.0
ק-206 2.46% תשואה		
ש3617	11623.0	+29.0
ש3618	11030.0	+28.0
ש3619	10151.0	+26.0
ק-207 2.58% תשואה		
ש3620	9535.0	+39.0
ש3621	9058.0	+38.0
ש3622	8168.0	+35.0

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ק-208 2.67% תשואה		
ש3623	7632.0	-25.0
ש3624	7186.0	-23.0
ק-209 2.45% תשואה		
ש3625	6646.0	+3.0
ש3626	6149.0	+3.0
ש3627	5818.0	+3.0
ק-210 2.70% תשואה		
ש3628	5281.0	+3.0
ש3629	4948.0	+3.0
ש3630	4677.0	+2.0
ק-211 2.53% תשואה		
ש3631	4341.0	+54.0
ש3632	4088.0	+51.0
ש3633	3862.0	+49.0
ק-212 2.77% תשואה		
3634	3353.0	-46.0
ש3635	3170.0	-44.0
ש3636	3053.0	-43.0
ק-213 2.76% תשואה		
ש3637	2869.0	+2.0
ש3638	2671.0	+2.0
ש3639	2495.0	+1.0
ק-214 2.70% תשואה		
ש3640	2063.0	+1.0
ש3641	1788.0	+1.0
ק-215 2.40% תשואה		
3642	1631.0	+20.0
ש3643	1416.0	+18.0
ק-216 2.40% תשואה		
3644	1263.0	+10.0
3645	1139.0	+9.0
4.25% מלווה מדינה (גליל)		
ק-341 4.36% תשואה		
3826	96.8	-.2
3827	94.9	-.2
3828	91.6	-.2
3829	89.8	-.2
ק-251 3.74% תשואה		
3701	912.5	+9.2
ק-252 3.46% תשואה		
3702	712.6	+18.1
ק-253 4.17% תשואה		
3703	600.6	-3.9
3704	529.8	-3.4
ק-261 4.08% תשואה		
3751	281.0	+2.2
ק-262 4.03% תשואה		
3752	110.2	+2.4
3753	108.9	+2.4
ק-263 4.50% תשואה		
3754	95.3	-.2
3755	91.6	-.3
3756	88.4	-.2
3757	86.7	-.2
ק-271 4.22% תשואה		
3901	103.8	
3902	98.8	-.1

הסידרה	השער	השינוי בנקי
3903	98.1	
3904	96.5	
4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)		
ש3109	243600.0	
ש3110	242900.0	
ש3111	238100.0	
ש3112	234500.0	
ש3113	236500.0	+1300.0
ש3114	229500.0	
ש3115	226500.0	-1200.0
ש3116	217200.0	
ש3117	229300.0	
ש3118	220500.0	-1200.0
4%-6%-7% מלווה פיתוח המדינה (80% הצמדה)		
ש3201	188700.0	
ש3202	190000.0	
ש3203	187000.0	-700.0
ש3204	183400.0	
ש3205	181000.0	
ש3206	179300.0	
ש3210	174900.0	
ש3211	171500.0	+600.0
ש3212	171600.0	+3000.0
ש3213	161608.0	
ש3214	161000.0	
8%		
ש3501	156900.0	
ש3502	155500.0	
ש3503	140100.0	
ש3504	137200.0	
ש3505	132315.0	
7%		
ק-701 1.80% תשואה		
ש3521	134765.0	-121.0
ש3524	122369.0	-130.0
ק-702 2.30% תשואה		
ש3523	128416.0	-339.0
ש3523	121405.0	-341.0
ק-703 2.26% תשואה		
ש3525	119062.0	+562.0
ש3526	118969.0	+583.0
ש3527	116602.0	+573.0
ש3528	113612.0	+581.0
ק-704 2.38% תשואה		
ש3529	113192.0	+322.0
ש3530	110551.0	+316.0
ש3531	115156.0	+337.0
ש3532	111787.0	+327.0
ש3533	111690.0	+337.0
ש3534	105343.0	+319.0
ק-705 2.26% תשואה		
ש3535	105803.0	+464.0
ש3539	99721.0	+450.0
ק-706 2.40% תשואה		
ש3536	105374.0	+260.0
ש3537	105261.0	+260.0
ש3538	99079.0	+246.0

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ש3540	98938.0	+252.0
ש3541	95600.0	+243.0
ש3542	95516.0	+250.0
ש3543	90866.0	+239.0
ק-707 2.35% תשואה		
ש3544	91135.0	+157.0
ש3546	88937.0	+157.0
ש3547	88748.0	+157.0
ש3548	88654.0	+157.0
ש3550	84057.0	+151.0
ש3551	83746.0	+151.0
ק-708 2.32% תשואה		
ש3545	88747.0	+219.0
ש3549	83880.0	+212.0
ש3552	77036.0	+199.0
ש3554	76931.0	+203.0
ש3555	76931.0	+203.0
ק-709 2.45% תשואה		
ש3553	76372.0	+41.0
ש3571	66328.0	+31.0
ק-710 2.35% תשואה		
ש3556	73260.0	+136.0
ש3558	73197.0	+138.0
ש3559	70614.0	+134.0
ש3560	66869.0	+129.0
ש3561	66692.0	+125.0
ק-711 2.39% תשואה		
ש3557	73664.0	+473.0
ש3572	67055.0	+450.0
ק-712 2.50% תשואה		
ש3573	66489.0	+222.0
ש3574	61312.0	+205.0
ש3577	63921.0	+216.0
ש3578	59058.0	+200.0
ק-713 2.50% תשואה		
ש3575	63744.0	+35.0
ש3576	63574.0	+35.0
ש3579	58712.0	+32.0
ק-714 2.60% תשואה		
ש3580	54584.0	+30.0
ש3581	49588.0	+27.0
ש3582	45751.0	+25.0
ש3583	42536.0	+23.0
ק-715 2.55% תשואה		
ש3584	40538.0	+22.0
ש3585	38452.0	+21.0
ש3586	34837.0	+19.0
ש3588	34802.0	+19.0
ק-716 2.60% תשואה		
ש3587	34872.0	+19.0
ש3591	31790.0	+17.0
ש3592	31756.0	+17.0
ש3593	31705.0	+18.0
ק-717 2.50% תשואה		
ש3589	31832.0	+239.0
ש3594	30363.0	+233.0
ש3596	29031.0	+227.0
ש3597	28938.0	+225.0
ק-718 2.60% תשואה		
ש3590	31602.0	-94.0
ש3595	30125.0	-92.0
8.25% מלוות אחרים (100% הצמדה)		
סד' 81 3	104.4	+1.2
כיבון 157	110.5	
5% מלווה פיתוח ומדינה (גרירה בורלה צמודה)		
ק-101 2.52% תשואה		
ש2001	130041.0	-217.0
ש2002	129693.0	-218.0
ק-102 2.40% תשואה		
ש2003	125124.0	+67.0
ק-103 2.30% תשואה		
ש2004	126019.0	-139.0

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ק-104 2.45% תשואה		
ש2005	118183.0	+64.0
ש2006	118074.0	+64.0
ש2007	115808.0	+62.0
ק-105 2.40% תשואה		
ש2008	115111.0	+391.0
ש2012	112720.0	+398.0
ש2015	109875.0	+395.0
ק-106 2.60% תשואה		
ש2009	115943.0	+63.0
ק-107 2.70% תשואה		
ש2010	115111.0	+63.0
ש2011	112879.0	+62.0
ש2013	112814.0	+61.0
ש2014	109944.0	+60.0
ק-108 2.73% תשואה		
ש2016	110590.0	+311.0
ש2018	111237.0	+324.0
ש2021	107684.0	+324.0
ק-109 2.44% תשואה		
ש2017	107758.0	+51.0
ש2019	110986.0	+60.0
ש2020	107739.0	+58.0
ק-110 2.40% תשואה		
ש2022	101609.0	+55.0
ק-111 2.63% תשואה		
ש2023	101828.0	+316.0
ק-112 2.26% תשואה		
ש2024	95900.0	+345.0
ש2027	92543.0	+343.0
ש2031	85764.0	+338.0
ק-113 2.35% תשואה		
ש2025	96292.0	+52.0
ש2026	95985.0	+51.0
ק-114 2.65% תשואה		
ש2028	92225.0	+50.0
ש2030	87733.0	+48.0
ק-115 1.90% תשואה		
ש2029	88722.0	+382.0
ש2033	81802.0	+372.0
ש2035	75154.0	+352.0
ק-116 2.60% תשואה		
ש2032	85565.0	+258.0
ש2034	80855.0	+249.0
ש2036	74241.0	+235.0
ק-117 1.84% תשואה		
ש2037	71668.0	+1951.0
ש2052	60314.0	+1779.0
ק-118 2.30% תשואה		
ש2038	71294.0	+807.0
ש2040	68686.0	+800.0
2051	65012.0	+773.0
ק-119 2.05% תשואה		
ש2039	68708.0	+36.0
ש2041	65079.0	+34.0
ק-120 1.23% תשואה		
ש2053	ק 63705.0	+1885.0
ק-121 2.13% תשואה		
ש2054	56988.0	+395.0
ש2056	52763.0	+375.0
ש2058	48023.0	+350.0
ש2060	44324.0	+331.0
ק-122 1.45% תשואה		
ש2055	58541.0	+31.0
ש2057	54230.0	+28.0
ש2059	49361.0	+26.0
ק-123א 1.95% תשואה		
ש2061	33938.0	+199.0
ק-123ב 0.40% תשואה		
ש2062	32807.0	+16.0
ק-123ג 1.10% תשואה		
ש2063	30514.0	+16.0
דולרים		
ם 17	103.4	01/07

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ם 18	ק 104.5	02/07
ם 19	102.1	-1.9
ם 20	103.0	-2.0
ם 21	ק 99.3	+2.8
21 פריון	103.0	01/07
ם 22	102.8	+.3
ם 23	97.0	
ש24	94.9	+.3
ש25	96.2	+.5
ש26	97.5	
ש27	96.0	
ש28	95.0	
ש29	ק 98.4	02/07
ש30	101.0	
ש31	101.0	
32	98.6	-.4
33	95.2	01/07
2	ם 95.1	01/07
34 מי"א	103.0	-.3
אגרות חוב בלתי מוגבלות בזמן		
אמפל ב	100.0	01/07
ישראל 11	98.3	25/06
ישראל 12	98.3	25/06
ישראל 13	95.1	29/06
ישראל 14	95.7	26/06
מניב ש24	88.0	29/06
מניב ש25	88.0	25/06
מניב ש26	88.3	25/06
מניב ש28	88.8	01/07
מניב ש30	84.1	30/06
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
ק-601 5.71% תשואה		
סד' 2501	154.9	-.1
סד' 2502	152.3	
סד' 2503	147.5	
ק-602 5.40% תשואה		
סד' 2504	147.2	+.7
סד' 2505	141.6	+.6
ק-603 5.18% תשואה		
סד' 2506	137.0	+.9
סד' 2507	132.3	+.9
ק-604 2.00% תשואה		
סד' 2508	107.4	+.3
"ישנו"-צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 7.10% תשואה		
7001	240.0	+.7
7002	232.7	+.7
ק-902 7.37% תשואה		
7003	220.7	-1.6
7004	210.4	-1.5
ק-903 4.69% תשואה		
7005	213.5	+2.3
ק-904 7.19% תשואה		
7006	186.4	+.3
ק-905 7.22% תשואה		
7007	173.6	+.7
7008	165.0	+.7
ק-906 7.20% תשואה		
7009	160.0	+.3
ק-907 7.42% תשואה		
7010	150.1	+.7
ק-908 7.46% תשואה		
7011	141.7	+.2
7012	136.7	+.2
ק-909 7.40% תשואה		
7013	129.4	-.3
ק-910 7.65% תשואה		
7014	111.8	+.1
ק-911 7.40% תשואה		
7015	96.8	-.3
7016	96.2	-.3
7017	95.5	-.3

הסידרה	השער	השינוי בנקי
7018	95.3	-.3
7019	95.7	-.3
7020	95.6	-.3
7021	94.7	-.3
7022	94.3	-.3
ק-951 7.42% תשואה		
7201	93.7	+.2
7202	95.2	+.3
7203	95.0	+.3
7204	95.5	+.3
7205	95.6	+.3
"גלבוע" צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 2.05% תשואה		
ש6101	12479.0	+32.0
ק-802 2.05% תשואה		
ש6102	7659.0	+13.0
ק-803 2.29% תשואה		
ש6103	6804.0	+12.0
ק-804 2.39% תשואה		
ש6104	6226.0	+14.0
ש6105	5904.0	+13.0
ק-805 2.37% תשואה		
ש6106	5729.0	+12.0
ש6107	5517.0	+9.0
ק-806 2.41% תשואה		
ש6108	3985.0	+7.0
ש6109	3791.0	+7.0
ש6110	3764.0	+8.0
ק-807 2.49% תשואה		
ש6111	3111.0	+7.0
ש6112	3019.0	+6.0
ק-808 2.55% תשואה		
ש6113	2052.0	-11.0
ק-821 3.11% תשואה		
ש6151	810.4	-8.1
ש6152	775.8	-7.8
ק-822 2.99% תשואה		
ש6153	680.4	+9.6
ש6154	668.5	+9.4
ק-823 2.71% תשואה		
ש6155	446.8	+.8
ק-824 3.15% תשואה		
ש6156	349.2	+.6
ק-825 2.90% תשואה		
ש6157	264.5	+4.7
ש6158	250.7	+4.5
ק-826 3.07% תשואה		
6159	209.3	+.3
ק-827 3.13% תשואה		
6160	195.1	+.2
6161	188.6	+.2
ק-828 3.09% תשואה		
6162	173.1	-2.4
ק-829 3.14% תשואה		
6163	160.2	+.4
6164	153.7	+.6
ק-830 2.97% תשואה		
6165	146.5	+2.0
ק-831 3.12% תשואה		
6166	136.7	+.2
6167	133.8	+.3
6168	131.7	+.2
ק-832 3.15% תשואה		
סד' 6169	123.8	+.3
ק-833 3.10% תשואה		
6170	117.0	+.2
ק-834 2.94% תשואה		
6171	84.7	+1.2
6172	83.7	+1.2
ק-851 3.85% תשואה		
6801	88.4	-.7

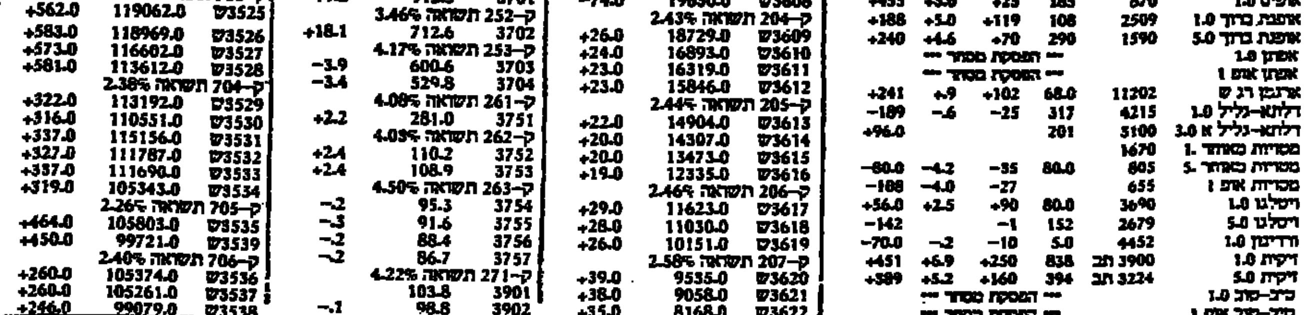

„מקדונל־דאגלס" מתמודד על השוק הישראלי

מאת רחמים בן

הצעה, ש„אל־על" תצטייד במטוסי „מד־88" במחיר 25.5 מיליון דולר האחד במקום מטוסי ה„בואינג 707" המיושנים, הגישו השבוע נציגי היצרן האמריקאי הענקי „מקדונל־דאגלס" להנהלת המוביל הלאומי הישראלי.

את היצרן האמריקאי ייצגו בשיחות, שהסתיימו אתמול, הדנר סיגנתאלר וג'ון ואלאס, ראשי אגף השיווק לאירופה. המשלחת תשוב לכאן בעוד כשלושה שבועות עם הבהרות שביקשה ממנה הנהלת „אל־על".

האמריקאים מבינים, כי יהיה עליהם להיאבק קשות כדי לחדור ל„אל־על", הבנויה כיום על מטוסי „בואינג" בלבד. „בואינג" עשויה לעשות מאמץ גדול כדי למנוע כניסת יצרן אחר למוביל הישראלי, שיוקרתו חורגת מגודלו או מעוצמתו המסחרית והפיננסית. „בצורך להקיז את דמנו", אמר סיגנתאלר בשיחה עם סופר „דבר". בכך רמז, כי „מקדונל" עשויה להסתפק בפחות רווח על עיסקה אפשרית. ב„מקדונל־דאגלס" יודעים, כי „אל־על" מתכננת להשקיע 1.5 מיליארד דולר בהצטיידות ב־15 השנים הקרובות, מחצית מזה בעשר השנים הקרובות.

ההצעה: „מד־88"

„מקדונל־דאגלס" מציעה ל„אל־על" להצטייד בשמונה מטוסי „מד־88" במקום ששת מטוסי ה„בואינג 707", העומדים לצאת מהשירות תוך 18 חודשים, ובמקום שני מטוסי ה„בואינג 737" הקטנים יותר. מבחינת „אל־על" האלטרנטיבה היא הצטיידות במטוסי „בואינג 757", שמחירם 40 מיליון דולר האחד או ב„בואינג 767", שמחירם 50 מיליון דולר האחד. הצעת „מקדונל" כוללת שתי חלופות: רכישה או חכירה.

נציגי היצרן האמריקאי ערים להשקעה הגדולה המתחייבת במערך התחזוקה, אם תחליט „אל־על" להצטייד במטוסים שלא מתוצרת „בואינג". הצי של „אל־על" מורכב כולו ממטוסי „בואינג" זה קרוב ל־20 שנה. „מקדונל" מציעה להעמיד לרשות „אל־על" חלפים ומערך תחזוקה על חשבונה.

מקום חשוב בשיחות תופסת שאלת הקיבולת של המטוסים השונים. ב־707 כ־160 מושבים וב־737 כ־110. ב„מד־88" כ־150 מושבים בהשוואה לכ־180 ב־757 וכ־220–270 ב־767. הנציגים האמריקאיים ניסו לשכנע את ראשי המוביל הישראלי, כי בתנאי השוק היום עדיפה התדירות על הקיבולת להשגת נתח שוק גדול יותר בקו נתון, והעובדה לכך היא שהמטוס לא לא יותאם דווקא לשיא. לדעתם, מוטב להפעיל שתי טיסות יומיות בשעות שונות ליעד מבוקש, מאשר טיסה אחת במטוס גדול יותר. העלות הגבוהה יותר בהפעלת מטוס בעל קיבולת גדולה יותר משתלמת, רק אם הוא אכן מתמלא. „אל־על" למדה זאת היטב במשבר האחרון בקו הטרנס־אטלנטי, כאשר הפעילה מטוסי 767 במקום 747, שלא יכלה למלא.

כן הדגישו, כי למטוסיהם יש הרב־גוניות הדרושה ל„אל־על" ביכולת להוביל נוסעים או מטען לפי הנסיבות המשתנות. בתפוסה מלאה מסוגל ה„מד־88" להוביל 3־2 טון מטען נוסף על הנוסעים. מבחינת הטווח יש לו היכולת להגיע ללא תניית־ביניים ליעדים האירופיים הרחוקים ביותר.

המלה האחרונה של הטכנולוגיה

ה„מד־88" יהיה מצוייד בתא טייס חדש לחלוטין, הנמצא כעת בשלבי פיתוח. תא זה, שיהיה מצוייד במערכת בקרת טיסה דיגיטלית מלאה, מצריך שני טייסים בלבד. דגם זה ייצא לשוק בסוף השנה הבאה ויהיה אז המלה האחרונה של הטכנולוגיה בתעופה האזרחית.

סידרת ה„מד־88" היא כיום אחת הנמכרת ביותר: עד כה נמכרו 850 מטוסים מסידרה זו ברחבי העולם. אולם בתשובה על שאלת סופר „דבר" מדגיש סיגנתאלר, כי „מקדונל־דאגלס" מסוגל להציע ל„אל־על" את כל המיגוון הדרוש לה.

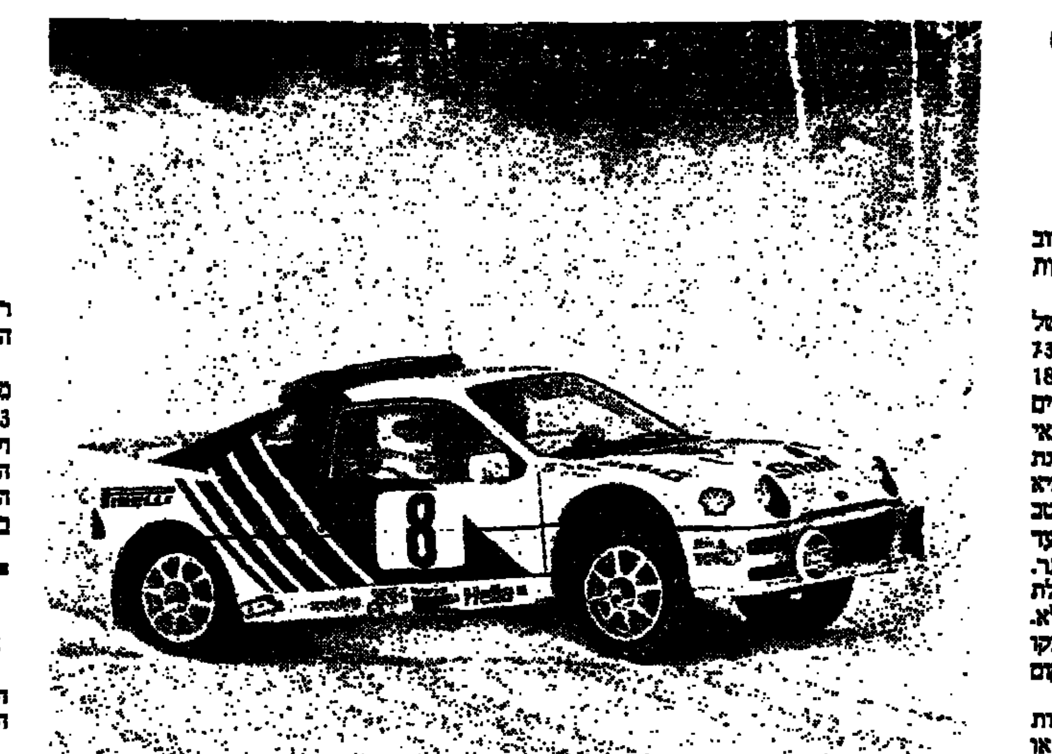

פורד RS200, מכונית הראלי החדשה של פורד, בהופעת הבכורה שלה. לפורד RS200 הנעה מתמדת על ארבעה גלגלים ומנוע טורבו בן 1800 סמ"ק.

פסק־בוררות עקרוני על הפרשי הצמדה בזמן פיחות

מאת יפה אברמוביץ'

פסק־בוררות בעניין הפרשי פיחות על רכישת רכב בעת המשבר הגדול בראשית אוקטובר 1983 הוציא בימים אלה השופט בדימוס מקס קנת.

ב־11 באוקטובר 1983, ימים מספר לאחר שפרץ משבר מניות הבנקים, ביצעה הממשלה פיחות של 23 אחוז בשער השקל. הפיחות היה צפוי זה זמן מה ולקראתו שררה בהלת קניות גדולה, שהקיפה בין היתר גם מכוניות חדשות. המחלוקת בין רוכשי הרכב ובין היבואנים התגלעה בשאלה, מי ישא בהפרשים הנובעים מהפיחות הזה, כאשר הקונה כבר שילם את מחיר מכוניתו לפני יום הפיחות עצמו. הקונים, שהרגישו עצמם מרומים, פנו לבוררות באמצעות הרשות להגנת הצרכן והמועצה הישראלית לצרכנות.

בפסקו קובע השופט קנת, כי לצורך שיחרורה של מכונית חדשה שבמלאי במכס נזקק יבואן לשלושה ימי עבודה. בהתחשב בכך, ש־8 באוקטובר היה שבת, קבע איפוא הבורר, כי מי ששילם בעד מכוניתו באחת משלוש הערים הגדולות עד השעה 11 ב־7 באוקטובר, שהיה יום ו' שבו נסגרים הבנקים בשעה 12, יהיה פטור מהפרשי הצמדה. כן יהיו פטורים מהפרשי הצמדה, מי ששילמו בעד מכוניתם באחת מערי השדה עד 6 באוקטובר. מי ששילם לאחר מועדים אלה, חוייב בהפרשי הצמדה.

מותר להניח, שפסק זה יהווה מעתה תקדים גם לגבי פיחותים שהיו מאז וגם לגבי העתיד, ומכאן חשיבותו העקרונית.

„1 בני־ברק"

קו פנימי חדש, „1 בני־ברק", שיקל מאד על העומס בקו 54, הופעל השבוע מהשכונות למרכז העיר.

מהלך הקו, שתדירותו תהיה כל 10־15 דקות, יהיה מרחוב עלי הכהן, דרך ז'בוטינסקי לרחוב רבי עקיבא והרחובות חזון איש, נחמיה, זלמן בן יעקב, אברהם בן דוד, הרב כהנמן (השומר) לרמת אלחנן. תחנתו הסופית תהיה ברחוב עזרא עסיה ליד מחסני העירייה. בדרכו חזרה יהיה המסלול דומה, פרט לכניסתו דרך הרחובות הרצל, השלושה, סוקולוב ויעבור דרך רחוב הרב קוטלר לרחוב רבי עקיבא עד רחוב עלי הכהן.

שמנים באריזת פלסטיק

חברת „פז" הוציאה בימים אלה לשוק את שמני הרכב שלה באריזות פלסטיק בנפח של ליטר אחד. האריזה החדשה נועדה להחליף את אריזות הקוורט בקופסאות פח.

היתרון העיקרי באריזה החדשה היא, שמעתה אפשר לסגור באופן הרמטי את האריזה לאחר שימוש בחלק מהשמן שבתוכה ולאחסנה במכונית לשעת הצורך.

תרבות נהיגה וסדרי־עדיפות לקויים

מאת אריה ארד

לפני ימים נקלעתי לויכוח לוהט בדפוס. „תגיד אתה," פנה אלי דודי, „יש תרבות נהיגה בארץ?"

אינני יודע אם יש תרבות נהיגה בארץ, אבל אני יודע, שאין תנאים לתרבות נהיגה. כדי שתהיה תרבות נהיגה, דרוש למשל שילוט נכון, שיבהיר לנהג בעוד מועד באיזה מסלול עליו לנסוע; כדי שתהיה תרבות נהיגה צריך שיהיה ברור לנהג באיזה מהירות עליו לנסוע כדי להגיע לרמזור ירוק; כדי שתהיה תרבות נהיגה צריך למנוע פיזית מהולכי־רגל לחצות כביש במקום שאין מעבר־חציה; כדי שתהיה תרבות נהיגה צריך הנהג לדעת בעוד מועד, שהוא מתקרב למעבר־חציה; ובכלל, צריך שידע היכן מעבר־החציה; כדי שתהיה תרבות נהיגה צריך לקבוע רווחי־זמן סבירים להמתנה ברמזורים. והרשימה עוד ארוכה.

אבל לא רק זאת. כדי שתהיה תרבות נהיגה דרושה אכיפה הגיונית. דרושה משטרה, שתוכל להתמקד בעבירות החמורות באמת וכך ללכוד שיעור גבוה מאד של העבריינים; ומאידך, שתחדל לבלבל מוחם של נהגים בשל עבירות, שבינן ובין תאונות אין כל קשר. וניתנת האמת להיאמר, שהמצב אינו טוב, לא בכך ואף לא באחד העניינים האחרים שהוזכרו.

אבסורד באכיפה

אי־שמירת מרחק בין מכוניות היתה בשנה שעברה הגורם היחיד הגדול ביותר לתאונות־דרכים. אולם רק דו"חות מעטים נרשמו על עבירה זו. 2,249 תאונות אירעו אשתקד, משום שמכוניות נסעו דבוקות זו אל זו בלי מרחק נאות, אולם רק 173 כתבי־אישום הוגשו על עבירה זו. לעומת זאת נשפטו 68,463 נהגים, על שנסעו במהירות שמעבר למותר בחוק, אבל רק 56 תאונות נגרמו כתוצאה מעבירה זו. עבירה, שגרמה בכל זאת 732 תאונות – מהירות מופרזת בנסיבות – זכתה לאכיפה רק ב־185 מקרים. זה כמובן אבסורד.

הסיבה, שהמשטרה אוכפת במרץ כזה את הנסיעה במהירות שמעל לחוק, היא שעבירה זו קל לאכוף. למשטרה יש ציוד אמין יחסית למדוד את מהירות נסיעתו של נהג, המהירות המותרת היא חד־משמעית ומשום כך קל ללכוד את העבריין וקל להוכיח את העבירה בבית־המשפט. אולם אין אמת־מידה ברורה באיזו מהירות מותר לנסוע במורד הקסטל בלילה גשום. אם המהירות המותרת בחוק היא 80 קמ"ש והנהג אכן נסע במהירות זו, האם יצליח שוטר לשכנע בית־משפט, ש„בנסיבות המקרה" היה ראוי לנסוע רק 60 קמ"ש? משום כך עבירה זו – החמורה בהרבה מנסיעה במהירות של 120 קמ"ש בהמשכו של אותו הכביש בקטע שבין שער־הגיא ומסעף נמל־התעופה – אינה נאכפת ואילו העבירה החמורה פחות נאכפת ביד ברזל. הסטטיסטיקה מעידה.

עבירה שניה מבחינת גרימתן של תאונות היא אי־מתן זכות קדימה להולכי־רגל במעבר־חציה. עבירה זו גרמה אשתקד 1,660 תאונות, אולם רק 5,319 דו"חות נרשמו בגינה. לעומת זאת נרשמו 55,688 דו"חות להולכי־רגל, שהתנהגותם סיכנה בראש ובראשונה אותם עצמם. הולכי־הרגל גרמו אשתקד בהתנהגותם 1,520 תאונות.

נסיעה בצדו השמאלי של הכביש, אחת העבירות הנבזיות ביותר, גרמה בשנה שעברה 1613 תאונות, אבל עליה נרשמו רק 20,676 דו"חות. אי־ציות לתמרור „עצור" גרמה אשתקד 1,190 תאונות ועל עבירה זו נרשמו 53,805 דו"חות.

דרושים כלים

מסתבר, איפוא, שהפרופורציה בין חומרתה של עבירה ובין כמות הדו"חות עליה נשמרת רק באותן העבירות, שבהן הן מוגדרות היטב וקל להוכיח אותן. במקרים אחרים נוהגת המשטרה ללא כל פרופורציה, כמו למשל לגבי מהירות מופרזת על־פי החוק, או לגבי אי־שמירת רווח בין מכוניות. עבירה זו, למשל, קל מאד להגדיר תיאורטית, אולם על הכביש אין כל אפשרות להבחין בה משפטית. אומדנו של שוטר הרי אינו אמין יותר מהערכתו של הנהג. לכן קשה כל כך להגיש דו"ח על עבירה זו, להוציא מקרים שבהם מודה הנהג. הוא עשוי לעשות זאת לאחר תאונה, כאשר המשטרה מוזהרת על אישום חמור מזה מפני שקשה להוכיח אותה.

היוצא מכל זה הוא, שלא יהיה אפשר לדרוש מהמשטרה סדרי־עדיפות נכון במלאכת האכיפה, כל עוד לא יתנו לה כלים הולמים. למשל, מרגע שפותחה מצלמה אלקטרונית לצילום נהגים העוברים ברמזור אדום, עלה במידה ניכרת ביותר מספרם של הדו"חות על עבירה זו. כאן, כמו ביחס למד־המהירות האלקטרוני, בא הפיתוח הטכנולוגי לעזרתה של אכיפת החוק. אין לי ספק, אפשר לפתח גם מד־טווח למדידת המרחק בין מכוניות. הרי כבר קיימים מדי־טווח משוכללים מאד לצרכים צבאיים; צריך רק ליישם אותם לצרכים משטרתיים. אבל זה עולה כמובן כסף.

כך, מכיוון שנה לחלוטין מן המקובל, אנו חוזרים לשאלת סדר־העדיפות, לא באכיפה אלא בהקצאת משאבים. מניעת תאונות עולה כסף: תשתית נאותה, שילוט נכון, הצבת די שוטרים, די ניידות, פיתוח הכלים הדרושים והעמדתם לרשות המשטרה – כל אלה עולים כסף, אמנם הרבה פחות ממה שעולות התאונות, אבל גם כך לא מעט. מדינה, המוכנה לגבות מנושא התנועה מסים בסכום של 1.25 מיליארד דולר בשנה, אך אינה מוכנה להקצות אפילו 10 אחוזים מסכום זה למלחמה בתאונות, אל תשמיע לנו קינות על תרבות נהיגה ושאר ידקות.

שם המשחק: יחס אישי

מאת דויד מושיוב

„עליכם לדעת", אמר בימים אלה סיימון קופר, סגן־נשיא בכיר ברשת המלונות הקנדית דלתא, „שהמתחרה שלכם אינו המלון בצידו האחר של הרחוב – אלא המלונאים בספרד, בצרפת, באנגליה". הוא אמר דברים אלה בפותחו רב־שיח על הדרכים לעודד תיירות לישראל נוכח הירידה במספר התיירים מארה"ב.

קופר שימש לפני כמה שנים מנהל מלון בישראל ומשום כך איתר בקלות את נקודת התורפה האחרת: הגישה האישית לתייר, המצפה שיטפלו בו היטב. ישראל נמצאת בקצה הקו, הטעים, ותייר המשלם 2,000 דולר תמורת הטיסה, מצפה לקבל שירות בהתאם לסכום גדול זה, ולא על־פי הסכום ששילם למלון בלבד. הגישה האישית ותשומת־הלב יקבעו עד כמה ייהנה התייר מביקורו בארץ. סוד זה יודעים גם מלונאים בארצות אחרות, מדגיש קופר. לכן, המשימה המוטלת על המלונאים בארץ היא לעשות זאת קצת טוב יותר מאחרים.

קופר מציע למלונאים לפעול במשותף למען עידוד התיירות לישראל, במיוחד מארה"ב. לדעת קופר הורדת מחירי השהייה במלונות לא תשפיע, כי ישראל ממילא יקרה מבחינת מרחק הטיסה. לכן יש להתמקד בטיפול האישי לתייר כדי לענות על ציפיותיו.

סיור רוחות רפאים ביורק

אדם העוסק בארגון סיורים, שנושאם רוחות רפאים, טוען שראה השנה רוחות לפחות פעמיים. באחד מהם הוא פגש בשהוא ישב על כסא הנהג במכוניתו.

סרבורי רוני מורה, שלא ראה אותם בסיור שלו, אך הוא מבטיח הפתעות רבות בסיור ההליכה שהוא מנחה בעיר יורק, 300 ק"מ צפונית ללונדון.

מדריך לתייר הנכה

מידע עדכני על אפשרויות לטיולים עם שירותים מיוחדים לנכים מתפרסם ב„מדריך הנסיעות לנכים – 1986" בהוצאת AA, מועדון – עמית של מ.מ.ס.י.

המדריך מכיל רשימת בתי־מלון ובתי־הארחה בבריטניה ובאירלנד, שבהם יש סידורים מתאימים לנכים. כן יש בו רשימת מוזאונים, טירות, פארקים ואתרי פיקניקים המתאימים לנכים.

חלום הנופש ★ פלמחים ★ נס הרים ★ מלון קמפינג ★ בידור ★ ספורט ★ אירועים ★

זילכה אילן בע"מ – כפרי נופש וקמפינג

חלום הנופש הישראלי

3 אפשרויות נופש חלומיות לבחירתך

1
חופשה 5 כוכבים על גלגלים
מלון קמפינג נייד
(בשיתוף "חצור" תעשיות תיקים, ספורט ומחנאות)

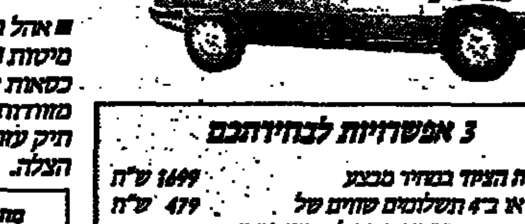

חופשה מסוג שונה עם הלהיט החדש מלון קמפינג נייד. מעתה תוכלו לצאת לחופשה בכל מקום בארץ, כשאתם לוקחים עמכם ציוד נופש מלא במכוניתכם.

הציוד מטיב מעולה, מתאים ל־4 נפשים ונישא על גג מכונית כמול ב־2 מארזים קלים וניידים.

הציוד כולל:
■ אוהל חרמון מפואר (3x3) מתוצרת „חצור" ■ 4 מיטות ■ (4 מזרונים משולבים ב־4 שקי שינה) ■ 2 כסאות נוח ■ 4 כסאות רגלים ■ שולחן ■ שמשיה ■ מזוודת גריל ■ כירת גריל כפולה ■ אמבטיה/אסלה ■ תיק עזרה ראשונה ■ כלים להקמת האוהל ■ גלגל הצלה.

מתאים למשרדות, קיבוצים ומושבים, ועדי עובדים המעוניינים לקניה או לשכירות במרוכז

סוכן ראשי באילת: שור, מרכז סולל בונה
שד' התמרים 477/1, 75005, 05975553

הזמנות: במשרד הראשי תל־אביב טל. (03)296351/2

מלון קמפינג נייד, כולל את כל הציוד לנופש

3 אפשרויות לבחירתכם
רכישת הציוד במחיר מבצע 1699 ש"ח
או ב־4 תשלומים שווים של 479 ש"ח
שכירת הציוד עם אפשרות להסיע במכוניתכם לשבוע 250 ש"ח
שכירת הציוד + רכב צמוד (מסוג A) – לשבוע בשיתוף „אוויס" – השכרת רכב (קילומטראז' חופשי, לא כולל דלק וביטוח) 628 ש"ח

2
כיף חיים בפלמחים
כפר הנופש פלמחים
במחזורים של 3 ו־4 ימים !!

מחירי מבצע לרגל הפתיחה:
.–26 ש"ח לילד + מע"מ
.–36 ש"ח למבוגר + מע"מ

הזמנות:
כפר הנופש פלמחים
בקיבוץ פלמחים
טל. (03)958958–64

במשרד הראשי תל־אביב
טל. (03)296351/2

בואו לקחת חלק בנופש ים־תיכוני, על חוף ימה המקסים של פלמחים, במקום שהוא מרכז חי ותוסס של כיפים:
■ מגורים בביתני נופש מרווחים
■ צוות מדריכים מעולה
■ חמש ארוחות ביום, תפריט עשיר ומגוון

אטרקציה:
רכיבה מודרכת על סוסים וסוסי פוני

גלשנים ■ סירות ■ משחקי כדור ■ מחול איזורי ■ ריקודי עם ועמים ■ שירה בציבור ■ מוזיאון ארכיאולוגי ■ סיורים בקיבוץ ■ סרטים ■ קשת וחץ ■ מגלשות

מריאל תקשורת

כפר הנופש פלמחים אל מול החוף המקסים

3
נס־הרים שלווה בנוף מקסים
מרכז הנופש והבידור
נס־הרים

מחירי מבצע
[illegible]

יום של כיף במקום היפה ביותר בארץ ליד מערת הנטיפים - בהרי ירושלים. קחו את משפחתכם, במרחק נסיעה קצר מירושלים ומהשפלה ובואו לבלות במרכז נופש בלב שמורת טבע (עם או בלי לינה).

■ בונגלוס מקסימים ואוהלים צבעוניים ■ בריכה מקסימה ■ בריכת ילדים ■ משחקי כדור ■ מגלשות מים ספירלה וקמיקזה ■ פינות משחקים לילדים
■ מסעדה יהודית (מתקבלות הזמנות לארועים ומסיבות)

נס הרים – מרכז נופש בלב שמורת טבע

הזמנות:
נס־הרים, טל' 02־914170, 02־914171
ובמשרד הראשי תל־אביב 2 03־296351

המשרד הראשי:
אילן
מפעלי מחנאות וקיט בע"מ
רחוב אליהו ספיר 14, תל־אביב
טלפון 2 (03)296351

חלום הנופש ★ פלמחים ★ נס הרים ★ מלון קמפינג ★ בידור ★ ספורט ★ אירועים ★

„המונדיאל" של הכדורסל יפתח מחר ב־4 ערים בספרד

ישתתפו 24 נבחרות ● ישראל תכנס במוצ"ש ב־9 בערב למעגל המשחקים נגד אורוגוואי בבית 2 באל־פארול ● ברקוביץ הצטרף ברגע האחרון למרות חולשה גופנית לאחר הרעלת קיבה ● ישראל משתתפת פעם שניה – הראשונה לפני 32 שנים בברזיל

„המונדיאל" של הכדורסל יפתח מחר בספרד בהשתתפות 24 נבחרות מכל חלקי תבל.

אליפות העולם בכדורסל אינה מרתקת את חובבי הספורט כמו אליפות העולם בכדורגל, בגלל העובדה ששחקני ליגת הכדורסל הטובה בעולם (N.B.A) והשחקנים האמריקאים שמופיעים באירופה אינם נוטלים חלק באליפות.

לכן תהיה זאת הזדמנות מצויינת למדינות בהן אין שחקנים זרים (כמו ברה"מ) לתת את הטון.

הבעיה העיקרית של הנבחרת היא העדר מוליכים גבוהים בעלי שעור קומה. כשלאסוף או מרסר יתעייפו יצטרכו ניר רכלים ותומר סטיינהאואר להכנס לנעליהם. חוסר נסיונם בוודאי יתבע בהם.

מול נבחרת נלהבת קשה באורוגוואי חשוב שדורון ג'מצ'י יהיה בכושר קליעה טוב. ג'מצ'י התאושש מהניתוח שעבר ברגלו ובמשחקי המבחן בקנדה הוא הפגין שיפור ממשחק למשחק. הציפיות ממנו גבוהות.

אורוגוואי התמודדה פעם אחת בלבד נגד ישראל באליפות העולם בברזיל אורוגוואי ניצחה אז 74:69.

המבחן הישראלי השני יהיה נגד אחת משתי נציגות יבשת אפריקה באליפות – אנגולה. קשה להאמין שה„גולם" האפריקאי יצליח לסכן את הישראלים אם כי אסור לזלזל בה. נושאה של נבחרת אנגולה הוא הורה קארלוס גימארש (1.88) קלע מצטיין שבלט באליפות העולם לנוער. הוא מופיע כיום במדי הנפיקה ליסבון הפורטוגלית.

מול „הגולם" מאנגולה הרי שהיריבה השלישית ברה"מ היא פנים מוכרות לחובבי הכדורסל הישראלי. גם השמועות על העדרו האפשרי של כוכב הנבחרת הסובייטי – ארווידס סאבוניס אינה מקטינה מיכולתה של נבחרת זו הנושאת את תואר אליפות העולם.

ישראל כבר נפגשה עם הרוסים 14 פעמים. בכל המקרים היתה ידם של הסובייטים על העליונה. אם לא ישחק סאבוניס יתפוס את מקומו „הר הארם" המפתיע מאקצ'נקו. לצידו ישחקו הותיקים הסוכרים ולצידם שלוש פנים חדשים ברמותם אל אנדריס אבנסון (1.97) סרגיי גרישייב (2.08) וטילק סוק (1.94). נופו מהנבחרת אגרן, לופטוב ויובאיישה. מאמן הנבחרת האלרי א' גומוב.

נציגת יבשת אוקיניה בבית הישראלי – אוסטרליה עשויה להיות „הכבשה השחורה" של בית 2. האוסטרלים הפתיעו בקאלי כשסיימו במקום החמישי המכובד. בלוס־אנג'לס דורגו נציגי ארץ הקנגורו במקום השביעי.

את האוסטרלים יוליך באל פארול המאמן אדריאן הרלי, עוזרו של לינדי גיין שהוליך אותם להר־ באליפות העולם ובאולימפיאדה.

כמה מהכדורסלנים האוסטרלים הם בוגרי מכללות אמריקאיות. ביניהם הענק (2.16) אנדריו קמפבל.

כוכב הנבחרת הוא איאן דייויס (1.38) המופיע בליגה השוויצית. רכז הנבחרת פיליפ סמית (1.83) אף הוא שחקן מצטיין כמו גם לארי סנגסטון (1.98) הענקים של קיוסר (2.11) ודיי בודנר (2.08).

היריבה האחרונה בבית המוקדם היא נבחרתה של קובה, נבחרת שלא רשמה במאזנה בעבר הישגים בינלאומיים מרשימים.

וזהי נבחרת המפגינה כדורסל באיבי הנאה אמנם לעין אך אינו מכיל לנצחונות.

הנבחרת הקובנית עברה שיפור מערכות ובשורותיה נותרו רק שני וותיקים דניאל סקוט (33, 1.91) והורתה מור (196.27). משלימים צמד זה ארבעה ענקים רוברטו סימון (2.08) לואיס קני (2.07) אלווין פייל (2.06) ופרדרו קאבארביה (2.04). מאמן הנבחרת הוא קאבארצו פרס.

גביע העולם בכדורסל 4 בתים 24 נבחרות

בית 1 · בית 2 · בית 3 · בית 4

משחקי הבית הישראלי

לצידו של לופס מצטיינים הרברט גונייס (2:00) האמריקאי שחום העור שהתאזרח באורוגוואי ג'ו מקול (2:02) הענק הזאן מינין (2.08) הצעיר ממוצא פולני גוסטב סיצילסקי (19, 2.03). מאמן הנבחרת הוא באמנון אר'ימנרז.

כוכב אורוגוואי הוא הורסיו לופס (25, 1.96) קלע מצטיין שהורג בראש טבלת הקלעים בלוס־אנג'לס. בעונה החולפת הצטיין לופס במדי קורסה האיטלקית והוליכה לגמר גביע קוראס וה„פליאוף" האיטלקי.

אליפות העולם האחרונה, בה נטלה חלק ישראל היתה לפני 32 שנה בברזיל.

נבחרת הכדורסל של ישראל תשאף לפתוח מחר ב־9 בערב ברגל ימין את הופעותיה באליפות העולם כשתתמודד מול נבחרתה הנוקשה של אורוגוואי.

השאלה הגדולה במחנה הישראלי היא האם „הקפטן" מיקי ברקוביץ יתגבר על הרעלת הקיבה הפתאומית שפקדה אותו ויוכל לערוך את הופעתו ה־151 (שיא חדש) במדים הלאומיים.

למרות חולשתו הגופנית המריא ברקוביץ לספרד, שם נעשים מאמצים להכשירו לקראת המשחק. נראה שלברקוביץ לא יהיה את הכח לשחק 40 דקות. עובדה שתאלץ את רבי שרף להעניק דקות משחק רבות למוטי דניאל ודורון שפע.

למרות מחלתו של ברקוביץ הציפיות מהנבחרת גבוהות. פרשנים כבר קבעו שזאת הנבחרת הישראלית הטובה ביותר מאז אליפות אירופה שנערכה בשנת 1979 (שם זכתה ישראל בסגנות אחרי ברה"מ)

את משחק הנבחרת ירכז חן ליפין שבאליפות אירופה דרגה ב' הפתיע לטובה.

על ספסל המחליפים ימתין בדריכות עדי גורדון שהתאושש מפגיעה בקרסול באימון הנבחרת לפני שבוע.

מתחת לסלים תוטל עיקר המעמסה על לאבון מרסר והארזי לאסוף. שניהם הפגינו לאחרונה יכולת טובה ותאום רב במשחקים, אך עייפותם המצטברת עלולה לפגום ביכולתם.

משחקה של אורוגוואי מושתת על כוח פיסי ונוקשות. בכל הקשור לגובה לא נופלת ישראל ממנה. באליפות העולם הקודמת, בקאלי קולומביה (1982) דורגה אורוגוואי במקום ה־11 (מתוך 13 נבחרות). באולימפיאדת לוס־אנג'לס סיימה שישית גם זאת ללא הפגנת יכולת מרשימה.

קצרין: ישראל תעלה לשלב השני

אלתר ובלושטיין מבוקשים ע"י שמשון

מאת אשר גולדשטר

אריה אלתר שוער הפועל תל־אביב ואריה בלושטיין מבוקשים על־ידי קבוצת שמשון תל־אביב. ראשי הפועל תל־אביב קיבלו פניה מקבוצת שמשון לרכוש את השניים.

אלתר מחלים ממחלה ממושכת ובלושטיין חזר להפועל תל־אביב לאחר שנת השאלה בקבוצת הפועל רמת גן. המו"מ לרכישת השניים יחל כבר בימים הקרובים שכן המאמן שוויצר כבר חזר לארץ לאחר שהות במכסיקו סיטי והוא נכון לוותר על השניים. גם בית"ר נתניה לוטשת עין לעברו של אלתר.

מבקיע שער הנצחון של הפועל תל־אביב במשחק עם מכבי חיפה גיל לנדאו, לא ימשיך בהפועל תל־אביב. לנדאו לא יצא עם קבוצתו למשחקי האינטרטוטו והמאמן שוויצר הבהיר לראשי הקבוצה, כי אין מצדו התנגדות לשחרור גיל לנדאו.

ראשי הפועל תל־אביב עושים מאמצים לרכישת שוער הפועל חיפה גיורא אנטמן. הבעיה שנותרה היא כספית בלבד שכן בא כח הפועל חיפה תובע סכום של 35 אלף דולר בעד רכישת אנטמן לעונה אחת.

גהר בספק לאליפות אירופה

האצנית המזרח־גרמנית מארליס גהר, בת ה־28, אלופת העולם ב־100 מ', נפצעה ברגלה בעת האימונים וספק אם תחזור למלוא כושרה, בעת אליפות אירופה שתתקיים בחודש אוגוסט בשטוטגרט.

השיא העולמי ב־100 מ' שייך לאמריקאית והאלופה האולימפית, אוולין אשפורד – 10.76 ש'.

מכבי חיפה שואפת לבכורה בבית הישראלי באינטרטוטו

מאת אשר גולדשטר

קבוצת מכבי חיפה תנסה מחר אחה"צ להותיר לעצמה סיכוי כדי לזכות בבכורה בבית הישראלי באינטרטוטו.

לשם כך על חניכיו של שלמה שרף לגבור בדנמרק על קבוצת לינגבי ואחר כך לצפות להפסד הדנים במפגשם עם קבוצת גראץ האוסטרית.

החיפאים מסוגלים להפתיע את הדנים בביתם, שבוע לאחר נצחון החוץ על האוסטרים ואגב כך להשאיר לעצמם סיכוי לבכורה. המשימה מחר אחה"צ תוטל על הותיקים שבקבוצה הנוטלים חלק במסע האירופי כולל השוער הבינ"ל אבי רן. מכבי חיפה נוצחה בקרית אליעזר על ידי הקבוצה הדנית 2:1

בניגוד לקבוצת מכבי חיפה תנסה מחר אחה"צ קבוצת הפועל תל־אביב לזכות בנצחון בכורה במסגרת האינטרטוטו. התל־אביבים יתמודדו באוסטריה מול קבוצת גראץ ונראה, כי רק יכולת גבוהה של צעירי הקבוצה הנוטלים חלק במסע יאפשר לקבוצה שלא להפסיד. האוסטרים גברו על הפועל תל־אביב ברמת־גן 0:1 עד כה נוצחה הפועל תל־אביב ב־3 משחקים וסיימה שני משחקים בתיקו.

שתי הקבוצות הישראליות ישובו ביום שני לישראל, לאחר שסיימו את משחקיהן במסגרת האינטרטוטו. שתי הקבוצות מדנמרק והאוסטריה יתמודדו בשבוע הבא במפגש כפול ביניהן והה"כ ביני מי תהיה האלופה בבית הישראלי באינטרטוטו.

הגדולה מכולן. מרטינה נוורטילובה עם שש זכיות בוימבלדון מסתערת מחר על התואר השביעי.

חלומה של כריס אוורט־לויד לסיים הקריירה עם תואר וימבלדון נגוז אתמול מול משחק מצויין של הצ'כית מנדליקובה.

„הארמדה השוודית" טבעה בוימבלדון. את עיקר האכזבה נחל המדורג מס' 2 מאטס וילנדר שהודח בשלבים המוקדמים.

אנדראס יאריד (8) איכזב את עצמו ואת אוהדיו כשנוצח כבר בסיבוב השני ו„עף" מהתחרות.

גם סטפן אדברג המדורג חמישי לא ליקק דבש והודח בסיבוב השני מול יריב נחות.

המלך חסן בחר שם לבת השוער

המלך חסן בחר שם לבתו של שוער הנבחרת המרוקאית, באדו זאקי. התינוקת נולדה, בשעה שאביה הגן על שער נבחרתו במקסיקו.

המלך קיבל על עצמו להיות סנדקה של בת השוער המצויין, שהיה בין הטובים בטורניר הגמר.

שר הספורט והנוער של מרוקו, מסר לטלוויזיה המקומית כי המלך חסן הסב את שמה של בת השוער על שם הנסיכה ללה חסנה שנולדה בנובמבר 1967.

השוער זאקי בן ה־27. יצג 98 פעמים את נבחרת מרוקו. הוא נימנה על קבוצת „ווידאד אתלטיק קלוב", קזבלנקה.

הנבחרת המרוקנית תקבל היום לקזבלנקה, ותתקבל כיאה להישגיה.

נוורטילובה ומנדליקובה שתי צ'כיות בגמר וימבלדון

היום משחקי חצי הגמר בין הגברים: לנדל – זיבוריונוביץ; בקר – לקונט ● השוודים והאמריקאים נפלו בשלבים הקודמים

הטניסאית מרטינה נורטילובה, הלוטשת עין לעבר התואר השביעי שלה בוימבלדון, והנה מנדליקובה הצ'כית המתאומת לזכות בו בפעם הראשונה יפגשו מחר אחה"צ בגמר הנשים לאחר נצחונות חלקים על יריבותיהן.

נוורטילובה (המדורגת ראשונה), שזכתה ארבע פעמים ברציפות בתואר הריזה אתמול בקלות את הארגנטינית בת ה־16.5 גבריאלה סאבטיני 2:6, 2:6.

מנדליקובה, המדורגת שלישית, שכבר זכתה בעבר בכל שלושת טורנירי ה„גראנד סלאם" נאבקה בצורה מרשימה נגד המדורגת שניה, הותיקה כריס אוורט לויד (31) לפני שגברה עליה בשתי מערכות צמודות 5:7, 6:7.

בין הגברים יערכו היום משחקי חצי הגמר. המועמד לזכיה בין הגברים בתואר ה־100, איבן לנדל יתמודד עם הענק היוגוסלאבי סלובודן זיבוריונוביץ' בשעה שהאלוף הנאבק להגן על תוארו המערב־גרמני בוריס בקר יפגש עם הצרפתי המפתיע הנרי לקונט.

לנדל השקיע אמנם מאמץ רב ברבע הגמר נגד טים מאיוט אך בסוף ההימורים הוא מועמד לזכיה ביחס של 5 ל־4. יריבו היוגוסלאבי עימו התמודד רק פעם עד היום וגבר עליו בקלות אינו זוכה לסיכוי רב והמהמרים העניקו לו סיכוי של 12 ל־1.

בקר בן ה־18 מפתיע בוימבלדון לאחר שנה לא כל כך מוצלחת. המהמרים מעניקים לו סיכוי של 13 ל־8 שעה שליריבו הצרפתי שהדיח ברבע־הגמר את האוסטרלי פאט קאש הם מעניקים סיכוי של 4 ל־1.

אגב, זוהי הפעם הראשונה בעונה הנוכחית שארבעה טניסאים אירופים העפילו לשלב חצי־הגמר.

ויידנפלד נוצח בסיבוב השלישי

הטניסאי הישראלי רביב ויידנפלד, נוצח בסיבוב השלישי באליפות וימבלדון לנוער, על ידי הספרדי ואוויר סאנשז, המדורג שלישי 6:3, 6:2.

בסיבוב השני ניצח הישראלי ספרדי אחר, פלורנטינו אנזה 6:7, 6:4, 6:3.

הצמד השוודי יואכים ניסטרום ומאטס וילאנדר (המדורג שביעי) ניצח את הצמד המדורג שישי, אנאקין (ארה"ב) וכדריסטו ואן־רנסבורג (דרום־אפריקה) 6:4, 6:3, 6:3 ועלה לגמר.

ישראל זכתה בשני נצחונות בכדורמים

מאת ניסן פרידמן

בניצחו של המקצוען ה„איטלקי", טל סנונית, זכתה אתמול נבחרת ישראל בכדורמים בשני נצחונות נאים, ביומו הראשון של טורניר שש האומות, בבריכת האוניברסיטה בת"א.

בקרב המרכזי, שהתנהל לאור זרקורים והתעלה לרמה גבוהה, גברה ישראל על וולס 9:12. סנונית, עפר פרידמן והקפטן בני לנג, סחפו את הנבחרת למשחק מהיר ומלהיב. ישראל הובילה לכל אורך המשחק, אך הוולסים לא נפלו ברוחם והשיבו מלחמה שערה. השערים לישראל: סנונית 4, פרידמן 3, בן־דרור והרב 2 כ"א וקניץ 1. בוולס בלט אוהארדס (3).

במשחקה הראשון ניצחה ישראל את שוייץ 4:9. הפתיחה המהוססת של ישראל (0:4), חרצה את גורל המשחק. לישראל הבקיעו: סנונית וקניץ 2 כ"א, בן־דרור, פריזר, שמיר, קרן ופלג 1 כ"א.

יתר משחקי אתמול: סקוטלנד – בלגיה 8:9. הסקוטים המנוצחים הובילו 3:7, הבלגים הצליחו להשוות, אך גילהול כבש שער נצחון בסיום. וולס – נורווגיה 7:14. הורלי (5 שערים) הוביל את הוולסים לנצחון משכנע במשחק הפתיחה הרשמי של הטורניר. שוייץ – נורווגיה 9:17. השוויצים התאוששו מהפסדם לישראל ומחצו ללא קושי את הנורווגים החלשים.

בטבלת "מלך השערים" מוליכים אולסן (נורווגיה) והורלי (וולס) עם 7 שערים, לפני סנונית (ישראל), היידנר (נורווגיה) והידס (שוייץ) 6.

הטבלה

1. ישראל	2	13:21	4
2. וולס	2	19:23	2
3. שוייץ	2	18:21	2
4. סקוטלנד	1	8:9	2
5. בלגיה	1	9:8	0
6. נורווגיה	2	31:6	0

עליונות לתעשיה האווירית בספורטיאדה ה־6 באילת

בקריאה להתראות בספורטיאדה הבינלאומית, שתתקיים במאי 87, במסגרת משחקי הפר־על, ננעלה הספורטיאדה השי־שית באילת. בספורטיאדה, שנ־משכה 5 ימים, השתתפו כ־1,400 ספורטאים מ־70 מפעלים מכל הארץ שהתחרו ב־8 ענפי ספורט: כדורגל, כדורסל (גברים ונשים), כדור־עף, קט־רגל, טניס־שולחן, טניס, שחמט וברידג'. לראשונה במסגרת הספורטיאדה הוכנסו ענף הבריג' וכדורסל נשים.

בטקס הסיום, בהנחייתו של מנחם פרי, שנערך באמפיתאטרון של אילת, בירכו את הספור־טאים, העניקו את הגביעים לק־בוצות הזוכות: ראש עיריית אילת, רפי הוכמן, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חי־ים הברפלד, מנהל אגף ספורט לעם במרכז הפועל ויו"ר מטה הספורטיאדה, שלמה אריה, מז־כיר מועצת פועלי אילת, גבי ארז, ומנהל מטה המשחקים, ניגו ברגיג.

ואלה שמות האלופות: כדור־גל – תעשיה אוירית לוד גברה במשחק הגמר על קבוצת מכת־שים באר־שבע בתוצאה 5:4 "בפנדלים"; כדורסל – קבוצת חברת חשמל חיפה גברה בגמר על חברת חשמל תל אביב בתוצאה 68:47 (37:21); כדורסל נשים – קבוצת איסתא ניצחה בגמר את קאנטרי קלב תל אביב 49:31; כדורעף – במשחק הגמר ניצחה תעשייה אוירית לוד את עובדי צה"ל 7100 בתוצאה 3:0; טניס־שולחן – בתחרות ליחידים זכה במקום הראשון יוסף שטיינר מאל אפ, בנצחו בגמר את הרס גולדנקרץ מאילת בתוצאה 2:0. בתחרות הקבוצתית זכתה במקום הראשון תעשיה אוירית לוד; קט־רגל במשחק הגמר גברה קבוצת הס־נה על בנק לאומי תל אביב בתוצאה 2:0; טניס – לאלוף טורניר הוכתר שוקי מקדש מאלתא אשדה, בנצחו במשחק הגמר את מנחם רוד מבנק דיס־קונט 6:3, 2:6; שחמט – במקום הראשון בדירוג הקבוצתי זכתה תעשייה אוירית א'בצברה 17 נקודות מתוך 20, כשבלוח הרא־שון, משחק רב אמן ולאדימיר ליברזון. בתחרות בזק ליחידים זכה במקום הראשון משה קרם מתעשיה אוירית עם 6 נקודות מתוך 8; ברידג' – במקום הרא־שון זכתה קבוצת גורמי תיירות אילת לפני חברת חשמל חיפה.

משחקי הספורטיאדה מאורג־נים ע"י המחלקה למקומות עבו־דה במרכז הפועל בשיתוף מוע־צת הפועלים ועיריית אילת. במשחקים נוטלים חלק קבוצות שזכו במקומות הראשונים במחז־ורות במסגרת הליגה למקומות עבודה.

מאראדונה ולינקר המבריק והמשחק

יאן קולמאנס

למלון השרון בהרצליה
דרושים
* סו - שף
בעל נסיון במלונאות — רצוי
* טבחים
בוגרי בי״ס לטבחות
בעלי נסיון במלונאות — רצוי
* מפקחות קומה
בעל/ת נסיון במלונאות — רצוי
* מזכירה
למועדון בריאות לשעות אחה״צ והערב.
ראיונות יתקיימו במלון השרון הרצליה החל מיום ב׳ 7.7.86 משעה 09.00. למר׳ כהראדם.

לחברת שיווק ארצית דרושים
אנשי מכירות בכירים
בענף חומרי הניקוי והדטרגנטים
נדרש נסיון מוכח במכירות
למתאימים מובטח:
* רכב צמוד.
* שכר הולם + עמלות.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 33642 ת״א.

למפעל אופנה במרכז הארץ
דרושים/ות
אחראי יחידת דפוס
— נסיון של 3 שנים לפחות בהדפסת משי על בדים
— מומחיות בהתאמת צבעים וגוונים.
סוכן מכירות
— נסיון של 3 שנים בענף ההלבשה
— גיל 35—25
— התפקיד כרוך בנסיעות ברחבי הארץ
נא לפנות בכתב ותוך פרוט קורות חיים ונסיון בעבודה לת.ד. 4496 תל־אביב 61044 עבור מספר 33.

לקואופ ירושלים
אגודה צרכנית שיתופית בע״מ
דרוש
טכנאי קירור
לבית הקירור ומכון הכשר של האגודה בעטרות לתחזוקה שוטפת ובכוננות של 24 שעות, הד מתמצא ביחידות קירור פראון 12, 22, 502 ובמערכות פיקוד החשמל ותחזוקת ציוד טכני. הספק מכונות מ־5 עד 100 כ.ס.
מועמד העונה לדרישות יפנה לקביעת ראיון למחלקת כח־אדם טלפון 818094 בימים א—ה בין השעות 08.00—12.00.

לחברת נציגויות של יצרנים מחו״ל
דרוש
מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה
לתחזוקת ציוד אלקטרוני ואלקטרו אופטי מגוון.
דרוש נסיון קודם של לפחות 3—5 שנים, בעבודה במסגרת אחראית, ידיעת אנגלית ו רשיון נהיגה הכרחיים. תנאים טובים.
לפנות בצירוף קורות חיים, ת.ד. 21384 תל־אביב, 61213

לכפר הנוער דוד רזיאל
הסיבת בנים — הרצליה
דרושים
* רכז הדרכה
* אם בית מרכזית
* מדריך חברתי
* אם בית קבוצתית
התפקידים מחייבים מגורים במקום
* מורה לביולוגיה
לחצי משרה
לפנות בכתב לת.ד. 211 הרצליה 46101

לחברת בטוח
דרוש/ה
עו״ד צעיר/ה
למשרה מלאה.
עדיפות לבעלי נסיון בטיפול בנפגעי תאונות דרכים.
טל׳ 03-430057.

למוסד ציבורי גדול דרושים
1. **מנתחי מערכות/ ראשי צוותים**
* נסיון במערכות עבוד נתונים גדולות
* הכרת סביבת I.B.M (M.V.S)
* רקע ונסיון בעבודה במסדי נתונים ותקשורת
2. **תוכניתנים**
* נסיון בשפת COBOL
* הכרת סביבת I.B.M (M.V.S)
* רקע בעבודה בסביבת ON-LINE
העבודה באזור תל־אביב
פניות בכתב יד לתיבת דואר 857 ירושלים
סודיות מובטחת

לחברה תעשייתית מסחרית העוסקת בנושאים חדשניים ומגוונים
דרוש
מנהל תיפעול לאזור המרכז
התכונות המבוקשות:
— כושר ונסיון בתכנון מבצעי ברמה גבוהה.
— כושר ונסיון בנהול צוות עבודה גדול.
— הבנה כלכלית וכושר מסחרי.
— פעלתן, נמרץ ודינמי.
— השכלה אקדמאית — יתרון.
— רצוי רקע טכני.
מגורים באזור המרכז.
* *
נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים לת.ד. 171 חיפה, 31001
— סודיות מובטחת —
רק מועמדים העונים על הדרישות הנ״ל — ייענו

למפעל עתיר ידע בדרום הארץ
דרוש/ה
מהנדס/ת אלקטרוניקה/ אוירונאוטיקה
משרה מס׳ 1321:
* בעל/ת התמחות בבקרה ונסיון במערכות צבאיות לתפקיד בכיר בפרוייקט פתוח חדשני.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולציין קורות חיים, השכלה, נסיון ומספר תעודת זהות, אל: ת.ד. 19115 תל־אביב מיקוד 61190.
מועמדים מתאימים ייענו
סודיות מובטחת

מדפיס למכונת G.T.O
מעולה
תנאים מצויינים למתאים.
טל. 03-833640

לרדיו דרושה
כתבנית עברית מעולה
למשרה מלאה + ידע במעבד תמלילים
03-268579

למפעל מזון בפת״ם
דרוש
משווק
* בעל רשיון נהיגה
* תושב בתים או הסביבה
לפנות בכתב״ד בצרוף קורות חיים, נסיון, המלצות ושכר נדרש מבוקש, לת.ד. 4333 תל־אביב 61042 למס׳ 222

"פלג תעשיות" למפעל החדש
ברח׳ ז׳בוטנסקי 7 בני־ברק
דרוש
מסגר מכני חרט
● מסגר בי״ס מקצועי, נסיון 3 שנים לפחות.
● עדיפות לנסיון ב־סון ציוד לעיבוד שבבי המתכת.
טל׳ 03-789192-3

למשרד רואי חשבון בנתניה
דרושים
רואה חשבון צעיר
סטודנט/ית לראיית חשבון (אפשרות להתמחות)
להתקשר: 053-38962, 053-32719 בין השעות 08.30—13.30

עוזר למפעל תיירות, עם נסיון בתיירות נכנסת, ידיעת אנגלית חובה, רצוי ידע גם בשפות אחרות.
טל. 03-225138, 220122-3, 03-248248.

בס״ד
למכללת גבעת ושינגטון
דרושה
קלדנית
למשרה מלאה
בדבר פרטים — נא לפנות לכהן יעקב, גבעת וושינגטון ד.נ. שקמים מיקוד 79860 טל. 055-25312 055-25381

לחברה מסחרית גדולה
דרושים:
1) **חשב שכר**
* עצמאי בעריכת חישובי שכר
* נסיון מוכח בהכנת משכורות ממוחשבות
* סוג ג׳ בהנה״ח
2) **פקיד חשבונות**
* מנוסה ואחראי
נא לפנות לטל. 779111-9

למשרד נסיעות דרוש/ה
פקיד/ת נסיעות
נסיון 3 שנים לפחות,
ליום עבודה מפוצל.
טל׳: 287245/9, 03-293383
לפנות לאורנה או לאה.

דרוש
איש בעל קשרים
מעולים
באפריקה או דרום אמריקה
לצורך קידום עסקים
לכתוב קורות חיים לת.ד. 45114 חיפה

חברת ברוקר מדעים בע״מ
דרושים
1. **כימאי פיסיקאלי**
לקידום מכירות ואחזקה של ציוד מדעי.
הכישורים:
* מוסמך
* בעל ותק ונסיון של כ־5 שנים
* ידיעת השפה האנגלית והעברית
2. **מהנדס הנדסאי אלקטרוניקה**
בתחזוקה של ציוד מערכות מדעיות מגוונות.
הכישורים:
* ותק ונסיון מוכח של 5 שנים
* ידיעת השפה האנגלית
* כושר עבודה עצמאי
מועמדים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 50011 ת״א.
— סודיות מובטחת —

לקבוץ רמות מנשה
דרושה
מורה לכיתה א׳
עם מגורים במקום,
בוגרת אורנים או סמינר הקבוצים
בפרטים נא לפנות לענת או מרגלית טל. 04-893186 מ־8.00—14.00

לחברה בנמל תעופה בן גוריון
דרושים
עובדי בטחון
(לעבודה בטחונית תפעולית)
* בוגרי תיכון לאחר שרות צבאי מלא.
* שליטה טובה באנגלית.
* עד גיל 26.
* בריאות תקינה.
העבודה במשמרות.
ועדת קבלה תתקיים ביום ב׳ 8.7.86 בין השעות 08.00—12.00 בבנין ממן, נמל התעופה בן גוריון חדר 212. נא להצטייד בפנקס מילואים, תעודת זהות ואישורי השכלה.

למפעל כימיקלים
דרושים
בתל־אביב
* עובדי ייצור (מפעילים)
* אנשי מכירות — סוכנים מנוסים
רכב מסחרי — יתרון
טל׳ 03-822383 מ־8.00—14.00

לחברה מסחרית דרושה
מזכירה
למשרה מלאה, 6 ימים בשבוע
הכישורים: עצמאית ובעלת יוזמה; ידיעה מושלמת בעברית ואנגלית כולל הדפסה וכושר ניסוח עצמאי; שפות נוספות יתרון.
תנאים טובים למועמדת המתאימה.
נא להתקשר בשעות העבודה לדבורה, טל׳ 03/7518158.

למפעל פרטי באיזור המרכז
המייצא חלקי חילוף לרכב דרוש
מנהל מפעל
הכישורים הדרושים — מהנדס מכונות
לפחות 5 שנות נסיון בניהול ייצור
בדבר פרטים 03-7519486 08-752086

אוניברסיטת בר־אילן
לפרוייקט דינמי בשתוף עם חברה אמריקאית המתנהל באוניברסיטת בר־אילן
נחוצה
מזכירה
לנהול משרד עצמאי והתכתבות עם חו״ל.
כישורים:
שפת אם אנגלית
ידע בהדפסה עם תמלילית באנגלית
נסיון של 5 שנים בנהול משרד באופן עצמאי.
תנאי שכר בהתאם ליכולת ולנסיון
בפרטים נא לפנות לטל׳ 03-718349 — למתאם הפרוייקט.

דרוש
מלצר
עם נסיון
ידיעה טובה באנגלית
גמישות בשעות העבודה
נא להתקשר ללילינן: 03-221275

למפעל תעשייתי באשדוד
דרושים
חשמלאי ראשי
לאחזקה (מתח גבוה) בעל נסיון
הכרחי — ידיעה טובה באנגלית
טלפון 055-32435 בשעות 8.00—16.00.
טלפון 03-5565622 בשעות 18.00—22.00.
לפנות ליהודה.

דגש תוכנה ומחשבים בע״מ
דרוש מפעיל 36/IBM
שנתיים נסיון הכרחי
נא לפנות לדבורה
טל. 03-2444609, 03-242229

למרכז קהילתי באור־יהודה
דרושים
לשנת הלימודים תשמ״ז
* **מנהל מרכז קהילתי - שכונתי**
השכלה בתחום רלוונטי. נסיון מעשי בעבודה בלתי פורמלית.
* **רכז תנועת נוער**
נסיון קודם בהדרכה בתנועות נוער.
* ספרנית לספריה הציבורית
* מדריכים מקצועיים לחוגים
בתחום המוסיקה, מחול, יצירה דרמה וכדומה.
לפרטים וקביעת ראיון להתקשר לטל׳ 03-353699, 03-359002.

לחברה ותיקה ומבוססת במיכון חקלאי ותעשייתי
דרוש
אחראי התקנות ושרות
* בעל רשיון חשמלאי מוסמך
* רקע באלקטרו מכניקה/מיכשור ובקרה/אלקטרוניקה
* נסיון מוכח בניהול צוות עובדים
תושב אזור המרכז, לעבודה בכל הארץ
המעוניינים יפנו בכתב בצרוף נסיון וקורות חיים לת.ד. 884 ת״א למשרה 300

למרס רהיטים בע״מ
דרוש
מוכר למחלקת הרהיטים הסלוניים
* נסיון מוכח במכירות
* בעל מוטיבציה גבוהה
* עד גיל 40
לצורך קביעת ראיון נא לפנות לטל׳ 03-836281-3

כפר הנוער נוה־הדסה
ליד קבוץ תל־יצחק
דרושים לשנת הלימודים תשמ״ז
1) אחות מוסמכת — מגורים במקום חובה.
2) מרכזת פרטנית חינוכית לפנימיה — נסיון קודם בבנית תוכניות הדרכה והנהלתם, נסיון קודם בהנחיית מדריכים. רקע בחינוך־פנימייתי — יתרון. השכלה אקדמאית כחינוך — יתרון.
3) מדריכים חינוכיים לפנימיה — מגורים במקום חובה.
4) פקידת שירותים דוברת אנגלית.
פרטים לפנות בכתב נוה־הדסה ד.נ. השרון התיכון, מיקוד 45810 או בטלפון 053-98196, 053-98826, 053-97154 בין 8.00—12.00

גני יהושע — פארק הירקון
דרושים לעבודה מיידית
* **טרקטוריסטים**
בעלי ידע בהפעלת כלים חקלאיים.
* **מסגר רתך**
נא לפנות למשרד טל. 03-476133-4

למשרד עורכי־דין גדול בתל־אביב
בעל פרקטיקה בינלאומית
דרושה
פקידה/מזכירה
לתפקידי פקידות משרדיים
שעות העבודה: 10.00—18.00
5 ימים בשבוע (א׳—ה׳)
נסיון קודם, ידיעת אנגלית והפעלת טלקס — יתרון. תנאים טובים למועמדת מתאימה. סודיות מובטחת.
נא לפנות בכתב יד לת״ד 29327, תל־אביב 61292

לחנות פולגת החדשה
בבית הטקסטיל, רח׳ קויפמן 2 ת״א
דרושות
קופאית מנוסה
מוכרת מנוסה
לחמש שעות עבודה
נא לפנות במקום למנהל החנות מר חיים

מרכז למכירת מוצרי אלומיניום לבנין דרוש בראשל״צ
איש מכירות רציני ומנוסה
לפנות טלפונית 08-473251.

לפאב "הפעמון"
דרושים
טבח, ברמנים/יות, מלצריות וקופאיות
לפנות החל מיום א׳ מ־15.00
03-5462948.

למשרד עורכי דין בת״א
דרושים:
1. כתבנית בעברית על מעבד תמלילים "לאניר"
שעות עבודה: 12.30—18.30, יום ו׳: 8.00—12.00.
2. פקידה
במשרה מלאה.
א—ה — 8.00—16.00
ו׳ — 8.00—12.00
טל. 248552, 248583.

"משב" הנדסת קירור ומיזוג אויר בע״מ
דרושים
* **מהנדס מיזוג - אויר**
עם נסיון בביצוע.
* **טכנאי קירור ומיזוג - אויר**
עם נסיון במערכות מרכזיות.
לפנות לטל׳: 03-474604

לחברה מסחרית גדולה
בענף הרכב
דרושים:
1. **חשמלאי רכב בכיר**
2. **בוחן רכב מוסמך**
3. **מחסנאי חלפים**
רצוי מפ״ס
בעל נסיון בחלפי רכב
נא לפנות לטל. 779111-9

לעבודה בטחונית בחו״ל
לחוזה עד שנתיים
דרושים
★ **רופא מומחה**
בעל משפחה, עם נסיון צבאי רב
★ **בוגרי ימ״מ או מוסדות ממשלתיים בטחוניים**
אנגלית חובה
רק בעלי משפחות ישלחו לתפקיד
על המעוניינים לכתוב קורות חיים + 2 תמונות עבור "בטחון", בן־יהודה 114 תל־אביב.
— תנאים מעולים למתאימים —

לחברת פרסום
דרוש
מנהל ייצור
בעלי נסיון יפנו בכתב, בצירוף קורות חיים לת.ד. 61070 ת״א

דרוש
ספק עבודות
למוסד ציבורי בחדרה
בעל רקע מסחרי וטכנולוגי
שברשותו רכב מסחרי.
לפנות טלפונית: 063-31097 או 063-31394

לחברה מסחרית גדולה
דרוש/ה
רכז/ת שדה לאזור עפולה
עונתי*
דרישות התפקיד:
השכלה תיכונית, רקע חקלאי מוכח, גיל 45—25, בעל רכב, מגורים באזור עפולה
* העבודה היא לתקופה של בין 5—6 חדשים
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ורקע מתאים לת.ד. 7163 ת״א עבור "רכז שדה — עפולה". רק מועמדים מתאימים יענו.

למוסד פיננסי גדול
דרושים
פקידי קהל לעבודה בסניפים
שעות העבודה מפוצלות
הכישורים הדרושים: * השכלה תיכונית מלאה, תעודת בגרות * לאחר שרות בצה״ל או שרות לאומי * מקום מגורים באזור רמת־גן, גבעתיים, תל־אביב, הרצליה, חולון, בת־ים, ראשל״צ, רחובות.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים וטלפון להתקשרות לת.ד. 6335 תל־אביב, 61061 עבור "משרה מס. 93".

קירת — חברה קבלנית לבניה בע״מ
דרוש
מהנדס ביצוע
נמרץ ובעל יוזמה, עם נסיון של 8 שנים לפחות לריכוז פרויקטים בבניה ציבורית ובניה למגורים, עד גיל 45.
טלפון 03-747044
סודיות מובטחת

לחברה תעשייתית גדולה באזור המרכז
דרוש
חשב
דרישות התפקיד:
* ניהול ופיקוח על צוות עובדים.
* נסיון במערכת ממוחשבת.
* בקיאות וידע רב במיסים.
* נסיון בעריכה ופיקוח על תקציבים.
* ידע רב בתמחיר.
* שליטה בשפה האנגלית חיונית.
יועדף רואה חשבון בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתפקיד דומה במפעל תעשייתי.
* * *
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 6533 ת״א. עבור "חשב"
— סודיות ופרטיות מובטחת —

למוסד ארצי לביקורת חשבונות
דרושים
עובדי ביקורת
1. **מנהלי - חשבונות**
בעלי נסיון של 5 שנים לפחות
2. **בוגרי לימודי חשבונאות**
עדיפות תינתן לבעלי נסיון קודם בביקורת וידע מוכח במיסים.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 20150 תל־אביב

לחברת ביטוח גדולה דרושה
מזכירה/כתבנית
למנהל אגף ביטוח חיים
— תעודת בגרות מלאה.
— נסיון של שנתיים לפחות בעבודה דומה.
— שליטה מלאה בהדפסה בעברית.
— נסיון בביטוח חיים יתרון.
משרה מלאה — 5 ימים
נא להתקשר 03-640418 (פרט ליום ו').

לחברת ביטוח דרוש/ה
עורך/ת פוליסות
בביטוח אלמנטרי
— נסיון של שנה לפחות בקלדנות ו/או עריכה באמצעות מחשב — חובה.
— תעודת בגרות מלאה
משרה מלאה 5 ימי עבודה
להתקשר 03-630315 (פרט ליום ו').

לתיכון בוקר דרושים:
מורים
★ עברית ★ תנ"ך ★ אנגלית ★ מתמטיקה ★ חנוך גופני ★ מזכירות ★ התכתבות ★ כתבנות ★ חשבונות ★ כלכלה
רכז תלמידים
מורים לקורסים באוגוסט
★ אנגלית ★ מתמטיקה ★ הנהלת חשבונות ★ מחשבים
להתקשר לטלפון 03-723466, 03-731459

לחברה מסחרית גדולה דרוש/ה
פקיד/ה
למחלקת יבוא
בעל נסיון בעבודה דומה או בהכרה לעמילות מכס.
נא להתקשר החל מיום א' 052-521881 למוטי.

למפעל „עמיעד סינון והשקיה", בגליל דרוש
מהנדס מכונות
למחלקת פיתוח
בעל נסיון של לפחות 3 שנים בתעשיה.
רצוי ידע בפלסטיקה.
דרושה שליטה בעברית ובאנגלית.
בדבר פרטים נא לפנות למנהל המפעל טל: 069-35838 (נא להתקשר החל מיום א' 6.7.86)
סודיות מובטחת.

לעבודה בכל חלקי הארץ
דרוש
איש תחזוקה מנוסה
לרשמי H.P.
טלפון: 04-723693

לעבודה במשרד מהנדסים
דרושים
1. פקידה כתבנית
המדפיסה עברית—אנגלית על מעבד תמלילים.
שעות העבודה 12.00—19.00.
2. חשם תעופתי
בעל נסיון, רצוי יוצא חיל אויר.
להתקשר מיום א' ב-10.00 לחנה טלפון 03-377780
שכר הולם למתאימים.

לבית ספר תיכון אקסטרני בוקר לנוער כיתות י"א—י"ב
דרושים
מורים
במקצועות הבאים:
בהיקף של עד משרה

הבעת עברית—לשון	סוציולוגיה
ספרות עברית	אזרחות
אנגלית	תנ"ך
מתמטיקה	גאוגרפיה
היסטוריה	

לפנות: רח' הפרדס ראשון 3 ראשון לציון טלפון: 959988

לחברה להוצאה לאור הקשורה עם פרוייקטים בחו"ל דרושים
אנשי מכירות
בעלי הכישורים הבאים:
★ נסיון במכירות (יתרון לבעלי רקע במכירות בענף הפרסום).
★ בעלי יוזמה וכושר ביטוי
★ השכלה תיכונית
★ מוטיבציה גבוהה
★ רכב פרטי — יתרון
נא לפנות טל' 03-244381/2 לא בימי שישי

למושב משואה — בקעת הירדן
דרוש
גזבר/מזכיר חוץ
בדבר פרטים נא לפנות
טל. 02-941472 או 02-941542

לחברת יצוא תעשייתית בעפולה
דרושים
1. מנה"ח ראשי
לניהול מערכת הנהח"ש
נסיון מוכח.
2. פקידת יבוא - יצוא
שליטה בשפה האנגלית הדפסה עברית-אנגלית, נסיון מוכח.
טל. 065-91181 — 065-97995.

למפעל תעשייתי גדול באזור השרון
דרוש:
מנהל אחזקה — מהנדס/הנדסאי מכונות חשמל
בעל נסיון של לפחות 3—4 שנים בניהול אחזקה. בעל יכולת לניהול צוות עובדים, עדיפות למגורים באזור.
נא לפנות בכתב לת.ד. 2388 [illegible] מיקוד 60986.

לקו מנהל מידע פיננסי בע"מ דרושים
★ תוכניתן מיקרו — בכיר
לפחות מערכות בתחום ניירות ערך — ידע בתקשורת אסמבלר ומעבדים.
★ מדריך/ה — ליישום מערכות ממוחשבות
★ מזכירת חברה — לניהול משרד
לקביעת ראיון טל': 03-201416
03-200466 — מאיר.

כפר הנוער הדתי
כפר חסידים 20949
דרושים
(מספטמבר 1986 עד ינואר 1987)
דוברי ספרדית
לקבוצה מקסיקנית בכפר הנוער הדתי — כפר חסידים ע"י חיפה.
1. מדריך חינוכי
בעל נסיון, דתי, רווק, מגורים במקום חובה.
2. מורים/מורות בעלי נסיון חינוכי במתמטיקה, מדעים, מחשבים
מעוניינים(ות) מתאימים(ות) [illegible] לפנות לכפר הנוער הדתי [illegible] כפר חסידים 20494 [illegible] תעודות והמלצות.

לאור הביקוש הרב למכונות הכתיבה „ברדר"
דרושים
נציגי מכירות לשיווק
מכונת הכתיבה המתקדמת ביותר דגם EM-701
★ נסיון בשיווק
★ היכר במיכון משרדי — יתרון.
★ רכב — יתרון.
מובטחת משכורת בסיסית + עמלות
לפנות טלפון 03-287182

דרושה
מקדמת מכירות
[illegible] למוצרי חשמל ביתיים וכלי בית
דרישות: הופעה נאה, כושר שיכנוע, נסיון מוכח, בעלת רכב פרטי
מגורים: גוש דן
טל. 03-253172/3 לבקש את אברהם.

לרשת מרפאות שיניים ארצית
דרושים
רופאי שיניים מנוסים
למשרה מלאה — חלקית
בכל רחבי הארץ
03-849415 04-530785

למשרד מהנדסים
דרוש
מהנדס/הנדסאי בנין מנוסה
לעבודות תיאום ופיקוח
באזור תל-אביב והמרכז
לפנות טלפונית 057-34468

המוכשרים להצליח
אם אתה בוטח בעצמך ויכול להוכיח שאתה מסוגל להצליח ולעבור את המיון הקפדני, יש לך הזדמנות להצטרף לקורס המקצועי של מגדל
ללמוד ביטוח חיים וגם ביטוח כללי
לעמוד במבחני רישוי מתמחה של משרד האוצר, להתמחות כסוכן ביטוח במגדל ליהנות מהכנסה חודשית הולמת בתקופת ההכשרה.
והעיקר - להצליח ולהגיע לעצמאות.
טלפון ל-פיורה: 03-647240
מגדל חברה לביטוח בע"מ
לך על גדול לך על מגדל

למוסד ממלכתי
דרושים
קציני מילואים
ליחידה מיוחדת העוסקת במשימות בלתי שגרתיות
אנו מציעים:
* תפקיד דינמי ומעניין
* אפשרות לקידום ולמיצוי היכולת האישית
* קביעות בעבודה
* שכר גבוה, כולל הטבות מיוחדות
* תנאי שירות טובים
* אפשרויות מגוונות לשינוי בתחום העיסוק, לרבות יציאה לחו"ל או ללימודים אקדמאיים לאחר מספר שנות עבודה
* אוירת עבודה נעימה, בצוות צעיר ומגובש.

העבודה המוצעת מתאימה גם לקצינים העומדים להשתחרר מצה"ל בחודשים הקרובים.
אם גילך עד 28 שנים ובריאותך תקינה, אנא פנה בכתב לת.ד. 39351 ת"א (מיקוד — 61392) עבור ח', וציין קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת"ז וטלפון.
— פונים מתאימים ייענו —

לבית הספר התיכון המקיף הערבי, רמלה-לוד דרושים
מורים
לכיתות ט'-י"ב
למקצועות: עברית, אנגלית, פיזיקה, התעמלות, מסגרות, מכונאות רכב ותפירה
בעלי נסיון והכשרה יפנו לת.ד. 172 לוד 71101
טלפונים: 08-223313, 08-222753 (ערב)

לביה"ס התיכון לחינוך סביבתי במדרשת שדה בוקר
דרושים
לשנה"ל תשמ"ז
מורים למקצועות:
* תנ"ך
* ארכיאולוגיה
* אנגלית
* מחשבים - פיתוח תוכנות ולומדות בחינוך סביבתי.
מדריכים חברתיים
המעוניינים מתבקשים להביא מועמדותם בכתב אל מנהל ביה"ס התיכון, מדרשת שדה-בוקר 84990, טלפון: 057-56081.

מנהל כללי
דרוש
למשרד נסיעות
* בעל נסיון בניהול עצמאי 5 שנים לפחות.
* ניהול צוות עובדים.
* תעודת מוסמך.
* ידיעת שפות.
* המלצות
— סודיות מובטחת —
[illegible] ת.ד. 13656 ת"א 61130 עבור 100

לשיגור אקספרס דרושות:
1. מתפעלת זריזה
לשעות 10:30—18:30
אנגלית + הדפסה אנגלית
נכונות לשעות נוספות
2. קלדנית אנגלית
למשרה מלאה
נסיון הכרחי.
לפנות לענת — 03-383339

המועצה המקומית קדימה
למחלקה לשרותים חברתיים דרושים/ות:
★ עובד/ת לקידום נוער
דרישות המשרה: * תואר B.A. במדעי ההתנהגות או עובד/ת סוציאלי/ת כשיר/ה. * נסיון בעבודה עם נוער. * עבודה בשעות לא שגרתיות.
היקף ודרוג המשרה: * משרה מלאה * דרוג עובדי הוראה פלוס גמול תפקיד.
★ עובד/ת סוציאלי/ת לשחת 18+
לטיפול ישיר באוכלוסית צעירים מעל גיל 18.
דרישות המשרה: * תואר B.A. במדעי ההתנהגות או עובד/ת סוציאלי/ת כשיר/ה. * נסיון בתחום הנ"ל. * עבודה בשעות לא שגרתיות.
היקף המשרה: מלאה.
— נא לפנות בכתב תוך ציון קורות חיים, ליוסי ברק — מזכיר המועצה. טלפונים 053-99004, 053-97111, 053-97548

LSRI
לחברה ישראלית לחקר מדעי החיים בע"מ
דרושים/ות
מהנדס/ת-כימאי/ת
• נסיון 3 שנים לפחות במתקני יצור כימיים אורגניים.
• עם נסיון בכימיה אורגנית סינתטית.
טכנאי/ת-הנדסאי/ת כימיה
• נסיון של 3 שנים לפחות בכימיה אורגנית סינתטית.
• עם ידע בהפעלת מיכשור אנליטי.
כימאי/ת (M.S.C או B.S.C) והנדסאי/ת כימיה
לעבודה בספקטרוסקופיה עם סיבים אופטיים ופולימרים.
המעוניינים יפנו בכתב תוך פרוט קורות חיים לת.ד. 139 נס-ציונה 70451, עבור א.פ.
• סודיות מובטחת •

אוניברסיטת תל-אביב
בית הספר להנדסאים ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף
התוכנית העל תיכונית
דרושים
מהנדסים ומורים/ות
לשנת הלימודים תשמ"ז
במקצועות הבאים:
★ אלקטרוניקה
אלקטרוניקה תקבילית, תורת החשמל, מיקרומחשבים, מעבדת אלקטרוניקה, תקשורת ספרתית.
★ מכונות:
מערכות הידראוליות, מכניקה טכנית, מתקני הרמה ושינוע, חוזק חומרים.
★ מחשבים:
ניתוח מערכות.
לקבלת פרטים נא לפנות לבית הספר להנדסאים – רח' האוניברסיטה 30, רמת-אביב, ת"א 69975, טלפון 03-420349.

---

begged בגד
למפעל לבגדי ילדים יוקרתיים
דרושים
1. סוכני/נות מכירות
לצפון הארץ ודרומה בעלי נסיון.
העבודה על בסיס עמלה בלבד.
2. אורז/ת
למחלקת האריזה
נא לפנות לדבורה, טלפון: 03-483127

לחברת י. מיזון בע"מ ברמלה
דרוש/ה
אדריכל/ית הנדסאי/ת
3 שנות נסיון 08-221285

ידיעות אחרונות העתון של המדינה

תלמה
לכלבו בגד תלמה חיפה
דרושה
טכנולוג/ית מזון
הכישורים הדרושים:
* בוגר הנדסת מזון
* נסיון בתעשית המזון (לפחות שנתיים)
* ידיעת השפה העברית על בוריה
* גיל 25-30
המעוניינים/ות יפנו בכתב תוך ציון קורות חיים לת.ד. 707 חיפה 31006 לכח אדם

להוצאת ספרים מ. מזרחי
דרושים
1. דפס בלט למכונה 63/95
2. מוכרת ספרים בקיאה בספרות
3. פקידה עם ידע בהנהלת חשבונות
לפנות: אלנבי 106 ת"א, טל: 621492

למועצה הדתית בית יצחק – שער חפר,
דרוש: רב
● בעל תפילה. ● קריאה בתורה. ● לימוד ילדים לבר-מצוה. ● עורך טכסי נישואין, קבורה ואזכרה.
לפנות בכתב לירדוק ישראל, בית יצחק – שער חפר.

דרושה
אשת מכירות
למכירת פרוייקט נדל"ן יוקרתי,
דוברת שפות ארופאיות.
להתקשר לרונית, טל: 08-204785, 03-295222 שלוחה 413.

לחברה גדולה להפצת מזון
דרוש/ה
סגן/ית מנהל/ת
לסניף מכירות מרכזי בגוש דן
הכשורים הדרושים:
* השכלה אקדמאית בכלכלה, מינהל עסקים
* נסיון מוכח בעבודה במכירות ושיווק
* יכולת ניהול צוות עובדים גדול וכושר ארגוני
* גיל 30-40
* נכונות לעבודה רבת אתגרים ומאומצת.
מקום העבודה – אזור המרכז
המעוניינים/ות יפנו בכתב יד ובצרוף קורות חיים לת.ד. 4868 חיפה עבור משרה 656.

לגלי ספורט
דרושות
תופרות
לחדר דיגום
לפנות לשרית 9610545

לחברת שילוח בינלאומית בת"א
דרוש/ה
פקיד/ת ייצוא
עם שליטה מלאה בשפה האנגלית והעברית. הכרחי נסיון בהדפסה.
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 39808 ת"א, מיקוד: 61397 – עבור פקיד/ת ייצוא.

יעל תכנה ומערכות
דרוש/ה
איש ארגון ושיטות
לקליטת מערכת ממוכנת
הכישורים הנדרשים:
★ רקע במערכות לוגיסטיות בחיל אויר
★ מילא בעבר תפקיד של מנהל פריסים
★ רקע כללי בתהליכי עבודה ממוכנים
להתקשר החל מיום א' לשחר, טל. 03-5323173-80 או לפנות בכתב.
יעל תכנה ומערכות
אתה בידיים טובות
רח' בן גוריון 22, גבעת שמואל 51905

למעבדת מחקר ופתוח באזור ת"א
דרושים;
1. מבנאים
- לעבודות אב טיפוס
- בעלי נסיון בתחומי; פח, זיווד, סימרור תעופתי, ריתוך ארגון וחשמלי, כרסום וחריטה.
- יכולת עבודה עצמאית בתכנון וביצוע אבי טיפוס.
2. רתכי ארגון תעופתי
- בעלי נסיון רב ברתוך תעופתי, אלומניום, נירוסטה, פלדות
- עדיפות לבעלי ידע ונסיון בעבודות כרסום וחריטה
3. כרסמים/חרטים
- בעלי נסיון של 5 שנים בכרסום וחריטה
- בוגרי ביה"ס מקצועי 3 שנתי

• על המועמדים להיות לאחר שרות צבאי מלא.
• חיילים לקראת שחרור מוזמנים להציג מועמדותם גם אם מועד השחרור מרוחק.
• יש לשגר קורות חיים מלאים כולל נסיון מקצועי בצרוף הפרטים הבאים; ת.ז., תאריך ומקום לידה, תאריך עליה, מספר אישי, שם האב, כתובת, מצב משפחתי, לת.ד. 33312 ת"א מיקוד 61333. עבור חוה.

– מודעה זו מיועדת לנשים וגברים –
– סודיות מובטחת –

המשטרה אתגר
משטרת ישראל
דרושים
ליחידת קצין חבלה ארצי
1. חבלנים
דרישות התפקיד: 12 שנות לימוד, לוחמים בצה"ל בריאות תקינה, גיל עד 35.
מקום השרות: כל הארץ.
2. מהנדס/ת מכונות
עם נסיון בעבודה של שנתיים לפחות מקום שרות: ירושלים
המעוניינים מתבקשים לפנות בצרוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן:
תל-אביב – רח' הרכבת 14 טל. 03-627290 (ניתן להתקשר טלפונית בטשך כל שעות היממה) ירושלים – רח' המלך ג'ורג' 8 טל 02-244433 באר שבע – רחוב העצמאות 55 טל 057-32521 רחובות – רח' הרצל 206 טל 08-487488 חיפה – רח' דרך חטיבת גולני 21 טל. 04-661067.

דרוש/ה קלדנית
עם ידיעה בהנהח"ש
למשרה מלאה על IBM XT
משעה 8:30 עד 16:30
לפנות הלפרן נוה שאנן 6 ת"א. טלפון 379726

מנהל מרכז מבקרים
חבל אילות
אחריות למרכז ולצוות העובדים, הגברת ביקורים בשמורות ובאתרים באזור, ריכוז והפעלת הדרכות וסיורים במחוז.
דרישות:
רקע בטבע בידיעות הארץ, ניסיון בניהול צוות עובדים, הכרת האזור, ידיעת שפות זרות. עדיפות לבעלי נסיון קודם בענף התיירות, רשיון נהיגה, עבודה בשעות לא מקובלות, מגורים באזור.
למילוי שאלון עד 11/7
המעונינים יפנו אל משרדי רשות שמורות הטבע – רח' ירמיהו 78 י-ם
שמורת האלמוגים – אילת
באר שבע – רח' האבות 19

לחברה מסחרית באזור חיפה
דרוש/ה
מתכנת/מתכנן
בוגר מדעי המחשב
נסיון במחשבי: I.B.M/VM-CMS, VAX/VMS
ידע בשפת PLI נסיון ב-ORACLE – יתרון
מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 4868 חיפה עבור משרה 658.

SENIOR PROGRAMMER/ANALYIST
For AN IMMEDIATE ASSIGNMENT IN THE U.S.A. WITH AN EXCITING SOFTWARE COMPANY.
Individual must have: excellent technical skills in I.B.M mainframe and P.C. networks, P.C. to — mainframe as well as proficiency in COBOL, higher education and fluent english desirable.
Please send detailed resume to P.O. BOX 838, Tel-Aviv 53108
Attention: Specialist.

לסוכנות ביטוח גדולה
דרושה:
פקידה ראשית לניהול משרד.
★ ידע ונסיון בביטוח ★ עבודה בשעות גמישות
★ מגורים בגוש דן. סודיות מובטחת
לפרטים נא להתקשר לטל' 03-298464-5

פרינץ בע"מ

פרי ניר בע"מ
אזור התעשיה צומת גולני
דרוש
מנהל חשבונות ראשי/חשב
נדרש ידע ונסיון רב בהנה"ח נסיון בניהול כספים במסגרת תעשייתית.
נא לפנות בכתב בלבד בצרוף תולדות חיים לפרי ניר בע"מ
ד.נ. גליל תחתון
(לידי מנהל כח אדם — אישי)

לטופר — מפעל אופנתי
דרוש/ה
פקידה
למשרד תכנון הייצור
ידע ונסיון בחישוב עלויות מוצר, תצרוכות בד ויתר הפעולות השוטפות של משרד לתכנון הייצור.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ושכר נדרש, לת.ד. 11024 ת"א, מיקוד 61110, ולציין ע"ג המעטפה: מספר משרה 1175.

שופרסל

לסניפי גוש-דן
דרושים:
מנהלי מחלקות בשר
עובדי מחלקות בשר
עובדי מעדניה
מועמדים מתבקשים לפנות ביום ראשון 6.7.1986 בין השעות: 08.00—10.00, לאוף הבשר, בית שופרסל, רח' רוטשילד 79, פ"ת. אוטובוסים: 49, 50, 51, 62, 66.

דרוש
הנדסאי ייצור
למפעל מבוסס בענף האלקטרוניקה
כישורים:
★ בוגר לימודים מסמיכים ★ ידע באלקטרוניקה ★ יחסי אנוש טובים
★ נסיון של 4—3 שנים.
לפנות בכתב, עם פרוט קורות חיים ודרישת שכר לת.ד. 13331 ת"א, מ. 61112 עבור נוסי 391.
— סודיות מובטחת —

המשביר המרכזי
המחלקה לציוד שינוע
דרוש
מנהל מכירות ארצי
תאור התפקיד:
1. אחראי על מכירות של מלגזות CLARK בהיקף ארצי.
2. נהול צוות מוכרי חוץ ופנים.
3. נהול מו"מ עם לקוחות פרטיים, מוסדות וגופים ציבוריים
4. אחראי למו"מ עם ספקי הציוד מחו"ל.

הכישורים הנדרשים:
1. מהנדס או הנדסאי מכונות
2. ידיעת השפה העברית על בוריה וידע נרחב באנגלית.
3. יכולת לנהל מערך מסחרי טכני בהיקף גדול.
4. הכרת המשק ולקוחות פוטנציאליים למלגזות.
5. היכרות ומגע עם ההתישבות העובדת.
6. נסיון מעשי בהפעלת ונהול מערך יבוא ומכירות של ציוד טכני הנדסי רצוי מלגזות.
7. ידע נרחב בנושאים פיננסיים.
8. מקום מגורים במרכז הארץ.
9. גיל עד — 48.
נא לפנות למח' המנגנון - טל' 03-389357

להברת יבוא בתל-אביב
דרושים
*פקידת מכירות עם ידע בהנהח"ש
*קלדנית עם נסיון
*סוכן עם רכב
טל' 650486, 656544

להברת זינגר
דרושות
מוכרות מנוסות
באזור תל-אביב
לפנות טל: 03-243103/4/5
לגגה.

ל"ארון" בע"מ
דרוש/ה
מהנדס/ת מכונות
רצוי ידע בתיכנון לפלסטיק
המעוניינים יפנו, בערב, לטל: 03-991846, 03-343237

האם אתה
חרט/כרסם
מוכשר וחרוץ?
תנאים טובים במפעל מתכת בתל-אביב. טלפון 821570

U-MAN
עבור אחד מלקוחותינו
חברה המובילה בתחום ציוד מחשבים וציוד היקפי
דרוש
מחסנאי מנוסה
רצוי טכנאי מחשבים בעל נסיון לעבודה של מכירה ומחסן.
העבודה בעלת אתגר ועניין רב. נחוצה יכולת בהפעלת מחסן ממוחשב. אנגלית טכנית הכרחית ונסיון בתחום אלקטרוניקה או מחשבים – יתרון.
גיל 35—25 ומגורים בגוש דן.
באם הנך עונה על הדרישות הנ"ל התקשר לעודי בטלפון 03-292949 עבור משרה 605

דרושה מנהלת חשבונות
סוג 3 — 2
עם נסיון של שנה. למשרה מלאה
טלפון: 03-254361

SIK SAK
דרושים/ות
1. **תפרים/ות** לבגדי עור
2. **עובדת** לעבודות כלליות ונקיון
לפנות: חומה ומגדל 20 ת"א. טל' 03-334872 09.00-13.00

גבור סברינה
למפעלנו בנתניה
דרושים
1. **עוזר/ת למכונאי מכונות תפירה**
בעל רקע טכני. לאחר שרות צבאי (אפשרי מתלמד).
2. **עובד/ת מחסן**
מיומן, אחרי שרות צבאי.
נא להתקשר לטלפון 053-58039, 053-54553, 053-54822.
3. **מחסנאי/ת למחלקת הקניות**
נא להתקשר 053-44455 לאחות. יועדפו תושבי נתניה והסביבה בלבד.
4. **גרפיקאי/ת ביצועיסט**
5. **דפס/ית מולטילית רבע גליון אופסט.**
להדפסה ועבודות גמר.
אפשרי פנסיונר
נא להתקשר 053-44455 לכח אדם.

לישיבת בני עקיבא נתניה
דרושה
אם בית
לפנות בטלפון 053-33447-8 לפרידמן או מרסל בלבד או בכתב לת.ד. 140 נתניה 42101

יותר טוב מנפאואר

לסניף תל־אביב
המחלקה הטכנית
רח' בן־יהודה 12, א'-ה', 08:00—14:00
טל: 284128, 03-298877
דרושים
★ **מכונאים**
בעלי נסיון בבנזין או בדיזל
★ **בודקות ויזואליות למעגלים מודפסים**
בעלות נסיון קודם וידע בהלחמה, לבדיקה ותיקון מעגלים מודפסים.
לעבודות באיזור פ"ת.
*
למחלקה המשרדית
★ **מנהלי חשבונות**
סוג 2 עצמאיים ו/או מדופלמים, בעלי נסיון ליום עבודה מלא, לתקופה ממושכת
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

ALLEGRO
אלגרו מערכות מידע בע"מ
חברה ישראלית העוסקת בפיתוח חדשני עבור חברה אמריקאית גדולה
דרוש/ה **תכנת/ת זמן אמת**
המעוניין/ת במשרה חלקית
בעל/ת נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בפיתוח תוכנה במערכות משובצות. נסיון ב־C, ASM86, RMX והכרה טובה של רכיבים/תוכנה/ציוד של אינטל.
רמת גן טלפון: 7513059 בין השעות 14.00-16.30.

מגן דוד אדום בישראל MAGEN DAVID ADOM IN ISRAEL
למעבדת גנק, חדם בחיפה
דרושים
1. עובד/ת מעבדה מוסמכ/ת.
2. אקדמאי/ת.
תואר ראשון בביולוגיה.
להתקשר ל: 04-533576.

לטופר
דרושים:
1. **מבקר מתפרות חוץ**
עם נסיון בענף התפירה לפחות של 3 שנים.
2. **עובד למחלקת ביקורת טיב בגמר**
(לולאות, כפתורים וגיהוץ)
עם נסיון בקונפקציה ואירגון.
לפנות החל מיום ראשון לטלפון: 03-254678/9, ליעקב.

למושב באר צופר בערבה
דרושות
1) **גננת**
2) **מטפלות לגיל הרך**
רצוי עם נסיון, מגורים במקום.
לפרטים לפנות לטלפון 057-81432 057-81354

לביה"ס לגננות ולטכנאות נוף
פ"ת – ויצו שויצריה – דרושים
* **עובדת סוציאלית**
לעבודה עם נוער מתבגר במסגרת פנימייתית
למשרות מלאות:
* **מרכז משק - מינהלן**
* **מדריך חברתי**
* **מורה לאנגלית**
* **מורה לספרות והבעה**
לחצי משרה:
* **מורה למתמטיקה**
* **מורה לביולוגיה**
לפנות למזכירות ביה"ס בצרוף תולדות חיים רח' אחד העם 50 פ"ת טל. 03-9325931 בשעות 12—8

לחברה קבלנית
דרושה
מנהלת חשבונות — סוג 3
עם נסיון וידע בהפעלת מחשב
משרה מלאה 03-662718

לחברת אלקטרוניקה עתירת ידע
דרוש/ה
תכנת/ת
★ לעבודה במערכות ל"א / עיבוד אותות.
★ בוגר/ת הנדסת אלקטרוניקה או מדעי המחשב.
★ בעל/ת נסיון קודם בפיתוח תוכנה בזמן אמיתי.
★ בעל/ת ידע ונסיון במיני/מיקרו מחשבים.
★ בעל/ת רקע בנושאי ל"א או בעיבוד אותות.
נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים לת.ד. 29588 ת"א ולציין על־גבי המעטפה שם המשרה המבוקשת.

לחברת ביטוח בת"א
דרוש/ה
מקבל/ת עסקים למחלקת פוליסות רכב
★ נסיון קודם של 3 שנים לפחות בעבודה עם סוכנים.
★ נסיון בהכנת חומר למחשב
מועמדים/ות מתאימים/ות מתבקשים/ות לפנות לקביעת ראיון לטלפון 03-658771 מיום א'.

למפעל טקסטיל בת"א דרושה
פקידה למשרה מלאה
לעבודות מזכירות, הדפסה ועריכת חשבונות
תנאים טובים
לפנות לטלפון 339070 לאורנה

לבית־הספר המקיף "שלאון" בקרית־גת
דרוש/ה
מורה למתמטיקה/ פיזיקה/ כימיה (למשרה מלאה)
ברבר פרטים נא להתקשר לבית־הספר שלאון
טלפון 051-882306 או בשעות הערב למר לדרמן 051-882308

קיבוץ כפר גלעדי
מחפש מורה
בעל/ת ניסיון, לפחות 4 שנים,
לכיתה ה'
עדיפות לקליטה.
להתקשר לכפר גלעדי 46612-069 לאמתי פי

לחברה תעשייתית רב מפעלית
דרוש למטה החברה במרכז הארץ
חשב
התפקיד כולל:
— בדיקות כלכליות של פרויקטים
— ניהול כספים וגביה
— תמחיר ותיקצוב
— הנהלת חשבונות
— בקרה
הנתונים הנדרשים: ★ תואר ראשון ושני בכלכלה / מנהל עסקים ★ נסיון בעבודה כלכלית בתעשיה ★ הכרות טובה עם המשק הישראלי ★ עצמאות, יוזמות ודינמיות ★ יכולת עבודה בצוות.
רק מועמדים העונים על הנתונים הנ"ל ייענו
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 397 הרצליה 46103 עבור "חשב"
— סודיות מובטחת —

לחברה הגדולה בתחומה
דרושים מושבנקים
בנציגי מכירות אזוריים לציוד עזר לחקלאים ולולנים
אפשרי כעבודה נוספת בשעות הפנאי
טל. 03-7512551, 03-7510502

דרושה
מזכירה
המדפיסה והדוברת אנגלית כשפת־אם.
לעבודה מעניינת במשרד שמאים בענף הימי.
עדיפות לבעלת נסיון
טלפונים: 824655, 814860

דלתא DELTA
טקסטיל שיווק בע"מ
דרושה
פקידה/כתבנית
★ העבודה כוללת הדפסה, תיוק, עזרה למזכירה
★ שעות העבודה 09.00—13.00
נא להתקשר לנחמה טל' 9231552 (03) בין השעות 10.00—16.00 וביום ו' 10.00—13.00

למשרד הנדסי
דרוש/ה
★ **שרטט/ת**
לעבודה מיידית
טלפון 03-419287, 03-230104

גמר צרכי צילום (2000) בע"מ
למעבדת צילום
דרושות מדפיסות תמונות
(פרינטריות)
בעלות נסיון נא לפנות לטל: 9234261/5/9 לחנה.
Agfa

בזק
החברה הישראלית לתקשורת בע"מ
דרושים
טלפנים
בשירות המודיעין 14
בשירות הבינלאומי 18
בתל־אביב
הכשורים הדרושים:
12 שנות לימוד
ידיעת השפה העברית
ידיעת שפות נוספות תהווה יתרון
העבודה במשמרות
במרכזת הבינלאומית ידיעת השפות אנגלית או צרפתית – חובה
המעוניינים יפנו למר פנחס סולישוק טל': 03-619265, 03-619275

למשרד הנדסי
פקידה
עם ידע ונסיון מוכח בהנהח"ש. שעות עבודה 13.00 עד 17.00
03-7512923

למלון בנתניה
דרוש
טבח מקצועי
לעבודה קבועה
053-39241

למושב פצאל בבקעת הירדן
דרוש
עוזר מכונאי למוסך
+ נסיון בריתוך
טל' 02-941130, 02-941185

לחברה קבלנית ארצית לבנין בעלת ציוד בניה, כבישים ועבודה הנדסיות
דרוש
מנהל מחלקת ציוד
שתכונותיו העיקריות הן:
★ בעל מקצוע מעולה.
★ בעל כישורים מנהליים וארגוניים.
★ בעל השכלה טכנית.
לאיש המתאים תינתן תמורה הולמת.
לפנות בכתב לת.ד. 20204 תל-אביב.
— סודיות מובטחת —

לחברת עתירת ידע בתל־אביב
דרוש/ה
בוגר/ת מדעי המחשב
לתפקיד מינהלי במחלקת כח אדם
התפקיד כולל טיפול בסגל העובדים, שרותי רווחה לעובדים וכיו"ב.
נדרש נסיון קודם בתחומים הנ"ל.
מועמדים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים נסיון קודם וטלפון להתקשרות לת.ד. 6335 תל־אביב, 61061, עבור "בוגרת מדעי המחשב".
— סודיות מובטחת —

לחברת בטון
דרושים
קבלני משנה
עם משאיות להרכבת מערבלים
לפנות:
טל. 03-492265, 03-493022, 03-492458

לחברה לשלוח בינלאומי
דרוש/ה לסניפנו בלוד
פקיד/ת יצוא בעל/ת נסיון
וידע בהדפסת שטרי מטען.
נא לפנות לטלפון 286131

שופרסל
לגוש דן דרוש
ירקן מנוסה
וניהול מחלקת ירקות
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית לחברת קטיף בשוק הסיטונאי ברח' החשמונאים בת"א ביום ראשון 6.7.86 בין השעות 1300—1500

אסטרונאוטיקס
מהנדסי תוכנה בכירים
לתחומי הפעילות הבאים:
* אפיון ופיתוח תוכנה לעיבוד תמונה במערכות זמן אמת על מעבדים זעירים.
* פיתוח תוכנה למערכות זמן אמת.
נדרש נסיון קודם של 5-3 שנים לפחות באחד מהתחומים הנ"ל
פיסיקאי בכיר
לניתוח והגדרת בליסטיקה עבור מערכות בק"ש.
5 ימי עבודה בשבוע.
תנאים נאותים למועמדים המתאימים.
המשרות המוצעות מתאימות לגברים ונשים כאחד.
סודיות מובטחת
לפנות לאסטרונאוטיקס, אגף הארגון, רח' הירקון 23 בני ברק ת.ד. 882 מיקוד 51261 או טלפונית 03-784212

לשירות־טוב
דרושים:
טכנאי מיזוג אויר וקירור
בעלי ניסיון
לאחזקת מערכות.
תנאים טובים.
03-280552

רשות שדות התעופה בישראל
לעבודה במחונית בנמל התעופה בן־גוריון
דרושים:
★ מסיימי שירות צבאי
★ 12 שנות לימוד
★ דוברי אנגלית ברמה טובה
★ הופעה נאה
★ גיל עד — 26
★ מגורים באיזור גוש דן
— חובה לתקופת החוזה.
★ תקופת התקשרות לשנה
העבודה מוצעת לבחורים ובחורות העונים לתנאי הקבלה לעי"ל.
למועמדים שימצאו כמתאימים יוצעו תנאי עבודה נאותים.
ועדת קבלה פתוחה תיערך בין הימים ב' 30.6.86 עד 2.7.86 יום ד'. בין השעות 1200—0900.
על המעוניינים להתייצב במינהלת נמל התעופה בן־גוריון בבניין משרד הבריאות סמוך לאולם המכס ולהצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות.

לתעשיה הצבאית
באזור המרכז
דרושים
חרטים וכרסמים
C.N.C. וקונבנציונאלים, בוגרי בי"ס מקצועי, בעלי 5 שנות נסיון לפחות וידע בקריאת שרטוט טכני.
מועמדים מתאימים מתבקשים לבוא לראיון ליחידת התעסוקה, ברח' הארבעה 16 ת"א, ביום שני, 7.7.86 בשעה 8.30.
נא להביא פנקס מילואים ותעודת־זהות.
התעשיה הצבאית

היפרכל חולון
רח' פרופסור שור 36
דרושות:
קופאיות
העבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסירוגין
★ אפשרי משרה חלקית
★ הכשרה תינתן במקום, אין צורך בניסיון קודם
★ תנאי שכר טובים
מועמדים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל

לכפר הנוער של ויצ"ו
ע"ש חנה מייזל — שוחט
נהלל
דרושים
1. **מורה למתמטיקה לחטיבה העליונה**
2. **מרכזת אמהות בית**
3. **מדריך חברתי רווק לפנימיה**
מועמדים יפנו למזכירות בית הספר נהלל, מיקוד 10600 טלפון 06-5/3/6

שמשון
חברה לצמיגים ולגומי בע"מ
● **חשמלאי תעשיה מוסמך** (עם ידע באלקטרוניקה)
● **מסיק דוודים מוסמך** (עבודה במשמרות)
● **פקיד למחסן טכני**
נסיון רצוי — אנגלית חובה
● **מפעיל מכונה**
(הכישורים: טכנאי בוגר בי"ס מקצועי אנגלית בסיסית חובה)
המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים לת.ד. 366 פתח-תקוה 49103, למחלקת כח אדם

לחברה בין-לאומית לעבודה בארץ אפריקאית
דרושים עובדים בתחומים הבאים:
1) **שיווק ומכירות**
2) **ארגון ואדמיניסטרציה**
3) **מחסנאות/מחסנאותטכנית**
★ עדיפות תינתן לבעלי רקע בבנין
על המועמדים להיות בעלי נסיון בתחומים הנ"ל. בעלי שליטה בשפה האנגלית, בגיל 30 ומעלה.
קורות חיים בכתב יד בצירוף תמונה יש לשלוח לת.ד. 565 הרצליה, מיקוד: 46105 עבור פס' 1801. — סודיות מובטחת.

אם —

- אתה מחפש שינוי, לחתום שונה ומעניין;
- אתה מעוניין להביא לידי ביטוי את כשרונך וכישוריך;
- אתה שואף למלא תפקיד, שבו אתה קובע את סדר יומך, אתה מעיב מטרות ופועל למימושן;
- אתה נכון להתמודד עם אתגרים, לעבוד קשה, להתעקש — ולהצליח;
- אתה מעריך את יכולתך, מעוניין למצוחה בתפקיד חולם, ולהתקדם;

ומעל לכל — אם חשוב לך לעשות למען בטחון המדינה

אנו זקוקים לך!

ומציעים לך שכר הולם, קביעות בעבודה, תנאי שרות מיוחדים (לדגות רכב צמוד).

פנה נא אלינו, רק אם אתה:
* בן 22–32.
* בעל השכלה אקדמית, או לפחות תיכונית מושלמת.
* לאחר שירות מלא בצה"ל (רצוי בפקוד) ובעל בריאות תקינה.

כתוב נא לת.ד. 17333 מיקוד 61333 ת"א עבור מורן בציון קורות חיים, מס' ת.ז. וטלפון.

יותר טוב מנפאואר

לסניף רחובות

המחלקה הטכנית
הרצל 190, א'-ה', 08:00—14:00
ו' 08:00—12:00
טל: 461717, 08-473734

דרושים

* **מפעילי מכונות**
נסיון בתעשייה — יתרון, בוגרי בי"ס מקצועי, יוצאי צבא, פרופיל גבוה, עד גיל 30.
נכונות לעבודה במשמרות, לתקופה ממושכת.
* **חשמלאי מוסמך**
5 שנות נסיון באחזקה.
* **מכונאי אחזקה**
לעבודה במפעל טקסטיל.

★ ★

למחלקה המשרדית
* **מנהל חשבונות עצמאי**
בעל הבנה בתמחיר. לעבודה קבועה.
* **מנהל חשבונות סוג 2 או 3**
בעל ידע בהתאמות בנקים ממוחשבות.
* **פקידת רכש**
בעלת שליטה מלאה באנגלית, הדפסה באנגלית ונסיון ברכש.
* **מעבדת תמלילים עברית/אנגלית**

אנו מציעים עבודה מעניינת ושכר גבוה, הסעות וארוחות מובטחות.

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

למפעל גדול באזור המרכז
דרוש
מנהל/ת מחלקת אבטחת איכות

לנהול מחלקת אבטחת איכות במפעל
השתתפות בקביעת ויישום תהליכי ונהלי אבטחת איכות במפעל.
ביצוע מחקרים ועבודות בנושא שיפור האיכות.
הכישורים: מהנדס בעל רקע באבטחת איכות.
נסיון: עבודה בתחומי אבטחת איכות או תחומים דומים במשך 5–3 שנים.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון תעסוקתי קודם לת.ד. 3149 חדרה, 38131
רק המועמדים העונים על הדרישות הנ"ל יענו.
— סודיות מובטחת —

שופר־סל
דרוש/ה
פקיד/ת שכר מוסמך

* ניסיון בחשבות שכר ממוחשבת
* העבודה במשרה מלאה וכרוכה בשעות נוספות בעת הצורך

מועמדים מעוניינים מתבקשים לפנות בכתב יד למחלקת כח־אדם, שופרסל בע"מ ת.ד. 84 פ"ת, מיקוד 49100

האמקור
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
למדור שכר
נסיון של 5 שנים לפחות בהכנת משכורות ובמיכון שכר.
5 ימי עבודה בשבוע, משרה מלאה.
המעוניינים יפנו לטל: 627524-03, 627517-03

שופר־סל
דרושה
מזכירה בכירה
לתפקיד
מזכירת סמנכ"ל לתפעול

הכישורים הדרושים:
* ניסיון של מספר שנים בתפקיד דומה
* יכולת הדפסה בעברית ובאנגלית, ידיעת השפה האנגלית — יתרון משמעותי
* יכולת ונכונות לעבוד שעות נוספות בעת הצורך

מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות בכתב יד אל שופרסל בע"מ, מחלקת כח־אדם, ת.ד. 84, פתח־תקוה, 49100. סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי דרושים
גברים
ליחידה מיוחדת העוסקת במשימות בלתי שגרתיות

אנו מציעים:
* תפקיד דינמי ומעניין.
* אפשרות לקידום ולמיצוי היכולת האישית.
* קביעות בעבודה
* שכר גבוה, כולל חטבות מיוחדות
* תנאי שירות טובים
* אפשרויות מגוונות לשינוי בתחום העיסוק, לרבות יציאה לחו"ל או ללימודים אקדמיים לאחר מספר שנות עבודה.
* אווירת עבודה נעימה, בצוות צעיר ומגובש.
– יתקבלו קצינים וחיילים ששירתו כלוחמים ומפקדים ביחידות שדה, או קצינים לחם רקע טכני.

– העבודה מוצעת גם למועמדים המשתחררים מצה"ל בחודשים יולי — ספטמבר 86.

אם גילך עד 28, השכלתך תיכונית מושלמת ובריאותך תקינה, פנה נא בכתב לת.ד. 19351 ת"א (מיקוד 61392), עבור ח.ש. בציון קורות חיים ופרטים אישיים מלאים, כולל מס' ת"ז וטלפון.

– פונים מתאימים ייענו –

למשרד רואי חשבון
דרושה
כתבנית עברית מעולה
לעבודה על מעבד תמלילים
5 ימי עבודה בשבוע
טל: 03-241428, 03-228708

למוסד פיננסי גדול בתל־אביב
דרושים/ות
* **תכניתנים**
בעלי נסיון 2-3 שנים במחשב I.B.M
תכרותי ידע ב' TSO,
COBOL
* **SYSTEM PROGRAMMER**
IBM/MVS/XA, VTAM למערכות CICS, IMS
* **מנתחי מערכות CICS תקשורת**
* **תכניתני תקשורת CICS**

מועמדים יפנו בכתב כולל קורות חיים ונסיון קודם לת.ד 6336 תל־אביב, 61061 עבור "משרה מס. 92"

דרוש
קבלן שלד
בעל נסיון והמלצות לאזור פתח־תקוה.
לקבעת פגישה טלפון 04-714030 משרד
טולמון ישראל בע"מ

למפעל אלקטרוניקה בהרצליה
מלחימות
למעגלים מודפסים
עדיפות לבעלות נסיון קודם
תנאים טובים למתאימות
052-559670 ; 559615

migada
מגדה בע"מ קרית ויצמן רחובות
migada ltd. kiryat weizmann rehovot israel

למפעלנו הממוקם בקרית־שמונה לייצור מוצרים פלסטיים רפואיים
דרושים
מנהל ייצור
הכישורים: מהנדס ייצור/מכונות, בעל נסיון בניהול צוות עובדים במפעל תעשייתי יכולת עבודה תחת לחץ. גיל עד 35.

מנהל אבטחת איכות
הכישורים: הנדסאי מכונות/ייצור, רצוי נסיון בתעשייה, כושר ניהול צוות עובדים. גיל עד 35.
המתקבלים יחויבו לגור בקרית שמונה. המועמדים מתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים אל "מגדה בע"מ", ת.ד. 121, קרית־ויצמן, רחובות 76101, עבור "מפעל קרית־שמונה".
סודיות תישמר בקפדנות.

אלקטרו ויסטה בע"מ
יבואנים ומשווקים בלעדיים של AEG – TELEFUNKEN
דרושים
1. **מקדם מכירות**
לאזור ירושלים והדרום
נסיון חובה
תנאים טובים ורכב צמוד למועמד המתאים.
2. **מקדמי מכירות**
לאולמי התצוגה במותם בת"א חיפה וירושלים
לעבודה בשעות 16:00 - 10:00 / 19:30 - 16:00
ובימי ו' מ- 10:00 - 19:30
הופעה נאה וכושר ביטוי דרושים.
נא לפנות לאולם אל מר י.בוקר, טל. 03-230308 בין השעות 16:00-08:00 03-251394

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ
* **מהנדס תעשיה וניהול**
נסיון 2-3 שנים, לעבודה מעניינת
* **מלחימות**
* **מלפפות**
נסיון בטכסטיל או חשמל
תנאים טובים למתאימים
טל: 03-203052, 03-203053

דלתא DELTA
טקסטיל שיווק בע"מ
דרוש/ה
פקיד/ת תפ"י
למשרדנו בת"א
* 6 ימי עבודה בשבוע
* רצוי נסיון קודם
נא להתקשר לאבי שמאי 03-663633

הוריזון מערכות מחשבים
מקבוצת כלל מחשבים וטכנולוגיות
אנו צומחים ומתרחבים
דרוש לנו
איש מכירות מומחה
רקע ונסיון במכירות של מערכות בקרה; ידע ונסיון באפיון מערכות; ידיעת השפה האנגלית. יתרון לאנשים שעבדו עם יועצי חשמל ו/או מערכות רצוי נסיון במגזר הבטחוני. ההישגים בעבודה יתוגמלו בהתאם.
המעוניינים יפנו בצירוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 61240 ת"א 24092 או לטלפון 03-472529 ליהודית.

תיכון "אהל שם" ברמת גן
דרוש
* מדריך של"ח
לשנה"ל תשמ"ז
נא לפנות לטלפון 03-793170, 03-793189

לחברה פננסית בתל־אביב
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
למשרה מלאה
קורות חיים בצירוף השכלה, ניסיון והדרישות שכר נא להפנות לת.ד. 29130 ת"א 61292

מרכז ארצי לבחינות והערכה
בירושלים
דרוש
מפעיל מחשב
הכישורים הדרושים: בעל תעודת בגרות, בוגר קורס בסיס במחשבים, כושר ניהול טורים עם ספקים ולקוחות. כושר טכני.
רצוי נסיון בהפעלת מערכות
נא לפנות בכתב אל: מרכז ארצי לבחינות ולהערכה עבור: מפעיל מחשב, ת.ד. 26015 ירושלים 91260

המחשב
אם אתה איש מקצוע מנוסה באחד מתחומי אותך אנחנו מחפשים

בזק
מאחורי כל מכירת "אמרלד" תמצא
אנשי מכירות

דרישות:
* נסיון במכירות
* השכלה תיכונית ומעלה
* גיל עד 35
* רכב פרטי

אנשי מכירות העונים לדרישותינו מתבקשים לקבוע ראיון בטלפון 03-7812666 (10 קווים)

גמא תקשורת בע"מ
ת.ד. 7219, רמת גן 52171

למפעל אופנתי
דרוש
מנהל גיזרה
הכישורים הדרושים:
* ידע רב בשבלונות בציורים.
* נסיון של לפחות 5 שנים בתפקיד דומה.
* כושר ארגון וניהול צוות עובדים.
* מגורים באזור גוש דן.
תנאים טובים למועמד המתאים המוכן לחשקיע זמן ומאמץ.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ושכר נדרש לת.ד. 11024 ת"א, מיקוד 61119.
ולציין ע"ג המעטפה: מספר משרה 1170.

בית ירח — בי"ס תיכון מקיף
ד.נ. עמק הירדן טל' 067-50803
דרוש
מורה לאנגלית
יש אפשרות של מגורים באחד מן הקיבוצים בסביבה.

לחברת תקשורת מחשבים
דרוש
איש שווק
דרישות התפקיד:
– יצירת קשרים עם לקוחות
– יכולת ניהול משא ומתן
– נסיון מוכח (רקע טכני)
– בעל רכב
נא לכתוב לת.ד. 26030 ת"א 61260

דרושה
מזכירה
אנגלית עברית
בעלת נסיון בהפעלת מדפסת
י.ב.מ/ס.י.
5 ימי עבודה 8:00–16:00
להתקשר ביום א' 658804, 658583-03

למועדון הכפרי אשדוד
דרוש
מנהל
כישורים נדרשים:
נסיון בניהול לפחות 3 שנים.
ידע בתפעול בריכות שחיה, ובארגון אירועים.
המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 2226, אשדוד עד ליום 15.7.86

לחברת שיווק ארצית
דרוש
מקדם מכירות
לסניף רעננה
נא לפנות לנחום:
טל. 052-454892, 052-28295

לפנימיות בנות
דרושה
עובדת סוציאלית
עדיפות לבעלות נסיון בעבודה פרטנית וקבוצתית
בית ליווק נשים, נתניה טל. 053-23564, 053-23523

למפעל בהקמה
דרוש
כימאי
בעל 5 שנות נסיון בתעשיה,
ידיעת השפה הגרמנית — יתרון, רצויה גם ידיעת אנגלית.
★ ★ ★
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב עם פירוט קורות חיים ונסיון תעסוקתי קודם לת.ד. 8001 ת"א 61580

לחברת שיווק בתחום האלקטרוניקה
דרושה
פקידה כללית/ מנהלת משרד
* דוברת אנגלית
* הדפסה בשפה האנגלית
* הפעלת טלקס לועזי
* ניהול מערכת מסמכים בשפה האנגלית.
מקום העבודה: הרצליה פיתוח
5 ימי עבודה
טלפון: 052-556070

מלון שרתון תל אביב
דרוש/ה
שף דה פארטי
למסעדת היוקרה "12 חשבטים"
* חמש שנים נסיון לפחות במסעדה אקסקלוסיבית.
* נסיון במטבח בינלאומי וצרפתי
נא להתקשר למחלקת כח אדם טל' 03-286222 בין השעות 09.30—13.30

ל"ידי זהב"
דרוש
מהנדס בנין/ כלכלן צעיר
לפיתוח סניפי החברה ברחבי הארץ.
גיל עד 30, בעל נסיון מסחרי.
נא לפנות לטלפון 03-200591

כפר הנוער גלים
דרושים
מדריכים חברתיים
לפנימיות הכפר
מועמדים מתאימים יפנו למזכירות הכפר בטלפון: 04-571155 (ובכתב לפי הכתובת, כפר גלים, דאר גלים, 30490)

שופר־סל
לסניף קוגל חולון
דרושים:
אחראי מחלקת חלב
סדרן סחורות
לפנות למנהל הסניף, שדרות קוגל 118, חולון (ליד קולנוע רינה)

לחברת רוול
דרושה
בוגרת כלכלה וסטטיסטיקה
לתפקיד עם אתגר ואחריות במערכת הכספים
טלפון 03-232669

דרוש
הנדסאי אלקטרוניקה
נסיון מוכח
תנאים טובים
מקום העבודה בהרצליה
לראיון נא לפנות לטלפון: 052-81641

למולקובסקי ושות'
דרושה
מזכירה
במשרה חלקית בשעות אחה"צ
בעלת:
* כושר דיבור, קריאה והדפסה טוב בעברית ובאנגלית.
* תושיה, כושר לימוד וחריצות.
* אישיות נעימה.
מדובר במשרד קטן, ליד אפקה, העוסק בניהול השקעות בתעשיה עתירת טכנולוגיה.
נא לפנות לת.ד. 39460 תל־אביב 61393, טלפון 497269, 03-424902.

מלונות דן
למלון דן פנורמה ת"א
דרושים/ות
טבחים/יות
ברמת מקצועית
מתאימים בלבד יפנו למח' כ"א
טל 03-663311

לחברת יבוא וייצוא מבוססת דרוש
פקיד רשוי לעמילות מכס
עם נסיון, אנגלית על בוריה, ידע בהנהלת חשבונות ממוחשבת
לפנות בכתב בציון קורות חיים לת.ד. 419 תל־אביב

למפעל גדול באזור נתניה
דרוש/ה
פקיד/ת יצוא
לעבודה במחלקת יצוא
ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין. הכרת כל הטפסים בעבודת תהליך יצוא. העבודה כרוכה בהדפסה במכונת כתיבה ובהפעלת טלקס. נסיון של שנתיים לפחות.
★ ★ ★
המעוניינים/ות מתבקשים/ות לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון תעסוקתי קודם לת.ד. 3149 חדרה.
רק המועמדים העונים על הדרישות הנ"ל יענו.
— סודיות מובטחת —

לקריית חינוך ע"ש דוד בן גוריון
בעמק־חפר
דאר המדרשה לחקלאות ע"ש רופין
טלפונים: 053-88402, 053-88389
דרושים
מורים:
* פיזיקה/כימיה (חט"ע) – ½ משרה.
* מתמטיקה (חט"ע) – ⅔ משרה.
* מחשבים (חט"ע) – ⅓ משרה.
* מחשוב ובקרה (חט"ע) – 1 משרה.
* חשמל (חט"ע) – 1 משרה.
* ביולוגיה (חט"ע) – ¼ משרה.
* חקלאות (חט"ב) – ⅓ משרה.
בדבר פרטים נא לפנות לפי הכתובת הנ"ל.

לעתון גדול
דרושים
רוכשים לפרוייקטים פרסומיים גדולים
המתאימים/ות בעלי נסיון, הופעה, בת שכנוע ויכולת כתיבה (יתרון), יתקשרו לטל. 203851, 03-204378, ובשעות הערב 03-418149.

"מירוס שיווק 1981 בע"מ"
דרוש למחלקת השרות
איש טכני
בעל נסיון בהידראוליקה פניאומטיקה
בפרטים טלפונים: 03-[illegible]

לחברת רהיטים גדולה בעלת רשת שיווק ארצית
דרוש
מנהל סניף עצמאי באשקלון
מתאימים בעלי נסיון בניהול חנות רהיטים. רצוי תושבי אשקלון.
המעוניינים בהכנסה גבוהה על בסיס עמלה מתבקשים לכתוב עם פירוט נסיון קודם לת.ד. 11110 תל־אביב מיקוד 61110 עבור "מנהל סניף".
— סודיות מובטחת —

RAD
data communications ltd.

דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
לעבודה במחלקת הנה"ח

הכישורים הדרושים:
* בעל/ת סוג 3 בהנה"ח
* 36 לפחות 3 שנים נסיון בהנה"ח
* ידע באנגלית
* השכלה תיכונית מלאה.

נסיון בספקים בתעשיה ו/או ידע ביבוא ויצוא - יתרון
תחילת העבודה מיידית - משרה מלאה.
מועמדים מתאימים בלבד מוזמנים לכתוב אלינו ולפרט קורות חיים ונסיון מקצועי לפי הכתובת: רח' הנחושת 8 תל-אביב 69710
כל הפונים ייענו - סודיות מובטחת
רד תקשורת מחשבים בע"מ, חברה צעירה ודינמית
אנו מפתחים, מייצרים ומייצאים מוצרים ומערכות בתחום תקשורת מחשבים

לחברת דן רולידר בע"מ
קרית טבעון ת.ד. 1066
דרושים
לעבודה בדרום הארץ
1. **מהנדס בכיר**
להנדסה אזרחית ועבודות עפר
נסיון של 10 שנים לפחות
2. **מנהל עבודה בכיר**
לעבודות עפר
3. **מכונאי צ.מ.ה. בכיר**
4. **מפעילים**
למחפר דרגליין, למחפרים הידראוליים ושופלים.
טלפונים 04-931863 04-932582

למשרד רואי חשבון בצפון ת"א
דרושים:
מבקרים מנוסים
* קיימת אפשרות להתמחות
03-457536
03-456172

פקידה
חרוצה ונמרצת
* עם נסיון בעבודות מזכירות
* כושר דיבור, קריאה והדפסה בעברית ובאנגלית, שפות נוספות יתרון.
להתקשר: "שמיר" דובנובסקי 21 ר"ג
טלפון: 7534143

ארגמן
תעשיות
יבנה, ת.ד. 172, טל' 08-437811

למפעלינו דרושים

1) מפעילי/ות מכונות בכירים/ות
הכשורים:
* בוגרי צה"ל, בעלי כושר בריאותי תקין
* 10 שנות לימוד
* ידע בסיסי בשפה האנגלית (קרוא וכתוב)
* כושר טכני
* נכונות לעבודה ב-3 משמרות
- מועמדים/ות אשר יתקבלו לעבודה יוכשרו במסגרת מרכז הדרכה שבמפעלינו

2) מפעילי/ות מכונות
לעבודה למספר חודשים
העבודה מתאימה לבחורים/ות לפני גיוס לצה"ל
הכשורים:
* 10 שנות לימוד
* ידע בסיסי בשפה האנגלית (קרוא וכתוב)
* נכונות לעבודה במשמרות
- נא לפנות למחלקת כוח-אדם

3) הנדסאי/טכנאי ייצור
בעל נסיון של 1-2 שנים, במדידת עבודה ושכר עידוד.
למשרה מס' 3 נא לפנות בכתב לת.ד. 172 יבנה, למחלקת כח-אדם

למושב חצבה בערבה
דרושות
מפעילת מחשב IBM-34 ופקידה
לניהול משרד בית אריזה
למתאימות תנאים טובים
נא לטלפן: 057-81189, 057-81511-3

ללב מבלטום דרושים:
1. כרסם על בריטו/ברוט עצמאי ובעל נסיון ברמה גבוהה.
2. מבלטן - בעל ניסיון ברמה גבוהה.
3. כרסם סי אן סי - בעל ניסיון ברמה גבוהה.
תנאי שכר גבוהים ינתנו למתאימים.
טל: 03-9232769, 03-9231760

פקידה טכנית
למשרד הנדסי לתאום ופיקוח
משרה מלאה
טל: 03-445488
03-5461508

צמיר
שרותי כח אדם בע"מ
דרושים/ות
* **חשב/ת שכר מנוסה**
* **מנהל/ת חשבונות**
מסוג ד' ומעלה, נסיון תעשייתי + הנה"ח ממוחשבת ל-5 ימי עבודה. תנאים טובים.
03-546514, 08-454651

לחברת נ.ג.ב
דרוש
מחסנאי טכני
רצוי משוחררי צבא
914166 912948

למשרד רואי חשבון
דרוש
רואה חשבון
מנוסה במיסים וביקורת (נסיון של 5 שנים לפחות)
ת.ד. 11150 תל-אביב

עבור בית ספר תיכון בקנדה
דרוש
זוג מורים אקדמאים ודתיים
לשנת הלימודים תשמ"ז. ידיעת השפה האנגלית - חשובה.
לפרטים נא לפנות ת.ד. 7523 ירושלים

כפר הנוער "ניר העמק"
עפולה 18445 טל' 065-94510 94385/6
דרושים
אם בית
השכלה תיכונית לפחות, נסיון קודם של 3 שנים, מגורים במקום.
עובדת סוציאלית
חצי משרה (כולל עבודה אחה"צ) עדיפות לבעלי נסיון קודם.
מורה לביולוגיה
בשפה האנגלית - לנוער מארה"ב במשרה חלקית. אפשרות לשילוב בהוראה במדעים נוספים.
שתלן
בוגר בי"ס לשתלנות או השכלה מקבילה במשרה מלאה.

לחברה מתפתחת באזור התעשיה בני ברק (מול הקניון)
דרושה
פקידה
דייקנית יסודית לאחר שרות צבאי הדפסה עברית/אנגלית חובה
5 ימים בשבוע
לראיון להתקשר מיום ראשון 03-707393

לקופת חולים "מכבי"
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות מדופלם/ת
בעל/ת ותק של לפחות 5 שנים ובעל/ת ידע בתפעול מערכת ממוחשבת.
לקביעת ראיון נא להתקשר לטל' 03-201134

לאופנת איקס מיקס
* **מעצבת**
לאופנת נשים בסגנון ספורט אלגנט
* **תדמנית**
בעלת נסיון.
* **מנהלת עבודה**
במתפרה (לעשר תופרות).
המתאימות יזכו לתנאי שכר עבודה טובים.
03-820895

למפעל לקוסמטיקה
דרושים
* **מהנדס כימיה**
לייצור ופיתוח מוצרים
נסיון קודם הכרחי
* **סופרוויזר**
עם רכב
לפנות לת.ד. 23044 ת"א

לבניין משרדים גדול
דרושים:
* **איש מיזוג אויר מנוסה**
לתפעול ואחזקת מתקן של 700 טון קירור
* **חשמלאי בעל רשיון**
ת.ד. 48289 תל-אביב.

יהודה ברמן בע"מ
מכשירי כתיבה וסיטונאות
דרוש:
סוכן מכירות
לאזור המרכז
בעל רכב, רצוי נסיון במכירות + רקע בענף
סודיות מובטחת 03-636457

לחברת אופנה
דרושים/ות
* **מזכירה בכירה**
* **גזרן מקצועי**
* **מבקר מתפרות**
נא לטלפן 03-210918 מיום א'

מועצה מקומית אלפי מנשה
דרושים/שות
מורים/ות לחטיבת הביניים לכתות ז' ח'
מורה להוראת המתמטיקה
מורה להוראת ערבית ספרותית השולט/ת גם בערבית מדוברת
המעוניינים יפנו לביה"ס "צופה שרון" אלפי מנשה לגב' מירי שפירא
טל. 052-425223

U-MAN
עבור
אבנעל נעלי פיל
רשת ההנעלה הגדולה בישראל
אנו מחפשים
מנהלי/ות חנויות
ברמלה וחדרה
בעל/ת נסיון מסחרי רחב, בעל/ת יוזמה רבה ויכולת לנהל חנות באורח תקין ועצמאי. מרץ בלתי נלאה הנו תנאי הכרחי לתפקיד. הכנסה גבוהה מאד למתאים/ה ויכולת קידום בהתאם לכישורי המועמד.
התקשר/י טלפונית לעודי בטלפון 03-292949 עבור משרה 501.

לתכנות זמן אמת
דרוש/ה
בוגר/ת מדעי המחשב
בהצטיינות ללא נסיון
להתקשר מיום ראשון 052-943182 - רותי -

החברה להגנת הטבע בירושלים
דרושים
מדריכים
לחוגי סיירות וידיעת הארץ
ידע וניסיון בנושא הכרחיים
02-231918

לחברת בנין ארצית דרושים:
1. **טפסנים ופועלי בנין** לסביבות ת"א
2. **קבוצת טפסנים** לסביבות רחובות.
3. **קבלני שלד** לסביבות חדרה.
טל: 03-807838

למפעל לציוד רפואי בת"א
1) **מסגרים**
2) **עובדות ביקורת**
5 ימי עבודה בשבוע
להתקשר לטלפון: 03-825532, 03-835942 משעה 15.00

מהנדסי תעשיה וניהול
לעבודה מגוונת בסביבה דינמית
בנושאי:
1. ניתוח מערכות
2. תיכנון פונקציונאלי
ת.ד. 48289 תל-אביב

דרושים
לאו.אר.אס.
RS
למחלקה המשרדית בתל-אביב דרושים:
★ **מזכירות עברית-אנגלית**
לעבודה באזור לוד
5 ימי עבודה בשבוע.
★ **מזכירות ספרדית-אנגלית**
לעבודה באזור לוד
5 ימי עבודה בשבוע.
★ **כתבניות טלקס אנגלית**
★ **כתבניות תמלילים**
★ **מעבדות עברית**
★ **כתבניות עברית**
כל המועמדים חייבים להיות בעלי נסיון בתחום הנ"ל
תנאים מצויינים למועמדים המתאימים.
לפנות לאו.אר.אס. ככר אתרים 134 תל-אביב
טל. 03-202460

למפעל גדול בצפון הארץ
דרוש
מנהל מחסן
* נסיון של 5 שנים בתפקיד דומה
* ידע במחסן ממוחשב
תנאים טובים למתאימים
סודיות מובטחת 04-919321

למשרד עורכי דין בתל-אביב
דרושה
מזכירה
* הדפסה שוטפת עברית-אנגלית הכרחית
* ידע על מעבד תמלילים ושליטה בשפה האנגלית - יתרון
* תנאים טובים למועמדת המתאימה
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 555 בני ברק מיקוד 51104 לידי זווה

למפעל לציוד רפואי בת"א
מסגרים
עובדות ביקורת
5 ימי עבודה בשבוע.
להתקשר לטלפון:
03-825532
03-035942
משעה 16:00

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה:
מנהל/ת מרכז המחשבים
תאור התפקיד:
אחריות להפעלה שוטפת של מרכז המחשבים.
ניהול כח האדם של המרכז מבחינה מקצועית ומנהלית.
דאגה לשרות ייעוץ לצרכנים.
ניהול מערך החומרה והתוכנה של מרכז המחשבים.
ייעוץ להנהלת הטכניון בנושא פיתוח מערך המחשבים.
הכישורים הדרושים:
בעל/ת תואר שני לפחות (רצוי תואר שלישי) בתחומים מדעי המחשב, הנדסת חשמל, הנדסת מערכות.
בעל ידע בתחומי החומרה והתוכנה של מחשבים גדולים, מיני מחשבים ומיקרו מחשבים.
רצוי בעל נסיון בציוד י.ב.מ. או תואם, ציוד דיגיטל ו-CDC.
בעל נסיון קודם בניהול מרכז מחשבים.
בעל הבנה בבעיות המיוחדות של שרותי המחשב להוראה ומחקר במוסד אקדמי.
בעל כושר ארגוני ונסיון בניהול חבר עובדים.
על המועמד להיות בעל יכולת בניהול משא ומתן עם חברות המשווקות חומרה, תוכנה ושרותי אחזקה למחשבים ובעל יכולת לניתוח כדאיות השימוש באלטרנטיבות השונות.
הערה: המועמד יועסק על פי חוזה מיוחד.
מספר המשרה: מנ-123
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בצרוף ציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 18.7.86, אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

משמר
חברה לשמירה בטחון ושרותים בע"מ
במפעל "תדיראן" באיזור התעשיה חולון
דרושים
פקידי/ות מודיעין
למשמרות בוקר מ-06:30 14:00 ואחה"צ מ-14:00-21:00
* תנאי עבודה נוחים ורמת שכר גבוהה
* עדיפות לתושבי חולון בת-ים
לפנות לפקיד תקבלה בשער הראשי, רח' השופטים 26 חולון

חדש! מדריך לעבודה בארה"ב!
הכל על: השגת עבודה, ויזה, גרין-קארד ועוד.
שלח/י 60 ש"ח לת.ד. 4487, חיפה לפקודת "משאבי מידע"

דרוש
מנופאי
לאתר בניה בחולון
טלפון 881553

TECHNICAL WRITERS
1) נסיון בספרי "סוטטוור" בעברית
2) נסיון באלקטרוניקה באנגלית
"סטרלינג-פרסונל",
03-661069, 03-660692

LASER
תעשיות לייזר
חברה עתירת מדע המובילה בעולם בפיתוח וייצור מערכות לייזר לרפואה
למפעלנו דרושים:
מזכירה למחלקת השרות הבינלאומי
תאור התפקיד: * ניהול וארגון המשרד * ביצוע עבודות משרדיות שוטפות לרבות מגע שוטף עם גורמי חו"ל, תאום סמינרים, הדפסה ותיוק.
כישורים: * הדפסה בעברית ואנגלית * שליטה בעברית ואנגלית כולל נסוח עצמאי * ידיעת שפות נוספות יתרון * נסיון של 3 שנים לפחות כמזכירה.
רשם מלאי למחלקת הלוגיסטיקה
תאור התפקיד * אחריות וביצוע רישום תנועות וספירות מלאי במחסן * כפיפות למנהל המחסן.
כישורים * מחסנאי טכני בכיר * בעל נסיון של 5 שנים בתעשיה במערכות ממוחשבות.
נא לפנות בכתב-יד תוך ציון שם, טלפון, כתובת, שם המשרה, פרוט קורות חיים ונסיון מקצועי למח' משאבי אנוש ת.ד. 13135 תל-אביב 61131.
- סודיות מובטחת -
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.
תעשיות לייזר - קרן אור לקידום האנושות

דרושים
קיבוץ נירים
מחפש **מורה לכיתה (דו-גילית)**
להתקשר 057-85411, 057-85511, 057-85409

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
מחלקת המנגנון ת.ד. 92 ירושלים 91920
משרה פנוית מס' 208/86
מנהל/ת חשבונות ג'
מקום: תל אביב המחלקה לתחשבות
הכישורים הדרושים
בוגר/ת כלכלה ו/או בעל/ת השכלה מושלמת בהנה"ש.
דרגה המוצעת
3-6 בדירוג המח"ר
ט'ו - י"ח בדירוג האחיד
מועד אחרון 18.7.86

למפעל תעשייתי באזור חיפה
דרושה
מזכירת מנכ"ל
★ עצמאית, חרוצה ודינמית
★ נסיון בתפקיד זהה - הכרחי
★ שליטה מלאה בעברית ובאנגלית - כולל הדפסה
★ יחסי אנוש נאותים
★ יכולת יצירת קשרים בדרג הבכיר
★ יכולת עמידה בתנאי לחץ
נא לפנות בכתב יד בפרוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 10036 חיפה, מיקוד 26110.
סודיות מובטחת

לחברה תעשייתית באזור המרכז הדרומי
דרוש
הנדסאי כימיה
צעיר, מוכשר ונמרץ
בעל כושר ארגון ומנהיגות לתפקיד מנהל עבודה ואחראי על הייצור.
בעלי נסיון יפנו בכתב בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 1334 ת"א 61013 עבור ה'ן 251

בי"ס חקלאי פרדס-חנה
דרושים:
1. **עובד משתלה צמחי נוי ובית**
כשורים: יכולת עבודה עם תלמידים, בוגר בי"ס גננות ושתלנות.
2. **עובד שלחין, מספוא וכותנה**
כשורים: יכולת עבודה עם תלמידים, בוגר בי"ס חקלאי או קורס מרכזי ענפים בחופין.
נא לפנות בכתב לבי"ס חקלאי פרדס חנה או בערב 063-37861

למפעל לקוסמטיקה
דרושים
★ **מהנדס כימיה**
לייצור ופיתוח מוצרים
נסיון קודם הכרחי
★ **סופרוויזר**
עם רכב
לפנות לת.ד. 23044 ת"א

לחב' חלאבין קוסמטיקה
דרושות
דיילות/יועצות יופי
לכל רחבי הארץ
* נאות, גיל 20-30
* נסיון במכירות קוסמטיקה - יתרון.
לקביעת ראיון נא להתקשר, 052-452616, 052-453762
בין השעות 8.00 - 24.00

אקרשטיין צבי בע"מ
למשרדנו בהרצליה
דרוש/ה
פקיד/ת הנהח"ש
למשרה מלאה
* נסיון בבקורת ספקים
* נסיון בעבודה על מחשב
* רצוי בוגר/ת קורס תמחיר
* תושב/ת אזור הרצליה
לטלפון 052-556666 לאריה

דרושה
פקידה מנוסה
ידיעת השפות אנגלית, עברית
(נסות והדפסה)
טל: 03-651611-2

דרוש
ארכיטקט/ מהנדס בנין
למחלקת שיווק ומכירות
לקביעת ראיון: 052-31327/9 - קידר -

לחקר ימים ואגמים לישראל בע"מ
דרוש/ה
כימאי/ת
בעל תואר ראשון/שני
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 6030 חיפה (עבור 263)

לחברה ציבורית
דרוש
רואה חשבון או **מנהל חשבונות** סוג 3
משרה מלאה לניהול
* אגף כספים
* משכורות עובדים
* שכר מרצים
ידע במחשבים, בעל נסיון בעבודה.
מקום עבודה בירושלים
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 2659 ירושלים עבור רווית

ביטכונות בע"מ
פיתוח וייצור מכשור אלקטרוני מתקדם לרכב
דרושים
חשמלאים
להתקנות על רכב
לפנות אל ת.ד. 519 רשל"צ או טלפונית 03-956060

דחפון
03-611001
24 שעות
שרות מודעות טלפוני
של **דחף**
לבעלי כרטיסי אשראי
ויזה, ישראכרט, דיינרס

ת"א **דחף** מרכז
טל' 621547

ת"א **דחף** דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)
פתוח 24 שעות
טל' 239952

ת"א **דחף** בן יהודה
רח' בן יהודה 9 (מול קולנוע מוגרבי)
טל' 656120

ת"א **דחף** אלנבי
רח' אלנבי 123 (ככר המושבות)
טל' 614433

לפרסם מודעה!
דחף סניפים
ב דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון

חיפה **דחף**
רח' הרצל 11 (חדר)
טל' 645333/4

ירושלים **דחף**
רח' יפו 43 (ככר ציון)
טל' 226335

דחפון שרות מודעות טלפוני
טלפון 03-611001

ובעוד 50 סניפי **דחף** בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

המושבים החליטו לממש השעיית נציגיהם מהמוסדות

מאת דוד משיוב, סופר „דבר" לענייני חקלאות

מזכירות תנועת המושבים החליטה אתמול לממש את ההחלטה בדבר „השעייה של נציגי התנועה בממשלה, בסוכנות היהודית ובהסתדרות החל מיום ראשון 6.7.86 בגלל חוסר התקדמות בביצוע תוכנית ההבראה, שעיבדה התנועה לשיקום המושבים הנתונים במצוקה כספית.

מזכירות התנועה החליטה לא להיענות לבקשות של גורמים שונים לדחות את מימוש ההשעייה של נציגיה. כן החליטה כי במשך הזמן תתריע תנועת המושבים את מאבקה עד שתתקבל תוכנית ההבראה על ידי הממשלה הסוכנות ויוזרמו הכספים הדרושים לשיקום המושבים.

בהתאם להחלטה צריכים החל מיום ראשון הקרוב שר החקלאות אריק נחמקין, ראש המחלקה להתיישבות בסוכנות, נסים זוילי, ח"כ אפרים סלום, וחבר הוועדה המרכזית יעקב ישי להשעות עצמם מתפקידיהם, לא להשתתף בישיבות ולא לקחת חלק בדיונים במוסדות בהם הם מייצגים את תנועת המושבים.

השר נחמקין סירב אתמול להשיב על שאלת „דבר" אם יממש ההחלטה.

לא ישובים חדשים

השר נחמקין הודיע אתמול במזכירות המרכז החקלאי, כי מדיניות משרדו היא שאין להקים שום ישוב חקלאי חדש, אם אנו רוצים להציל את הישובים החקלאים הנתונים במצוקה כלכלית. לדבריו, אם יוקמו כאלה, „הרי ביד ימין נבנה ישובים חדשים וביד שמאל יפלו ישובים מחוסר משאבים כספיים ואמצעי ייצור לפרנסה".

השר הדגיש, כי התקציבים המיועדים להתיישבות מצומצמים ולדוגמה ציין כי לישובים ברמת הגולן, בבקעת הירדן, ובגוש קטיף מיועד סכום המהווה רבע בלבד מהתקציב שהיה להם לפני שמונה שנים. משקים אלה לקחו הלוואות לפיתוח משקיהם בריבית של 100 אחוז וריבית גבוהה זו היא שהביאה אותם למצוקתם הכלכלית.

בהמשך דבריו פירש השר בפני חברי מזכירות המרכז החקלאי את האני מאמין שלו ואמר, כי יש להקפיד שכל הקרקע החקלאית תעובד. קרקע בלתי מעובדת לדבריו היא אסון לאומי.

יו"ר האגף המשקי במרכז, מיכה אפרתי אמר, כי המרכז תובע ממשרד החקלאות עריכת תוכנית פיתוח לשנים הבאות לענף יצוא חקלאי וכן הדגשה על פיתוח המחקר החקלאי ופיתוח מקורות מים חדשים. לדבריו, בנק ישראל הכיר בעובדה, כי הריבית שנקבעה בתוכנית הכלכלית היתה גבוהה מדי ולכן על הבנקים למחוק חלק מחובות החקלאים הנובע מריבית זו.

רב מיודן אמר, כי יש להיאבק נגד מגמות להוצאת הטיפול בקרקע ובמים מידי משרד החקלאות. הוא טען, כי בממשלה אין מדיניות של תמיכה ואהדה לחקלאות. חגי פניני אמר, כי אם רוצים שהחקלאים יעבדו כל דונם, יש ליצור תנאים לכך. מזכיר ארגון עובדי הפלחה, דוד דוד אמר כי המחיר שנקבע לחיטה מייצור מקומי הוא גבולי וצריך לדאוג, כי הוא יהיה רווחי לחקלאי.

דוד ארנפלד, מנהל קרית בעז באשדוד, עם שחרורו אתמול בערבות בבית משפט השלום בתל אביב (צילום: שי אבריאל־יפפא)

בכיר בכבאי ת"א חשוד בנטילת שוחד מבעלי עסקים בעיר

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

היחידה הארצית לחקירות הונאה עצרה את רפאל עבו, בן 42, ראש ענף דליקות בתחנת מכבי אש בתל־אביב בחשד לקבלת 40 אלף דולר שוחד מבעלי עסקים בעיר בתמורה למתן רשיונות מטעם הכבאים.

פקד שמואל ארז, חוקר ביחידה הארצית לחקירות הונאה, אמר בבקשה להוצאת צו מעצר כי עבו היה אחראי, במסגרת תפקידו, לבדיקה ולמניעת דליקות בעסקים, מבני ציבור ואולמות שמחה. אם היה מוצא ליקויים היה צריך למנוע מתן רשיונות לבעלי העסקים. על פי החשד קיבל עבו בשנים 1983–1986 כספים מבעלי עסקים בסך 40,000 דולר כדי שיפעל למענם.

פרקליטו של החשוד עו"ד אורי רוז, הכחיש כי קיבל סכומי כסף במתנה, אך הודה בשם עבו כי הוא קיבל את הכספים כהלוואות ללא ריבית.

הפקד אמר עוד בבית המשפט כי יש לחקור אנשים נוספים הקשורים לעבירות המיוחסות לעבו. חלק מהאנשים האלה טרם אותרו אך הם ידועים למשטרה. קיים חשש כי עבו ינסה לתאם עמדות ולהשפיע על עדים.

שופט בית משפט השלום אליעזר כהן עצר את החשוד עד היום והוא ישוחרר בערבות עצמית וצד ג'.

החשוד בשיחוד ראש עיריית אשדוד שוחרר בערבות

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

מנחם ארנפלד, בן 35, מנהל קריית חסידי בעלז באשדוד, שוחרר אתמול בערבות בבית משפט השלום בתל־אביב לאחר שנעצר בחשד למתן שוחד לראש עיריית אשדוד, אריה אזולאי.

היחידה הארצית לחקירות הונאה עצרה שלשום בערב בנמל התעופה בן־גוריון את ארנפלד. הוא טיפל, במסגרת תפקידו, בנושא הקצאת מגרשים לבניה ציבורית בשביל חסידי בעלז. על פי החשד דאג במרוצת 1984, להסדיר כרטיס טיסה ואירוח מלא לאזולאי בארה"ב. ראש העירייה התארח אצל חסידי בעלז שם וכן בקנדה.

החוקרים טוענים כי כתוצאה מביקורו של ראש העירייה בחסות חסידי בעלז הוא התערב בסכסוך שבין חסידי בעלז לבין חסידי גור באשדוד על הקצאת שטחים לבניה ופעל במועצת העירייה לאישור ומתן שטחים לחסידי בעלז.

פקד משה זיגפריד מסר בבקשה להוצאת צו המעצר, כי בתחילת 1986 הציע ארנפלד לאזולאי לנסוע על חשבון חסידי בעלז לברזיל, אולם ראש העירייה דחה זאת בנימוק ש„הציבור באשדוד רגיש לנסיעותיו לחו"ל" וביקש לדחות את הנסיעה למועד מאוחר יותר.

החוקרים אמרו עוד בבית המשפט כי אין להם כל התנגדות לשחרר את החשוד בערבות עצמית וערבות צד ג' גבוהה כולל הפקדה כספית כפי שיקבע בית המשפט. הוא ביקש כי בית המשפט יוציא צו עיכוב יציאה מהארץ ויורה לחשוד להפקיד את דרכונו במשטרה.

שופט בית משפט השלום בתל־אביב, השופט אליעזר כהן, שחרר אתמול את החשוד והודיע לו שעליו להתייצב במשטרה בכל עת שידרש. כן הורה לו שלא לקיים מגע עם הנחקרים בפרשה זו ובהם אזולאי. עוד הורה לחשוד להפקיד דרכונו במשטרה וכמקביל הוציא נגדו צו עיכוב יציאה.

נהרגה מפגיעת גלגל אוטובוס

תושבת גבעתיים, רבקה ליברמן, בת 71, נהרגה אתמול מפגיעת אוטובוס בדרך חיפה בתל־אביב.

האוטובוס, בקו 45 של „דן" נסע בדרך חיפה מצפון לדרום ועצר בתחנה ליד סמינר הקיבוצים כדי לקלוט נוסעים. כאשר החל הנהג בנסיעה שמע צעקות והתברר כי האשה נפגעה בגלגל האחורי. הנהג, בן 30 מיהוד, נחקר במשטרה.

פצועים בתאונת שרשרת

ששה אנשים נפצעו, בהם אב ובנו באורח קשה, בתאונת דרכים בה היו מעורבים שלושה כלי רכב. הפצועים הם: מוטלק אבו רמלה, בן 64, מרמאללה ובנו בן ה־6. כן נפגעו ארבעה אנשי צבא שמצבם הוגדר כבינוני עד קל.

שביתה ב„אורדן" במצפה רמון

מאת סופר „דבר"

מפעל „אורדן" לעיבוד שבבי במצפה רמון הושבת שלשום בגלל תנאי ההעסקה. המפעל נמצא בבעלות קונצרן „כלל" הוקם לפני שמונה חודשים בלבד.

לפני שבוע החלו 20 עובדי מפעל „אורדן" לנהל מו"מ עם הנהלת המפעל בתביעה לבטל את ההעסקה באמצעות חוזים אישיים, ולעבור להסכם קיבוצי. לטענת העובדים החוזים האישיים גורמים הגבלת זכויות הסוציאליות ומונעים התארגנות ועד.

לדברי מזכיר מועצת הפועלים במצפה רמון, סמי שושן, החלה ההנהלה לפטר עובדים, ביניהם את נציג הפועלים במו"מ. כתגובה פרצה שביתת העובדים באישור מועצת הפועלים והאגף לאיגוד מקצועי של ההסתדרות.

„אני מגיע תוך 3 ימים" – טילפן צעיר לאמו ממצרים לפני 4 שנים; מאז נעלם

מאת סופר „דבר"

„אני מגיע הביתה תוך שלושה ימים", אמר שמואל קירשנצוויג, בן 33, לאמו מרים בטלפון, במהלך טיול שערך במצרים. השיחה בין השניים התנהלה באוגוסט 1982 מאז לא נשמע עוד קולו של שמואל בבית ההורים בקרית חיים.

תרזה לפיד, חבר איילת השחר, שבעבר הצליח לאתר ולהחזיר ישראלים שנעלמו, יצא בשבוע שעבר לאירופה, כדי לנסות ולמצוא רמזים על מקום הימצאו של קירשנצוויג.

חודש לאחר אותה שיחת טלפון, מסר שכן של משפחת קירשנצוויג, שעבר להתגורר בבלגיה, כי בנם ביקר בביתו והודיע כי הוא נוסע לפאריס וישוב חזרה לבלגיה אך, הוא לא שב.

בין הפרטים המעטים שהשאיר נמצאו מסמכים שהעידו כי לאחר יציאתו ממצרים שהה באנטוורפן ובאמסטרדאם. כמו כן נמצאו מסמכים שהעידו על קשריו עם ניו יורק. גם את תעודת הזהות ותעודת המילואים השאיר בבלגיה.

בערב ראש השנה, 17.9.83, קיבלה המשפחה מברק מפאריס: שמואל איחל להם שנה טובה. זה היה סימן החיים האחרון שנתן למשפחתו.

לאחר כארבע שנות העלמות החליטה המשפחה לחשוף את הפרשה. עד כה חששה כי פרסום בכלי התקשורת יזיק לבנם.

במשך ארבע שנים עשתה המשפחה כל מאמץ כדי למצוא את הבן. היא פנתה לשגרירויות ולקונסוליות, שהשיבו ש„אם נשמע דבר, נעדכן אותך". גם מן האינטרפול נתקבלה תשובה דומה.

ההזנחה הכפילה העלות

מאת יעל פישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

ההזנחה המתמשכת בהוראת פיסיקה בבתי ספר תיכוניים גרמה הכפלת המחיר שמשלמת המדינה בעד הוראת המקצוע.

האוניברסיטאות נאלצות ללמד פיסיקה במקום בתי הספר התיכוניים ומפני שעלות מורה במוסדות להשכלה גבוהה כפולה מעלות מורה תיכוני, הוכפל מחיר ההוראה. כיום יש מחסור של 60 מורים לפיסיקה ולכן אין מלמדים את המקצוע בבתי ספר רבים. בשנים האחרונות עזבו המורים לפיסיקה את ההוראה בגלל היצע בשוק החופשי.

נתונים אלה נאספו על ידי יו"ר המועצה להשכלה גבוהה, פרופ' יעקב זיו לקראת תכנון חדש שמטרתו לפתור את בעיית המחסור. לפי התכנון יגדילו האוניברסיטאות והטכניון את אנשי הסגל בפיסיקה ואלה ילמדו בתיכונים במקביל לעריכת מחקרים באוניברסיטאות. עלות התכנית כ־200 אלף דולר. מחצית המימון ממשרד החינוך ומחצית מ„קרן יד הנדיב".

תידון הצעה להקצות שטח „אתא" להקמת שכונת מגורים

מאת סופר „דבר"

הצעה להפוך את שטח המפעל של תשלובת „אתא" בקרית אתא לבניית שכונת מגורים יוקרתית, תוגש בימים הקרובים על ידי הרשות המקומית לוועדה לבניין ערים בעיר.

המדובר בשטח בן כ־100 דונם, הכולל את המפעל ואת שכונת המגורים הצמודה אליו והמשמשת בעיקר את עובדי „אתא" לשעבר.

לדברי ראש העיריה, יעקב ברדניאל, מנצלת העיריה את סגירת המפעל כדי ל„תקן עוול הסטורי שנעשה לתושבים הגרים ליד המפעל. „כל עוד המכונות ב„אתא" עבדו ופרנסו 900 משפחות – לא יכולנו לעשות דבר. עכשיו, לא נוותר", אומר ברדניאל.

המפרק הזמני של „אתא" עדיין חב לעיריה כמיליון דולר עבור מסים מאז נסגר המפעל במאי 1985.

מחקר: הורים לילדים פגומים נוטים לדחותם

מאת יעל פישביין סופרת „דבר"

מיתוס רגש האמהות הטבעי הופרך במחקר חדש שנערך בחוג לסוציולוגיה באוניברסיטת תל־אביב. מהמחקר עולה שהורים לילדים „פגומים" נוטים לדחותם בגלל „תפיסה שלילית של חזותם החיצונית", מתכחשים לאחריותם לגביהם וכן נוטים לבודדם מהתא המשפחתי.

את המחקר ערכה ד"ר מאירה וייס במשך שש שנים על ידי תצפיות וראיונות עם הורים לילדים פגומים. אחת הדוגמאות המובאות במחקר היא תגובת אם לילד מונגולואיד. מיד אחרי הלידה בדקה האם את אברי גופו ואמרה לאחות „נכון שהוא יפהפה?", אך כשהתבשרה על החשש שהילד לוקה בפיגור הזדעזעה ואמרה: „מי היה מאמין שמהבטן שלי יצא מפגר כזה". התייחסות כזאת אופיינית להורים רבים.

במחקר מובאות תגובות של אמהות לילדים חולי סרטן המייחסות לילדיהן החולים ריח רע הדוחה אותן. לפי המחקר תופעה זו אינה תלויה במוצא, בעדה, בהשכלה או במצב כלכלי. היא רלוואנטית לכל השכבות וסיבתה, לפי המחקר, שההורים מושפעים מהופעתם החיצונית של ילדיהם כפי שהיא מתפרשת בעיניהם.

שחקני תיאטרון חיפה לא השוו המדינה לגרמניה הנאצית

(עט). – שר החינוך והתרבות, יצחק נבון, אמר בכנסת כי בבדיקה שנערכה לפי בקשתו עולה כי שחקני תיאטרון חיפה לא הישוו, בעת ביקור התיאטרון בארה"ב, את מדינת ישראל לגרמניה הנאצית. נבון הורה לבדוק את ההתבטאויות בעקבות דו"ח שהגיע לארץ מהקונסוליה הישראלית בשיקאגו ופרסומים בעיתונים. השר הטעים, כי בבדיקה שנערכה נמצא שהדברים שפורסמו בעיתון על התבטאויות השחקנים אינם נכונים.

אזהרה מנשיאת שם הביטחון לשוא השמיע פרופ' אורבך בבית התפוצות

תואר „יקיר בית התפוצות" לפרופ' אורבך, לפיליפ קלוצניק, לביאטה קלארספלד, לפנחס גינצבורג

מאת סופר „דבר"

אזהרה מנשיאת שם הביטחון לשווא וחיוב ביקורת גלויה על עבירות כגון זו הנמתחת כיום בציבור בארץ כתרומה חשובה לתרבותנו בתנאי שהיא תושמע מתוך אחריות במתות ובסגנון – השמיע אתמול פרופ' אפרים אלימלך אורבך נשיא האקדמיה הישראלית למדעים, בדבריו בטקס הענקת התואר „יקיר בית התפוצות" שנערך אמש בבית התפוצות בנוכחות יו"ר הכנסת שלמה הלל, יו"ר הנהלת הסוכנות אריה דולצ'ין וראש עיריית תל־אביב שלמה להט.

לבד מפרופ' אורבך הוענק תואר הכבוד לפיליפ קלוצניק, שהיה נשיא הקונגרס היהודי העולמי וכעת נשיא קרן הזיכרון לתרבות יהודית, ללוחמת נגד הנאצים וכל גילויי הנאציזם והאנטישמיות, ביאטה קלארספלד ולפנחס (פינו) גינצבורג מראשי הפעילים של המוסד לעליה ב', שעשה להצלת נפשות מגרמניה ופעל בעשור האחרון בהתנדבות למען בית התפוצות.

קלוצניק הזכיר בדבריו את הדרך הארוכה שעבר רעיון בית התפוצות, מההחלטה המקורית בוועידת הקונגרס היהודי העולמי בשטוקהולם ב־1959 עד תחילת מימוש ההחלטה בימים הקשים של מלחמת יום הכיפורים.

מנהל בית התפוצות, א. דורון, העלה גם את הזכויות ההיסטוריות של אחיה הבכור שלמה הלל כקיבוץ נידחי ישראל מגלות יהודי בבל. לתשואות הסוערות ביותר מבין מקבלי אות הכבוד זכתה ביאטה קלארספלד.

אין ממצאים פליליים נגד פרידמן שחקר פרשת בלאס

(עט). – בדיקת החשדות בדבר ניהול בלתי תקין של תיק החקירה בפרשת בלאס נגד מי שניהל את החקירה, רפ"ק משה פרידמן, לא העלתה ממצאים פליליים חד־משמעיים נגד הקצין.

רפ"ק פרידמן, שהיה קצין ביחידה הארצית לחקירות הונאה, טיפל בשעתו בפרשת בלאס. לאחר שהועבר חומר החקירה לפרקליטות מחוז תל אביב התעורר חשד לסתירות בין עדויות שגבה פרידמן לאלו שגבו קצינים אחרים מאותם עדים. החשד היה כי פרידמן שינה אותן.

בעקבות כך מונה לפני חודש סנ"צ מרדכי ונטורה לבדוק את החשדות. רפ"ק פרידמן פרש בינתיים משרותו במשטרה. סנ"צ ונטורה העביר את ממצאיו בתחילת השבוע לראש אגף החקירות ניצב יגאל מרקוס.

לדעת הקצין הבודק, אין ממצאים פליליים חד־משמעיים נגד רפ"ק פרידמן. ניצב מרקוס העביר את ממצאי הבדיקה לעיונה ולחוות דעתה של התובעת במשפט. במשטרה מרגישים, עם זאת, כי לחומר שנבדק אין השפעה על המשפט המתנהל בימים אלה נגד „בלאס" בבית המשפט המחוזי בתל־אביב.

מאסר למציירי צלבי־קרס

מאת סופר „דבר"

שני צעירים בני 17 מדיר חנא וסחנין, נידונו על ידי בית משפט השלום בחיפה לשלושה חודשי מאסר בפועל באשמת ציור צלבי קרס וכתובות נאצה המביעות תמיכה באש"ף, על קירות בתי הזיקוק שבמפרץ חיפה, וכן בהשתייכות לארגון עוין.

לפני כחודשיים הגיש תלונה למשטרה קצין הבטחון של בתי־הזיקוק לאחר שהבחין כי על קירות בתי המלאכה במפעל צויירו כתובות נאצה אש"ף (באותיות לטיניות) בעזרת תרסיס שחור. בעקבות חקירה משולבת של המשטרה וכוחות הבטחון נעצרו שני חשודים שהועסקו אצל קבלן פרטי שעבד במקום.

עם מעצרם של השניים הוציא בית המשפט צו האוסר את פרסום פרטי הפרשה. רק לאחר שהודו במעשים המיוחסים להם ונידונו בבית המשפט, הותרה הפרשה לפרסום.

הצמרת מתבססת – במירוץ אשקלון

מאת אריה ארז, סופר „דבר"

יומו הראשון של מירוץ המכוניות השלישי העתה עבר אתמול ללא הפתעות גדולות, כי הצמרת החדשה הולכת ומתבססת. האירוע הדרמאטי ביותר היתה התהפכותה של סיגל ברזדור, סטודנטית יפהפיה בת 23. היא לא נפגעה, אך מכונית ה„אלפארומאו" שלה „התקפלה".

אתמול נערך השלב המוקדם במירוץ, שבו נמדדו זמני המשתתפים בהקפת־יחיד. המיודעים הקבוצתיים של חצי־הגמר והגמר ייערכו היום משעה 1 אחר־הצהריים. אתמול שרר חום כבד וכך צפוי גם היום. המסלול היה מלא אבק ולעיתים קשה היה להבחין במכוניות מתוך ענני האבק.

במהלך כמעט מבכן מאליה נרוק ורוני סמודרסמן, שסוכבו דרך לרגע במירוץ הקודם, למקום החמישי בקבוצת המכוניות שעד 1,600 סמ"ק. את המקום הראשון חזר ותפס בהפרש ניכר מישל גרן ב„ויזה" 4X4 ואחריו גיד ידון ואלי פרנק, שניהם בגולף. עם זאת, אהוד לביא הפגין נהיגה מהנה מאד ב„פז'ו 205 GTI" ובמעט מזל הוא עשוי למצוא עצמו היום בצמרת. הורגש היעדרו של רמי לנדס, שנפצע השבוע בתאונת דרכים רגילה.

בקבוצת המכוניות שעד 1,300 סמ"ק הולכת ומתבססת השלישיה חיים רווה ב„פולו קופה", אלי זלץ ב„אלפאסוד" ויצחק זית ב„פולו־מסובכה ראלי" – בסדר זה. ג'ורג' קורשיא, אחד מטובי הנהגים הישראלים, הגיע רק למקום השביעי ב„אלפאסוד" שלו ומשתלם לא אפסו סיכוייו להגיע היום לשלישיה המובילה. סיגל ברזדור, שנמנתה עם קבוצת המכוניות הללו התהפכה בעיקול הראשון של ההקפה הראשונה. העובדה שלא נפגעה, מעידה על האפקטיביות של אמצעי־הבטחון, שדורש המועדון המוטורי.

בקבוצת המכוניות שעד 1,000 סמ"ק תפס אתמול את המקום הראשון אד קסרזון ב„אינוצ'נטי", שבה הגיע אריאל אדורם לאותו המקום במירוץ הקודם. קסרזון, סוחר בן 40, הוא עולה חדש מדרום־אפריקה, שם היה אחד מנהגי המירוץ הבולטים. למקום השני הגיע אלון קידר ב„פולו" שלו ואחריו דוד פרייס ב„פרינץ" ושרון אבר ב„פיאט 127".

לחניון המירוץ הגיעה אתמול משלחת מטעם משרד־התחבורה, שהתעניינה בכללי המירוץ ובאמצעי הבטחון הנקוטים בו. בראש המשלחת עמד סגן מנהל אגף הרכב צבי יהום ועימו מהנדס התקינה הראשי, היועץ המשפטי ושתי נציגות מאגף הרישוי. הם קיבלו הסברים מחבר הנהלת המועדון המוטורי חיים רווה.

השליחים ייצאו מטעם רשות מרכזית – לא כשליחי מחלקות

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

שליחי ההסתדרות הציונית יצאו לשליחותם מטעם רשות מרכזית ולא עוד כשליחי מחלקות. ההחלטה זו, הבאה ליישם את ההמלצה המרכזית בדו"ח ועדת לבדוי על נושא השליחות, התקבלה אתמול לפנות בוקר בתום מושב הוועד הפועל הציוני.

ההצעה, שהוגשה על ידי מפ"ם כתוספת להצעת ההנהלה הציונית, זכתה לקולותיהם של תנועת העבודה הציונית, הקונפדרציה ומפ"ם. התנגדו לה נציגי הליכוד המזרחי.

הצעת הסתדרות ציוני אמריקה לפיה לא ייערכו בחירות לקונגרס הציוני במדינה בת 80 אחוז מחברי ועדת הבחירות יגישו רשימה מוסכמת של נציגים, נפלה בהצבעה חשאית לאחר שלא זכתה ברוב של שני שלישים מהקולות הדרוש לתיקון התקנה.

הוועד הפועל הציוני החליט עוד על הקמת תנועת מגשימים בתוך ההסתדרות הציונית תוך השמטת הפיסקה המקנה אוטונומיה לתנועה זו. החלטה זו התקבלה באכזבה רבה על ידי אנשי תנועת תל"ם (התנועה לציונות מגשימה) אשר כינו אותה חיסול תנועת המגשימים. הם הודיעו כי ישקלו פרישה מהתנועה הציונית. גם הצעתו של ראש עליית הנוער, אורי גורדון, לתת ייצוג של 20 אחוז לצעירים מגשימים בקונגרס הציוני הבא, לא התקבלה. בתום הצבעה סוערת אמר גורדון כי החלטה זו מהווה את המשך ירידת קרנה של התנועה הציונית והמשך השקיעה בבוץ המשבר בו כולנו נתונים".

הצ'רטר הישראלי על המפה

טוס צ'רטר ישראלי – עכשיו כדאי יותר

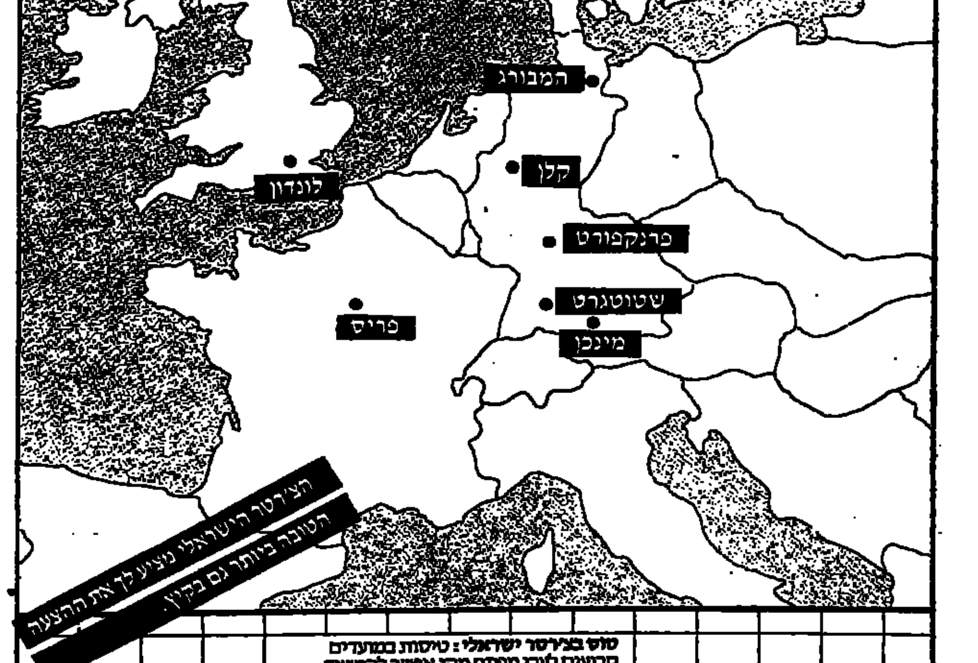

טוס בצ'רטר ישראלי: טיסות במועדים קבועים לערי מפתח מהן אפשר להמשיך ולטייל בכל אירופה, במחירים מיוחדים ובאווירה נינוחה. טוס בצ'רטר ישראלי עם ארקיע וסאן־דור — כי רק שתי חברות תעופה ישראליות יכולות לתת לך יותר מירב בטחון ושרות במחיר כל כך אטרקטיבי.

סאן דור חברת השכר של אל-על

arkia ארקיע

קרניבל בצ"מ

לקיבוצים, למושבים ולמוסדות!

מבחר מתקני היגיינה!

במבצע!!!

*מייבשי ידיים חשמליים
*סבוניות (אבקה/נוזלי) *מפיגי ריחות
*מתקנים למגבות ניר *נועלי ניר טואלט

ישירות מהיבואן

ת.ד. 6244, חיפה 31062 טל. 04-255036/04-388028.

מכללת בית ברל הזמנה

מכללת בית ברל

במלאת 3 שנים למותו של יקירנו

אריק דגני ז"ל

יתקיים טקס קריאת חדר העיון של המרכזיה הפדגוגית על שמו.

הטקס יתקיים ביום שלישי, א' תמוז התשמ"ו, 8.7.86, בשעה 18.00 במרכזיה הפדגוגית במכללת בית ברל.

בשעה 17.00 ייערך טקס אזכרה בבית הקברות בכפר סבא.

המשפחה ומכללת בית ברל

דואבים וכואבים את הסתלקותו ללא־עת של יקירנו

אניס בר־יוסף

מזכיר הסתדרות פועלי־הבנין
ויו"ר הנהלת קרן־הביטוח
שהלך לעולמו אתמול

תנחומינו למשפחתו בהרצליה ובבאר־שבע

ארונו יוצב היום, יום ששי, בשעה 10.00 לפנה"צ בבנין הועד הפועל של ההסתדרות
מסע ההלויה יצא בשעה 10.30 לבית העלמין בהרצליה

הסתדרות פועלי־הבנין | קרן הביטוח והפנסיה של פועלי־הבנין

כמלאת שלושים לפטירת אשתי אמנו וסבתנו היקרה

רות כץ ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום א' כ"ט סיון תשמ"ו 6.7.86 בשעה 17.00 בבית העלמין ברחובות. נפגשים ליד השער.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו.

בעלה: יוסף כץ
בניה: עמוס וחיים כץ
ומשפחותיהם

שולחנות לטניס שולחן

תוצרת SVEN בלגיה

מבחר דגמים חדישים
באיכות וגימור מעולים
עם רגליים מתקפלות

השולחן הנח ביותר לאיחסון

להשיג אצל היבואן

היבואן: **עטר ובניו בע"מ**
רח' פרץ 17, תל־אביב, טל: 03-371833, 372898

אנו משתתפים בצערה של משפחת ניסנבאום במות

יזהר ז"ל

ומביעים את תנחומינו למשפחה

בתי זיקוק לנפט בע"מ
ההנהלה וצוות העובדים

אנו משתתפים בצערה של משפחת אודלין על מותו הפתאומי ובטרם עת של חברנו

סמיון אודלין ז"ל

בתי זיקוק לנפט בע"מ
ההנהלה וצוות העובדים

ארגון היציבים הקבועים ב„חרות" בע"מ הנהלת חברת „חרות" בע"מ וציבור הפועלים מרכינים ראשם במותו הפתאומי של

מזכיר הסתדרות פועלי הבנין

אניס בר־יוסף ז"ל

ומשתתפים באבלם הכבד של המשפחה וההסתדרות הכללית

ארגון ארצי של
יציבי „חרות"
וההנהלה

בדור השלג ממשיך ומתגלגל / חנה זמר

על מגרש הליכוד המערך יפסיד

חרש עיוור אילם. הנה יצא המרצע מן השק. במשך שבועות ארוכים הופיע יצחק שמיר כאביר האבירים, מגן בחירוף נפש על ראש השב"כ, על סגולותיו שאין למעלה מהן, כמעט על זהות בינו לבין בטחון ישראל. ובלבד שלא תהיה חקירה. אחר־כך, בשבוע שעבר, קיבלו את התפטרותו והשלימו עם הרשעתו בדרך חנינה. ובלבד שלא תהיה חקירה. השבוע, כאשר נחשפה הצהרתו הרשמית של ראש השב"כ כי פעל גם בסמכות וגם ברשות, הוא פתאום שקרן. ובלבד שלא תהיה חקירה. שמיר לא ידע דבר. לא דיווחו לו, גם שמועות לא גונבו לאוזניו, וגם לא נזקק לאמצעי התקשורת הנובחים. ובעצם, מנין היה לו לדעת? אחרי ככלות הכל, הוא היה רק הממונה, מפקח יחיד, עד לפני חצי שנה לא ידע דבר. מאפריל 1984, במשך 20 חודשים, ובהם שתי חקירות ושני משפטים, ולא ידע.

אם זה נכון ששמיר אכן לא ידע, הרי שהוא צריך ללכת בגלל אינקומפטנציה. ואם זה לא נכון, והוא כן ידע, הוא צריך ללכת בגלל אותן הסיבות שבגללן הלך ראש השב"כ, פלוס הכחשה זדונית של אחריות.

השבוע הזכיר לנו שמעון פרס את פרשת לבון פעמיים, בכנסת וב"מוקד". הוא עשה זאת כמובן בסלקטיביות רבה, וזה טבעי. אין אדם חייב לטרוח ולהזכיר מה שלא נוח לו בוויכוח. אבל הוא נהג בסלקטיביות יתרה ולא הזכיר את אשר בלתי־נוח למלא מקומו – והיינו, שלבון הלך. היה ויכוח מי נתן את ההוראה, והיה ויכוח על ועדת חקירה, וזה נמשך ונמשך, וחזר ועלה, שוב נמשך. אבל לבון הלך מיד, עוד לפני שפרץ הויכוח החוצה, בלי חקירה, בלי ידיעה מי נתן את ההוראה. מיצו את האחריות המיניסטריאלית שלו, והמדינה אז רק בת שש: פגיעה וחלשה, וסדרי השלטון בה עדיין לא מגובשים. כעבור שלושים שנה ויותר, הנורמה שעליה מגינים שרי „העבודה" הוא היעדר אחריות מיניסטריאלית. שלמים הם לא יצאו מזה.

יריקה ולא גשם. שרי העבודה נגררים. הליכוד ירצה, תהיה חקירה. לא ירצה, לא תהיה. ברור כי בברירה בין חקירה לבין בחירות, הליכוד יעדיף בחירות. ברור גם מדוע: לחוקרים אי־אפשר יהיה לספר סיפורי סבתא. לציבור כן. בחקירה אי־אפשר להסיח את הדעת מן העיקר, במערכת בחירות אפשר.

אך קרוב לוודאי שזוהי בדיה מדומה. הקירה כנראה תהיה. אם הממשלה לא תחליט עליה, סביר להניח שבג"ץ יאלץ אותה לכך. במפורש או במשתמע. האיתות בצוו הביניים היה ברור למדי. רק הממשלה והיועץ המשפטי החדש שלה נגבו את היריקה מפניהם, ואמרו שזה גשם.

וכמו שאני מכירה את שרי העבודה, ליתר דיוק חלקם, הם ינסו למשוך זמן. אולי בג"ץ בכל זאת יעבור בשלום. ואם לאו, מבחינה פוליטית מוטב להיאנס לחקירה, כך הם חושבים. אבל הם טועים, כשם שטעו עד עכשיו בסוגיה הזאת, פעם אחר פעם, וכל מעשיהם ספחו על פניהם. מה שגרוע מזה, הם ספחו על פנינו. כואב הלב לחזור ולמנות את הבזיונות.

גם מצד ה„ריאל־פוליטיק", ברור מכל מה שהתפתח כי הממשלה לא ראתה את הנולד. אם אפשר אולי לסלוח על אי־ראיית הנולד, הרי על אי־לימוד מן הניסיון אי־אפשר לסלוח. והנסיון מלמד כי בכל הפרשה הזאת, מניעת החקירה נקבה במנעה. כל ההתחכמויות וההתהבלויות, מהן בעלות נזק בלתי־הפיך, לא עזרו שום דבר. כדור השלג התגלגל מבלי שתהיה לממשלה שליטה עליו, והוא ימשיך להתגלגל מבלי שתהיה לה שליטה עליו.

דגים מסריחים וגירוש מהעיר. לכן, לפחות בשלב זה על שרי המערך לצאת במאבק למען החקירה, עכשיו ומיד. חקירה של ממש, במשטרה, או בוועדת חקירה משפטית שהיא האלטרנטיבה העדיפה. בלי תחלי־פים של גוף „בודק" שאין לו שום ערך זולת זריית חול בעיניים. שרי המערך חייבים לנקוט עמדה זאת עכשיו, בלי גמגומים, בלי סחבת נוספת, גם במחיר פירוק הממשלה.

נכון שאם מערכת הבחירות תוקדם על רקע פרשת השב"כ, הליכוד יגיד לעם שזה בגלל ערבים, או שזה בגלל הרוטאציה, או שני הדברים גם יחד. שיגידו. הדמגוגיה היא המגרש הביתי של הליכוד והמערך בלאו הכי לא יוכל להתחרות בו על המגרש הזה. וזה יהיה נכון, בלי הבדל מתי יהיו הבחירות, וזה תהיה הסיבה לעריכתן.

אלא שקהל היעד לדמגוגיה הזאת ממילא לא יצביע בעד המערך. לעומת זאת, אם פרס ורבין ימשיכו בעמדתם המגומגמת, הם יאבדו את עולמם בקהל הבוחרים שלהם. מי שהצביע בעדם ונתן בהם אימון, רוצה בחקירה.

במצב הנתון, חקירה היא צוו המי־משל התקין וצוו ההיגיינה הציבורית. אם שרי המערך לא ילחמו למענה, יתקיים בהם הפסוק ממגילת אסתר: "אם החרש תחרישי בעת הזאת, רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, ואת ובית אביך תאבדו".

נורמה מול נורמה, מוסר מול מוסר / עמוס עוז

תרגילים של דמיון חולני

„תיבת פנדורה". שיטה קבועה: בכל מקרה שמתעורר ויכוח על הנורמות המוסריות במלחמתנו עם הערבים, קמים אחדים מאנשי הימין להוקיע את צביעותם של המתונים. שוב ושוב הם טוענים כי כולנו מזוהמים באותה מידה: גזל קרקעות? גם הקיבוצים יושבים על אדמה ערבית. גירוש האוכלוסיה הערבית? גם ברל כצנלסון הציע פעם חילופי אוכלוסיות. מכה אזרחים חפים? גם „שלכם" הרגו מדי פעם אזרחים. רצח שבויים? גם אתם. מקרי התעללות? גם אצלכם. חקירה בפרשת האוטובוס באשקלון? בבקשה. לחקור גם מי נתן את ההוראות בפרשת פולארד. השיטה הזאת זהה לגמרי עם הסכביקה הידועה של אויבי ישראל השואפים להציג את הציונות כמעשה־פשע מתמשך ואת הציונים כולם כפושעים. אם לא תסכימו לבלוע את הנורמות הברוטאליות שלנו, אומרים אחדים מדוברי הימין, אנחנו נפתח את פינו ונזהם את כל המפעל הציוני מיסודו. או שתסכימו לקיים אתנו אחוות־שתיקה של גנגסטרים, או שנפתח „תיבת פנדורה" ונכפיש הכל.

על כך אפשר להשיב בתכלית הפשטות: אין מלחמות צמחוניות. במלחמת שבעים השנה בינינו לבין הערבים היו כמה פרשיות עגומות שראוי להתבייש בהן. עובדה. המסקנה? המתונים אומרים: יש להיאבק על כך שפרשיות כאלה לא תחזורנה. אחדים מדוברי הימין אומרים: יש להפוך פרשיות אלה לנורמה. במלחמה הכל מותר ואתם תסתמו את הפה.

„ראש קטן". טוענים עכשיו כי „משטר ועדות־החקירה" הורס את הבטחון. דמיון חולני הגה את הטענה הזאת. האמת היא, שתרבות ההדלפות והפטפוט היא הפוגעת לא פעם בבטחון המדינה. תרבות ההדלפות והפטפוט אינה תוצר של מערכות החקירה והמשפט אלא, בעיקרה, מחלת הדרג הפוליטי. דוברי הימין אשר רוממות הבטחון בגרונם הם בין האשמים העיקריים בכך שקשה לשמור כאן סוד. זאת ועוד: טוענים כי חרב החקירה המרחפת מעל ראשי הלוחמים ומקבלי־ההחלטות, היא הגורמת ל„תסמונת הראש הקטן", ובגללה חוששים הלוחמים ליטול יוזמה בלא פרקליט צמוד. גם הטענה הזאת היא פרי דמיון פרוע. האמת היא, כי שטיפת־המוח שעל־פיה בימי חירום אסור להרהר ואסור לערער ואסור להתווכח על נורמות מוסריות – וכל המהרהר יואשם בבוגדנות והתרנות ובתבוסתנות – שטיפת המוח הזאת היא אמה־ילדתו של „הראש הקטן". היא באה לרמוס את חופש המחשבה והיוזמה. חברה שאינה סובלת ויכוח מוסרי והמתווכח מוקע כבוגד – בהכרח היא הופכת לחברה של ראשים קטנים ושל מוחות צרים.

„ראש גדול". תרגיל בדיוני של דמיון חולני: מהו הסוד הבטחוני הכמוס ביותר של ישראל? נניח לרגע כי הסוד הכי סודי הוא שיאסר ערפאת אינו אלא סוכן ישראלי, איסר עריף שמו, אשר נשתל לפני שלושים שנה עמוק במחנה האויב, והצליח לטפס לראשות ארגון־המחבלים, ואכן גם גרם לעניין הפלשתיני נזק, הרס וחורבן. נניח לרגע כי בשנה שעברה, בהיותו בחופשת־מולדת, נסע יאסר־איסר באוטובוס של אשקלון בדרכו לביקור אצל אשתו וילדיו. נניח שהמחבלים חוטפי האוטובוס זיהו אותו בדרך. נניח שבהתפסם חיים איימו שני הרוצחים לחשוף את זהותו של גדול הסוכנים הישראליים בכל הזמנים. נניח שכדי למנוע את הגילוי ההרסני הזה הרגו אנשי השב"כ את שני המחבלים שנתפסו. נניח כי אברהם שלום נתן או לא נתן את ההוראה, וכי יצחק שמיר ידע או לא ידע על כך. נניח שהריגת שני המחבלים הצילה את חייהם של מאות בני אדם ומנעה את חשיפת סוד זהותו של האיש שלנו באש"ף. נניח שכדי לחפות על הסוד ההיסטורי הזה היו או לא היו עדויות־שקר והנחות לעדויות־שקר, היו או לא היו חיפוי וקנוניה ועלילה. נניח.

אפילו בתסריט פנטאסטי כגון זה, אין טעם בחנינה מוקדמת ואין צידוק למנוע חקירה. עדיין אפשר למנות ועדה של שניים, נאמר – נשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר וראש המוסד לשעבר יצחק חופי. הוועדה תקשיב, תשקול, תבין את חיוניותו של ערפאת, ואולי תפסוק פסיקה בת תריסר מלים: „לא היה מנוס מן המעשים שנעשו. לפיכך אנו מזכים את כל המעורבים".

„גונבים את הרוטאציה". ומכאן אל פנטאזיה פרועה אחרת: הטענה הבכיינית בדבר המזימה לגנוב את הרוטאציה. אולי כדאי למפלגת העבודה לומר כעת בפשטות: חקירה סדית חייבת להתקיים. אם יתברר בה כי לא היה שום דופי במעשיו של מר שמיר, ואם יתקיימו כל שאר סעיפי הסכם הקואליציה, תהיה רוטאציה במועדה. לעומת זאת, אם יתברר כי מר שמיר פעל בדרך הפוסלת אותו מלהיות ראש ממשלה – עדיין מוכן המערך להגשים את הסכמי הקואליציה, לרבות סעיף הרוטאציה, ולהעביר את ראשות הממשלה לידי מועמד אחר מטעם הליכוד, בתנאי שיהיה זה איש אשר שום ועדת־חקירה משפטית לא מצאה בו דופי – מר לוי או מר ארנס, למשל. בכך תסתתם היללה הצדקנית בדבר המזימה לגנוב את הרוטאציה.

שורש המחלוקת. אבל אם יתברר כי ראשי הליכוד רואים בפרשה לאו דווקא עניין אישי, לאו דווקא עניין פוליטי־רוטאציוני, לאו־דווקא עניין בטחוני, אלא עומדים על כך שהמחלוקת היא ערכית ועקרונית, נורמה מול נורמה, מוסר מול מוסר, תפיסת־עולם מול תפיסת־עולם, עקרון מדינת־חוק מול עקרון ערבי־טוב־הוא־ערבי־מת, עקרון שיוויון הכל לפני הדין מול עקרון המיוחסים־מעל־לדין, עקרון דיווח־האמת מול עקרון השקר הקדוש, אם כך הם הדברים – מוטב ללכת לבחירות מיד.

לחזור. ועוד דבר: עמדת שמעון פרס ומפלגתו כפי שהתגבשה השבוע, מחייבת אותי לחזור בי מאחדות מן הטענות אשר טענתי במאמרי מן השבוע שעבר. אני עושה זאת בשמחה.

לשלוש השגיאות נמצא מחבר – היועץ המשפטי לממשלה / ניבה לניר

יין לא שתו ויצא סוד

ראש הממשלה מבאר. בבוקר קר, במחצית פברואר, אירע דבר שלימים יחשב כפואנט אוף־נו־ריטרן. ארבעה בכירים במשרד המשפטים מבקשים פגישה עם היועץ המשפטי לממשלה. בלשכתו של הפרופסור יצחק זמיר, למחרת הודעתו הפומבית המפתיעה על פרישתו מן התפקיד, אומר אחד מהם כי אפשר שלדברים שאמר לזמיר ימים אחדים קודם לכן – יש רגליים. הארבעה מציגים בפני היועץ המשפטי לממשלה את האפשרות כי בחקירה שניהלו האלוף מאיר זורע והצוות החוקר בראשות הפרקליט בלסמן בעניין אירועים שהיו לאחר חילוץ נוסעי אוטובוס 300 החטוף, נמסרו עדויות־שקר מתואמות, וכי אפשר שמאחורי מה שקווה להיות חקירה איטית ומדוקדקת – או עינויי דין שנגרמו ליצחק מרדכי – תקוע קאוור־אפ מתוכנן על־ידי אנשי שב"כ. לפעמים, אומר אחד מהם, הנבגד הוא האחרון לדעת. פרופסור זמיר שומע על „זעזועים" שהיו בצמרת השב"כ כבר לפני שלושה חודשים, מיד לאחר הדברים שעשו את החקירה לקלוזד־קייז – העמדתו לדין וזיכויו של יצחק מרדכי, והעמדתם לדין משמעתי של אנשי שב"כ ומג"ב אחדים. אפילו עתונאים יודעים על־כך, מספרים ליועץ המשפטי האנשים היושבים מולו. על מה שאירע בשב"כ, הם אומרים, הדעות חלוקות בין „פוטש" להדחתו של שלום לבין חשיפת פרשה קשה.

פרופסור זמיר מבקש פגישה עם ראש הממשלה. כמעט ארבעה חודשים לאחר שהמשנה לראש השב"כ, ראובן חזק, מוסר בקצרה את הגרסה הידועה לו לראש הממשלה, בא יצחק זמיר אל שמעון פרס באותו עניין. חזק, מאשר פרס, היה אצלו. ראש הממשלה מבאר ליועץ המשפטי לממשלה מדוע אין צורך בחקירות החקירה. זמיר חושב אחרת.

לא לקחו אותו. אם הנחת המידע בפני היועץ המשפטי לממשלה על־ידי ארבעת הבכירים היתה נקודת מפנה, והיא היתה, כיוון שהיא מסמנת פריצתה של פרשה, חמורות ממנה היו שלוש שגיאות שעשו שלוש נפשות.

ראש השב"כ הניח, כנראה, שיהיה אפשר להשאר בתחום המושב של „פוטש", נסיון להדחתו, שלא יתגלגל ל„פרשת השב"כ" שלא תתגלגל ל„פרשת שמיר". מכל מקום הוא הרי מכוסה ב„סמכות וברשות". הוא לא בצרה ואין לו מה לדאוג.

יצחק שמיר הניח, כנראה, שגרסתו של ראש השב"כ היא הקובעת. ואם ראש השב"כ לא בצרות; גם הוא – הממונה עליו בעבר הלא־רחוק ובעתיד הקרוב – משוחרר מהן, ויחזור לראשות הממשלה. שמעון פרס הניח, כנראה, שגרסתו של ראש השב"כ היא נכונה. יכול להיות שבמקום עובדות (מה קרה במהלך החקירה) חיפש מוטיבציה (קליקה: פוטש: רוצים להדיח את ראש השב"כ), ראש הממשלה שלא חיפש אתנונות נתקל בפרדה עקשת. יצחק זמיר.

אל שלוש השגיאות, או ההנחות המוטעות־שגויות שהניחו ושגו בהן שלוש הנפשות האלה, הצטרפה רביעית – חמורה מכולן. לשלוש השגיאות נמצא מחבר – היועץ המשפטי לממשלה הפרופסור זמיר. לא לקחו אותו ברצינות.

מבט לא ממוקד. אבל לא רק זה. הסיוע שמקבל זמיר כשהוא מתחיל בחקירת החקירה הוא בלשון המעטה, סיוע מוגבל. הפרקליטות, מסיבות המוגדרות כ„מסוימות", מתקשה לחשוף קאוור־אפ, אולם עוד לפני שהתורף יוצא מסתבר לאנשיה כי אין מדובר בשמועות שווא. ובאביב נרשמת על הקיר כתובת ברורה: משהו חמור אירע. זמיר חוזר אל הדרג המדיני. הדרג המדיני, המעדיף שזמיר ירפה מן העניין, שוגה בטעות חמישית: אין קיר ואין כתובת ואין הרים אלא צל שהיועץ מטיל. וממילא הכל ישאר במשפחה. אבל המשפחה כבר לא היתה מאוחדת, וכשלחמה, לחמה בשדה הלא־נכון. ראובן חזק ורפי מלכה ופלג רדאי היו בחוץ. עורכי־דין ידעו על־כך, עתונאים ידעו על־כך. חברים ידעו על כך. הדרג המדיני אפילו לא מיקד את מבטיו המפוזרים אל „בטחון המדינה" ו„הנזק שיגרום" בעתירתו המתוכננת הצפויה, והבלתי־מוסתרת של רפי מלכה שהונחה בבית המשפט העליון. פרקליטים ידעו על־כך ועתונאים ידעו על־כך וחברים ידעו על כך. והדרג המדיני גם לא מיקד תשומת־לב לעברה של דמות נוספת. יצחק מרדכי. וגם את היעדר המיקוד הזה ראו עורכי־דין ופרקליטים וחברים ועתונאים וקצינים. הבטחון, אמרו זה לההוא וההוא לזה, ניתן בכל־זאת לחלוקה.

הדרג המדיני העדיף שלא לקבל את הנוסחה כי היועץ המשפטי בדק אפשרות של הונאה במהלך חקירות קודמות. ויקו לעשות ענבים ויעש באשים. יין לא שתו אבל יצא סוד. בפרקליטות החזיקו בגישה שמה שהיה לא הוא שיהיה. גם סדר העדיפויות של הדרג המדיני – בטחון ושקט – היה שגוי. טעות ששית. לא מעט כשמדובר בבטחון ובדרג מדיני.

סוף מבוער. לילה במאי הביא טעות שביעית. החומר שהתאסף בפרקליטות הראה על עברות לכאורה שבוצעו על־ידי אנשי שב"כ, ולא עברות מן הדרגה האחרונה. היועץ המשפטי לממשלה מצא יותר מרמז לכך שמדובר בהטיית החקירה לעבר האשמתו של יצחק מרדכי. ועם היותר־מרמז חזר אל הדרג המדיני פעם נוספת. האיש שלא קבל הרשאה לחקור את החקירה הציע להעביר את הנושא לחקירה אחרת, משטרתית. פרצה פרשה. פרשת השב"כ, פרשה שלימים, יש להניח, תקרא פרשת שמיר.

זמיר היה לאיש רע בסיפור גרוע שיהיה לו סוף מכוער. הודעתו מחודש פברואר על פרישתו מתפקיד היועץ מומשה ברחיפות. עד־כדי־כך ברחיפות שזמיר לא ידע עליה. ביום ראשון, דקה לפני תשע בבוקר, כאשר עמד להכנס לחדר ישיבות הממשלה נקרא אל לשכתו של פרס. כעבור דקות אחדות אשרה הממשלה את מנויו של חריש.

יצחק זמיר חזר ללשכתו. לארבעה בכירים שנכנסו אליו אמר, לא בפעם הראשונה, כי הם, אנשי השב"כ, היו עושים את אשר עשו גם אם על כס היועץ המשפטי לממשלה היה יושב מישהו אחר. אותנו רימו, אמר אחד הבכירים, הקרבנות נפלו במקום אחר, לא בפרקליטות. איך הדרג המדיני לא חשב על כך? טעות שמינית.

„גורם רשמי". לא רק הקיץ, גם המתנה המתמשכת ליועץ חריש שיסיים את בדיקתו כיצד לנהוג בפרשה הגיעה את הדרג המדיני. ערב הגשת בקשת החנינה לאנשי השב"כ לנשיא התקשר אל היועץ המשפטי לשעבר „גורם רשמי" וביקש לדעת האם יתמוך עתה בהתפטרותו של ראש השב"כ כאקורד סיום לעניין כולו. זמיר השיב בשלילה. מאז העלה אפשרות כזאת, לפני חודשים, הסביר, התעבו חשדותיו עד כדי צורך לבחון את מעורבות הדרג המדיני. „הגורם הרשמי" שמע בנימוס את הערתו של היועץ לשעבר כי הצעתו שיתפטרו ארבעה אנשי שב"כ, וראשם בכלל זה, לא זכתה לדיון.

כרו בור. הטעות התשיעית עדיין לא נעשתה. אם תעשה תהיה הקשה מכולן. אם ימשיך הדרג המדיני להחזיק באין־חקירה ולא־חקירה, רק־לא־חקירה, וידבק במה שהוא מכנה מתינות שאינה אלא המתנה, ויוסיף לנהל משא ומתן עם עצמו כיצד יחלץ את עצמו, ישגה. אבל אם ישגה פעם נוספת, ממילא לא תהיה לכך חשיבות רבה כיוון שאז ימצא את עצמו במקום שאם תהיה או לא תהיה חקירה, לא תהיה לכך חשיבות מרובה. לכל היותר יהיה זה ענין שבדיעבד, שאמנם נודעה לו חשיבות־מה, אך לא יותר מחשיבות ריטרואקטיבית. בפעם התשיעית יפיל את עצמו אל תוך הבור שהוא כורה לעצמו מאז מחצית פברואר.

שבה ולומדת בדרך הקשה / חיים גורי

הסופרים ועמוד הקלון

עדיין אינני יודע כיצד תצא ישראל מן הסלטלה הזאת, לא תם ולא נשלם. כיצד תסתיים „הפרשה" הזאת? מה יגיה מייסורי „עסק הביש" הזה? ימי שקיעה ומים למערכת קורסת או גם התעצמותה של אומה בבואה חשבון עם עצמה, באכזריות המכאיבה הזאת, למען רוחה וצלם פניה?

פתאום, אינני יודע מדוע, צצות ועולות בי שורות מ„רבר" של ביאליק אף שאין, כביכול, שום קשר בין העניינים: „... ראה, שפעת הלילה כסתנו, שפונו מחשכים, וכעוורים נגששה... וגדול מסביב התוהו ונורא מאוד מסביב התוהו ואפס מפלט... ואם יש־עמך דבר – אמור: ויהי מר כמוות, ויהי הוא הוא המוות – אמור: למה נירא מוות ומלאכו רוכב על־כתפנו...

„אך הוא פונה בקריאה אל „נביא האחרית" לומר דברו, וכאן ועכשיו אין נביא בקרבנו, אחד ויחיד ומיוחד, אשר דבר אלוהים בפיו, אלא כל ישראל נביאים ובראש ובראשונה העתונות הכותבת והמשוררת והחושפת ו„הנובחת", כן, גם „הנובחת", כלשון הזהב של יצחק שמיר, כי שעתיד לשוב ולהיות ראש־ממשלתנו לאחר התגים, אם יוברר כי אינו אשם כ„דרג מדיני" בעלילת שווא ובשותפות לעדות שקר. אחרת לא יוכל לשמש בתפקיד הזה.

בשלהי מלחמת השחרור, כאשר נכנסו יחידות „גבעתי" לאשדוד, כתב אבא קובנר ב„דף־קרבי" שלו: „אל תנצח התרנגולת את הגדודים שעמדו באש התותחים". הוא הזהיר מפני תאוות השוד והביזה והמלקה ו„הפילוח" לאור התקדימים בערים הכבושות.

על משקל הדברים האלה ניתן לומר גם היום: „אל תפחיד הפרשה הזאת את העם שעמד בחמש מלחמות ומעלה ובכל המלחמות שבין המלחמות". וגם „בעל זאת" נאמר וצוטט רבות בעת האחרונה: „ומלחמת העם, שעמדה לבלי חת/ מול שבעת הגייסות של מלכי המזרח / לא תחת גם מפני, אל תגידו בגת... / היא אינה פחדנית כזיי כך?"

★

אך לא הקשה הוא הקשה, אלא הלא־טוב הוא הקשה מנשוא. לא „עין־הסערה" אלא המדמנה הנכפרת. קשה מאוד, לעת כזאת, להימנע מחשבונות וגם מצביעות ומשקריות כלשהי במידה מתבקשת. הנה אני קורא ב„דבר" מיום ג', 1 ביולי, את דבריו של ח"כ אברהם כץ־עוז. כעת גם אני יודע כי האשמים בכל הם ארבעת הסופרים שקראו להקמת ממשלת חירום לאומית לאחר הבחירות האחרונות: „... ,אחדות העם' אמרו הסופרים. ,ממשלת ליכוד לאומי' החרו החזיקו אחריהם אוהבי הקיר... האם לא הכרתם את יצחק שמיר אז? וכי לא ידעתם מיהו הליכוד... אתם הייתם היודעים ואנו כולנו קוצרים בדמעה... אין לי עט חד ומשחז כמו לכל אחד מענקי־הרוח שהוליכו את תנועת העבודה לעמוד הקלון... הרי כאשר הסלתם על שמעון פרס לעמוד בראש ממשלת אחדות לאומית אמרתם לו: עליך לבצע התפתלויות ותמרונים ולוליינות, ובלבד שתחזיק בחבילה את הליכוד והמערך, את שינוי ואת ש"ס, והיום מתחילים להכות בו? באיזו זכות?" מול הזוועה הזאת שנגרמה בשל ארבעת הסופרים, היתה לו לח"כ כץ־עוז הצעה אחרת: „טענתי שאפשר להקים ממשלה, אמנם צרה, אולי אפילו ממשלת מיעוט, בלי ש"ס ובלי הליכוד. חשבתי שזו דרך טובה יותר ונכונה יותר לתנועת העבודה".

אינני משיב בשם חברי, שחתמו אז על הפניה למען ממשלת־חירום לאומית. יערוך עמוס עוז, מחבר „פוטש", את חשבונו, ויכתוב ס. יזהר את שלו. רק החתימה על הקריאה ההיא אז מחייבת אותנו. לא שמעתי מפי שלושת חברי כי הם מתחרטים על הקול־קורא ההוא אף שיזהר סבור היה, עוד לפני הפרשה הזאת, כי יש לפרק את הממשלה וללכת לבחירות.

תנועת העבודה המסכנה. ארבעה סופרים הוליכוה אל „עמוד הקלון" וחייבו אותה כבר אז, כחלק מהסכם, להעניק מראש לגיטימציה לכל הנבלות המוכרחות לבוא בשל הפרטנר: „האם מישהו באמת חשב ששרון ולוי ומילוא ואולמרט יתנהגו אחרת מכפי שהתנהגו בעבר, על־פי כללי מוסר ושוחד־נשק חדשים?". הכל היה כלול במחיר? ומי היו „אוהבי הקיר" שהחרו החזיקו אחרי „ענקי הרוח", רחמנא ליצלן? שולמית הר־אבן? שמואל אטינגר? מיכאל הרסגור? חנוך ברטוב? אהרן מגד? צמרת המערך?

למי בא ח"כ כץ־עוז לספר מעשיות שאפשר היה להקים ממשלת מיעוט בראשות המערך, „בלי ש"ס ובלי הליכוד"? הוא יודע כמוני כי לו היה פרומיל של סיכוי למהלך כזה, לא היתה קמה הממשלה הזאת. מערך־הבלימה ההדדי הושלם בשעת חצות בליל הבחירות בהיוודע: ששים מול ששים!

קדם לנו ביומיים האלוף ישראל טל, שאמר למשה ארנס כי אין מוצא מהמצב שנוצר אלא בבחירות חדשות או בהקמת ממשלת חירום לאומית על יסוד רוטציה.

ואז נשפך הדם בלבנון מדי יום ביומו והאינפלציה בערה במאות אחוזים.

האם באמת היה הכל כלול מראש במחיר? גם שחרור 1150 רוצחים שפוטים תמורת שלושת שבויי צה"ל, השגיאה המחרידה הזאת? האם גם זה היה כלול בהסכם הקואליציוני? האם קראו הסופרים להכללת ש"ס והאגודה, האנטי־ציונים, בממשלה הזאת שקמה אס־אס, כבדה ומסורבלת ומנופחת סגנים וסגני־שרים? הן אפשר וצריך היה בלעדיהם! הסופרים האלה רק ידעו כי החצי לא יושיע את השלם בעת ההיא, וכי אין סיכוי לשים קץ לשפך־הדמים בלבנון, ולכבות את תבערת האינפלציה ללא „באמץ מאוחד עקשני ועד של אלף זרועות". מדובר היה בפירוש במהלך זמני, הכרח, מול מצוקה נוראה. גם עמים אחרים נהגו כך.

★

קשירת העסק־הביש הזה, שהחל בליל אוטובוס קו 300, והיה לעינינו למה שהיה, כתוצאה מותנית מראש בהקמת ממשלת החירום ההיא, היא תרגיל למופת בהגינות ציבורית של חבר־כנסת.

מאחר שכולנו הכרזנו כי איננו יראים מלהגיד בגת, הייתי מעז ואומר כי „הפרשה" בהא הידיעה של שנות החמישים והשישים, שזעזעה שנים את הארץ, שהביאה לגדודים ולכלא ולייסורים ולחשיפת שקרים ועלילות, ושבה היו מעורבים גדולי האומה ומצביאיה, התחוללה בלב לבו של שלטון מפא"י הבלעדי, ללא שום „אחדות לאומית" ושום בסיה.

אך מפא"י סערה על כך, והתפלגה על כך, ולמדה את הלקח המר. ואילו עמידתו המלוכדת של הליכוד, ללא יוצא מן הכלל, נגד כל חקירה, וקשירת העניין הקשה הזה בפרשת הרוטציה, מפלילה מראש את יצחק שמיר ומוכיחה עד כמה מעוותים מושגי הממלכתיות שלו. עם שיכול היה לעמוד בהסבר אמיתי של הרג ארבעת חוטפי האוטובוס, ועם שעמד בדברי בן־גוריון לאחר „קיביה", למרות שידע כי אינו אומר אמת, מתקשה לעמוד בריוחי השקר כלפי פנים ובהעמדת הבטחון מעל החוק. כי אין ולא יכול להיות ניגוד בין „יכין" ו„בועז" אשר עליהם נכון הבית. על כך יסכימו גם אלה שתמכו בבניית הסופרים וגם אלה שגינוה.

ישראל שבה ולומדת בדרך הקשה.

פרשת שמיר

השתיקה עשתה אותו למקצוען / טוביה מנדלסון

סיפור אמיתי על איש שלא קיים

הדבר שפגע בו יותר מכל היה האופן שבו הפכו אותו לשטינקר. לא להציל את המפעל התבון אלא להרוס אותו עד היסוד. כל הישגיו נמחקו. כל המבצעים המיוחדים של המפעל שהיה שותף מלא בתיכנונם, בביצועם – נשכחו. נותר רק הטעם המר, התחושה שהכל רואים בו דבר אחד בלבד – בוגד

מן המרפסת ראה את אשתו יוצאת מהמכולת במורד הרחוב, נושאת סל עם לחמניות ומעדנים משונים לארוחת בוקר. כך היא נוהגת בשבועות האחרונים. אחרי, כמה, עשרים וארבע שנות נישואים פתאום התחילה להפוך את ארוחת הבוקר לפולחן. הדבר באמת נגע לליבו. אך כמו בהזדמנויות אחרות, כמו ביחס לדברים הקטנים האחרים שהתחילה לעשות למענו בחודשים האחרונים, בעצם כמו תמיד – לא הצליח, אולי לא ידע איך עושים זאת, להחצין רגשות. לא, לא רגשות, רק תחושה אחת חזקה, שהיה רוצה, לו רק היה יכול, לבטא בפניה: תודה. לא על ארוחות הבוקר, לא על מעדני החלב שהתחילה לקנות, ואשר ממילא לא אהב אותם, לא על המתיאס הכבוש שהניחה לפניו על צלחת שטוחה עם קיסמים מיוחדים, כפי שנהגה לפני שנים כשעוד היו מזמינים ידידים ועמיתים ממקום העבודה שלו, לא על אלה ביקש להודות אלא על השקט והנחרצות שבה התייצבה לצידו, למן הרגע הראשון.

שקט שלא היה בו שום צייתנות עיוורת, שבוודאי היתה מכעיסה אותו משום שמיד היה רואה בכך איזו חולשה אנושית מיותרת, אלא גיבוי שנבע מתוך אמונה פנימית בצדקתו. הוא ידע כמה היה קשה לה בימים האחרונים – כשהפירסומים התחילו לחרוג מהעניינים המקצועיים השנויים במחלוקת, לחדור עמוק לתוך חייו הפרטיים, כשבמסכת השקרים שהתחילו לטפטף עליו, על עברו, על אישיותו, על תיפקודו בנסיבות מסויימות, התחילו לכלול פרטים אינטימיים כביכול, פרטים „הזורקים אור חדש ומעניקים מימד נוסף" – כלשונה של ידיעה אחת בעיתון בוקר – על הפרשה כולה.

כשהופיעה הידיעה הראשונה היא קראה אותה תחילה. כמו בכל בוקר לא אמרה דבר. יצאה למכולת, וכשחזרה וערכה את השולחן דחפה הצידה את עתוני הבוקר, כאילו ביקשה להרחיק אותם ממנו. הוא הבחין בתנועה שעשתה ואמר, קראתי כבר. גם אני, אמרה בשקט וישבה מולו. בינה לבין עצמה חשבה: לו רק היה מתפרץ, לו רק היה צועק, טורק דלת, הופך שולחן, שובר צלחת – משהו. אבל השתיקה היתה אחד מאותם דברים שעשו אותו למקצוען שכזה בתחומו, מקצוען שהכל העריכו והוקירו, אחרים העריצו ממש, עד לפני כמה חודשים. אבל היא ידעה ששום דבר אינו הולך לאיבוד. הכל נשמר אצלו בבטן, בראש. היא ידעה, שכמו בנושאים אחרים שהיו בטיפולו, משברים אחרים שהתמודד איתם, ביעילות ובנחישות שאיפיינו את שיטות עבודתו, גם עכשיו, ידעה, פרט מצטרף לפרט, פירסום לפירסום, הכפשה להכפשה. היא ידעה שהכל מצטבר באיזה מקום. ופתאום, כמעט בלי שהרגישה בכך, הושיטה ידה ואחזה בידו ברוך, כאילו ביקשה להגיד שהיא יודעת עד כמה קשות – ומהדוקות – הפגיעות.

מבטיהם נפגשו משני צידי השולחן, מעל המתיאס הכבוש, הקפה, הלחמניות, היוגורט עם תפוחי העץ, אבל דווקא הוא לא היה יכול לעמוד בכך והשפיל את מבטו, ושיחרר, לאט לאט, את ידו מתוך ידה.

רק כעבור כמה ימים, כשכל המגבלות הוסרו, כאילו באמצעות איזה איתות מגבוה, כשהדברים הופיעו לא כאיזה רמז דק, מיסתורי, מסקרן, אלא כעובדות שאינן ניתנות לעירעור, אמר לה ביובש כי דבר כזה לא לקח בחשבון. אל תצדיק אותי, אמרה, ואחרי ששתק רגע אמר, את צודקת. הייתי צריך לדעת. אני מכיר את כלי העבודה שלהם. ואת הליכלוך, הוסיפה. ואת הליכלוך, אמר, וחזר ואמר, כמעט בלחש: ואת הליכלוך.

מאוחר יותר, כשישבה ליד הפסנתר, נעמד מאחוריה והניח את ידיו על כתפיה. היא המשיכה לנגן, בעיניים עצומות, הרגישה את החום מידיו מתפשט בגופה, מגיע עד קצות האצבעות שפרטו על הפסנתר, אבל שניית האושר הזה נפסקה, כשאמר באיזו ליאות שמעולם לא שמעה בקולו עד אז הכל אבוד, הכל אבוד, הם יהרסו הכל, יסגרו עלי מכל הכיוונים, ישיגו אותי בכל מקום. – – – היא הפסיקה לנגן. קמה, רצתה – – – אבל הוא כבר התרחק. ליד החלון אמר מילא אני, אבל לגרור בצורה מטונפת כזאת את הפקידה המסכנה הזאת, לסבך אותה – – – צלמים חיכו לה על יד הבית, אחרי ששמה פורסם, אני מתקשה להבין את זה.

הלחצים התחילו מזמן. בתחילה לא היתה מודעת בכלל למה שקורה. כעבור כמה חודשים הרגישה כי הוא מוטרד יותר מכפי שהוא בדרך כלל, שמשהו מעיק עליו. ואז, שלא כדרכו, לפני ששכבו לישון, אחרי שכבר כיבתה את מנורת הלילה בצד שלה של המיטה הכפולה, התחיל לדבר. היא הקשיבה בשקט, נפחדת מהפרטים שגילה לה, נסערת מהמשמעות שלהם. היא ידעה, כבר באותו לילה, שזוהי התחלה של דבר־מה איום ונורא. היא לא ידעה אז, כפי שאינה יודעת היום, אם יצליחו לעמוד בכך. באותו לילה, אחרי שנשתתק אמרה: אני מבינה שהחלטת מה לעשות. אני חושב שהחלטתי, אמר. והיא אמרה שאין לו ברירה. וכך עשה. כבר למחרת. הוא ניגש אל הממונה הישיר עליו וביקש לשוחח איתו והם נכנסו לחדרו שבקומה השניה. כמו תמיד ניגשו ישר לעניין. המצב לא יכול להמשיך כך, אמר לממונה הישיר עליו. רוח רעה נושבת במפעל ומסכנת את המשך קיומו. כולם יודעים שהיתה איזו פאשלה, וכולם מרגישים שיש כמה אנשים במפעל שמחזיקים אותך בביצים. אני לא חושב שנוכל להמשיך כך. ואני לא חושב שזה בריא בשבילך לתפקד תחת איומים שנודף מהם ריח של סחיטה. הממונה חייך, אתה לא מגזים קצת? שאל. אבל הוא לא ויתר. בכלל לא מגזים ואתה יודע שאני לא מגזים. כל מערכת היחסים שלך עם המחלקה השניה השתנתה. לאחרונה רמזת אפילו שראש המחלקה השניה – ולא אני, אבל לא זה מה שמטריד אותי – יחליף אותך בשנה הבאה. אתה ואני יודעים מדוע אין לך ברירה אחרת. אתה ואני יודעים שראש המחלקה השניה יודע שהוא יושב על שיבר של אינפורמציה שתהרוס אותך, אם לא את כולנו. הממונה הישיר הצית סיגריה ואמר בשקט: אני מניח שיש לך הצעות מעשיות לפתור את הבעיה. כן, הוא השיב ושתק. והממונה הסתכל הישר לתוך עיניו ואחרי רגע אמר: לא אעשה זאת. לא אחרי כל השנים האלה. לא אחרי כל ההישגים שלנו, הריווחיות, המוניטין. ולא אעשה זאת מעוד סיבה: אני לא מרגיש שאני צריך להתבצל על משהו. אני לא חושב כך.

כשהממונה הישיר עליו שב ושתק הוא אמר: אתה יודע שאם לא תלך עכשיו – הכל ילך איתך בסופו של דבר. הכל. אבל הממונה הישיר עליו חייך ואמר: אתה טועה. אתה יודע ואני יודע שלא הסדר הטוב בראש דאגותיך. לא המצפון מעיק עליך. הירושה. הירושה. אני מציע לך ללכת לדבר ישר עם הבוס הגדול. אדרבא. תגיד לו מה שאמרת לי, אני לא רק מאשר לך לדבר איתו, אני ממליץ על כך. תשמע אותו. אולי תירגע. אולי תראה את הדברים בפרופורציה הנכונה שלהם.

ביום שבו נקבעה הפגישה עם הבוס הגדול ביקש ממנה להסיע אותו למשרד הראשי. כל הדרך שתק ועישן. מאז השיחה שהיתה לו עם הממונה הישיר עליו מיעט לדבר. אבל היא ידעה שהוא נחוש בדעתו. היא ידעה שכך עליו לנהוג. ובכל זאת, כשסיפר לה על הפגישה המתוכננת עם הבוס הגדול קרא על פניה את ההיסוס. אולי אפילו חרדה. אמר לה אז שאין לו ברירה, והיא אמרה לו שהיא יודעת שהוא יודע מה עליו לעשות. כשעצרה את המכונית ליד שער המשרד הראשי ושאלה אם הוא רוצה שתחכה לו, או שתשוב מאוחר יותר לקחת אותו, אמר לה שיגיע הביתה מאוחר יותר. ואז, כשכבר טרק את דלת המכונית ועמד ללכת לכיוון השער, חזר, התכופף לחלון המכונית ואמר לה שהכל עוד יהיה בסדר. היא לא ידעה אם באמת תאמין בכך, אבל היתה שותפה להרגשתו שמי שישמע את הדברים שיש לו לספר לא יעבור עליהם לסדר היום. היא עצמה לא פגשה את הבוס הגדול אלא פעמיים־שלוש בנסיבות חברתיות, אבל הוא סיפר עליו. תמיד דיבר עליו בהערכה, בניגוד, אגב, לאנשים אחרים בצמרת המפעל שכמו חיכו למעידה שלו מרגע שנכנס לתפקידו במשרד הראשי.

היא ידעה כי כמה וכמה פעמים כשהממונה הישיר עליו היה בחופשה או כשהיה בחו"ל הוא מילא את מקומו ונפגש לעיתים קרובות עם הבוס הגדול. עד כמה שיכלה לשפוט היתה ביניהם הבנה גדולה. פה ושם יצא לה גם לשמוע עד כמה הבוס הגדול מעריך את בעלה ואילו תוכניות קידום יש לו בשבילו. אחרי שנפרדה ממנו ליד שער המשרד הראשי לא הטילה ספק בכך שההערכה אליו תגבר אחרי שימסור לבוס הגדול את מה שסיפר לה, ובוודאי אף יוסיף פרטים שמנע ממנה.

הוא, כמובן, לא אמר דבר, אבל היא הרגישה, מיד, מהאופן שבו נכנס לחדר העבודה שלו, מהצורה בה קיבל ממנה את מיץ התפוחים שהכינה, כי משהו השתבש. כששאלה איך הלך הוא אמר בסדר, ולראשונה מאז התחיל העניין הרגישה שהיא נכנסת לפאניקה. השנים במחיצתו לימדו אותה לא להרבות בשאלות. לא לבקש ממנו למסור לה את הפרטים שהוא בעצמו אינו מנדב אותם. קצת בזעף, קצת בחוסר סבלנות, מתוך איזו מועקה איומה שהיא לא הצליחה לרדת לעומקה אמר לה כי הוא מבקש לעשות קצת עבודה. היא יצאה מהחדר אך לא הצליחה להתעסק בעניניה. הרגישה שעליה לעשות משהו, אולי להתקשר לאחד הבנים, להתייעץ עם מישהו, אולי – – – לא, לא, אפילו לא העזה להרהר באפשרות שתתקשר לאחד מעמיתיו של בעלה – –

מחר תקראי בעיתון שהושעיתי מעבודתי, אמר לה ערב אחד, כמה ימים אחרי הפגישה עם הבוס הגדול ואחרי שנפגש עם אנשים אחרים פגישות שלא על כולן סיפר לה, אחרי שדיבר אפילו באריכות עם עורך הדין של המפעל. מחר תקראי בעיתון שהושעיתי מעבודתי, אמר, ולא הוסיף. והיא נשארה לעמוד ליד הכיור במטבח וידעה כי מעתה שום דבר לא יהיה כפי שהיה. עוד רגע ניסתה לשלוט בכעס שהרגישה, בעלבון, בכאב, ואז הניפה את הצלחת שהחזיקה בידה וניפצה אותה בכיור. ועוד אחת. ועוד אחת. כשעמדה לנפץ את הצלחת הרביעית תפס בחוזקה את זרועה. תשאירי כמה צלחות לשבוע הבא, אמר, עוד תהיינה לך הזדמנויות לשבור אותן.

למחרת הכינה לו ארוחת בוקר מיוחדת. וכך היא נוהגת מאז. לחמניות. חמאה. דגים מלוחים. עיתוני הבוקר. בימים הראשונים עוד היו כמה טלפונים של עמיתים וידידים מזועזעים. זה לא יעבור, אמרו לו. והוא שאב עידוד מהתמיכה שקיבל מאנשים שבכלל לא ציפה מהם לכך. לאט לאט התמעטו הטלפונים. בימים האחרונים כמעט שלא נפגש עם מישהו ממהנדסי המפעל. לאט לאט הבין שאנשים, אפילו הם נחשבו ידידיו ותומכיו, חוששים להזדהות איתו. אינם מעוניינים להפגש איתו. אחדים מהם התחילו להתבטא נגדו. אף לא אחד מאלה שעבדו ממש איתו לא קם להוקיע דברים שנאמרו עליו בשבועות האחרונים. אמרו שהוא מונע על ידי אמביציה חולנית לרשת את הממונה הישיר עליו – וכולם שתקו. הרצינות שבה התייחס לעבודה, המרובבות שלו, תוארה פתאום כקשיחות הגובלת בהתאכזרות כלפי העובדים תחתיו. העובדה שהחליף כמה תפקידים בשנים האחרונות, בעצת ובהמלצת הממונה הישיר עליו, התפרשה פתאום כחוסר יציבות, כאי־יכולת להתמיד, כעוד ביטוי המשקף אישיות עצבנית, חסרת מנוחה. התכונות שנמנו תמיד עם התכונות הטובות שלו, עם הדברים שעשו אותו כשיר כל־כך להגיע לפיסגה במפעל, קיבלו מעתה פירוש אחר. נחישות דעתו הפכה לעקשנות פאתולוגית. היעילות, הדיוק, הקפדנות, הוגדרו פתאום בלחישות במסדרונות כסאדיזם. גיוס קבוצת הפקידות והקלדניות הצעירות התפרש כמשיכה בלתי מרוסנת אחרי נערות צעירות. והפקידה היחידה ששיגרה על דעת עצמה מכתב לבוס הגדול שבו כתבה כי היא מוכנה להעיד כי כל הדברים שמסר נכונים, וכי אולי ישנם אפילו פרטים שהוא לא ידע עליהם – הפכה, בעתונות, בראש חוצות, לאהובתו.

השכבנית שלו, אמרו במפעל. לא במקרה סירב לפני ימים אחדים להיפגש עם מהנדס צעיר, אחד מנציגי הדור החדש במפעל. לא היית רוצה לשמוע באיזה מקום שאתה המאהב שלי אמר לו והציע לדחות את הפגישה לימים שקטים יותר. אך מעבר לכל זה, הדבר שפגע בו יותר מכל היה האופן שבו הפכו אותו לשטינקר. לא להציל את המפעל התכון אלא להרוס אותו עד היסוד. לא לטפל בשורש הרע אלא להבטיח את עתידו האישי. כל הישגיו נמחקו. כל המבצעים המיוחדים של המפעל שהיה שותף מלא בתיכנונם, בביצועם – נשכחו. נותר רק הטעם המר, התחושה שהכל רואים בו דבר אחד בלבד: בוגד.

כשיצאה מן המכולת במורד הרחוב, ראתה אותו עומד על המרפסת. האויר היה צונן, כמעט סתווי בשעת הבוקר המוקדמת הזו, והיא שמה לב לכך שניסה להעמיד פנים כאילו אינו רואה אותה. היא ראתה אותו בוחן את הצמחים בעציצים. מצית לעצמו סיגריה. ואז התקרב למעקה ואותת לה בידו. היא עצרה רגע, נפנפה בידה ופתאום התחילה ללכת. היא האיצה את צעדיה על אף העליה התלולה. היא לא הסירה את מבטה מן המרפסת וכל גופה רעד כשראתה אותו, שעון כך על מעקה המרפסת, בקומה הרביעית.

היום בו יפסוק הבג"ץ. סצנריו / אבנר תבורי

וראש הממשלה חתם על המסמך

פרשת שמיר

יום רביעי – 12.00

רה"מ ישב בלישכתו ושיפשף את סנטרו בהבעה גלויה של חוסר שביעות רצון. מזכיר הממשלה, יוסי ביילין, הניח על שולחנו את פסק הבג"צ בעניין העתירות השונות בפרשת ראש השב"כ. היו שם כמה דפים של הערות משפטיות סבוכות באשר לזכות עמידתם של העותרים בבג"צ, והיתה שם שורה אחת, שסומנה בקו שחור, ובה היו נעוצות עיניו. היה כתוב שם „הקמת ועדת חקירה ממלכתית לחקר מה שמכונה פרשת השב"כ היא בסמכותה המלאה של הממשלה"... פרס שאל את ביילין מה הוא מבין מזה, וביילין אמר שבג"צ לא קבע כי „חובת" הממשלה להקים ועדת חקירה, ובכך בעצם החזיר את המצב לקדמותו. פרס נאנח. תקוותו כי בג"צ יוציא אותו מהבוץ של ועדת החקירה נתבדתה. בסתר לבו קיווה כי בג"צ יקבע עמדה חד־משמעית. אם יחייב ועדת חקירה – יקבל עליו פרס את פסק הדין, כמובן. אם בג"צ היה קובע שאין מה לחקור, היה זה אפילו טוב אף יותר. עכשיו היה ברור שאין מנוס מהכרעה פוליטית. פרס ביקש מביילין לזמן את השרים שחל, רובינשטיין ורבין לביתו להתייעצות בערב.

יום רביעי – 12.30

ח"כ אברהם שפירא מטלפן. הוא כבר יודע בדיוק מה קבע הבג"צ בפסיקתו, והוא מנסה לגשש אצל פרס מה המהלכים הצפויים.

„נו...מה נשמע?" – הוא מאנפף מעברו השני של הקו. „חזרה למשבצת הראשונה" – אומר לו פרס.

„נו מה חשבת?" ספק קובע, ספק שואל, שפירא.

פרס מסביר לו שלא יהיה מנוס מהבאת הנושא לממשלה. שפירא אומר שאין רוב בממשלה בעד ועדת־חקירה, ומה יקרה אם הממשלה תחליט נגד. פרס לא משיב. שפירא מציע „לברר כמה דברים אצל כמה אנשים", ופרס אומר לו – „בבקשה".

יום רביעי – 21.30

בבית רה"מ מכונסים רבין, שחל ורובינשטיין. צפו יחדיו במהדורת החדשות בטלוויזיה. יצחק שמיר אמר בראיון ליעקב אחימאיר כי לא היה לו ספק שבג"צ לא יפסוק שיש צורך בוועדת חקירה, ומבחינתו זהו אישור לעמדתו, ו„הגיע הזמן לעשות סוף לכל העניין הזה". שמיר מודיע חגיגית, כי לא יסכים שהנושא יועלה בישיבת ממשלה. כשנשאל בעניין אפשרות של הקדמת הבחירות, גיחך, ואמר כי הליכוד מוכן ללכת עכשיו לבחירות ולהסביר לעם כי „התבוסתנים ואנשי המערך מזיקים למדינה כמו ארגוני המחבלים שבהם הם תומכים", וכי כולם יודעים שכל פרשת השב"כ הוחלה בתקופה נתעבת של מרצחים על אוטובוס. פרס פותח את הישיבה, הלא פורמאלית. שחל שב ואומר כי ידרוש בממשלה להחליט על הקמת ועדת חקירה. פרס אומר לו שאין לכך סיכוי, ושחל שוב מתחיל להסביר את העניין העקרוני. פרס קוטע אותו בעצבנות: „אנחנו מביאים את זה לממשלה, והממשלה מצביעה נגד. מה קורה אז"? רגע של שקט ורובינשטיין מזכיר כי הוא ייאלץ לעזוב את הממשלה. שחל אומר, בחצי קול, שיתכן שרובינשטיין לא יהיה יחידי.

„הממשלה תיפול", מתריס נגדם פרס, „ומה אחרי זה? מישהו מוכן להסביר לעם הזה על מה נפלה ממשלה ועל מה הולכים לבחירות?"

„כן – אמר שחל, על שלטון החוק, על האמת".

„ועם זה אתה רוצה לרוץ בבחירות?" שאל פרס. „מישהו יבין בכלל על מה אתה מדבר?" היה שקט. רבין הצית סיגריה, הפריח ענן עשן, ולא אמר דבר. פרס התכנס בתוך עצמו. „זה מהלך של התאבדות", אמר. „הממשלה תיפול ואנחנו נאבד את השליטה על מהלך הדברים".

שבת – 11.00

אלפים בודדים נענו לקריאת „שלום עכשיו" לבוא ולהפגין בככר מלכי ישראל בת"א בעד הקמת ועדת חקירה. הכיכר נראתה ריקה למחצה; המפגינים הצטופפו בקידמת הבימה. צלי רשף דיבר בלהט על „רצון העם בחקר האמת ובמציאת האשם במסכת של שקרים", וח"כ שולמית אלוני דיברה על „שלטון החוק בחברה דמוקרטית". כמה צעירים רכובים על ג'יפ פתוח נעצרו בקצה הכיכר. „מה זה" – שאלו כמה מהמשתתפים בהפגנה שעברו לידם.

– „הפגנה בעד ועדת חקירה".

– „מניאקים אתם, אין לכם בעד מה להפגין?"

– „שמיר משקר" – ניסה אחד המפגינים.

– „יאללה בחייך אפילו שמשקר אז מה? ראש ממשלה אסור לו לשקר כשצריך?"

– „מה זאת אומר – כשצריך?" – לא ויתר הבחור.

– „אני אגיד לך. כששני מחבלים מניאקים שבאים להרוס והוא הראש ממשלה צריך לשמור על המדינה, כן; ומחסל אותם כמו שמגיע להם כמו כלבים מסריחים, אז מה איכפת לי שהוא משקר, שבזכותו אני, וגם אתם יכולים לישון בשקט. אהה?"

– „הי ג'ינג'י" הצטרף לשיחה עוד אחד מיושבי הג'יפ. „ביום אחד בשוק הכרמל יש יותר אנשים משהבאתם בהפגנה הזאת שלכם!"

יום ראשון – 08.00

שרי הליכוד נפגשים בלישכתו של שמיר במשרד החוץ בירושלים לגבש עמדה לקראת ישיבת הממשלה. שמיר במצב רוח מרומם, מרבה לחייך. דוד לוי נראה מהורהר ומרוחק. אריק שרון נראה זועף, דרוך לקרב.

שמיר פותח את השיחה בהכרזה חד משמעית: „חברים, עמדתנו היא שלא תהיה ועדת חקירה. בג"צ נתן לנו תמיכה בעניין הזה". היו כמה הערות תמיכה, ודברי עידוד, ואז שרון ביקש לדבר.

„אתם צריכים לדעת", אמר, „שיש כמה שרים בממשלה שמתכוונים להעלות היום את הנושא להצבעה. אין לי ספק. אני אומר, אין לי ספק שההצבעה הזאת לא תעבור, כמו שאין לי ספק שתמיכת העם נתונה לנו בעניין הזה במאה אחוז. אני רוצה להאמין שבעניין הזה, כולנו הולכים כדיעה אחת..." שרון הביט לעבר דויד לוי ולרגע ארוך לא הסיר ממנו את מבטו, נשם עמוק, והמשיך. דוד לוי נשאר מרוחק, ולא הגיב. „אני רוצה להאמין" אמר שרון „שבעניין הזה אנחנו הולכים כאיש אחד נגד הגוש התבוסתני הזה של המערך. ואם הם רוצים ללכת לבחירות, בבקשה, לנו אין מה לפחד. אנחנו נספר לעם מי הוא השומר האמיתי על הבטחון ועל השב"כ. יש לי כמה סיפורים מזמן פעולות התגמול שיראו לכולם מי זה בדיוק הפרס הזה" סינן, כמעט ירק שרון את השם מבין שיניו. „כשאני לחמתי בעד הבטחון הוא ישב במסיבות קוקטייל בפריס וחתר תחת אושיות המדינה".

היו חילופי דברים נוספים. הנוכחים ישרו קו עם שרון. הראשון לקום ולצאת לישיבת הממשלה היה שמיר. הוא הוביל את החבורה החוצה, ולכתב הרדיו שהמתין בכניסה אמר „נראה מה יהיה בישיבת הממשלה". במסדרון עצרו את דוד לוי ביקשו אותו לטלפון. לוי פנה ונכנס לחדר סמוך, ביקש להעביר אליו את השיחה. השיחה היתה מלשכת ראש הממשלה. יוסי ביילין שאל אם השר לוי ייאות להפגש לשיחה עם ראש הממשלה, במהלך הישיבה. לוי השיב בחיוב. אבל, הוסיף – „תגיד לראש הממשלה שאינני רואה בכך טעם רב. זה העץ שלכם, אמר, ואתם הולכים לתלות את עצמכם עליו".

יום ראשון – 14.00

ישיבת הממשלה מתקרבת לשעה השישית. שחל דרש בתחילת הישיבה כי הממשלה תצביע על הקמת ועדת חקירה. כל השרים דיברו, ולא יהיה שום חידוש באיזכור הדברים. שמיר דיבר בלהט רב וטען שזה יהיה בזיון בית המשפט העליון.

שרון דיבר על הבטחון, ומוטה גור יעץ לו לשתוק בעניינים האלה, או שישלחו לו עותק נוסף של דו"ח ועדת כהן. וייצמן דיבר על שלטון השקר של הליכוד, ואיך אפשר לחשוב ששמיר יהיה ראש ממשלה.

שמיר כעס: „אתה קורא לי שקרן?"

וייצמן השיב: „אני? – המשפחה של החבר שלך גלעדי".

רבין שתק רוב הזמן ושותפו לשתיקה היה דוד לוי שאכן נועד לשיחה קצרה עם פרס במהלך הישיבה. פרס ביקש לדעת את עמדתו. לוי אמר שנטיית לבו היא כי יש לחקור אבל הפעם הוא לא יודע אם יוכל ללכת נגד שמיר. ה„קייס שלכם חלש" אמר לפרס. „זה לא סברה ושתילה".

במהלך הישיבה היתה לפרס פגישה נוספת עם „אברום". „אברום" נזעק אחרי שבשבועות האחרונים החלו להתפרסם מדי יום ידיעות מטעם „מקורבי שמיר" שטענו שראש השב"כ משקר, וכי שמיר לא ידע דבר. „אברום" אמר לפרס: „תקים ועדת חקירה, ואני אספר להם כל מה שאני יודע".

– „זה המלה שלך נגד המלה שלו" – הזכיר לו פרס.

– „עזוב", אמר לו „אברום". „תקים את הועדה, ואז כבר נראה".

פרס חייך. „אני לא יודע אברום, אני באמת לא יודע". הדיון הסתיים ופרס העלה את הנושא להצבעה. בעד ונגד הקמת ועדת חקירה.

בעד הצביעו כל שרי המערך, ואמנון רובינשטיין. נגד הצביעו שרי הליכוד, והשר שפירא ממורשה. השר בורג נמנע. לבורג היתה בבוקר שיחה ארוכה וממושכת עם ח"כ עוזי ברעם בנושאי חשבונות עבר ועתיד. בורג מהורהר, הבטיח לברעם לחשוב. במהלך הישיבה שקע במחשבות ובשעת ההצבעה ידו לא התרוממה. מזכיר הממשלה ספר את הקולות. יתרון של קול אחד בעד הקמת ועדת חקירה. פרס סקר בהפתעה את היושבים מסביב לשולחן. כיסאו של דוד לוי היה ריק. לוי נעדר.

יום שני – 16.00

ישיבת הכנסת החלה בדיון בהצעת אי אמון בממשלה שהגישה תנועת ה„תחיה". הנושא היה קשור בהדרדרות התמיכה בישובים ביהודה שומרון וחבל עזה, אבל גאולה כהן לא התקשתה להפנות את הדיון לענין ועדת החקירה. „קו אחד" אמרה „מחבר את ריפיון התמיכה בישובים עם הרפיון בבטחון. מהרסי הישובים ומהרסי השב"כ באים כולם מאותו בית" – אמרה.

משעות הבוקר היתה במסדרונות התרוצצות גדולה. שמיר הודיע לפרס כי הליכוד שוקל להצטרף להצעת האי אמון של גאולה כהן, כי בהחלטה על הקמת ועדת החקירה הקיץ הקץ על השותפות בין הליכוד והמערך. שמיר דחה מועם. נסיונותיו של פרס להפגש עמו כדי לנסח את כתב המינוי של ועדת החקירה נתקלו בקיר אטום. השליחים ששלח אליו פרס חזרו בידיים ריקות.

גאולה כהן סיימה את נאומה. שר החקלאות אריק נחמקין השיב לה בשם הממשלה ובכמה משפטים קצרים הציע להסיר את ההצעה מסדר היום. שרי הליכוד תפסו את מקומותיהם ליד שולחן הממשלה, ורוני מילוא צעק לעבר ספסלי המערך „סופכם יהיה כמו סופם של שני המחבלים מקו 300". היו"ר דפק בפטיש, והכריז על הצבעה. שרי הליכוד הצביעו בעד הצעת אי־אמון בממשלה. פרס קם מכסאו וצעד לעבר דלת היציאה. משם ירד במדרגות ללשכתו שבקומת הממשלה. מישהו צעק אחריו: „ועדת חקירה רצית, אהה?" אחרי כמה דקות נכנס שחל להדר, פרס ישב, ראשו שעון על מרפקיו. שחל הגיש לו מסמך. „כתב מינוי להקמת ועדת חקירה ממלכתית לחקירת התנהגות הדרג המדיני בפרשת השתלטות המחבלים על האוטובוס בקו 300, והארועים שהיו אחר כך".

המסמך כלל הסבר משפטי באשר לתקפות החנינה שניתנה לאנשי השב"כ. פרס חתם על המסמך.

מוטה גור, אז רמטכ"ל, שיחה/טלי זלינגר

„שבו בשקט, זה יעבוד. וזה עבר"

הימים ביולי 76 היו ימים שחורים למבקשי האופציה הצבאית. מאחורי צה"ל עמדו מספר הצלחות חלקיות וכואבות בחילוץ בני ערובה. נדרשה מידה גדולה של אומץ אפילו כדי לחשוב על חילוץ באנטבה. שוב ל„מבצע יהונתן"

את מוטה גור, רב־אלוף במילואים, קשה מאוד להפתיע בימים אלה. אבל מרורי שביתת האחיות ולמוד שפשוף פוליטי בן כמה שנים, מוטה גור כבר יודע היום מספר עובדות על החיים. עשר שנים כרושות עברו על גור מאז היה רמטכ"ל אנטבה ועד שהתפנה אך בקושי מדיונים מרתוניים וטלפונים מוזרניים, כדי להשתתף באירועי העשור למבצע. את מה שיאמר ביום רביעי השבוע, בעיצומו של פסטיבל אנטבה, שלרבים, ביניהם חבריו לנשק מאז ואולי אפילו גם לו עצמו, נראה כחגיגה מוגזמת, לא היה אפשר לשמוע ממנו לפני עשר שנים. קוראים לזה תהליך הבשלה. פרספקטיבה של קצין ומפקד, פוליטיקאי ומינהלן, אשר חברותו בצוות שעשה את אנטבה היתה רק חוליה בשותפות שנמשכת למעשה עד עצם היום הזה. בינתיים התבגרו הפרטנרים וגם גור התבגר. בר־המזל של מבצע אנטבה, הוא מבצע כדור הרעם, הוא מבצע יונתן, מעניין לשמוע כיום, בלי התחייבות להיסטוריה שכבר נכתבה, ולזאת שעוד תיכתב, את מה שהוא זוכר, ואיך זה נראה לו היום.

„תהליך קבלת ההחלטות היה מבחינתי ולפי ראות עיני אז, משוחרר לחלוטין מהאווירה הכללית שנוצרה, ושאני כיניתי אותה 'דכילות הצמרת' על יחסי רבין־פרס. בכלל, בשלוש השנים שעבדנו יחד והיו בהן הרבה אירועים, לא חשתי אף פעם אחת שנושא רציני, אשר חייב תהליך קבלת החלטות אחראי, נפגע מהעויינות שביניהם". גור רואה את התהליך שהבשיל במשך מספר ימים, מהחטיפה ועד השחרור, כסמל לעבודת מטה נכונה. במהלך התיאור, שהוא שיחזור של אווירה ולא רק של כרונולוגיה, ניבטים סדקים בחומת האידיליה הזאת. גור רואה בזה חלק מהתהליך, ואוהב תוך כדי השיחה לכנות את זה „ביזאנסים".

„השינוי בהחלטה כאילו יש אחריות אירופית כל זמן שהחטופים הם בני כל הלאומים והחברה היא צרפתית, חל ביום שלישי. כשנקראתי לישיבת ממשלה, הייתי בדרך לסיני. הגעתי לפני שהספקתי לדבר עם שר הבטחון, שמעון פרס. היה ברור לי שנקראתי לבוא בעניין אופציה צבאית, ובדרכי לישיבה הודעתי לקותי, סגני, להכין כוח לצניחה. כולנו אנשי מקצוע ואני עצמי עשיתי פעולות צניחה על שדות תעופה כבר ב־1954, כמו גם נסיים בנחיתה באורות כבויים בלילה. בישיבה שאל אותי ראש הממשלה רבין: 'האם יש בכלל אפשרות צבאית?' עניתי לו שאם הממשלה תחליט, אפשר עוד הלילה. פרס, שר הבטחון, טען במקום שיש לזכות ולשמוע פרטים, שהרי אני לא הספקתי לדבר איתו קודם. הוא הרי לא בעל מקצוע ולכן אופציית הצניחה היתה יכולה להישמע לו כמו אגדת ילדים. אחרי הדיון ניגשתי אל רבין והוא בחייך לחץ את ידי ואומר: 'אחד אפס לטובתך'. זאת אומרת שהבנתי את הכוונה מאחורי השאלה שלו, כפי שנשאלה, כשברור שהאופציה הצבאית קיימת, ויש לחשוב עליה במקביל למשא־ומתן המדיני".

הימים ביולי 1976 היו ימים שחורים למבקשי האופציה הצבאית. מאחורי צה"ל עמדו מספר הצלחות חלקיות וכואבות מאוד בחילוץ בני־ערובה מידי מחבלים בגבולות הארץ בחודשים הקודמים, חילוצים שהסתיימו באבידות, וריפו את ידי הצבא והדרג המדיני. נדרשה מידה גדולה של אומץ ואולי אף הרפתקנות, כדי לחשוב בכלל על אופציה מסובכת לחילוץ באוגנדה.

מוטה גור משתמש הרבה במונח „איסוף מודיעין", כשהוא מתאר את תהליך קבלת ההחלטות על גמגומיו וקרטועיו. רדוף מכשלונות העבר הקרוב, ומחזיק באמונה שיש למצות מהלכים לא תוקפניים, לחץ גור להמשך הפרק המדיני, תוך שהוא משווע למודיעין מאוגנדה. עשר שנים אחר־כך, הוא כבר לא מתנצל או מתגונן, אבל בהחלט רוצה להבהיר את מה שהוא מכנה „שמועות" בדבר התנגדותו לפיתוח האופציה הצבאית. „היה ברור שבמודיעין שאיננו – לא ידוע בדיוק איפה מוחזקים החטופים, והאם שדה־התעופה מוגן בנשק נגד מטוסים – אי־אפשר לצאת למבצע. דיברו על 'פעולה קטנה' שאני צידדתי בה, ושעיקרה להצניח קרוב לשדה־התעופה באנטבה כוח קטן של כ־20 אנשים, שיאספו מודיעין ואחר־כך יחליטו כיצד להשתלט על המחבלים, יחברו עם החטופים וישארו שם. פרס ורבין התנגדו חד־משמעית. הם חששו שאידי אמין יהרוג את הכוח הזה ואת כל החטופים. אני הימרתי שהוא לא יהרוג 300 אנשים. ראש־הממשלה ושר הבטחון שללו זאת באופן נחרץ. אני טענתי שכל עוד אין לי מודיעין אי־אפשר לדבר על צניחה או נחיתה באנטבה".

כאן חוזר גור למונח „ביזאנסים". „רבין, בעל מקצוע בעצמו בעסקי צבא, לא תרם רעיונות מבצעיים אלא רק הציב יעדים. פרס לעומתו, זוכר גור, ניסה לשחק עם התוכניות והרעיונות, וכינס דיונים על גבי דיונים לבדוק „אחוזי הצלחה". אני לא אהבתי את זה כי זה לא חלק מתהליך נכון של קבלת החלטות. אני לא אחליט על מבצע אם לא יהיה לי רגש בטחון טוטאלי לגבי הצלחתו. אני לא הולך לקבל החלטה על מבצע לפני שאני יודע שזה הולך להצליח, ואין שום ערך למבצע בלי מודיעין. היה צריך להפעיל את ראש־הממשלה שיפעיל את המוסד להשיג מודיעין. הרגשתי שהדרג המדיני מעביר את הכדור לסיכון הצבאי. היה להם נוח לחזור לצה"ל".

נקודת המיפנה, כמו שגור זוכר אותה, היתה ביום חמישי, כשעל מרפסת הקומה השניה בלשכת ראש־הממשלה בתל־אביב, כשיצא לפוש לרגע, תפס אותו מנהל הלשכה של פרס ודירבן אותו לבקש מודיעין מהמוסד דרך סוכניו בקניה. „זאת היתה שיחה מהפכנית. נכנסתי חזרה לדיון וביקשתי במפגיע שיפנו לאנשים בקניה. זה נעשה, וכבר ביום שישי בבוקר קבלנו את המודיעין, שבלעדיו לא הייתי זז – השטח נקי מנשק נ"מ. בינתיים תיחקרנו גם את החטופים הזרים ששוחררו. עכשיו היה אפשר לדבר על מבצע. ההחלטה שלי שיש מבצע התקבלה רק ביום שישי בצהריים. היתה בשלות שהביאה להחלטה נכונה וטבעית. קודם הנסיון למצוא הסדר מדיני, תוך כדי לקיחה בחשבון של החטופים הזרים, אחר־כך אתה מוכן נפשית למשא־ומתן, ויש לך שיקול דעת לא להורדת ולסכן חיי אדם, ותוך כדי כך אתה מתלבש בגיבוש התכנית המבצעית ומקבל את המודיעין, בסופו של התהליך אתה מגיע עם 'בסן חלקה' להחלטה. במהלך הטיסה של הכוחות ישבו אצלי ראש־הממשלה ושר הבטחון והיתה דאגה. אני אז כבר לא דאגתי. אמרתי לחברים 'שבו בשקט. אין שום סיבה שזה לא יעבוד'. וזה עבר".

ההוראה שלא בוצעה

מוטה גור טוען כי אפשר היה אולי למנוע את מותו של יוני נתניהו, אילו מילאו את ההוראה שלו כרמטכ"ל ערב המבצע. „ההערה היחידה שלי, לתכנון שהציג לי יוני היתה שאת הג'יפ הראשון שיוצא מהמטוס לכיוון הטרמינל עליו להציב כלפי הגג. בכל ההסתערות נפגענו מהגגות, וזה ידוע שבשטח בנוי הגג הוא המקום המסוכן. יוני ענה לי שהוא לא יכול כי הג'יפ עטוף בברזנט. הם הרי היו נעולים על ההונאה שאידי אמין מגיע ברכב הזה. אמרתי ליוני 'מצידי, תעשו חורים בברזנט אבל שהמקלע שעל הג'יפ הראשון יוצב כלפי הגג'. לצערי הרב הג'יפ הראשון לא הוצב כלפי הגג, היתה שם התפתחות מקומית של ירי, ולכן כנראה ההוראה לא מולאה. ואכן, יוני נפגע, על־פי עדות האוגנדי שהיה על הגג, מהכיוון ההוא".

רצועת הבטחון, דרום־לבנון. השבוע / דן אבידן

אנטואן לחד לא יותר ו„אמל" ילמד אצלו פרק בשיתוף פעולה

צד"ל – וצה"ל גם – מדברים עם השיעים תושבי הרצועה. הדיבור הוא מצד החיים. מצד הפוליטיקה ומצד המאבק הצבאי – לא תהיה הדברות עד שלא תהיה הכרה, ועד ששתיהן לא יתממשו. החיים בדרום־לבנון יימשכו במסלולם המקובל. נלחמים

מאז הוקם איזור הבטחון בדרום־לבנון לפני למעלה משנה, הציבה לה ישראל מטרה לשכנע את בני העדה השיעית בדרום לשתף פעולה עם ישראל לצורך הבטחת השקט ברצועת הבטחון ובגבול הצפון. שיתוף הפעולה השיעי־ישראלי נשאר אחד היעדים החשובים בתפיסת הבטחון הישראלית בגבול הצפון, משום שרוב תושבי איזור רצועת הבטחון הם, כידוע, בני העדה השיעית. מלכתחילה היה ברור שישראל תיתקל בקשיים רבים בבואה לממש מטרה זו. שכן, בניגוד למיעוט הנוצרי בדרום־לבנון, שהוא בעל מסורת של קיום קשרי שיתוף־פעולה עם ישראל, ומהווה מוקד כוח בלתי־תלוי בנוצרים בצפון – אין לשיעים מסורת כזו אף לא מוקד כוח עצמאי באיזור רצועת הבטחון. השיעים מהדרום קשורים לצפון־לבנון בקשרי משפחה וכלכלה, ועמדותיהם הפוליטיות מוכתבות במידה רבה מאוד על־ידי ההנהגה השיעית בביירות המתנגדת לקיום איזור הבטחון בדרום לבנון. כשהוקם „צבא דרום־לבנון" בפיקודו של הגנרל המארוני, אנטואן לַחְד, סירבו השיעים כגוף מאורגן להתגייס לצבא זה. סירובם בא על רקע העוינות המסורתית המאפיינת את יחסי השיעים והמארונים בדרום, ועל רקע חוסר הוודאות של השיעים ביחס לכוונותיו של צה"ל להישאר ברצועת הבטחון לאורך זמן, ובגלל תלותם בעמדות ההנהגה השיעית בביירות.

למרבה הפלא לא קיבלה גישה זו ביטוי בשטח, וצעירים שיעים, המתגוררים באיזור הבטחון, נוכחו לדעת שהשירות בצד"ל יכול להיות מקור פרנסה קבוע. אשתקד עזבו רוב החיילים השיעים את צד"ל לשורות התנועה השיעית „אמל", שמנהיגיה לחצו על בני עדתם בדרום להחרים את צד"ל, ואף להילחם בו. בחודשים האחרונים חל מיפנה חדש בגישתם של תושבי הדרום השיעים כלפי צד"ל ומפקדו הגנרל לַחְד. צעירים שיעים ששירתו בעבר בצבאו של רב־סרן חדאד, פקדו שוב את לשכת הגיוס של צד"ל. כיום משרתים בצד"ל כ־500 חיילים שיעים, למרות שצבא זה נשען עדיין ביסודו על גרעין של קצונה נוצרית ועל רוב של כ־2000 חיילים נוצרים.

הסיבה העיקרית שהניעה צעירים שיעים אלה לשוב ולהתגייס לצד"ל היתה השיבה המואצת של המחבלים הפלשתינאים לדרום־לבנון, ובכלל זה לאזורים הגובלים ברצועת הבטחון. שכן, לתושבים השיעים בדרום יש אינטרס מובהק לעצור את התהליך, ולמנוע את חידוש פעילות הטרור האש"פית נגד ישראל, המתנהלת על גבם של בני העדה השיעית. יחד עם זאת לא נוצרו עדיין דפוסים של שיתוף־פעולה הדוק בתחום הבטחוני והפוליטי בין ישראל ומפקדי צד"ל, לבין ההנהגה השיעית בדרום־לבנון.

הדרך לשיתוף־הפעולה חסומה כיום בשל משקעי השנאה השוררים עדיין בין התושבים השיעים והנוצרים, המתגוררים באיזור הבטחון. מתח זה הוא בבואה של הקונפליקט הבין־עדתי בלבנון בכללותו. יחסי אי־האמון הם בלם, המונע מבני העדה השיעית בדרום מלהתגייס בהמוניהם לשורות צד"ל, המזוהה על־ידם כמיליציה נוצרית. בניגוד לתושבי הדרום הנוצרים, חצויים התושבים השיעים ביחסם כלפי תפיסת רצועת הבטחון וכלפי צד"ל. כמו הנוצרים, גם הם מעוניינים, בדומה, בשמירת השקט ובסיכול הפיגועים נגד רצועת הבטחון ונגד יעדים בגבולה הצפוני של ישראל. אולם הזיקה למנהיגות השיעית היושבת בביירות אשר מתנגדת לקיומה של הרצועה, מקשה עליהם להציג עמדה מגובשת. קונפליקט זה מקשה על ישראל בנסיונותיה לרכוש את אמון השיעים וליצור תשתית קבועה של הידברות.

מחמוד עטווה, אחד מנכבדי הכפר השיעי מרכבא, השוכן בגזרה המרכזית ברצועת הבטחון, מודה כי כשלונו של הדו־קיום עם ישראל והקשיים עם צד"ל נובעים מהשפעתה של ההנהגה השיעית שבבירות. יחד עם זאת הוא מבחין בין צרכי הקיום של התושבים השיעים ברצועת הבטחון לבין העמדות המדיניות המוכתבות להם. הנוכחות הישראלית בדרום־לבנון נתפסת בעיניו ככיבוש לכל דבר.

עטווה ער לכך שלישראל אין כוונה לספח את דרום־לבנון, ולכך שצה"ל נלחם בחורמה נגד הנסיונות המתחדשים של אש"ף לתקוע יתד בדרום־לבנון. על כן הוא מצדיק שיתוף פעולה בין התושבים השיעים לבין שלטונות צה"ל. עטווה נמנה איפוא עם אלה מהמנהיגים השיעים בדרום, המשתפים פעולה עם שלטונות צה"ל, מבלי לחשוש מתגובה קשה של ההנהגה השיעית בביירות או בצור. הוא מסייג את דבריו ואומר שמדובר בשיתוף־פעולה על בסיס ביטחוני, ולא על בסיס מדיני, שמטרתו להבטיח את השקט בדרום, ולאפשר לתושביו לקיים אורח־חיים נורמלי. בדומה למנהיגים שיעים אחרים הוא סבור שבטווח־הארוך ייטב לתושבים השיעים ברצועת הבטחון אם יוציא צה"ל את הכוחות שהוא מחזיק בדרום־לבנון ובמקומו יבוא צבא לבנון הממלכתי כשלצידו יהיו לוחמי „אמל" השיעית.

בינתיים מצא עצמו עטווה בראש רשימת הנכבדים השיעים באיזור רצועת הבטחון, המנהלים דיאלוג עם שלטונות צה"ל. הוא גם עומד בראש ועדה של נכבדים שיעים, שהוקמה באיזור הכפרים מרכבא וטייבה, המטפלת בבעיות היום־יום של התושבים, ומקיימת מגעים שוטפים עם שלטונות צה"ל, כדי להקל על התושבים בניהול אורח־חיים תקין. עטווה מודע לתווית „משתף־הפעולה" אשר דבקה בו בגלל קשריו עם הממשל הישראלי. חוגים שונים של הנהגת העדה השיעית בביירות מוקיעים אותו כבוגד. אולם הוא מגדיר האשמות אלה „כצ'קים ללא כיסוי". רק תושבי הדרום עצמם מבינים את המציאות שבה הם חיים, ואת צרכיהם, „ושום גוף ההנהגה מחוץ לאיזור רצועת הבטחון אינו יכול להכתיב להם מדיניות".

מנהיג שיעי אחר, המחזיק בדעותיו של מחמוד עטווה, ואף מוכן לתת להן פומבי, הוא השייח' מוחסין קבלאן מהכפר השיעי מיס אל־ג'בל. נכבד זה עומד בראש ועדה שיעית נוספת, המטפלת בבעיות היום־יום של תושבי הכפר מיס אל־ג'בל, וכפרים נוספים בסביבתו, בתיאום הדוק עם שלטונות צה"ל ועם קציניו של הגנרל לַחְד. כל זאת על־אף שקרוב משפחתו של השייח' מוחסין קבלאן הוא מופתי עבד אלאמיר קבלאן, אחד המנהיגים הרוחניים החשובים ביותר של תנועת „אמל" בביירות. מדיניותם של מחמוד עטווה ומוחסין קבלאן מקובלת כנראה על רוב נכבדי הכפרים השיעים באיזור רצועת הבטחון. יש הסבורים שאפילו נביה ברי, מנהיג תנועת „אמל", נתן בחשאי את הסכמתו שמנהיגים אלה יקיימו הידברות שקטה עם ישראל לצורך מניעת השתלטות מחודשת של אש"ף לדרום־לבנון.

אולם רוב נכבדי העדה השיעית בדרום מעדיפים להצניע שיתוף־פעולה זה, ולא לתת לו פומבי, מחשש פן יבולע להם על־ידי המנהיגים הקיצוניים של העדה השיעית בביירות אשר הבטיחו לחסל בבוא העת כל מי שנחשד בשיתוף־פעולה עם ישראל או עם צבאו של הגנרל לַחְד. נכבדים אלה לא יהססו עם זאת מללחוש באוזנם של ישראלים, שלא לציטוט, כי הם רואים בעין יפה את המדיניות שבה נוקטת ישראל בדרום־לבנון, בכל הקשור ללוחמתה נגד המחבלים הפלשתינאים וגורמי הטרור הלבנונים למיניהם, בגישתה הליברלית כלפי תושבי רצועת הבטחון, ובנכונותה להושיט להם סיוע כלכלי, חינוכי ואחר.

הגנרל לַחְד פחות אופטימי מהנכבדים השיעים ביחס לסיכויים שבבוא העת יווצרו קשרי שיתוף־פעולה הדוקים בין צד"ל לאוכלוסיה השיעית באיזור רצועת הבטחון. הוא מאשר אמנם שבחודשים האחרונים תכפו יותר המגעים בינו לבין המנהיגים השיעים בדרום, אולם להערכתו, מגעים אלה לא יבשילו לכלל שיתוף־פעולה מעשי בהיקף רחב, כל עוד תלויים השיעים בדרום בעמדות המדיניות של תנועת „אמל", וכל עוד תנועה זו נתונה תחת השפעה סורית חזקה ותחת לחצים מצד ההנהגה האיראנית.

לַחְד מבהיר כי אין בכוונתו להעביר מרצונו הטוב את השליטה ברצועת הבטחון מידי צד"ל לידי „אמל". הוא יהיה מוכן לשתף פעולה עם התנועה השיעית רק כאשר מנהיגיה ישלימו עם קיומו של איזור הבטחון בדרום, ויפעלו לשמירת השקט באזור ולדו־קיום בשלום בין תושביו לבין מדינת ישראל.

גנרל לחד והאלוף אור בעניין השיעים הראשון אינו אופטימי.

„מצב של כתיבה הוא מצב של אושר" / יעל אדמוני

„השפה העברית היא הרפתקה שאני רוצה להיות בתוכה"

„אחרי מות האידיאולוגיות עליהן גדלתי מה שמחזיק אותי כאן, בארץ, זו השפה העברית. מעבר לנוף הילדות ושאר דברים בנאליים יש רק דבר אחד שלא הכזיב – השפה. אני רוצה לכתוב עברית, לשמוע עברית, לראות טלוויזיה בעברית. אני אוהב את השפה הזאת ומאמין בה. היא לא הכזיבה" – אריה זקס. משורר, פרופסור, במאי. גר בירושלים, חי בירושלים. שיחה

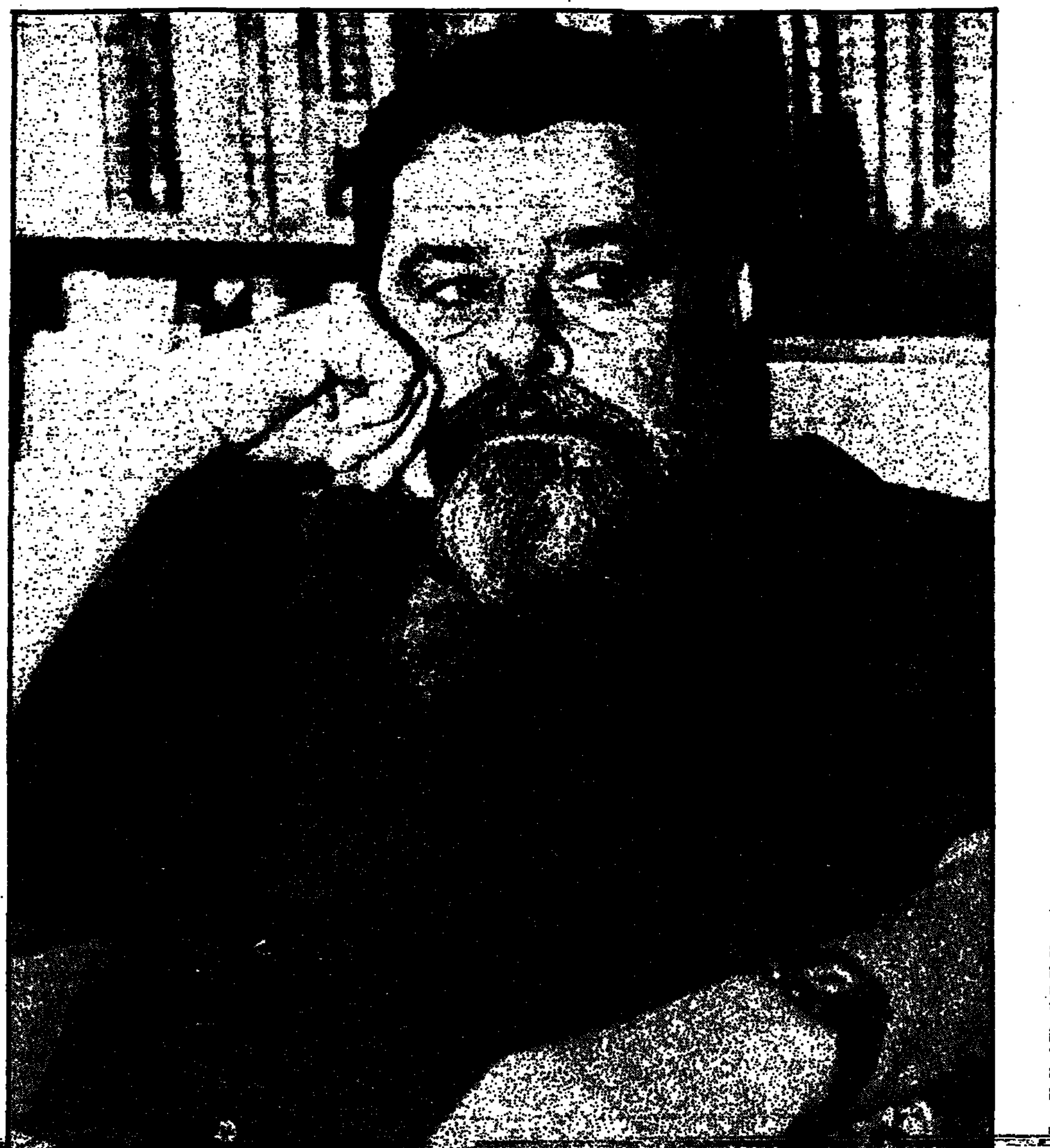

חמש שעות ארכה השיחה עם אריה זקס. חמש שעות שבמהלכן שוחח בניחותא, בשקט, על מה שכינה „דיבור נכון". שלו ושל אחרים. אותו נס ההופך רצף של מילים לשירה או לספרות או לתיאטרון. זקס מדבר בשקט. בקול נמוך. מעשן הרבה. שותה. מקפיד לומר דברים אישיים. „באז ומתמיד בחרתי לעצמי את הנושאים שלי מתוך זיקה וקרבה אישית. ההעדפות שלי היו תמיד עניין של אהבה". כמה פעמים במהלך השיחה יאמר: „לצורך הכתבה תשתמשי רק במה שקרוב אליך. מה שלא קרוב הוא חסר משמעות".

זקס מבקש שניפגש בביתו. „בבית ארגיש נוח יותר", הוא אומר בטלפון. במשך השיחה יתייחס הרבה אל „הבית הזה", אל האורחים שביקרו בו ואל עצמו כמי שיושב רוחנית ופיסית בשטח ההפקר שבין ירושלים של אז לירושלים של היום באבו־תור. המצב של ישיבה בשטח ההפקר טוב עבורו. „כל חיי מצאתי את עצמי כאדם חוץ מוסדי. אני לא רוצה להגיד אנטי־ממסדי משום שזוהי אמירה יומרנית. חוץ מוסדי מן הבחינה שקל לי ונוח לי לפלוש ולגיח אל העולם מתוך נקודת הבדידות שלי. נקודה שהיא נכונה בשבילי. נקודה של גיחה מן הגן הזה, משטח ההפקר הזה".

גיחותיו של זקס אל היצירה אינן בהתרחשות חרישית לבקרים. כשהוא מספר על רעיון חדש להוצאת כתב־עת ספרותי ירושלמי הוא אומר: „נדלקתי על הרעיון ואני מקוה שאתמיד בהידלקות הזאת וייצא מזה משהו". נראה שהוא מתקשה בגיחות רצופות ומתמידות. אני שואלת אותו אם לדעתו הוא כותב מספיק. זקס: „מצב של כתיבה הוא מצב של אושר. המצב הנורמלי שלנו הוא מצב של קצר חשמלי. אנחנו מנותקים מעצמנו. מצב הכתיבה הנכונה הוא מצב בו החוטים מתחברים, החשמל זורם כמו שצריך, המילה הנכונה נמצאת והיא מתחברת עם המילים הנכונות האחרות בצורה הנכונה. זהו דיבור נכון. הייתי רוצה להימצא כל הזמן במצב של אושר כזה אבל צריך לקבל את הדין, תמיד החוטים מתחברים. קשה להזמין את המצב הזה. אני מניח שהחיבור הזה של החוטים הוא מה שהקדמונים כינו מוזה. אני לא מאמין בכתיבה בלי השראה.

„השירים הראשונים שלי נכתבו במה שקרוי בעגה המלומדת, כתיבה אוטומטית. כלומר, לגמרי בהפתעה. זה היה לגמרי לא צפוי. השירים נכתבו בכתב של חוויה מיסטית, פנים אל פנים עם איזה אלוהים. השירים נכתבו על מפות ב־20 בינואר 1954 והם פורסמו 12 שנים לאחר מכן בכתב עת שערך נתן זך. אני אסיר תודה לו עד היום על פרסומם בראש החוברת, ועל התחייבותו לפרסמם מבלי לראותם מראש", אומר זקס. כשהוא מזכיר את אלוהים הוא אומר שהוא אדם דתי למרות שהוא מתעב את הממסד הדתי ואת החוזרים בתשובה שלדבריו אינם מסוגלים להכיל את החופש והמתרים בעבודת מרגוע. „אני לא רוצה גאולה כזאת. אם אין גאולה בעולם הזה אז צריך לחיות בלי גאולה. הגאולה היחידה היא זמנית – כשהחוטים מתחברים השיר נכתב או ההצגה מעלית. זה זמני כי אחר־כך אתה מוצא עצמך שוב במצב של קצר מאלוהים. אלוהים בשבילי הוא המצב של חיבור החוטים".

בתקופות שבין התחברות החוטים משמש זקס כמרצה בחוג לתיאטרון ובחוג לאנגלית באוניברסיטה העברית בירושלים. מימי לימודי זכור לי פרופסור זקס כאחד המורים הבודדים ששבר מסגרות נוקשות של דיסציפלינות אקדמיות. הדברים עליהם נהג לדבר בהרצאות היו חלק מקונטקסט תרבותי רחב והועברו דרך מסננת אישית מאד. בהקדמה לאסופת תרגומי השירה שלו „בעקבות הרנסנס והבארוק" כותב זקס כי מאז ומתמיד חש עצמו בן־בית בקרב השירה האנגלית של המאות ה־16 וה־17. „לפעמים נדמה לי", אומר זקס, „שהייתי מרגיש נוח יותר, כאדם שמחפש את הדיבור הנכון, כלומר, כמשורר, אילו חייתי בתקופה ההיא באנגליה. ואני אומר את זה לא כל־כך מתוך היכרות אקדמית עם התרבות של אותם ימים, אלא בצורה אישית מאד של קרבה מיוחדת במינה, קרבה רוחנית עצומה למשוררים האנגלים של אז. סמיואל ג'ונסון (הוגה הדעות האנגלי שחי במאה ה־18) הוא האבא הטוב שלי וג'ון דון (המשורר האנגלי בן המאה ה־17) הוא אחי הבכור", אומר זקס.

„סגנון החיים בתקופה ההיא היה הרבה יותר קרוב למה שאני רואה כמצב האנושי האמיתי. הם חיו על הסף. האלימות היתה פתוחה יותר והסקס היה פתוח יותר. היתה ראוה גדולה בחיים שהתבטאה בלבוש, בסגנון ובסיכון. החיים היו אז חגיגה גדולה. הצגה. הדוכס היה לבוש כדוכס וקבצן היה לבוש כקבצן. היום כולם לבושים כמו נוכלים שמתעסקים בבורסה כי בעצם. כולם נוכלים שמתעסקים בבורסה.

„ג'ון דון הוא אחי הבכור משום שהוא חשוף כל־כך, חי כל־כך על הסף והיתה בו כל־כך הרבה שנינה", אומר זקס. „הוא היה אחד הפוליטיקאים המבטיחים ביותר באנגליה. ניבאו לו קריירה מהירה. הוא היה מאהב גדול שכתב שירי סקס או בלשון קודמת – שירי אהבה. דון היה גבר של נשים במלוא מובן המלה ושירי האהבה של נעוריו כוללים שנאה ודחייה וקנאה וכל הרגשות האחרים הקשורים באהבה. מכל המשוררים שאני מכיר תיאר דון את הרגשות הללו בצורה המוכרת לי ביותר. ואז עשה דון את טעות חייו והתחתן עם אשה שהיתה בעלת ייחוס משפחתי רם משלו. הנישואין הללו נעשו בניגוד לרצון אביה שהיה אדם רב השפעה באנגליה. דרכו הפוליטית, הקריירה שלו והבלי העולם הזה נחסמו בפניו. ואחרי עשר שנים של דלות עצומה ואהבה גדולה לאשתו הופך דון המאהב לד"ר דון, נושא הדרשות הדרמטיות ביותר בממלכה. הוא הפך לקדוש, לאחד ממייסדי הכנסיה האנגליקנית.

„הנושאים האלה – סקס ואלוהים – הם הנושאים שמעניינים אותי. הצירוף הזה של איש רנסנס תיאטרלי כמאהב וכקדוש הוא שמושך אותי. אותה הרגשה של חיים על הסף עם הראוה והשיכרון גורמים לי את תחושת הקרבה אל דון".

תחושת החיים על הסף, העצבים החשופים שמתחת לפני הנוף מחזירה את זקס לירושלים ולחיים כאן ועכשיו. מביתו שבשטח ההפקר נשקף נוף נהדר. „העיר הזאת היא המרכז הטראגי של מדינה טראגית. החיים פה הם חיים הקרובים לדופק האמיתי של ההיסטוריה. המשפט הכי יפה שאני מכיר על ירושלים הוא משפט שאמר המשורר דניס סילק: יותר מדי זמן נשפך על פחות מדי מקום בירושלים".

זקס מדבר בשקט של הקדמונים של הסף על האלימות הקשה שבה. „אנחנו מדינה טראגית במובן המקורי, האריסטוטלי של המלה. ויש בנו אותו חזון ההתנשאות, אותו חטא ההיבריס. ואותם מעשים שנובעים מתוך עיוורונו של הגיבור הטראגי. אנחנו הגיבורים האלה שמנסים לטוס לשמש ונופלים כשנדמה שכבר הגענו". זקס אומר כי אילו היה מביים עתה הצגה היה בוחר בטרגדיה יוונית ומעמיד במרכזה את המקהלה המייחלת למוצא פיו של האורקל, או לחלופין, של הרודן התורן שיאמר לה כיצד לנהוג וכיצד לחשוב.

„באופן פרדוקסאלי ירושלים של היום היא עיר אלימה יותר מכפי שהיתה לפני 67, כאשר ישבתי כאן בבית בשטח ההפקר ויריו סביבי משני הכיוונים. וכך גם לגבי המדינה כולה. מה שמחזיק אותי כאן, בארץ, אחרי מות האידיאולוגיות עליהן גדלתי, הוא השפה העברית. מעבר לנוף הילדות ושאר דברים בנאליים, יש רק דבר אחד שלא הכזיב והוא זה שמחזיק אותי פה – השפה. בפשטות, אני רוצה לכתוב עברית, לשמוע עברית, לראות טלוויזיה בעברית ולדבר עם בעל חנות המכולת בעברית. אני אוהב את השפה הזאת ומאמין בה. היא לא הכזיבה. להיפך. זוהי שפה זוהרת. מה שקורה לשפה הוא בגדר הרפתקה עצומה ונפלאה שאני רוצה להיות בתוכה. „ייתכן שזוהי ההרפתקנות הפרטית שלי כאדם שכותב, שהכתיבה היא במרכז חייו. אני רוצה להיות בתוך העסק הזה".

דרך אחת להשתתף בהרפתקה היא הוצאתו לאור של כתב־עת ירושלמי חדש. הרעיון הוא של יענקלה רוטבליט והכוונה היא כי זקס ורוטבליט יהיו עורכיו של כתב־עת ספרותי שייקרא, אולי, „מעורב ירושלמי" ושיכלול את יצירותיהם של משוררים, פרוזאיקנים ועתונאים ירושלמים. זקס: „הרעיון הוא להשיב ליומרה של ,סימן קריאה' לפיה מרכז חיי התרבות בארץ נמצא בתל־אביב". על־פי התכנית הראשונית יהיה רוטבליט אחראי לצד של העיתונות וזקס לצד השירה. „יש הרבה סופרים נפלאים גם בתל־אביב וגם בירושלים. הכוונה של יענקלה ושלי היא לא להתחרות בעשייה התל־אביבית אלא לממש לעצמנו את העובדה שכאן קורים דברים רציניים מאד גם בספרות".

אריה זקס נולד וגדל בבית בודד בראש גבעה בפרדס שבשרון, „גן חיים" שמו. את לימודיו עשה בבית הספר התיכון החקלאי בפרדס חנה. בגיל 16 וחצי ברח מביה"ס והצטרף לשורות הפלמ"ח. את בחינות הבגרות סיים בגימנסיה הרצליה בתל־אביב וב־1952, לאחר שירותו הצבאי, נסע ללמוד באוניברסיטת ג'ונס הופקינס שבבלטימור, ארה"ב, שם, פגש את האיש „שבתנועות שלו, בעיניים האפורות שלו ובעצמות הלחיים הגבוהות שלו, הכניס את התכלת אל תוך החדר בו ישבנו ולמדנו". את המהדורה העברית של ספרו על הוגה הדעות סמיואל ג'ונסון „ריקנות החיים" הקדיש זקס לאותו איש, לז'ורז' פולה. „על השיעורים באמנות הקריאה". „פולה לימד אותי לקרוא. לקרוא שירה, לקרוא פילוסופיה".

את הידע הזה שרכש ממורו, פולה, מנסה זקס להעביר לסטודנטים שלו. „הכוונה שלי באוניברסיטה היא לשבור מחיצות, למצוא את הקשרים. כשאני מדבר על שיר או חושב על שיר יש לי עניין לא רק בשיר עצמו אלא גם עם תמונות, ומחשבות. כל חיי הם נסיון לשבור מחיצות ולא להיות בתוך מגירה שהעולם יצר בשביל להכניס אותי לתוכה. אני מנסה להעביר את התחושות האלה גם אל הסטודנטים שלי, ואם אני מצליח בכך – זהו שכרי כאיש אקדמיה".

ב־1970 הקים זקס את החוג לתיאטרון באוניברסיטה העברית בירושלים ועמד בראשו משך 13 שנים. החוג נוסד, לדבריו, כדי לשבור מחיצות, כדי לממש פוטנציאל של אנשים שרוצים לעשות את ההצגות שלהם. במשך השנים לימדו בחוג יאן קוט, ניסים אלוני, יהודה עמיחי, דניס סילק ואהרון שבתאי. במהלך השנים בהן עמד בראש החוג פיתח סלידה מן הממסד האוניברסיטאי ולבסוף פרש מראשות החוג. „עייפתי", הוא אומר. אל האוניברסיטה הוא מתייחס בעיקר כאל מקור פרנסה נוח המתיר לו פנאי ומשאבי נפש לעסוק ביצירה. „את הסטודנטים שלי אני מאוד אוהב. את האוניברסיטה – לא".

בשנים האחרונות עסק בעיקר בתרגום שירה. ב־1978 יצא לאור תרגומו ל„שירי חלום" של המשורר האמריקאי ג'ון ברימן. במבוא לספר כותב זקס: „שוחחתי פעם עם רוברט לואל ואת ,שיריו' קראתי הרבה פעמים אבל אינני מרגיש שאני מכיר אותו. את ג'ון ברימן, הכוכב השני של השירה האמריקנית החדשה, לא פגשתי מעולם, אבל אני מרגיש שאני מכיר אותו מקרוב. אני רואה את הבעת פניו הרכים. את התוך החשוף הזה תמיד. את הגלגול־העצמי שחושף עצבים ועלבונות. וגם מין מתיקות אישית גדולה. כי הוא היה תם אמיתי. לא נאיבי – הוא ידע בדיוק מה הזוועה שמתרחשת מחוצה לו ובתוכו – אלא איש שנשאר תם. איש נקי ומתוק, ומצחיק. לפני מותו חזר אל הדת הקתולית, אחר־כך קפץ מן הגשר והתרסק על המיסיסיפי הקפוא. על־פי דיני הדת הקתולית אין לו כפרה והוא יורש גיהנום לנצח. אולי בכך רצה. הוא התפרנס מאוניברסיטאות. בתור פרופסור התאמץ מאד בהכנת הרצאות ומחקרים. אבל היו לו הרבה סערות עם נשים והוא היה שיכור הרבה. גם מה שעשה לשפה האמריקנית הוא מעשה שכרות. הוא המציא לשון שירה שנתנה לו חופש משכר. והוא נשאר בה, צלול, ברור, כמעט אף פעם לא מזייף".

זקס סבור כי אי־אפשר לתרגם שירה מבלי לחוש קרבה גדולה אל המשורר שכתב אותה. „אני לא יכול לתרגם סופר או משורר ללא התחושה של אתה־אני, אתה־אבי, אתה־אחי. ברימן המציא אמריקנית ברימנית. אני הרגשתי צורך אישי עמוק לדבר ברימנית עברית. להמציא עברית שלי – של ברימן.

„חשוב לתרגם שירה אך אסור שהתרגום יהיה מצוות אנשים מלומדה. תרגומים גרועים מנכרים במקום שהם יכולים להדליק".

קפיצתו של ברימן מן הגשר אל המיסיסיפי הקפוא, כשהוא בוודאי שיכור כלוט ומנופף בידו וצועק „שלום עולם", מביאה את זקס לדבר על התאבדות. „זה עניין של סגנון", אומר זקס. „הקפיצה של ברימן היא מלאת ראוה והומור ושנינה. היחס שלי למתאבדים תלוי בסגנון שבו הם עושים את זה. למשל סילביה פלאת. משוררת נפלאה. אבל הסגנון שבו התאבדה – הכנסת הראש לתנור הגז – מנכר אותי ממנה ומהשירה שלה. ברימן שמנופף בידו מעל הגשר – זה יופי. זה מזכיר את הרנסנס. כמו קליאופטרה אצל שקספיר, או שאול המלך או שמשון הגיבור. אלה התאבדויות גדולות. אם כבר מתאבדים אז צריך לעשות את זה בראוה המתאימה ובליצנות המתאימה".

בביתו של זקס, בשטח ההפקר, ביקרו במהלך השנים אורחים רבים מחו"ל. ביניהם נוגוצ'י שתכנן את גן הפסלים בירושלים, רוברט לואל המשורר האמריקני הסופר וחורחה לואיס בורחס. בורחס ביקר בירושלים ב־1969 וב־1972. בביקור השני הוענק לו פרס ירושלים בהמלצתו של זקס שישב בוועדת הפרס עם פרופ' ורבלובסקי ופרופ' טלמון. „בורחס הוא הסופר המעניין ביותר שפגשתי", אומר זקס. „בין הסופרים של המאה ה־20 בורחס הוא שובר מחיצות. אחת הסיבות שבגללן מעולם לא קיבל את פרס נובל היא שלא נכנס למתכונת ספציפית של משורר או פרוזאיקן או של פילוסוף או של מיסטיקן.

„יש בבורחס אותה תכונה שבזכותה אני כל־כך אוהב את סוויפט, ג'ונסון דון ובודליר – יש בו שנינה וברק אינטלקטואלי. בספרות המאה ה־20 אני מוצא את השנינה הזאת אצל קפקא, נבוקוב, ברימן וכמובן, בורחס. השנינה הזאת חסרה לי מאד בספרות העברית שיש בה איזשהו כובד ראש שמנכר אותי. אבות ישורון הוא היחיד שיש בו שנינה. הוא דומה לברימן בהמצאת השפה הישורונית. יש לי כלפיו יראת כבוד מוחלטת".

העדפותיו האינסטינקטיביות של זקס בתיאטרון דומות להעדפותיו הספרותיות. קומדיות אריסטופניות, דרמה של ימי הביניים ובעיקר „כל אדם" ו„אליס בארץ הפלאות" שהיו לשלאגרים. בשנים האחרונות אין הוא עוסק בבימוי. בעבר ביים ב„הבימה" ב„קאמרי" ב„בימת השחקנים" ובאוניברסיטה העברית. „לא רציתי להיות במאי מקצועי. רציתי לעשות את הדברים שלי. האוניברסיטה שחררה אותי מתלות כלכלית במוסד תיאטרוני זה או אחר". זקס היה המנהל האמנותי הראשון של תיאטרון „החאן" הירושלמי והתפטר מתפקידו לאחר מספר חודשים בשל חילוקי דעות בין הגורמים השונים שניהלו את המקום. על „החאן" של היום, תחת ניהולו האמנותי של יוסי ישראלי אומר זקס: „הטריפ היהודי של ישראלי הוא זיוף חסר־כיסוי, יומרני. אנטי־תיאטרוני. הנושא היהודי הולך היום אבל ב„חאן" זהו תנטריש יהודי. העניין הזה מתקשר לי עם סרטו של לנצמן „שואה": לא אהבתי את הסרט בגלל היומרה להפוך את השואה לאמנות הפרטית של קלוד לנצמן. מובן שלא נשארתי אדיש נוכח המראות והראיונות בסרט אבל הפרוייקט האמנותי – להמית את הקהל ולהחיותו מחדש – זוהי יומרה עצומה וחסרת כיסוי מבחינה אמנותית. אם אוליס לכתוב מאמר על הסרט של לנצמן אקרא לו – השואה כאגו־טריפ פרנואידי. „החאן" של היום הוא באותו מובן אגו־טריפ פסאודו יהודי".

זקס סבור שתיאטרון נכון הוא ההתרחשות שקורית בין שחקנים לקהל. כדי להמחיש את הדינמיקה שחקן־קהל הוא מספר סיפור שסיפר לו במאי התיאטרון פיטר ברוק. „ברוק ציטט את בקט שאמר לברוק: תאר לך צוקים גבוהים מאד ובראשם עומדים אנשים בעלי פנים קפואות. הם מסתכלים למטה, אל ים סוער, רואים שם אדם טובע הקורא לעזרה. הם לא יכולים להצילו. הם הקהל. הוא השחקן. אחר־כך מצטט ברוק את הבמאי הפולני יז'י גרוטובסקי שאמר לברוק: תאר לך גבעה בלילה. אנשים עומדים ופניהם מופנות כלפי מעלה. בראש הגבעה עומד אדם שהצית את עצמו. הוא הופך ללפיד בוער המאיר את פני הנוכחים. זה השחקן הם הקהל. ואז ברוק אמר לי: תאר לך משטח אור ועליו שני עיגולים – חיצוני ופנימי. באה קבוצת אנשים וממלאת את העיגול הפנימי ומחכה לקבוצת אנשים שניה שתבוא ותמלא את העיגול החיצוני. ומה ההבדל בין שתי הקבוצות? ההבדל הוא שהאנשים בעיגול הפנימי הכינו את עצמם. הם הכינו עצמם כדי לנסות ולהעלות את העיגול הזה, בניגוד לכוח המשיכה, מעל פני כדור הארץ. לא גבוה מדי, לא לשמים, אבל בצורה כזאת שכמה אנשים בעיגול החיצוני יתרוממו מעט מעל פני כדור־הארץ. הם לא יגיעו לגובה של האנשים בעיגול הפנימי אבל גם הם ישתחררו, לזמן קצר, מכוח המשיכה. בעיגול הפנימי – השחקנים, בחיצוני – הקהל". מעשה האנשים בעיגול הפנימי באנשים מן העיגול החיצוני הוא מעשה ניסים.

פעמים רבות במהלך השיחה התייחס זקס לנס היצירה. לו זה קרה, הוא אומר, מדי פעם לא יותר. מדי פעם כי אדם אינו שרוי תמיד במצב של אושר, במצב שבו מתחברים החוטים החשמל זורם, ועליו לקבל את הדין הזה.

עובדת סוציאלית. שבוע קשה. מונולוגים / אורה זרניצקי

גז מדמיע בתיק

ענת לוידמלמן. בת 26, בוגרת אוניברסיטת תל־אביב, עובדת כ־3 שנים במחלקה לשירותים חברתיים בעיריית בני־ברק, באזור פרדס כץ.

„בחרתי במקצוע מתוך רצון לתת עזרה וכדי לספק את הצורך האישי שלי לעבוד עם אנשים. שנות עבודתי רצופות במפגשים אלימים, האלימות היא, בעיקר, מילולית, אך כידוע המרחק בין אלימות מילולית לפיזית הוא, לעיתים, קטן מאוד".

„בלשכה אני מטפלת באוכלוסיה בעלת רמה נמוכה ובעייתית מאוד: הורים שאינם מתפקדים, חולי נפש, עבריינים, מובטלים, נרקומנים, אלכוהוליסטים. גם במשפחות חד־הוריות. אלה אנשים העומדים בפני בעיות ולחצים קשים ויומיומיים. הם מתייחסים לעובדים הסוציאליים כאל נציגי „הממסד הרע" ש„לא נותנים", שמפלים, ש„מצווה" לבוא אליהם בדרישות. אנו משמשים להם כנקודת ניקוז והתפרקות למתחים המצטברים בתוכם. אשה בתהליכי גירושין בעייתיים, גבר מובטל, אשה מוכה, כל אלה מגיעים ללשכה בדרישות שאינו מסוגלים לעמוד בהן. תגובות התסכול מושפעת אותנו לאלימות.

„אני מקבלת קהל בשעות קבועות ולפי הזמנה, אבל מגיעים גם אנשים שלא הוזמנו, וזהו מצב שעלול לגרום להתפרצויות. השיטה של קביעת תור מראש היא גם למען הסדר הטוב וגם כדי לתחום את שעת הטיפול. התפרצויות תדירות אמנם, אבל כשהן קורות, יש להן השפעה לטווח ארוך. נוצרות תגובות־שרשרת גם אצל הפונים וגם אצל העובדים. הנה, ממש היום התקשרה אשה למחלקה ואמרה שחבל שהרגו רק עובדת סוציאלית אחת.

„מאז אירע מקרה הרצח אני נמצאת בחרדה גדולה. מרגישים כל הזמן שעלול להתרחש אסון, אבל מנסים להדחיק את המחשבות וממשיכים לעבוד, לממש עקרונות. הרצח של אמילי לוין ז"ל מעלה אל התודעה את החרדות והתיסכולים ומציב סימני שאלה קשים לגבי המשך צורת העבודה וההתייחסות לפונים.

„לפני זמן מה הגיעה ללשכה אשה, אם לארבעה, שהיתה אתי בקשר טיפולי. בעלה אלכוהוליסט, והמשפחה נתונה במצוקה כלכלית קשה. היא ביקשה סידור לילדיה מחוץ לבית. השתדלתי לעזור לה כמיטב יכולתי, ואז – בלי כל סיבה נראית לעין – התפרצה התפרצות חולנית ממש, הפילה עלי שולחן ואני, בהלם, הרגשתי בסכנה ממשית. היא פרקה עלי את כל הכעסים והלחצים שהצטברו אצלה. אשה אחרת, שבעלה הפך לנכה של 100 אחוזים וחדל לפרנס את משפחתו, וכך הפכו ממשפחה מבוססת (בעלי חנות) למשפחה במצוקה, הביאה עמה ללשכה גפרורים ונפט וניסתה להצית את שולחנה של עובדת סוציאלית, וזאת למרות הרצון הכן לעזור להם. בנס לא קרה אסון.

„היה גם מקרה של ילד, בן 10, שאינו לומד ושעבר עבירות פליליות. צריך היה למצוא לו בדחיפות מסגרת עם גבולות ברורים של מותר ואסור. האב קלפן ולא מעורב, ולאם לא היה הכוח והיכולת להתמודד עם בעיות הילדים. החלטנו, במסגרת החוק, כמובן, להוציא את הילד מן הבית למסגרת מוסדית. הזמנתי את האב לשיחה על מנת להסביר לו את חשיבות העניין. תוך כדי הסברי שלי הוא התפרץ התפרצות מלולית כל כך מפחידה שעד היום לא הצלחתי להשתחרר מהשפעתה.

„לאחר מקרה הרצח, עולים וצפים המקרים שארעו בעבר. מקרים, שכאמור, רק בדרך נס לא נגמרו באסונות.

„כיום אני נושאת אתי בתיק גז מדמיע. זה מעורר מחשבות נוגות: אני, שרוצה לעזור, נאלצת לשאת אתי כלי הגנה מפני אותה חברה. וכל זאת כשהתמורה הכספית שאני מקבלת היא 450 שקל לחודש, למשרה מלאה של 39 שעות עבודה הכוללות עבודה אחה"צ ובערבים, ביקורי בית בכל מזג אויר, פגישות עם נציגי מוסדות וכו'.

„אני חושבת שיש לערוך שינוי מהותי בהתייחסות לעובדים הסוציאליים. אי אפשר להמשיך לעבוד כך לאורך זמן".

מקור הסמכות הרעה

סוזאנה רווה. בת 48, עובדת סוציאלית בביה"ח אברבנאל בבת־ים, בעלת תואר ראשון באנגלית ובבלשנות.

„התחלתי ללמוד עבודה סוציאלית בגיל 40 כאשר הגעתי למסקנה שזהו המקצוע האחרון המבוסס על ערכים אוניברסליים, בו מתאפשרת בחינה והסתכלות על אדם מזוויות שונות. המקצוע צמח מפילנטרופיה ונשאר בתחומיה וכשהבנתי את העניין הזה, את קוד האתיקה והדרישות המקצועיות, מצאתי את עצמי בדילמה קשה. תפקידי מצד אחד הוגדר כ„סוכן שינוי", מי שפועל מבחוץ ועליו לחולל שינוי, ומצד שני הרגשתי כבולה לסמכויות שהקוד שלהן אינו תואם תמיד את עקרונות המקצוע ואת ציפיות האנשים הנזקקים לנו.

„ברגע כזה של משבר ואבל, הדברים האלה עולים שוב, ואין מנוס מחשבון נפש. אני שואלת ומתלבטת, למען איזו חברה אנו פועלים, מה נדרש מאתנו, איזו תמורה אנושית מקבלים, שלא לדבר על התמורה הכספית. למי ולמה אנו חשופים. נוסף לנו, מי מגן עלינו ולאן פנינו מועדות.

„בראיון בטלוויזיה אמרה עובדת סוציאלית שניצלה ממקרה דומה למקרה של אמיליה לוין ז"ל שכנראה לא יהיה מנוס ונצטרך לנקוט אמצעים המנוגדים לעקרונות המקצועיים שלנו, נהיה מוכרחים להקדיש לשמירה פיסית ולהגנה על נפשותינו.

„בזמן האחרון קיימת הגברה באלימות. זוהי תופעה עולמית אבל היא מתחילה בעצם מהמשפחה. בתוך המשפחה של ימינו אין מגיעים הצרכים הבסיסיים לידי סיפוק. ישנה אבטלה, חוסר בדיור מתאים, בעיות סמים וכו'.

„בארץ של מהגרים ישנן בעיות ספציפיות בבניית מבנה חדש של תפקידים, וישנה אנומיה (ערפול ערכים). אנחנו, כעובדים סוציאליים, צריכים להתמודד במצב הזה בכל היבטיו. במישור הכלכלי, החינוכי, הפסיכולוגי והמשפטי. לכן תפקידנו קשה ולחברה קשה להבין עם מה אנו מתמודדים. האלימות במשפחה מופנית אחר־כך החוצה לגורמים בקהילה שהם העובדים הסוציאליים, אשר נתפסים כמייצגי הסמכות הרעה, וזאת בלי להבין שאנו פועלים בעצם למענם ונאבקים על זכויותיהם. לכן, ברור שזה מקצוע חשוף לסכנות בלתי צפויות ומתפרצות ויש לדאוג להגנה מינימלית על עובדים שממלאים את תפקידם בנאמנות ובתנאים בלתי אפשריים. כדוגמא להתמודדויות המקצועיות אפשר להביא את הדילמה שאנו נתונים בה, בעניין שביתת האחיות בבתי החולים. אנחנו מבינים את מצוקת האחיות ומזדהים אתן. יש דמיון רב בין תביעות האחיות והדרישות שלנו. ולמרות זאת אנו מתבקשים ע"י המעסיקים שלנו, שלהם אנו חבים נאמנות, לשבור שביתה. זה יוצר דילמה פנימית קשה בין המצפון המקצועי שלנו המחייב אותנו לתת שרות לזולת ובעיקר לחולים במצוקה, ומצד שני קיימת הנאמנות שלנו לקולגות לעבודה הנלחמים על מעמדם.

„יתכן, שכשמדברים על ערכים נעלים כל כך, לא נעים להתבטא בדיבורים על כסף, אבל צרכינו הבסיסיים אינם יכולים להיות מסופקים רק על ידי ערכים ואין מנוס מלדבר גם על המשכורות. אני מועסקת כ־3/4 משרה. גמרתי תואר B.A ושנתיים השתלמות בטיפול משפחתי. גובה המשכורת החודשי הוא 409 שקל. אני סומכת על האינטליגנציה של הקורא שידע לחשב כמה מקבלים עבור משרה מלאה. ישנם גם גברים הצריכים לפרנס משפחה ואז יש צורך בעוד משרה אם לא בעוד שתיים. עבודה הגורמת להתמרמרות, להתמוטטות, לחוסר אפשרות להשתלמויות מקצועיות נוספות שהן הכרחיות במקצוע שלנו.

„במשרד הבריאות בתחום בריאות הנפש ידוע שהמשכורות הן הנמוכות ביותר בין העובדים הסוציאליים בארץ.

„עבודתנו חייבת להיות מאד מאד מקצועית וההתמסרות חייבת להיות מלאה, היות שאנו מטפלים באוכלוסיה בעלת מצוקות מורכבות ביותר. התמורה אינה הולמת את ההשקעה המקצועית והנפשית.

„אני חושבת שזאת הזדמנות לכל הגורמים לעשות חשבון נפש ולשנות את ההתייחסות לאוכלוסיות במצוקה, וגם למטפלים שלהם שהפכו גם הם לאוכלוסיה במצוקה".

חיים לנסקי – אמן הבלדה העברית בנכר

מאת שלמה יניב

חיים לנסקי, „מעבר נהר הלתה" (מהדורה מורחבת), הוצאת „עם עובד", תשמ"ו/1986; 247 עמ'.

פגישה עם שירת חיים לנסקי, שירה עברית של משורר, שכתב במרחבים המושלגים של רוסיה ונבלע ונעלם ללא עקבות, מלווה בתמיהה על סוד היווצרותה. הוויית של חיבור שירה עברית בתנאי מחסור, ניתוק ורדיפות הוא מופלא ומעיד על חיוניותה של העברית כחוליה המקשרת בין רחוקים. אולם ההשתאות על עצם התופעה מסיטה לעתים מהתבוננות בשירה זו, שהיא בעלת סגוליות ועוצמה. הישגיה של שירת לנסקי בולטים בין היתר בתחום הבלדה, צורת ביטוי ספרותי, שלכל הנכון תאימה להרגשותיו בהיותו מרוחק ומנותק בין קירי סיביר.

איכות היצירה הבלדית של לנסקי תובן אם ניתן את דעתנו על ייחודה של הבלדה הספרותית העברית בהשוואה להתפתחות ז'אנר זה בספרות הלאומית של עמים אחרים. הבלדה הספרותית העברית – שלא כדוגמת ז'אנרים שיריים אחרים, כגון השירה הלירית – לא נוצרה מתוך מורשה ספרותית אימננטית, אלא היא ז'אנר מושאל. אין ראיות להיווצרות בלדות בתקופת המקרא. הדעה, כי שיר הנשים, שיצאו לקראת שאול (שמואל א' 18), שהוא שיר מחול, המלווה בפזמון חוזר, מעיד על היווצרות בלדה בתקופה, אינה חורגת מגדר סברה בגלל קטיעותו של השיר המקראי ובגלל חוסר דוגמאות נוספות. בלדות ושירים בלדיים נוצרו בשירה העברית בספרד ובאיטליה בתקופות מאוחרות יותר, כמו בן בספרות הספרדית־היהודית ובין דוברי יידיש, אך לא מצאנו כל ראיות, כי בלדות אלו הטביעו השפעה מכרעת על הבלדה הספרותית העברית.

תהליך התהוותה של הבלדה הספרותית העברית והתפתחותה אינם שונים מתהליך התהוותם של ז'אנרים ספרותיים חדשים אחרים בספרות העברית, כגון הרומן או הטרגדיה. זהו אחד הגילויים של ה„מסורת" במינוח של שמעון הלקין, דהיינו „רצונה של הספרות העברית החדשה – במשך מאתיים וחמישים שנות התפתחותה לערך – להגיע לידי קביעות של יצירה ספרותית בכל מיני סוגים לפי מסורת אירופית" („מוסכמות ומשברים בספרותנו", ירושלים תש"ם, עמ' 9). מגמה זו להגיע ל„ספרות עברית כספרות אירופית" סייעה איפוא לקליטת ז'אנר הבלדה בתוכה ולייחודה אותו לכל אורך התפתחותו. מתוך הנחה זו משתמע, כי הבלדה העברית כ„ז'אנר מושאל" אינה נבחנת על סמך תבניותיה המקוריות, אלא על סמך קליטתן של תבניות בלדיות אירופיות וסיגולן לספרותה הלאומית. עלינו לאתר אם כן את התבניות הבלדיות, ששימשו כדגם לבלדות של לנסקי, ולבחון את עיצובן ביצירתו הבלדית.

זאת ועוד. הבלדה הספרותית התפתחה הן מתוך חיקוי הבלדה העממית והן מתוך ניגוד מוחלט לרכיביה הראשוניים. הבלדה הספרותית לא סיגלה את עצמה לרוח הזמן בדומה לבלדה העממית, לתפיסת עולמה, למושגיה, לצורתה. כניגוד לבלדה העממית, שהיא ביטוי לכללי, לשיגרתי, אין בלדה ספרותית נבחנת בזה, שהמשורר מבליע את עצמו, אלא באשר הוא מטביע את חותם אישיותו היוצרת על החומר הבלדי. הבלדה הספרותית איננה שלמה עם תמצות־היתר של העלילה בבלדה העממית, עם ההתעלמות מהמניעים המפעילים את הדמויות, עם היעדר הסבר סיבתי להתפתחות העלילה. הסגנון השיגרתי, הנוסחאי של הבלדה העממית התגוון בבלדה הספרותית, עיצובה האמנותי־הפיגוראטיבי ריכך מוטיבים מעוררי זוועה בכיוון ליתר הרמוניות. המוטיבים המיתולוגיים־העממיים קיבלו בבלדה הספרותית הארה אלגורית־סמלית. או הסבר ראציונלי.

עם זאת שונה הבלדה מז'אנרים אחרים כגון הסונטה או הטרגדיה לא רק בזה שמוצאה מז'אנר עממי – הבלדה העממית, אלא בזה שזיקתה לבלדה העממית מתקיימת ומלווה אותה לאורך כל התפתחותה. הבלדה הספרותית מעצבת אמונות עממיות, יסודות על־טבעיים. היא ניזונה מחומרים ומוטיבים בעלי איכות בלדית־עממית. הבלדה הספרותית הלכה כללית בעקבות מודל הבלדה העממית, אך נהגה במידה רבה של חירות ביחס לרכיביו השונים. גם בתחום זה עלינו לתת את הדעת על ייחודה של הבלדה הספרותית העברית. בספרות העברית אין קודקס של בלדות עממיות כדוגמת הקנצים של הבלדות העממיות הסרביות, של רומנסות ספרדיות או של ה„בילינה" הרוסיות. בהעדר מאגר של בלדות עממיות נאלצה הבלדה הספרותית העברית למצוא חומרים תחליפיים מקוריים, שיזינו אותה ולכן פנתה לחומרים בעלי איכות בלדית, שמיעוטם במקורות שבעל־פה ועיקרם במקורות כתובים, כגון סיפורי המקרא, אגדות ישראל, ספרות השבחים. משורר הבלדה העברית נבחן איפוא ביכולתו לכתוב לפי הקונוונציה ולהזין את התבניות הבלדיות בחומרים עבריים מקוריים בעלי איכות בלדית.

★

שירת לנסקי מצטיינת במיגוון ז'אנרי עשיר. בשער המהדורה הראשונה של שיריו, שהגיעה אלינו ושצילומו הובא במהדורה „מעבר נהר הלתה", כתוב: חיים לנסקי, שירים, בלדות ופואמות, מחברת א, תרפ"ה – תש"ה, לנינגרד". השער מעיד איפוא בפירוש, כי לנסקי היה מודע לז'אנרים בשירתו ולבלדות שבתוכה. מודעות ז'אנרית זו של המשורר מתבטאת במישרין בכותרות המישנה המלוות בלדות אחדות ובעקיפין בהערות הפזורות במכתביו. בהקדמה לקובץ שיריו הניח שלמה גרודזנסקי, כי בידי לנסקי היו פואמות ובלדות נוספות, ומעל לכל ספק הוא, כי הדין אתו. מכיוון שהבלדות הנוספות של לנסקי אינן מצויות בידינו, נראה באלה שנותרו ופורסמו דגם של הבלדה הלנסקאית. הבלדות „מסביב לרחיים", „סמך", „על היסלה" נכתבו בשנת 1934. ההפרש בין הראשונה והאחרונה שביניהן הוא חודשים. על־ידי הבלדה „מסביב לרחיים" צויין: לנינגרד, 17.1.1934 ועל־ידי הבלדה „על היסלה" בפירסומה הראשון בכתב־העת „גליונות": לנינגרד, 31.3.1934 ותאריך חיבורה של הבלדה „פורח עורב" לא צויין כלל. מסתבר, כי הבלדות שבידינו נכתבו בעיקר בתקופה הלנינגרדית שביצירת לנסקי. את הבלדה „שתים־עשרה", שהיא הרביעית במחזור השירים „תבל מושלגת", חיבר לנסקי לאחר שנאסר בגלל כתיבת שירה עברית ונשלח למחנה עבודה. בשולי מחזור שירים זה רשום: סיביר 1936. זאת בלדה מאוחרת של המשורר, המעוררת עניין רב. אליעזר שביד ציין בפרק הדן בשירת לנסקי בספרו „שלוש אשמורות" (עמ' 174), כי הבלדה „שתים־עשרה" היא „הישג בלדי נפלא", אך הוא לא פירש את דבריו ולא ליווה את הערכתו בעיונים ביצירה.

התבוננות במכלול שירת המשורר מפיזה על רגישותו התימטית והצורנית לשירה העממית. שירת לנסקי היא בעלת זיקה מובהקת להווי העממי היהודי. במנהגים, הקשורים להתנהגה היהודית, לבית־הכנסת, מנהגי אבלות – אלה הנוהגים בעיירה היהודית שהוא הכיר, שזורים ברבים משיריו. אולם עד כה לא צויינה זיקת לנסקי למוטיבים הבלדיים הבינלאומיים. הבלדה „מסביב לרחיים" ניזונה מהאווירה הבלדית, הקשורה לאתר, שבו מתרחשת עלילתה, ומהמסגן הבלדי, המלווה את דמות הטוחן. טחנת־קמח ידועה במסורות עממיות רבות כמקום המועד לפורענויות ושדים ומזיקים פוקדים אותו. לפי מסורות, הרשומות באינדקס המוטיבים העממיים הבלדיים הבינלאומיים של תומפסון, השטן הוא בנאי הטחנה ושדים מנעים את עבודתה ומתנבלים לה. אין זה מקרי שבבלדה הספרותית העברית שלפנינו ממקם לנסקי את ה„שדים" בני־זמננו, הפורעים הפוגעים ב„דיד", דווקא בטחנת־קמח. רב נוי מוזה במוקד „ראס־מידל און דער רויבער" (חיפה תש"ל, עמ' 180–183), כי הטוחן הוא דמות בלדית רווחת ביותר בבלדות עממיות ביידיש. יש להניח, כי הבלדות העממיות בלשון הדיבור של המשורר חלחלו אליו מסביבתו ונתתמו בתודעתו.

הדמות העיקרית בבלדה של לנסקי „פורח עורבי" – העורב, הוא סמל עממי בלדי רב־דורי, היונק את משמעו מאמונות עממיות, שמצאו את ביטוין באגדות של עמים רבים וכן באגדות ישראל והוא ידוע בתור עוף המבשר רעות. העורב, שעוצב בבלדות הסקוטיות האנגליות המסורתיות, כיניתן בבלדה הידועה „שלושה בני עורב", ובבלדות העממיות של דרום־מזרח אירופה, היה במשך הזמן לדמות־היכר ז'אנרית של הבלדה הספרותית. נזכיר בהקשר זה את העורבים בבלדה הסרבית העממית „מות עם היוגוביטשים", את „שני העורבים" של ולטר סקוט, שעובדה לעברית על־ידי טשרניחובסקי, את העורבים בבלדה של שמשון מלצר „בין טלוסט העיר וטלוסט הכפר". לעורבים הרבים בבלדות מצטרפים העורבים בבלדה „עורבא פרח" ובבלדה „סמך" של לנסקי. לפי תבנית הבלדה העממית נגזר בבלדה „סמך" עונש משולש על חטא משולש: בְּרוֹדִים שְׁלֹשָׁה פְּרוּעִים / הָאֶחָד נָעַץ בְּרֶגֶל – „גַּבּוֹל בְּרִיתָהּ" – עוֹרְבִים צְרוּעַ / הַשֵּׁנִי בְּרֹאשׁ פָּנָיו / „עֹנֶשׁ הִבְנְיָתָהּ בְּדָגְלֵי" / הַשְּׁלִישִׁי כְּלָל נִתְקַע / „שֶׁבֶר הַבָּה אֶל הַקֶּרַע". / העורבים מפרשים – בדומה למקהלה היוונית – את המתרחש. בצריחתם כשמתגע כרקאם תר לגורלו של האיכר, שברח מהמערכה הצבאית, כדי לזרוע את אדמתו.

גישתו העקבית הבלדית של לנסקי משתקפת בכותרת הבלדה „שתים־עשרה", שהיא סעה טעונה באמונות עממיות, סעה שבה מסתלסים כוחות הרפאים על העולם. סעת חצות כשעה ארכיטיפית, שבה קמים המתים מקברותיהם לשוב אל בין הבריות והם מתכנסים בחורבות ואפילו בבתי־כנסת ואורבים לאדם. כותרת זו מזכירה גם את תיקון חצות, הקשור באמונות העממיות לגבי אמצע הלילה. כמו במקרים אחרים ניתן כאן תוכן יהודי לאומי למועד, שכרוכים בו פחדים ומנהגים עממיים. ואמנם מתקשרת הכותרת העממית־הבלדית הטעונה „שתים עשרה" בבלדה של לנסקי לתיקון חצות, קשר שיחשוף את מלוא משמעותה.

★

בין הסממנים הז'אנריים הבולטים בבלדות של לנסקי התואמים את הקונוונציה הבלדית נזכיר את החזרות כיסוד רטורי ומבני, את ה„קפיצתיות" הדרמטית.

הטור המטונימי: „הֻלָּם סְלָוִירִסּוּס וְנִבְנְחָ כַּלֵּי־רֵחַיִם" משמש כטור חוזר הפותח כל אחד משלושת הבתים של הבלדה „מסביב לרחיים", והוא החוט המבני המאחד, שעליו שזורות שלוש התמונות המרכיבות את עלילתה: פריצת ההיידמקים, כניסת הסייר הצעיר, שובו למתנה. הטור החוזר בעל הווריאציות בבלדה „פורח עורבי": „צוֹרֵחַ הָעוֹרֵב: יְשַׁבֵּר" „צוֹרֵחַ הָעוֹרֵב: „יַעֲקֹר" „גּוֹנֵחַ הָעוֹרֵב: לְאַחֵר" יחד עם הכותרת „פורח עורב" החוזרת גם בטור הפותח של הבלדה הוא בעל איכות ריתמית המעצימה את דמות העורב בעימותו עם איכו – דובר הבלדה.

קייזר מגדיר את הבלדה בלקסיקון הספרותי הקטן שהוציא בתור שיר סיפורי קצר ו„קפיצי" ומדגיש את ה„דילוגיות", ה„קפיצתיות" כסימן היכר ארגוני של

הז'אנר. בכך שותף קייזר לדעתו של ההגאריס, שכינה תופעה זו בשם „סכביקת ההבוקים". דרך עיצוב זו רווחת בבלדות של לנסקי. הבוקים מאירים תמונות בודדות בבלדה „מסביב לרחיים" וכן בבלדה „שתים עשרה", כדוגמת הטורים: „קָם. פָּתַח דַּלְתּוֹ. יָצָא – לְאָן?/ עַל עֵינָיו כְּהִיָּה סֵדֶר לָבָן".

לדרמטיות הבלדות של לנסקי תורמים הדיאלוגים המקוטעים על קצבם המהיר. עלילתן מתפתחת על ידי רמזי דברים, לעיתים על ידי חד־שיח קטוע הנזרק תוך כדי פעולה והנותר ללא מענה. בבלדה „סמך" אין שומעים את דברי הדמות. ה„רוח מדובבת" את סמך והוא מגיב בפעולה, בבריחה מהמלחמה לעבודת הזריעה. שדביו פנים אליו ומצווים עליו לכרות לעצמו קבר, העורבים מפרשים את המתרחש. בבלדה „שתים עשרה" מהדהדים שני משפטי הציווי של הדמות הנשית המסתורית: „קום, דודי, לכה לקראת כלה" ו„נצח ונצח לנצח נצחים" את השלך לעלילתה הדרמטית. הניגוד המשוע בין „השוחן הוא דיד" לבין „אל אני אסור אֶפְקְדֵהוּ לְשָׁלוֹם" פורץ מתוך הבלדה „מסביב לרחיים" בשני משפטים של דיבור ישיר הנזרקים זה על יד זה. גם העורב ב„פורח עורב" אינו מתפנה לדו־שיח והוא מתריס כל פעם במלה קצרה ויחידה.

דינמיות הבלדות של לנסקי ניזונה מריבוי פעלים הרוכובים לעיתים בטורים אחדים. „סמך" נענה לקריאת האדמה ופועל במהירות: בית א: „קם... זרק... ויברח...", בית ב: „רץ... ירד... יעל... יאחז...", בית ג: „עבד... תלם... קם... עדר..."

המצלול והצבעים בבלדות של לנסקי מגבירים אף הם את הדרמטי שבהן. הקדמת הפועל בכותרת הבלדה „פורח עורב" הגזורה מ„עורבא פרח" מצביעה על התנועה המתמדת של העורב בשיר. בדומה למכשפים „עג חוג" העורב והוא משמיע קרקור, שבו גובר הצליל הצורם ר... ר... הנמצא כמעט בכל המלים של הבית הראשון: „פוֹרֵחַ עוֹרֵב לְרוּחַ הָעֶרֶב, / עָג, חוּג שָׁחוֹר לְרָאשֵׁי וּבְקַרְקֵר מְקַרְקֵר: /גַּר גַּר גַּר"

צליל זה משרה בשיר את בשורת הזוועה העקירה הבוקעת גם מתוך החרוזים המשמעותיים שבה: גַּר, הֶגֶּר, יְשַׁבֵּר, יַעֲקֹר, לְאַחֵר. מסייע לו בזה העיצור ח בחרוז הפנימי שבשיר: פּוֹרֵחַ, צוֹרֵחַ, צוֹחֵחַ, גּוֹנֵחַ המתאר את פעולות העורב החוזר שוב במלים: שָׁחוֹר, חַרְטוֹם, מְאַחוֹר, חָבֵר, חָלַק, לָחֵיהּ. לעומתם נשמע הצליל המתנגן הרך ל... ל... בטורים, שבהם מצויים תאורי הגן והילדה, המפלט האחרון שבו נאחז הדובר בעמידתו מול כוחות העורב. בבית השלישי המתאר את הגן נשמע העיצור ל עשר פעמים ובבית שאחריו המספר על הילדה תשע פעמים: עוֹף סְמָא, יֵשׁ יַלְדָּה, לְחָיָה וְרַד וָשֶׁלֶג / שְׁחוֹרִים תַּלְתַּלֶּיהָ מִלַּיְלָה סוֹעֵר / רַק לִי בְּרַק עֵינָהּ, רַק לִי דִּמְעוֹתֶיהָ.

ניגודי הצלילים מבליטים את ההתגושות בין העורב מחד גיסא לבין הבית „מאחורי הגדר", הגן והילדה מאידך גיסא, שהם מושגים טעונים בשירת לנסקי והינקים את משמעותם במידה רבה משירת ביאליק.

השימוש בצבעים בונה מתחים בין הכוחות היריבים בבלדות של לנסקי. הצבעים המטונימיים: הלבן, השחור והאדום, בבלדה „מסביב לרחיים" רומזים באיפוק רב, אך בוודאות על הרצח בטחנת הקמח, על מצבו של הסייר הצעיר שבא לפקוד את אביו. על גישתו הבלדית המובהקת של לנסקי מעידים בעיקר הצבעים הארכיטיפיים. התמודדות מורכבת מצויה בבלדה „שתים עשרה", שבה מול הצבע השחור המובלע בלילה עומד הלבן. הניגוד בין השחור לבין הלבן יוצר גם התנגשות רוחית מתה בבלדה „פורח עורב". הצבעים מייצגים בה לא רק את העורב ה„שחור" מול הבית „המלבין", אלא בדומה לבלדה הקודמת את השחור ואת הלבן במשמעותם הארכיטיפית, שמקורה ברבדים הארכאיים של מחשבת האדם.

במבט ראשון נדמה, כי בבלדות של לנסקי נמצא המספר מחוץ לשיר והוא מספר על המתרחש או מתבונן בו. בעיון נוסף נחשפת המעורבות של המספר בשיר. מסתבר, כי עמידת המספר מחוץ לשיר היא רק תחבולה ספרותית התורמת לנעימה הנרטיבית של הבלדה, למעשה מעורב המספר בעלילה, שהיא בדרך כלל עלילה פנימית. הבלדה „פורח עורב" נמסרת על ידי מספר המייצג את העורב ועל ידי דובר בלשון אני שמאחריו עומד המחבר המשתמע. בתגובה על דברי הדובר הנוכח צורח וצווח העורב ולמרבה הפלא הוא גם „גונח", נאנח ומתקרב לדובר זה. גניחת העורב באה כתגובה על הטור המסיים את הבית הרביעי: „רק לי ברק עינה, רק לי דמעותיה" ובו מתלבטים צלילי המלות החוזרות רק... רק. בנקודה זו התהפכו היוצרות בבלדה: העורב גונח. האני־הדובר מקיש. שניהם אינם איפוא, אלא התפצלות של דמות אחת הנאבקת בתוכה בעלילה פנימית. ואכן מופיע לנסקי בשיריו האחרים במפורש כעורב: „שמי חיימקה, עיט, בן ליטא, ציץ נופה" („בוסתנת הפרדסים המקוטרים"), ועוד בשיר: „צל דמותו של מי" „לו תפח רוחו של אותו בריטס/המקרקר...". דוגמה נוספת. הבלדה „שתים עשרה" נפתחת מפי המספר, אך כבר בטור השני „דומת הלילה כה כבדה" לא ברור מי הדובר. נוסף לקולו של המספר משתמע בו קולו של האיש בבלדה. ייתכן, כי הדיבור הישיר שבא אחרי זה בבלדה מקורו אף הוא בעלילה הפנימית.

★

לנסקי הכיר תבניות בלדיות שונות, שרווחו בזמנו במרחב התרבותי התלת־לשוני, שבו הוא נע. בווילנה, שבה למד לנסקי בסמינר למורים, היו מקובלות הבלדות של אדם מיצקביץ'. ואכן, חסרה הבלדה „על היסלה", שדמותה הראשית היא נערה, כל צביון מקורי. היא כתובה בנוסח משורר הבלדות הפולני (השוה עם „בת גלים"

(המשך בעמוד הבא)

דן פגיס
(1986–1930)

אוטוֹבִּיוֹגְרַפְיָה

מֵתִי בַּמַּכָּה הָרִאשׁוֹנָה וְנִקְבַּרְתִּי
בִּשְׂדֵה הַטְּרָשִׁים.
הָעוֹרֵב הוֹרָה לְהוֹרַי
מַה לַּעֲשׂוֹת בִּי.

מִשְׁפַּחְתִּי מְכֻבֶּדֶת, לֹא מְעַט בִּזְכוּתִי.
אָחִי הִמְצִיא אֶת הַהֶרֶג,
הוֹרַי אֶת הַבֶּכִי,
אֲנִי אֶת הַשְּׁתִיקָה.

אַחַר כָּךְ נָפְלוּ הַדְּבָרִים הַזְּכוּרִים הֵיטֵב.
הַהַמְצָאוֹת שֶׁלָּנוּ שֻׁכְלְלוּ. דָּבָר גָּרַר דָּבָר,
הוּצְאוּ צַוִּים. הָיוּ גַּם שֶׁהָרְגוּ לְפִי דַּרְכָּם,
בָּכוּ לְפִי דַּרְכָּם.

לֹא אַזְכִּיר שֵׁמוֹת
מִתּוֹךְ הִתְחַשְּׁבוּת בַּקּוֹרֵא,
כִּי בַּתְּחִלָּה עֲלוּלִים הַפְּרָטִים לְהַבְעִית,
אֲבָל בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הֵם מְיַגְּעִים:

אַתָּה יָכוֹל לָמוּת פַּעַם, פַּעֲמַיִם, אֲפִלּוּ שֶׁבַע פְּעָמִים,
אֲבָל אֵינְךָ יָכוֹל לָמוּת רִבְבוֹת.
אֲנִי יָכוֹל.
תָּאֵי הַמַּחְתֶּרֶת שֶׁלִּי מַגִּיעִים לְכָל מָקוֹם.

כַּאֲשֶׁר הֵחֵל קַיִן לִפְרֹץ עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
הִתְחַלְתִּי אֲנִי לִפְרֹץ בְּבֶטֶן הָאֲדָמָה,
וּמִזְּמַן עוֹלָה כֹּחִי עַל כֹּחוֹ.
גְּדוּדָיו נוֹטְשִׁים אוֹתוֹ וּמִצְטָרְפִים אֵלַי,
וַאֲפִלּוּ זֶה רַק חֲצִי נְקָמָה.

מחוץ לתור

מאת שמואל שתל

פסח מילין, „שירים מחוץ לתור", הוצאת „אליה"; 1986; 128 עמ'.

שבעה ספרי שירה כתב פסח מילין עד שהגיע לכתוב „שירים מחוץ לתור". כשעלה בסולם „אל פיסגת הערפלים" כתב „שירים מן הסולם" והתנגש כמעט „בציפור הפלדה שבפינת הרחוב" – „שערי העיר נשארו נעולים" בפניו „והעיר סגורה ומסוגרת". כשהגביה עוף, הגיע „אל לא מכאן", אל סטגנויות חלומות, שבה „המלאכים נושאים לך כפיים", „המלאכים העולים מן הבאר" הבלתי־נדלית ועד „סכבי הכוכבים". בספרו הבא כשהוא מנסה „לצבוע את השמים חום־אדמה" ולנטוע „גפנים בשמים" הוא מגיע מהר מאוד למסקנה, „כי רק במקום הזה יש מין ריח לאדמה הזאת". שם הוא רואה „כי בית הוא בית, אתה לא תמצא בית אחר", אי אפשר „ללכת אל לא־כלום, אל סתם זמן ללא שעות". פסח מילין מצליח בספר זה לשיר „מצאתי את עצמי, בעצמי", ולהגיע אל „ספר האהבות" מתוך „לא לדעת נפשו מרוב אהבה". בספר זה הוא השכיל „לפתוח את עצמו כמו שפתותיים חלון ולשים את הנקודה במקום הנכון". „אני אוהב להיות רוח הנושבת בנשמת העצים והאנשים לאחר קמילה בין סתיו לקיץ".

שבעת הספרים האלה לא היו אלא שבעה שלבים בסולם העליה אל ספרו החדש: „שירים מחוץ לתור"; כאילו חיבר שירים אלה מחוץ לתורם, להיכנס בשער שירי המעשים: כאילו „מה נותר לו לאדם לעשות/ והוא עוד לא עשה/ מאז היוולדו חטב את עציו/ שתה את מימיו/ בנה את ביתו/ הוליד ילדיו/ לחם מלחמותיו/ שכל את בניו/ מה נותר לו לעשות/ ועוד לא עשה/ ? ?". זה ספר תולדות אדם.

„עברו מאז שנים/ חלפו אמיתות/ אך כלום יכולות מלים להחליף צבען/"? פסח מילין „לא הולך נתעה בין נופים של כאן לנופים של שם" הוא מטיח כלפי נתן זך,

פסח מילין

חבר נעורים, שהלך אתו „לקראת"... „נדמה היה לי שאני מתקרב הנה התרחקתי" כתב כבר פעם נתן זך (לפי ציטוטו של פ. מילין), אך אין בהודאה זו משום כפרה על ההליכה אל הנכר של הערפל הרחוק. פסח מילין אינו מוכן לתת „תמונה תמורת נוף". הוא „מוכן רק לקבל את השמים ואת הארץ/ את ההרים ואת הגאיות/ את המים ואת האוויר/" של הארץ הזאת, בה „הציפור שלי יודעת לאן היא רוצה לעוף".

השירים של פסח מילין אינם „לירקה טהורה", הגדרת שירה שאבד עליה כלח. ב„לירקה טהורה" מתחרים בהצלחה שירה פוליטית, שירה אינטלקטואלית ואפילו שירה אבסטרקטית. שיריו של פ. מילין „בודדים בין מוחי ללבי החוזה" „ומתחילים לשאול שאלות לגבי דברים שקודם היו ברורים להם ועם כל שאלה נעשו קשוחים יותר". השירים הם בעצם דו־שיח מתמיד בין פסח מילין המשורר והעולם שסביבו, שגם הוא שר: כאילו השירים עומדים לבצת, כשמים וכארץ, והם המבטאים את העולם החיצוני והפנימי גם יחד. אכן, רק רבי אמונה כפסח מילין יכולים לכתוב, כי „שיר הוא אני השר את השיר" כאילו אין שום מחיצה בין „האני השר" „העולם המוסר, וכל מה שעל המשורר לעשות הוא „לאסוף מלים אבודות בצדי הדרך", ללכת בעינים עצומות, בלילה שגם עיניו עצומות, לראות כוכבים נופלים ומלים באירוות ההפוכות את טעם קיומן. דורנו הוא קטן־אמונה, ואפילו אמונות שנולדו בצוק העתים של ימינו־אנו, חולנו, מהר מאוד, להאמין בהן, כי כפרנו בתום ובאמונה בכלל. אדם הראשון נתן שם לכל הבריאה והבתיד בכלים נשגבות את הסובב אותו; אף האלוהים התהלך בגנו של האדם לרוח היום. הכופרים המפוכחים בני ימינו הופכים כל שגב לפרוזה. פסח מילין נמצא מחוץ לתור, באשר הוא מצליח להפוך כל פרוזה לשיר והוא „רואה איך בית מדבר עם בית/ איך קיר מדבר עם קיר/ – – –" עכשיו פתאום/ ברחוב תל אביב/ מזוקר לעיני שלט/ פרויד בונה בתים/ ללמדך/ שבתים הם נפשות/ יש בתים שמחים/ ויש עצובים/ יש בתים ולהם סדקים/ ואלה מבקשים עזרה/ ואז פרויד בונה בתים/ ומושיב בהם נפשות" – – –

אמונה רבה כובשת את פסח מילין והוא רואה בעצמו ובשירתו „מעין המתגבר" להשקות „אדמה חרבה":

היום פורחה השמש בשדות גופי
בנות המדבר באו לשאוב את מימי
ולא התביישתי
איך יכולתי איך יכולתי
הן אמרו
המסביב אדמה חרבה
היום פורחה השמש בשדות גופי
ואני מעין

פסח מילין מרגיש את עצמו כמו גוליבר ש„גמדים קשרו את ידי ואת רגלי/ לא הייתי ענק/ אבל כיסיתי בגופי את העולם". – מי הוא זה, המתיימר במלים ללא תחכום להיות משורר אמת? יגביהו גבתם המשוררים, המושלים בכיפה בעולם הספר והשירה. ואיך אפשר בכלל להתייחס בכבוד ראש לאותו, הכותב שירים מחוץ לתור? כובד כתר השירה ששמו בראשם הוא סוד הקלות הזוקפת ראשם גבוה, גבוה, מעל לראש החשוף של זולתם. – לשמור על התור, בבקשה:

אכן, זה ספר של שירים מחוץ לתור. עומד לו עמידה ברגנת תור של שירים, נישא על כפיהם של אבותיהם המשוררים, קטנים וגדולים וסתם משוררים שאינם מסודרים לא לפי הגודל ולא לפי הנוסח, וכולם נדחקים להיכנס לאותו „פנתיאון" או אפילו לאותה אנתולוגיה שתעביר אותם לעולם הבא של שירה. הנה, ספר שירים, מחוץ לתור, עומד לו „בשלו" (ואף פעם לא הבנתי כי העומד על דעתו, משול למי שעומד על אדמתו, נטוע בקרקע שלו, עומד לו בשלו) וכך, הוא אומר את האמת כולה במלה קלה, שאין לה כאותה משקל, מעין ה„קל" שכעצם „המשקל", ומעלה בזכרוני את אותה את קלה שאין בה משעות, שבה, כביכול, נברא העולם.

המילה הקלה היא הלבנה הבונה את בתי השיר של פסח מילין, והוא עצמו הוא בשבי המלה השרה ויוצרת בדמות תבניתה את המלה שלאחריה. גם משוררים גדולים כמילין תוסס הלבו שבי אחר קסמם העמום והכבד של המלים וידעו לצקת אותן בגביעים ויהלומים נוסכי שיכרון. ביאליק כתב כי כהשפעת „מקולות נוגני צבא, תוססת צבאות כשמתנו, „היתה לו עליית הרוח, שירתה עליו השכינה", ו„חלק אלוה ממעל נגלה בכל כוחו". „החרוזים היו מתגלגלים מתחת עטי כערשים, וכולם עליזים, וכולם פויים, וכולם מאירים ושמחים כנתינתן מיד הפוחה. בדרך אלוהי השירה הגיזן לכי מצא סוף־סוף את לבושו הנכון היהודי..."

יחסו של פסח מילין למלים הוא כיחסו אל חברות טובות, והוא מתחיל את ספרו בשורה: „מלים חולפות על פני" והוא רק צייר החייב ללכדן. המלים חולפות, השורות זורמות בקלות, בחינת „תזל כטל אמרתי". או אולי נדמה רק, כי הזרימה קולחת באשר היא קלה, ובאמת הם „מוציאים את לשד עצמותי" ו„אינני חומל על המלים שלי, אינני מקבל שום פשרות" כפי שמעיד עליהן המשורר עצמו. כך או אחרת, מלים קשות אינן עוצרות את הקורא מלרוץ בהן, ואין צורך ליישר הדורים. אמירות „סלנג" ישבות ישיבת כבוד ו„מועצת הביטחון" ו„סאנקציות" אינם מטילים אימה. רוב השורות רצות אל קיצן כאילו היו מחורזות ורוב השירים בספר אינם מחורזים. מזה, כי דווקא בפרק של „שירים מחוץ לתור" שבספר, יש כמה וכמה שירים מחורזים ואני מצטרף לתמיהתו של פסח מילין עצמו „אינני יודע למה אני חוזר ובתוך השיר את עצמי אני אורז".

„על כל השירים נסוך נוח של אירוניה הומור ויש בו הרבה הפתעות והפתעקאות מטאפוריות: „כסכסוך בין השעון של היום הלילה", „ארובות עשן מתמרות במנוף", „אלוהים עג לו עגול ואינני יכול להעמיד אותו בפינה" או „יונה בלע את הדג". התייחסות ל„הרפתקנות שירית" זו יש בה הרבה כן הדרש והיא חורגת על כן מהיקף המאמר הזה. כדי להמחיש את המקוריות שבה, אביא את השורות הבאות:

„אני צבעתי את השמש
כמו שאלוהים צבע את הלילה
ואת הבוקר
אני צבעתי את האלוהים
כמו שהוא צבע את האדם"

משהזכרתי לעיל את נתן זך, מן הדין לעמוד גם על שירים למשוררים אחרים. אביא קטע מן השיר „האורח" שנכתב „ברמע על אברהם חלפי":

„פרח כי יצעק
עץ כי ידמע
שיר כי יאלמו מלותיו
הגוף כבר איננו גוף
רק הנשמה תהלל יה" – – –

ואת השיר „פגישה עם אבות" שאינו אלא פרודיה על שירתו של אבות ישורון, והעלאת סוריאליזם לדרגת שירה באמצעות הומור של היתממות:

„מה אמר לך הגשם שנולד?
לא לא הוא לא עשה לי שום דבר
פשוט העיכתי עליו והלכתי
בין הטיפות – "

הספר מסתיים בשיר שיצא אל מחוץ לסדר השירים ומצא לו מקום על העטיפה בחוץ, כקוסמונאוט שיצא מתאו אל החלל ומסתכל משם אל אדמתו. זה שיר סוריאליסטי, כלומר מעל לריאליה, שבו המשורר „מובל את עצמו / ביום הסגריר הזה / במרכבת הזהב" של ספרו, „שולח ידים אל עירומה" של האדמה, „עיני האדמה מביטות בו בקנאה", כי זכה להינתק ממנה ובאזהרה:

„אל תשא פניך לראות
כי שם אתה מובל
אל מקום היקיצה".

לכן, הישאר, פסח מילין, מרחף בעולם הדמיון החולם, וכתוב את שירך מחוץ לתור.

שִׁבְרֵי קִינָה לְיָדִיד

עָצַמְתִּי אֶת עֵינֶיהָ.
הֶחֱזַרְתִּי אֶת יָדֶיהָ לִמְקוֹמָן
כַּפּוֹת רַגְלֶיךָ מַכִּיּוֹת בִּי בְּחֶמְלָה:
אֲנִי מֻתָּר.
אֲנִי מוֹצֵא אֶת יָדַי,
מַה לַּעֲשׂוֹת בְּיָדַי.
אֲנִי חוֹבֵשׁ אֶת כּוֹבָעִי הֶחָבוּשׁ,
מְכַפְתֵּר אֶת מְעִילִי הַמְּכֻפְתָּר.

בֵּית הַקְּבָרוֹת הֶחָדָשׁ רְחַב יָדַיִם,
כֻּלּוֹ עָתִיד. מְרֻחָק, מְקֹרָב, בְּלִי הֶרֶף
שָׁרִים הַחַזָּנִים.

אַתָּה שׁוֹתֵק, קְצָת נָבוֹךְ: אוּלַי
תִּהְיֶה הַפְּרִידָה מְמֻשֶּׁכֶת.
הַפַּרְנָסִים מִתְאָרְכִים לְאִטָּם, כּוֹרְתוֹת שָׁלוֹם.
חַלֵּי־הַפֶּה מַשְׁלִימִים עִם בּוֹרְאוֹ.

עַכְשָׁו עַכְשָׁו מִתְדַּפְּקִים אֶגְרוֹפֵי אֲדָמָה
עַל לְתוֹת הַמַּלְכֹּדֶת:
פְּתַח לָנוּ, פְּתַח לָנוּ.

בין שני עולמות

מאת איזה פרליס

אלבר כהן, „הה, אחי בני־התמותה"; מצרפתית: ציונה קרמני; הוצאת זמורה, ביתן; תשמ"ו/1986.

אלבר כהן (1895–1981), כמוהו כאליאס קאנטי, מייצג בכבוד את יהדות ספרד, שבניה התפזרו לאחר גירוש ספרד בארצות הים־התיכון ובבלקנים. אף שיצירותיהם של שני הסופרים שונות, יש קוי דמיון בתולדות חייהם. כהן, יליד האי היווני, קורפו, וקאנטי, יליד בולגריה, נעקרו בילדותם מקרקע גידולם וגלו עם בני משפחותיהם למערב אירופה. לשניהם היתה „אמא יהודיה" ובספרי זכרונותיהם חשפו את השפעתה המכרעת בגיבוש אישיותם ובמהלך חייהם. שניהם רכשו במערב סבלי לקפה את ייחודם היהודי־המזרחי. שניהם מצאו מעין מולדת רוחנית בלשון זרה, שהפכה ללשון יצירתם: צרפתית אצל כהן, גרמנית אצל קאנטי. הם זכו לתהילה ספרותית בין הגויים; כהן הוצע כמועמד לפרס נובל לספרות וקאנטי זכה בו.

כהן עצמו השווה את יצירתו לציוריו של שאגאל, שבהם חוזרים אותם מוטיבים, אך לעולם אינם זהים. גיבוריו הם יהודי קורפו וביחוד בני משפחת סולל, אבולת הקהילה היהודית באי זה. אף שגם ברומנים על בית סולל בולטים קווים אבטוביוגרפיים, החשיפה העצמית הישירה מצויה בשני ספרי־הזכרונות: „הספר אשר לאמי" (תורגם לעברית ב־1981) ו„הה, אחי בני התמותה", שהופיע זה עתה. שתי יצירות אלה משלימות זו את זו.

„הספר אשר לאמי" הוא קינה על מות האם מפי בן, המתייסר ברגשי חרטה ונקיפות מצפון. האם הקריבה את כל חייה, ללא שיור, לבנה יחידה ואילו הבן, זו את חייו, הצליח להתקבל בחברת הגויים ולעלות בשלבי הקאריירה. הוא התבייש להציג בחוגים אלה את אמו הפשוטה והנבוזה, שדיברה צרפתית עילגת. רק אחרי מותה קשר הוא לה כתרים בלשון הסופרלטיבים, בדם ייתכן שמאחורי הכאה־על־חטא זו מסתתרת אשמה חמורה יותר: האם מתה במרסילאות בצרפת הכבושה על־ידי הנאצים, שעה שהבן, מצוייד בדרכון דיפלומטי, חי בבטחון בשוויץ הניטרלית.

אם ב„ספר אשר לאמי" משחזר אלבר כהן את ילדותו וגם את שנות בגרותו, הרי בסיפור שלפנינו מתרכז הוא במאורע טראומטי אחד, שנחרת בזכרונו כמיפנה מכריע בכל מהלך חייו. עלילת הסיפור, אם אפשר לכנותה בשם זה, נמשכת אך שעות ספורות בלבד, והמחבר מדייק משעה שלוש וחמישה אחרי הצהרים עד לאחר חצות. מקום ההתרחשות הוא העיר מארסיי, לשם עקרו הוריו לאחר פרעות ביהודי קורפו. באותו יום קיץ, יום הולדתו העשירי, יצא הילד מבית ספרו, שם השתתף בתפילה, וראה התקהלות ברחוב. במרכזה ניצב רוכל, מכריז על מרכולתו. הגברי הקטן, שרק חמש שנים לפני כן הגיע לצרפת ולא שלט עדיין שליטה מושלמת בלשונה, הוקסם מן המבטא הפריסאי בפי הרוכל והתקרב אליו ברחשי אהבה והערצה. אולם הלה הכיר בילד השוחרר את

אלבר כהן

היהודי והלבין את פניו ברבים. „אתה יהודי מלוכלך, אבא שלך מת בעסקי הכספים הבינלאומיים, באת לגזול את לחמם של הצרפתים" וכיוצא באלה טענות נדושות מבית גנזיה של האנטישמיות. אף איזכורה של פרשת דרייפוס לא נעדר.

לאחר מכן שוטט הילד ההמום והבודד בחוצות העיר, כל כולו כאב ועלבון צורב, כשרגשות סותרים מטלטלים אותו טלטלה עזה. בשעות קטנות של הלילה פגש בהוריו, טרופי־דאגה, שזמן רב חיפשוהו בכל מקום. שלושתם שבו הביתה, אל „ביתו פרטי מתוק של ילדותי המתוק", שבו חיכתה ארוחת־חג העוגה הגדולה ועליה עשרות נרות כבויים. למשמע סיפור הילד בכו שלושתם „די החזר לשמה לב אנטישמי".

זהו סיפור המעשה, המשמש מסגרת לעלילה פנימית, הלוא היא סערת־הרגשות של הילד ומהלך מחשבותיו. המחבר משקיף על התרחשות זו בראייה כפולה: בעיני הילד ובעיני האיש הזקן, המשחזר את ילדותו ממרחק הזמן ועורך את חשבון־עולמו העוקב וכן מטיף מוסר לאנטישמים שבקרבם הוא חי. טלטלת הרגשות של הילד מתוארת בדקות פסיכולוגית. אותו בן יחיד מפונק זקוק לשפע אהבה ואף מוכן להעניקה לכל באי־עולם. אולם רגש תם זה לא רק שאינו זוכה להדדיות, אלא להיפך: נתקל בשנאה, בוז ולעג ולדחיה גסה אל מחוץ לתחום. „עכשיו ידעתי זאת. לא יאהבני איש ואני לא אוכל לעולם לאהוב איש. אני, שכה אהבתי לאהוב ולהיות אהוב". ולא אותו בלבד העליב הרוכל, אלא הטיל דופי בעמו. על כך בא הילד בטרוניה אל האלוהים. „שנאתי את אלוהים. מה הרשעות הזאת מצדו לברוא את היהודים רעים? (כטענתו של הרוכל) ולמה שאני יהודי"

מקרה הרוכל מבליט את השניות של נפש הצויה, הניכרת כבר בשנות הילדות. בן־המהגרים אהב והעריץ את צרפת, את לשונה ותרבותה, בוער ב„תשוקתי המטורפת להיות חלק ממנה". בחדרו הציב, כחדרת־קודש, „מזבח־סתרים" לצרפת, על מדף בארונו העגול. גם לעת זקנה לא פגה אותה התאהבות ילדותית, אבל הסופר הזקן רק בדבריו ומכנה את צרפת „אמת ממכורותי" בהרעיפו עליה שפע אהבה ותודה. „אני לך עמית ואוהב וממור תנסע זר, כי את עשית אותי מה שהנני... כי את שפתך נתת לי... שפתך היא שפתי והיא מתוך־נפשי, שפתך שהיא לי גם מולדת". עד כאן דברי המתבולל.

מאידך גיסא, ככל שהעלבון צורב ומשפיל, בן מבקש הילד (שמגרונו מדבר גם המבוגר) פיצוי ביהדותו, שאין הוא רוצה ואינו יכול להתכחש לה. עם כל תשוקתו להתמזג עם צרפת, גאה הוא במורשתו היהודית, בתורת ישראל, במלכים ונביאים. הוא עצמו „סכוע בחותם המלכות" היא מלכות ישראל. כשם שהעריף שבחים על אמו כך מקלס הוא ומשבח את עמו, למוד־סבל. אפילו האנטישמיות הופכת לאות הצטיינות. „לתהילה ייחשב לנו, וליהודי, היותנו שנואים כך על הרשעים והמושחתים".

זכרון־הילדות משמש למחבר נקודת־מוצא בפנייתו אל האנטישמים, למען יבינו, ישכילו, יתחרטו ויחזרו בתשובה, אף כי ברור לו, שהסיכויים לכך קלושים ביותר. קו ישר מוביל מהמעשה ברוכל עד לשואה, כיוון שגם אותה הוליכו אנטישמים כמוהו. „מה שאירע לי באותו יום הולדת עשירי, אותה שנאה בה פגשתי אז לראשונה, אותה שנאה אוילית סללה את הדרך לתאי הגעתה, בישרה את בניית תאי־הגז".

כל חייו היה אלבר כהן שרוי באימת המוות, כפי שהוא עצמו ציין באחד הראיונות. „כל ספרי הם מאבקים במוות. אין לי יצירה אחת שאימת המוות אינה נוכחת בה". אף בסיפור שלפנינו הוא מכנה עצמו „מומחה בושה למוות". מכאן שהפנייה לאנטישמים מבוססת על היות כולנו „בני־תמותה ושלדים לעתיד". מכנה משותף זה של אחים למוות מחייב אחווה וסולידריות כלל־אנושית.

אלבר כהן ידוע ומפורסם בנטייתו לריטוריקה רגשנית, משובצת מליצות רמות, שבהן הוא מפגין את הוירטואוזיות שלו בלשון הצרפתית. הסיפור שלפנינו שופע רגשנות, המבטאת במלת־הקריאה „הה". בפנייתו אל האנטישמים יש יותר משמץ אפולוגטיקה ורחמים עצמיים. אילו הסתפק המחבר בתיאור חווייתו הטראומטית של הילד, היה הסיפור נשכר מבחינה אמנותית. אף גינוי האנטישמיות היה זוכה לאישוש גם ללא הסתייגות גלויה, בבחינת „כל המוסיף גורע".

הַצָּב

אַתָּה מָהִיר, אֲכִילֵס קַל־הָרַגְלַיִם,
אֲנִי מְאֹד אִטִּי.
וְאֵת תִּפְאַרְתִּי.

הַמֶּרְחָק בֵּינֵינוּ פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ,
אֵינוֹ נֶעְלָם.
לְעוֹלָם לֹא תַשִּׂיג אוֹתִי.

תָּמִיד מְרִיצָה: תְּמוּנַת צָעִיר, אֲכִילֵס.
אֲנִי, זָקֵן בְּלֹא גִּיל, וְחַל
בְּנַפֵּי הַגְּרוּמוֹת סָבִיב לְעוֹלָם.

אֲנִי מוֹדֶה: לִהְיוֹת אַלּוּף לְלֹא הֶרֶף,
מְנַצֵּחַ נִצְחִי בֶּעָפָר –
זֶהוּ נֵטֶל כָּבֵד.

אֲנִי שׁוֹקֵל
אִם לֹא לְהַצְמִיחַ כְּנָפַיִם.

בוריס פסטרנק

[מתוך הספר „אחותי – החיים"]

לא לָגַעַת

– „הצבע טרי, לא לגעת" –
אבל נשמתי זלולה, –
וכתמים של עינים, גבה, יד
וקרזולי נתעמר ונמלא.

יותר ממזל או קפוח
אהבתי אותך, כי אתה,
העולם המצהיב הדלוח
מלברציר לי הצגת.

תהפך עוד, רעי, זה בטוח
הערה השוטה בתוכי
לבנה מאהיל, מטיחה
מאגד צחור על מצחי.

(1922)

המעשים

להט. גבוהה היתה גרת הנהר.
מתוך סירה קרבה הטלה שלשלת,
כנחש־פעמונים – אל הכרכר,
אל האצות – כחלדה המצלצלת.

וזוג יצא מתנת למצויק
„ברב טובכם, סלחורבא,
או הפרדי" – לי התחשק לצעק, –
„או שקפצו אל הנהר, בחררבא!

אמנם, אתם חקוי לא רע.
אמת, וגם אפפן יודה ש...
אבל... מספיק להתמזמז עם הסירה".
שם, האבדגם מתעצבן, בדשא...

(1922)

עברית: עמינדב דיקמן

בשדה עיון

מאת דב בר־ניר

אביב האדם

מוני אלון, „הסיכוי הנצחי – נוער ושינוי חברתי", „ספרית פועלים", 1986; 464 עמ'.

על ספרו של מוני אלון ניתן לומר: „תפסת מרובה – תפסת". הוא נראה תובק כל. הוא אוצר בלום. הומה שהוא פורש ומקיף כל מה שהמחבר אגר, צבר, אסף ועיבד, כיפה ושקל והעביר תחת שבט ביקורתו, בים רחב של נתונים. את כל אלה עשה בכושר ניתוח הנראה ללא רופי כאשר רק בסוגיות מועטות נשמע הסתייגות שאינה אלא הערכה אחרת של תופעות הנעורים. הקיצור: זהו ספר פאנוראמי, כמעט אנציקלופדי, שבו ימצא הקורא הצעיר את כל מבוקשו העיוני. אשר לקורא הוותיק יותר, שרבים ממימצאיו של אלון נהירים לו, יתכן שהוא היה מעדיף מוקד המתמקד בבלתי־מבורר, בכל מה שעולה מן הנתונים הידועים, ואף־על־פי־כן נשאר פרובלימאטי והובע תשובה שלא ניתנה עדיין, ואולי לא תינתן, במובהק או באופן החלטי. עד כאן יצירה ספרותית בנושא שמוני אלון הקדיש לו רוב ימיו, וכותרתה שאובה מאימרתו של מרטין בובר: „הנוער הוא סיכוי האושר הנצחי של האנושות". מיד מזכיר לנו המחבר את הקשרה של אותה אימרה, שב מאת מרטין בובר, הבא להנמיך את הטון ולהעמידנו אל הריאליה: „סיכוי שכל פעם מוגש לאנושות מחדש – ובכל פעם הוא מבוזבז". האומנם? לסיכוי ולביזבוז – אם במעט ואם בהרבה – מוקדש הספר כולו.

★

מיד מעמיד אותנו המחבר על משקלו הסגולי של הנוער בחברה המודרנית: „מאז התקופה המודרנית אכן מתבלט הנוער יותר מאשר בעבר במאבקים הלאומיים והסוציאליים של תקופתנו, וכן גוברים חלקו ומשקלו הרוחניים בהתמודדויות שבין מגמות התרבות והאמנות הישנים והחדשים". כבר חקר רוסו את נפש הילד ב„אמיל", כבר בחן גיטה לב וכליות הנוער הגלבם ב„יסורי ורטר הצעיר", כבר עלו מנהיגים צעירים מאוד על מיתרסי המהפיכה הצרפתית הגדולה, מהפיכות 1830 ו־1848 – ובמשך כל המאה ה־19, ואף ה־20 בחלקה, מיאנו סוציולוגים מן השורה הראשונה, לרבות המארקסיסטים, לראות בנוער קאטיגוריה חברתית ייחודית התובעת בחינה מדוקדקת. רק הספרות היפה חשה אינטואיטיבית, פסיכולוגית, כי הנעורים אינם רק תחנת־מעבר לקראת הבגרות הנכספת אלא הם מעין שמרים חברתיים שחלקם ניכר ב„אפיית" הלחם החברתי כולו. וכבר כאן נשאלת השאלה: מה נשתנה העידן הזה מכל העידנים? משיב אלון בין השאר: „עלייתו של הנוער בתודעה החברתית המודרנית התרחשה בצל משבר חברתי ומשבר עמוק, הנושא את חולשת האוטוריטה של עולם המבוגרים כלפי בניו". ברם, חולשת אוטוריטה זאת אינה מתרחשת קבל הצעירים בלבד – היא מכרסמת באבות עצמם, נוסח אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה. שניות רעיונית ומוסרית מפצלת מעונה את תודעת הוותיקים עצמם, או, כדברי אלון, „חולשת הערכים בחברה המודרנית כשדור האבות אינו בטוח בהם, ובעצמו אינו נוהג כלפיהם" – כל אלה תורמים למה שקראו „פער הדורות". היש בפער דורות זה כדי להפוך את הנוער לחלוץ, ואת אבותיו למאסף, במהלך ההיסטוריה המודרנית רבת התהפוכות, הדינאמית יותר מכל החברות האנושיות שקדמו לה? מסתבר כי לאו־דווקא.

מסתבר קודם־כל ללא פיקפוק, כי הנוער שומע באוזן חדה מאוד את „תיקתוקה של פצצת־הזמן הבלתי־נראית", של התקופה והעידן. אך כלום די בכך כדי ייחשב נבונה, לצו הקדמה והאידיאלים הנשגבים ביותר? קודם כל הנוער עצמו איננו עשוי מקשה אחת כדברי המחבר „אנשים צעירים אינם מתפקדים בכל התקופות כאידיאליסטים וכראדיקאלים, וכפי שנוכחנו לא אחת נוטה הרוב בדרך כלל לפראגמאטיות ולהסתגלות אל הקיים". הסל איפוא סדר האידיאליזאציה המוחלטת של הנוער, אפילו הוא „סיכוי נצחי". שנית, מטעים אלון, „הקשישים אינם שמרניים תמיד". אך מהו בכל זאת הנוער במיטבו? כלום הוא, כדבריה, מעין „פרומתיאוס", המורד הנצחי נגד האלים – או שבא הוא „איקארוס", אותו צעיר יומרני והרפתקני שבנה לעצמו כנפיים משעווה, ויצא לכיבוש השמש, כאשר קרניה חיש־מהר המיסו את יומרתו והורידוהו לתהומות? אמת נכון: הנוער, בעצם לבטי התבגרותו, יש בו לפחות סיכוי לשאול את השאלות הנוקבות, הבסיסיות שהפסיכולוג אריקסון שם בפיו ובנפשו: „מי אני?", „מניין באתי?", „מי אני רוצה להיות?" משאלות כמעט „קרקעיות" אלה ניתן להשחיל את החוט לקראת השינוי החברתי הביוזל.

ודאי, כצדק מטעים המחבר ש„בכל שכבה חברתית מהווה הנוער את החלק החשוף ביותר לשינויים" – אך באיזה כיוון? אשר לעבר, רושם אלון לפנינו כי „לפי עדויות שונות מתקבל הרושם כי השתתפות הנוער בשני הזרמים הגדולים האלה (התנועה הלאומית והתנועה הסוציאליסטית – ד.ב.) היתה גדולה ביותר" – אך כלום לא עומדות לפניו עובדות הפוכות, של נוער לאומני, פאשיסטי, גזעני, אליטיסטי, נהנתני, ציני, ניהיליסטי? אין צל של ספק בדבר. הוא גם יודע שחוגי נוער נוהים אחרי אופנות שונות ומשונות, והוא שואל: „כיצד נוכל להבדיל בין חידושים אופנתיים קצרי־טווח לבין שינויים מהותיים יותר, שרישומם יהיה ניכר לתקופה ממושכת יותר?" הרי נמצאו טוענים כי „התמרדות" הנוער אינה אלא מיזוח־קש, תופעה בת־חולות, או כדבריהם, „גילויי התמרדות זמניים, עד לכניסתו של הדור הצעיר למעגל האחריות הכלכלית והמשפחתית". שוב, אין צל של ספק כי כך הדבר ביחס לתרבות הנוער, אך מה ביחס למיקום איכותי בתוכה כלום די בנעוריו כדי לחולל את הנס ולבצע, בבהוראה, מה שהמחבר קרא „שינויים מהותיים יותר שרישומם יהיה ניכר לתקופה ממושכת יותר" כאן מצטט מחברנו הוגה אחר, בשם ק. דייוויס, הגורס בצדק ש„פער הדורות הוא תוצר הכרחי של חברה משתנה בקצב מהיר". גם אם הנוער הוא „סיסמוגראף" מדרגה ראשונה, גם אם נוטה הוא להצטרף למאבקים חברתיים כלליים אם תימצא בהם נימה מוסרית בולטת", טוען אלון, בצדק, כי „להשפעה ממושכת וכללית זכה הנוער רק במסגרתן של תנועות חברתיות ופוליטיות". והצרה בימינו היתה כי כאשר הנוער ניסה לצעוד לבדו, נוסח „השמאל החדש", משול היה לאותו קשר ללא קרקעות שלא הסכיל „לגרור" את כל החברה אחריה, ונשאר בודד עד שהתפורר – ולעומת זאת, כאשר אותו נוער מוצא לפניו תנועות חברתיות ממוסדות, היודעות גם לחסום לפניו את הדרך, שוב נאחז הוא ב„תנועות מחאה" בעלות תפקידים מוגדרים, ממוקדים בבעיות מגוליות (כגון האקולוגיה, או ביעור הנשק הגרעיני) שאין בהן כדי לשנות, מהותית, את החברה כולה. הוסיפו לכך את התמורות שחלו בחברה המודרנית, כמעט בבוחד־עצמן, כאשר, כדברי המחבר, „מגמות זו מצטיינות כתנאים של שובע ובטחון כלכלי, חירות דימוקראטית ופלוראליזם תרבותי", ונהיה עדים לדה־פוליטיזאציה ולדה־אידיאולוגיזאציה של מחנות נוער, לקראת באורקיסיות והתנתנות הרשה.

היום – מטעים אלון – „חדלה תרבות־הצעירים להיות כוח דינאמי ומתסיס, ואף פער הדורות הפסיד הרבה מחריפותו הקודמת. ואולם ברור שתקופה זו השאירה עקבות עמוקים בתרבות ובהווי היינו". כלומר, גם „כשלון" הנוער הראדיקאלי יכול להיות „למופת", כהגדרת בובר. לאדבכורי כותב אלון על תופעת „השמאל החדש" בזמנו: „אולי מה שנראה, במבט ראשון, כתבוסה לא היה אלא נצחון חלקי, כיוון שהרבה רעיונות וצורות החיים החדשות הפכו בינתיים לנחלת שכבות רבות באוכלוסיה, מעבר לחוגים שחוללו במקורם את השינויים". ואמנם כן: „השמרים" פועלים (ותלויים באיכות „הקמח" החברתי) פעם בגלישה לפאשיזם ולהיטלריזם, פעם בעידוד לקידמה ולסוציאליזם, „הישן" או „החדש" – הכול בהתאם לנסיבות החברתיות הכלליות. אך במסגרת הקוניונקטורה ההיסטורית, על סיכוייה ומיגבלותיה, הנוער לא יסולא בפז. גם אם יכזיב, גם אם יגשים חלקית בלבד משאלות לב – הוא הסיכוי הנצחי, ובלעדיו לא יכון דבר. בחברה המודרנית, אין הוא רק קאטיגוריה ביולוגית, או פסיכולוגית בעלמא, מעין שלב־מעבר לגיל המבוגר – הוא במשרש קאטיגוריה סוציולוגית, בין אם פורחת ובין אם קמלה היא. ודאי, צודק אלון בקבעו כמעט נמרצות כי „אין לקבל את ההגדרה הנפוצה כאילו כל שלושים שנה קם דור חדש, אחרי שקודמו נכנס לעול הפרנסה והמשפחה. בחברות מסורתיות וסטאטיות יקום דור חדש אולי. אחרי פרקי זמן ממושכים". ברם, אין אנו חיים בעידננו לא בחברה מסורתית ולא בחברה סטאטית, וגם אם לא ניתן „להלק את הנוער" הסוציולוגית לפי אמת־מידה של שלושים שנה, נראה כי יש הבדלי מנטאליות, הבדלי ראייה „דורית", רגישות „פגיעדנית" מיוחדת לבני הנעורים, ומכאן ניתן להשקיף עליהם מתוך ראייה סוציולוגית, לא מנותקת מכלל החברה, ובכל זאת ייחודית וסגולית.

★

למעשה, מצאתי תימוכין לדעתי זאת בספרו של מוני אלון – הכוונה היא לסגוליות סוציולוגית והיסטורית של הנוער, גם אם יש בה עליות ומורדות, מנקודות ה„רתיחה" ועד לאפאתיה גמורה. כותב הוא, למשל: „הרושם המתקבל היום מניתוח הסיבות שהוליכו להתפתחותה של „תרבות־הנגד" הוא שגם בעתיד נכונו, אם גם בעוצמה ובהיקף אחרים, מרידות של נוער". והוא מוסיף: „גם אם האוניברסיטאות חזרו לשלוותן – אין בטחון, לאור כל מה שאירע בהן, שלא יעמדו גם בעתיד להיות זירה להתמודדויות חדשות. תנועת הסטודנטים הפכה איפוא לגורם חיים בזיום הפוליטיים של המערב".

הוא הדין בנוער הישראלי. כותב הוא בנידון: „בעקבות תורתו של קארל מאנהיים ש„דור" כולל בני גיל אחד בעלי חוויות משותפות ומנטאליות קרובה, אנו יכולים להבחין בארץ, מאז סיום מלחמת העולם השנייה, בארבעה „דורות": „דור תש"ח", „דור המדינה", „דור מלחמת ששת הימים", „דור מלחמת יום הכיפורים" (ובשנות ה־80 ניתן אולי לדבר כבר על „דור המהפך ומלחמת לבנון")".

ואמנם כן: כאן בולט הסיווג „הדורי" לעין, והוא התחיל עם הגשמת הציונות עצמה: „הופעתו של הנוער כגורם מגשים וראדיקאלי מלווה את הציונות מראשיתה". יתירה מזו בעוד שאנשי ביל"ו והעלייה השנייה באו בודדים לארץ, קמה תנועת הנוער המאורגנת בנוער זמן קצר לאחר ראשונים אלה. לא ידעתי כי תנועת „תכלת־לבן" אף קדמה ל„שומר־הצעיר", והיא נוסדה בגרמניה עוד בשנת 1912. מאז תהדהד הקריאה המהפכנית של סמטענביק: „אל תשמע בני למוסר אב ולתורת אם – אל אוזן תט". ערב מלחמת העולם השנייה יקיף „החלוץ" מאה אלף בוגרים. 40% מכלל תנועת הפועלים בארץ, בטרם מדינה, יהיו חניכי אותו „החלוץ" – ללמדך כי הציונות היא בראשיתה ובהמשכה הקיבוצי עד לכינון המדינה מפעלם של צעירים, לרוב מאורגנים. אך כאן מתחילה בעייה כאשר צעירים אלה הולידו צעירים אחרים. טוען מוני אלון, לא רק ביחס לצעירי הקיבוץ בימינו אלא גם ביחס לצעירים הישראלים בכללם כי „אין ספק שהכרעת צעירים להיות שותפים למפעל היסטורי, הבנוי מטבע הדברים על רציפות הדורות. התבטאה כאן כמחיר – אולי הכרחי – של צימצום הביטוי העצמי המלא של דור ההמשך, לעומת הדור שזכה בכתר הכפול – של ראשונות רוחנית ושל מעשי בראשית גם יחד".

הקיצור – אפיגונים, כאשר העובדות ההיסטוריות נראות מאשרות את ניתוחו. אך כאן, יותר משמתווכח אני עם המחבר תוהה אני לעצם העניין, שכן דשנו משרה מעין אכזבה ואף דכאון. אומר הוא: „גם אם בניה שיש בצימצום המודע של הביטוי העצמי משום בורח היסטורי, הרי מכיר הוא לקבוע שהתפתחות זו עתידה להביל לדילדול כוחות היצירה של הנעורים". כאן שואל אני, אפילו ייראה הדבר כמעין דון־קישוטיות של מאבק בטחנות־רוח, אם נגזר עלינו, ועל בני הנוער, אותו „בורח היסטורי", או שמא יכול – או יכול היה – להיות אחרת. קודם־כל טוען אלון, בצדק, כי אנשי־הבראשית רבצו בכל כובדם על בניהם וצאצאיהם, תבעו מהם נאמנות ללא „סטייה", ואף חסמו בפניהם את הדרך למנהיגות ולעצמאות. זה לא היה „בורח", אלא פשוט טעות שיקשה למצוא לה כפרה. לאדבכורי מצביע אלון על „אי־הרצון שמגלות כל המפלגות לאפשר לצעירים לתפוס את מקומם בין המנהיגים ובין מקבלי ההחלטות הגורליות" – אגב, מצב המשתנה לאט לטובה. כן מלכתחילה היה הבדל גדול ורב בין האבות והבנים, בציונות המתגשמת: „לדור הבנים חסרו היסודות המורכבים, ולעתים גם הסותרים, שכל השורשים האינטלקטואליים של קודמיו, המתחים והלבטים הרוחניים הפרודוקטיביים שבתוכם הוא זה. שדה הראייה של הממשיכים היה צר בהרבה". לכך קורא אלון „דילדול כוחות היצירה של הנעורים" – גם בקיבוץ וגם בעיר, מכל מקום בפעולה ציבורית, שכן בזירת הצבא והספרות הוכיחו הצעירים את יכולתם הנגדות.

עלינו גם לקחת בחשבון את גורם ההסכמיות הלאומית של הציונות המתגשמת והמתגוננת – גורם המבטיח רציפות דורות, הרחוק ממה שקיים במערב. בהתאם לכך טוענים צעירים רבים: „רוצים שנזדהה עם חלום שכבר נתגשם", כלומר, שנעלה גידה אוכל לטוס. ודאי הראשונים באו לקרקע בתולה ויצרו יש מאין. כן „פתרו" הם פער הדורות על־ידי אריות מוחזרות והשתחררות מתלות בהורים שנותרו בגולה. אך כמה זמן ניתן לטעון את הטענה שלממשיכים אין שדה־פעולה נרחב, כשזה הוריהם בשעתו אם כך, לכל אירופה, לכל אמריקה אין מה לעשות, שכן „האבות המייסדים", בארצות־הברית, או המפעל האירופי העומד על תלו זה מאות בשנים אינם מותירים חופש־מרפקים אלא ל„ממשיכים" בלבד? אומר, למשל, מוני אלון: „בשאוד פתוחות עדיין שאלות־יסוד, כגון משק קאפיטאליסטי או שיתופי־סוציאליסטי, תרבות חילונית או דתית, הווייה אינדיבידואליסטי־היסטי או קהילתי, המשך המסורת העדתית או מיזוג גלויות. בלאו־הכי אין „בהמשכיות" סתם, או באורישות, או בכפיות, משום מתן תשובה־אמת לרציפות ההיסטורית: „ראייה דיאלקטיבית, כותב אלון, תלמדנו כי רק אם תצטרף להזדהות עם ערכי הדור הקודם הרצון העצמי לשינוי פני הקיים והניסוח העצמאי של המסורת – רק אז ניתן לצפות לרציפות של הערכים הנגשמים". ניצנים לתודעה דינאמית יותר של דור הצעירים מופיעים בשנים האחרונות בשני הקטבים בחברה: ב„גוש אמונים", על־פי דרכו האמונתו, וב„שלום עכשיו", בצד השני של המיתרס.

נוכל לסכם איפוא באקורד אחרון את מה שאומר אלון, בחתימת ספרו הטוב: „גם בתקופה של תמורות מהירות בכל שטחי החיים אין דור ההורים חייב לוותר על השאיפה העתיקה, המתעוררת מחדש בכל עידן, לאמר, „דור לדור יביע אומר", אך עליו להבין כי מסר זה פועל בשני הכיוונים, ולא בכיוון אחד בלבד... ועם זאת – חובתו של הדור הוותיק היא לא להתחנף לצעירים ולהציג בצורה נאותה וברורה את נכסי התרבות והערכים שאותם אימץ".

רשמים רישומיים

מאת טליה רפפורט

רישום, גלריה „מימד", רח' פינסקר 27, ת"א.

התערוכה הקבוצתית הראשונה שערכה גלריה „מימד" (לאחר 3 תערוכות יחיד) מוכתרת בשם „רישומי" וכוללת, למעשה, סוגים שונים של עבודות על נייר בגדלים, טכניקות וסגנונות מגוונים. ברובם ניכרת גם תכונה „רישומית" נוספת – ההסתפקות בשחור־לבן, אף כי רוב המשתתפים בתערוכה מוכרים, בדרך כלל, דווקא בציור רב־צבע (מישורי, קסבר, פישהורה ואחרים).

הורון לבבה מציג עבודה סימפאתית, למדי, שמורכבת ממשבצות ובתוכן רישומי עיפרון של חפצים זעירים (טלפון, מאוורר, רדיו וכו'). על פני תשתית זו מופיעה שכבה נוספת של קוים משתרבבים וכתמים אקווארליים. זוהי עבודה נחמדה ואסתטית, אך כוחה מוגבל, לדעתי.

רישומי הדיוקנאות הריאליסטים של מיכאל קובנר מדגימים יכולת טכנית מסויימת אך אינם מעניינים מעבר לכך. ברישומיו של אבי עזרא, לעומת זאת, יש גישה ייחודית וכוח הבעה מרשים. הם בנויים מקטעי פרצופים, ובמיתור עיניים תרגו־מבע, שלצידך קוים וצורות מופשטות. התוצאה היא צירופים חזקים ומקריים. גם רישומיו של דוד שווילי בגווני אפור שונים הם מעניינים למדי, אם כי הרגש של 16 דפים, העיתוים כ־4 שורות של 4 גורם להם להראות דומים מדי ומחליש את כוחם. אם מתבוננים היטב מוצאים בהם שפע של אלמנטים: משבצות, דגלים, קשתות, איקסים, עגולים, כדים, נשרים מיבנים שונים ופה ושם גם דמות או ראש. על אף סולם הצבעים המוגבל מלכתחילה יש כאן מיגוון של אפקטים יפים ואווירה מיוחדת במינה.

10 הדפים של יעקב מישורי מייצגים היטב את סגנונו המוכר המתבסס על דמויות אקספרסיוניסטיות מעוותות ועזות צבע. אף שבציוריו בולטים הדים מן האקספרסיוניזם הגרמני מתחילת המאה וגם מן האקספרסיוניזם העכשווי, מישורי מעשיר את דמויותיו בשלל משחקים צורניים והתוצאה מרשימה למדי.

אקספרסיוניזם ישיר ובוטה יותר ניתן לראות בעבודה גדולה וכהה בגוונים שחורים – חומים של אלי קסילבייץ. דמות מאורכת ושאבלונית ניצבת ברקע של מעין מסרקות מתפתלים או נחשים דוקרניים. אך למרות גיוס כל האמצעים הבעתיים הבדוקים (דמות מיוסרת, צבעים קודרים, צורות חדות) התוצאה משעממת, לדעתי. הדבר נכון גם ביחס לעבודה השחורה הענקית של רחל רבינוביץ שהיא מלודראמאטית להחריד. צפים בה פרצופים רווי פאתוס נוסח קסה קלביץ, ידים המחזיקות ראשים מעונים וכן הלאה. אפילו משחקי הכפלות נוסח קלמנטה בכמה מן הראשים הללו אינם מצילים את העבודה מסנטימנטאליות יתר ומסגנון שחוק לעייפה.

פמלה לוי מציגה חיתוכי עץ אקספרסיוניסטים, שמזכירים במקצת את אלה של קבוצת „הגשר" מתחילת המאה ועשויים לא רע, אך מעניינים יותר הציורים האחרים שלה, שבהם נראות דמויות על רקע מיבנים בתוך הים.

בעבודה הגדולה של מאיר פישהורה יש מיפגש של אפקטים. רישום פרצוף גדול ואקספרסיוניסטי על רקע גדול וכן רישום דמות על רקע שורות של נקודות. ניכר שהוא יודע להפעיל איכויות ציוריות שונות, אך במקרה הנוכחי נוצרת תחושה של התרחשויות שעל פני השטח ללא משמעות פנימית. אהבתי יותר את שני רישומי הצבע הקטנים שלו שמוסגרו יחד. אף כי השפעת קלמנטה ניכרת בהם היטב, הם מוצלחים מאוד.

מי שהפתיע, אותי לפחות, בתערוכה זו יותר מכולם הוא דוד פרומר, שרישומיו מציגים פן בלתי ידוע שלו ושונה לחלוטין מסגנונו המוכר. אחדים מהם נראים אבסטרקציוניים היום, מזכירים במשחקים והגרסים ובניואנסים האפרוריים הדקים שלהם עבודות מינימאליסטיות משנות ה־70. שלושה מהרישומים עוברים כבר ממודרניזם לפוסט־מודרניזם וגודשים בצורות מתפתלות ועיקולים דינאמיים.

בסיכומו של דבר, זוהי תערוכה מגוונת גם מבחינת הסגנונות וגם מבחינת הרמות השונות. היא מאפשרת לראות בכפיפה אחת גישות רבות ומספקת במקרים אחדים, הזדמנות להציץ למעבדה הפרטית של אחדים מהאמנים המשתתפים בתערוכה.

אבי עזרא, רישום

חתך מקומי

סוזאן הריס, צילומים, גלריה „קמרה אובסקורה", רח' אלנבי 57, ת"א.

סוזן הריס, אמריקאית שחיה מה שנים ועודות, קלטה במצלמתה פיסות חיים ומראות מקומיים. אפשר לראות בתערוכתה, בין השאר, משפחת חרדים בתשובה בראשון־לציון, חיילים ברחוב, יהודים דתיים ליד הכותל המערבי, כת חמה בקרית שאול, ילדים רוכבים על גג אוטובוס נוסע ברחוב, צליינים כוכלים־כירון, אנשים מתחת לשער דמשק בירושלים, צילומי חתונה ועוד. זהו, איפוא, חתך רוחב מגוון של כאן ועכשיו. הכל מצולם היטב וזהו צילום תקני בדמה ראויה, אך אין בו עניין אמנותי מיוחד. הא מסקי הוי, שייתכן כי לעינים זרות הוא עשוי להראות מיוחד, פיקאנטי ואפילו אקזוטי. מנקודת מבט ישראלית הוא אינו חורג מעבר לצילומי עתונות טובים.

נחשולים אופנתיים

ססי פפר כהן, גוף, גלריה „מימד קטן" חצות „מרווה", לב דיזנגוף, ת"א.

ססי פפר כהן מציגה כאן „קומץ ציורים גדולים למדי ובוהקי צבע. הגוף בא אצלה לידי ביטוי בצורות גליות מופשטות העשויות, אולי, להזכיר הרים או נחשולים, אך מילון הצורות המצומצם הזה אינו מספיק מעניין וגלי הצבע הוורודים בכחול, ירוק, סגול, ורוד, ארגמן וכדומה, אין בהם כדי להפוך את הציור לעשיר דיו.

שפת הציור הזורמת – סוערת הזאת היא, אמנם, אופנתית היום מאוד (ואחת הראשונות שייבאה אותו אלינו מניו־יורק היתה לידיה דונה), אך בשנים האחרונות הוצגו כל כך הרבה גירסאות דומות, עד כי סוג ציור זה שחק את עצמו ונכנס, לדעתי לקטיגוריה של „כבר ראינו".

דפדוף ראשון

ספרים חדשים

מאת אבי טנא

סיפורת

השער השלישי

יום הרוגות/ מאת דוד שחר/ עם עובד/ 257 ע'.

יום הרוגות הוא, כמדומה, היום שבו „סרגה יד ההשגחה את פקעת המקרים לתבנית מופלגת אשר כזאת" שגרמה לרב יצחק לשלוח את זוגתו שושי להורד־עבודתו של ברל רבן, הוא המשורר אשכבל עשתרות שמאז פגע שירו באותה שושי „החל הכל משתלשל ונשזר על נימים טמירות של פלא, והקסם לא תם אלא רק התחיל". מי שיודע יודע ומי שאינו יודע ראוי לו שידע כי מדובר בשערו השלישי של „היכל הכלים השבורים" – הלוריאן שוקם שוזר בידי אמן מסביב לגיבור ילדותו גבריאל לוריא, על רקע ירושלים של מחצית שנות השלושים. כבר דובר בספר הזה ובאחיו לסידרה ומן הסתם עוד ידובר כראוי להם, ואנחנו נברך על מהדורה חדשה היוצאת בחותמו של „עם עובד", במלאת עשור לפרסום הראשון.

שירה

ראשוניות החומרים

זיקות או עקרון אי הודאות/ מאת רחל חלפי/ הקיבוץ המאוחד/ 70 ע'.

אסופת השירים השלישית של רחל חלפי מחזיקה שירים שנכתבו בשנים 1970־1981 ושרבים מהם כבר פורסמו בבימות שונות. לכן מבקש מאתנו המו"ל בגב הספר שלא לשכוח את הראשוניות של החומרים והתבניות בשירתה. הנה, לדוגמה, כשהו מספטמבר 1970: „גמלה הולכת בחושך/ מצידו האחר של חלון מואר/ של רדיו מנגן/ של סובר חשוף/ בבלי של כסף מסודם./ גמלה מתרפקת על חלון תלול/ שקוף אבל אטום, רשע אבל צלול/ כל כך. בפנים רדיו/ מנגן חמישיה קאמרית,/ אשה יושבת, כותבת על גמלה, /סובר מחכה לבוא בזיק".

אמנות

נמרוד ומלך הרועים

יצחק דנציגר/ מאת מרדכי עומר/ הקיבוץ המאוחד והמוזיאון/ 124 ע'.

ב־26 ביוני 1916 נולד מקס וילהלם יצחק דנציגר בברלין. ב־11 ביולי 1977 נספה בתאונת־דרכים ליד רמלה. בין לבין היה פסל ואדריכל נוף, פלמחאי ומורה־דרך למה שנראה כניצני תרבות „כנענית", עולה ויוצר אנדרטות, מעצבם של „נמרוד" ושל „מלך הרועים". מרדכי עומר דן בספר זה בתפיסתו האמנותית של האיש, במפגשים מוקדמים ומאוחרים בחייו, במעשים חרמים ומעגלים שנסגרים. בין הדפים תצלומי יצירות. בסופם רשימת עבודות לפי סדר כרונולוגי ומסכת תאריכים ואירועים. הספר הוא שלישי לסדרה על אמנים ישראלים בעריכת המחבר. העיצוב הנאה משל רוחמה ש.

סיפורי עם

לבורא ולבריאות

הישה בת הרוח/ מאת אליעז אגמי/ הדר/ 87 ע'.

אמר המספר בשער הספר: „הסיפורים המוגשים לכם בספר זה הם מכלל הסיפורים שדורות של יהודי בבל ואחינו להם, נהנו מהם, ולמדו מהם מה שלמדו... שיש אמנם מה שנקרא בפי הבריות גורל, אבל יש גם שכל שהשימוש בו עשוי לקבוע רבות בחיי אדם... שמעשים טובים רצויים לבורא ולבריאות ושכרם בצידם... שהאדם, בהיותו שבוי בידי יצרים עזים הופך להיות קרבנם". עוד הוא אומר כי עשרות סיפורי הקובץ באו להזכיר „שכל חברה של בני־אדם סיפרה סיפורים שאינם נופלים ביופיים ובערכם מסיפורי השלגיה, כיפה אדומה... וכל היתר. מנוקד. מלווה בעיטורים של נעים עוז.

היסטוריה

גם היקשים

איטליה מליברליזם לפאשיזם/ מאת שלמה בן־עמי/ משרד הבטחון – ההוצאה לאור/ 116 ע'.

ספר נוסף בסידרת האוניברסיטה המשודרת של גלי צה"ל, ששמה הולך לפניה זה מכבר. עניינו, כרמוז בשמו, בתהליך שהביא לאתבונה של הדמוקרטיה האיטלקית הלא־איתנה ולעליית הפאשיזם בהנהגת הדוצ'ה בניטו מוסוליני, והמחבר אינו מסתיר את כוונתו להקיש מן המקרה האיטלקי על חברות ומצבים אחרים. כמנהג הסידרה יש כאן 13 פרקים כנגד 13 הרצאות. שמותיהם – לדוגמה, שתי איטליות, האתגר הסוציאליסטי, מלחמה מחוץ או מבית, הדיאלקטיקה של האגרוף והאקרה, מוסוליני הסנגור הגדול – מלמדים על מה שיש בהם.

תנועת העבודה

אידיאולוגיה כוללנית

תנועת הנוער גורדוניה – רעיון ואורח־חיים/ מאת אלקנה מרגלית/ הקיבוץ המאוחד/ 366 ע'.

גורדוניה נוסדה בגאליציה ב־1922 כתנועת־נוער, „אך כבר בסוף העשור, עוד בהיותה בחוץ לארץ, הגדירה עצמה גם כתנועת־קבוצה... תוך זמן קצר, בזכות עצמה ובכוחות עצמה, ניסחה גורדוניה אידיאולוגיה מקיפה, כוללנית ושיטתית... בגורדוניה התמזגו איפוא תנועת נוער, צורת חיים קיבוצית ואידיאולוגיה חברתית, ופוליטית... לו הייתי נדרש לסכם במשפט אחד את ייחודה של גורדוניה הייתי אומר... שהבינה בעוד מועד, שאי אפשר לאנוס בני־אדם להיות חופשיים". אחר הפתיחה הזאת ממשיך המחבר, בעצמו חניך התנועה הזאת, ועוסק בשלושה נושאים עיקריים: דיון במקורותיה הרעיוניים של גורדוניה ובעיצוב זהותה האידיאולוגית; תיאור יחסי־הגומלין בינה לבין סביבתה בארץ, דיון באורח־החיים הקבוצתי. התקופה נידונה בספר מ־1922 ועד ראשית שנות הארבעים, מועד האיחוד בין גורדוניה ובין „מכבי הצעיר". הספר יצא במסגרת מחברות חקר של המכון [illegible] עבודה וחברה ע"ש גולדה מאיר.

בלשנות

בנות הרומית העממית

לשונות רומאניות של יהודים/ בעריכת יצחק בן־אבו ויוסף סרמוניטה/ האוניברסיטה העברית בירושלים ומשגב ירושלים/ 229 ע'.

תשעה חוקרים ממוסדות אקדמיים שונים בארץ חברו יחדיו להציג מחקרים בלשונות יהודים שכולן נחשבות כבנותיה של הרומית העממית. המחקר בתחום זה, אומרים העורכים, „מתנהל בשני כיוונים משלימים: המגמה הפילולוגית, שעיקרה מחקר דיאכרוני... בהסתמך על כתבי־יד וטקסטים מודפסים, והמגמה הבלשנית, שעיקרה מחקר סינכרוני של השפה המדוברת בהסתמך על הקלטת דוברים". בין מאמרי הקובץ: „הרכיב העברי בספרדית־יהודית של מרוקו", „היתוכו של הרכיב העברי־ארמי בספרדית־יהודית", „הפרוזה והשירה הדו־לשונית של יהודי איטליה", „ליגוויסטיקה לוסיטאנית־יהודית". המאמרים נתונים כולם באנגלית ולכל אחד מהם גם תקציר בעברית.

כתבי־עת

שבעה ושבע

מחקרים בציונות 13/ העורכים מתתיהו מינץ ורונלד צווייג/ אוניברסיטת תל־אביב/ 183 ע'.

גליון „אביב 1986" של כתב־עת זה בשפה האנגלית (המוגדר בשערו כתב־עת בין־לאומי להיסטוריה חברתית, פוליטית ואינטלקטואלית) מחזיק שבעה מאמרים ושבע ביקורות ספרים. נושאי המאמרים נוגעים כולם בבשר החי של הויכוח הציבורי – היחסים בין התנועה הרוויזיוניסטית ובין הממשלה הפולנית הגולה של מלחמת העולם השנייה, שליחות בצבאות באירופה, בן־גוריון, שרת ו„האופציה הפלסטינית" וכדומה. אפילו ראשית התיכנון האורבאני של ירושלים המודרנית לא נעדרה. המחברים אנשי אוניברסיטאות שונות בארץ.

כיסא וקתדרא

סידרא (ב')/ העורך צבי אריה שטיינפלד/ בר־אילן/ 184 ע'.

חוברת שנייה לכתב־עת חדש המוקדש לחקר ספרות התורה שבעל־פה. יש בה עשרה מאמרים (תשעה משל חוקרי בר־אילן ואחד שהגיע מאוניברסיטת תל־אביב), שבהם נידונים נושאים כמו: אבן, כיסא וקתדרא שישב עליהם משה, על המיקום הבלתי כרונולוגי של דברי מר בר רב אשי בסוגיות הבבלי והשלכותיה למשמעו של האיסור על תבשילי גויים. בסוף החוברת תקצירים באנגלית.

חיים לנסקי

(המשך מהעמוד הקודם)

למיצקביץ). בספרות הבלדית הרוסית העשירה בלטו במגוון בלדות של פושקין ושל לרמונטוב. על זיקת לנסקי לפושקין מעידים מכתביו, שבהם נשנית בקשתו לשלוח לו למתנה את כתבי פושקין. לפי אחד המכתבים ניסה לנסקי לתרגם את הבלדה של פושקין UTOPLENNIK, שהיתה ידועה כבר לקורא העברי בתרגומו של פרישמן בשם „הטבוע" (1899). כדגם בלדה מופתי לכל מיגורי ציבור הקוראים והלמודים שימשו הבלדות של גיתה. הן היו ידועות במקורן, בתרגומן הרוסי של זוקובסקי ובתרגומים לעברית. לפי עדויות אחרות הכיר לנסקי את שירת גדולי המשוררים הגרמניים במקורה.

את אמנות לנסקי, מגדולי המשוררים של הבלדה העברית בכבר, שהיה קשוב לתבניות הבלדיות המסורתיות בספרות העולם וידע להזין אותן בחומרים עבריים מקוריים, מדגימה היטב הבלדה „שתים עשרה":

שתים־עשרה, ואין שנה פוקדה,
דמעת הלילה כה כבדה.
מן החוץ נשא תגוז קולה:
„קום דודי, לכה לקראת כלה"
קם. פתח דלתו. יצא. – לאוז
על עיני מרכה סהר לבן.
בר חשה הושיטה לו, גליד גג –
והגליד בבהי ידו ורגלו.
אל שפתיו הגישה כוס קרחים:
„נצח ונוגם לנצח נצחים".

רות מיסתורין מאפיינת בלדה זו, דמויותיה ערטילאיות, מקום עלילתה רוחית ההתגעשויות אינו ברור, הצבוץ הסינמתי של דמות לילה כבדה יוצר בה מועקה. הקול הנשי הנישא בה מבחוץ הוא קול מלא חן, מתחנחן והוא קול החינון מתפילת „יעלה" והתחינות התהגונים שנהגו לומר בחצות הליל. בקריאתה „קום, דודי, לכה לקראת כלה" יש משום פיתוי ושידול המסום צר כאוד.

ייחוד הבלדה יתגלה על־ידי חשיפת מהותה של הדמות הנשית חסרת התואר והשם, שבקריאה ראשונה אין לדעת מה טיבה. המפתח לפענוח הוא מטענה הקונוטאטיבי־אסוציאטיבי, המוביל לדברי השולמית לזוהר בשיר השירים, לפיוט הידוע של ר' שלמה אלקבץ („לכה דודי") ולמסורות הקבלה המזהות את הגשר בין דמות הרעיה משיר השירים בין שבת המלכה מהפיוט, בין כותרת השיר המובילה לתיקון חצות. להבנת הדמות מסייעים דבריו של גרשום שלום ב„פרקי יסוד בהבנת הקבלה וסמליה", כי ב„פרשנות האלגורית לשיר השירים תוארה כנסת ישראל כבאה בברית נישואין עם הקדוש ברוך הוא ומדובר עליה ללא הסתייגות כעל דמות נקבית" (263). במיוחד חשוב הפיתוח הנוסף, שחל בנושא זה ב„ספר הזוהר" המדבר גלויות על הדמות הארוטית של השכינה כ„עלמא דנוקבא" כבתיזוג ב„זיווגא קדישא" (295). עם זאת מופיעה השכינה במקומות רבים ב„ספר הזוהר", כשהיא מקיימת קשרים עם הסטרא אחרא, הכוח הדמוני המתרם, עד כדי זיהויה עם לילית (302). „רגליה ירדות מות, שאול צעדיה יתמכו" (משלי ה 5), כותבתיה אפלים ומבלים.

הדמות הנשית בבלדה של לנסקי היא הכלה, אך יש בה משיכה ארוטית וכוח דמוני של לילית. היא עורכת במו ידיה את טקס הכלולות, שהוא גם טקס הכליון, המוביל לתנומת נצח. את תחושת הקץ הקרב בבלדה מגבירה המטאפורה של הסהר הלבן, התבנית על רוחני משמעות אחדים והיוצרת התגגשות עם השחור המובלע בלילה. זהו לובן שבת המלכה, לובן שמלת הכלולות, בו בזמן לובן התכריכים, אך זהו גם לובן הגוף של סיביר עם „גלידי הגג" ו„כוס קרחים". כך פורצת המציאות לתוך הסורים החתומים של המגרה הבלדי. האישה בבלדה של לנסקי דומה לדמות „בת הים" ב„הדיג" של גיתה, שגם היא מפתה בקולה: „היא שרה לו, היא סחה לו" (בתרגומו של ב' קלאר) ומושכת את האיש לאבדן המצולות. כזאת היא גם בפועלתן המרדימה והמפתה של בנות היער ב„ארלקניג" לגיתה, הן שרות ומרקדות ומביאות את הקץ על הנער המוטל בזרועות אביו. וייתכן סמל עיניו של לנסקי עמדה „לורליי" של היינה, משורר שהיה אהוב עליו מנעוריו.

לא הבאתי את הקוים המשותים עם בלדות גיתה, כדי לגלות השפעות, אלא כדי להצביע על דמיון הסממנים הז'אנריים העיקריים המרכיבים את תבניותיהן. עיון משווה בין „שתים עשרה" לבין „הדיג" ו„ארלקניג" מורה, כי הבלדות האלה הן על זמניות: דמויותיהן חסרות קוים אינדיבידואליים כלשהם והמדוחש בבלדות מתנהה באופי הדמויות, בהתכונותיהן: האדם שבהם אינו מרכז העולם, נזר הבריאה, אלא הוא נשלט על ידי כוחות נעלמים החזקים ממנו: הוא מושא המתרחש ולא נושאו. חוית „העולם שמעבר" עם אופיו הכפול המושך והדוחה כאחד שולטת בבלדות. הן רחוקות וקצרות, התכונות שמניתי הן סימני היכר של תבנית הבלדה ה„נומינוסית", ששמה השאל מהפילוסופיה הדתית של רודולף אוטו המגדירה את היחס לאלוהי: Numinosen-fascinosum et tremendum והיינו: כובל, מפתה ומעורר אימה באחד.

את התמטיקה המאגית המפתה של הבלדה הנומינוסית משלימה תבניתה הצורנית הנתונה למאגיה של המלה השירית. הממד המאגי של תבנית בלדית זו מתבטא ביסודות המוסיקאליים־הליריים המועצמים שבה. הבלדה הנומינוסית רווית בדרמטי ובמוסיקאלי־הלירי שבה. הקסם המפתה של „שר היער" פועל באמצעות מצלול בלדה זו. התקבולות יוצרות ב„הדיג" תחושה ריתמית מושכת דמות הגאות והשפל של הים. שתי הבלדות מגיעות לשיאן הטרגי בטורן האחרון. גם הבלדה „שתים עשרה" ללנסקי פועלת בדרמטי ובמוסיקאלי שבה. הנטיה למשקל הימבי בעל ההטעמה המלרעית החזקה משוה על הבלדה צליל של שעון כבד המגביר את אווירתה המעיקה. מצטרפים לזה צלילים ארוכים ומיבבים, מבשרי רעות, הבוקעים מטורי הבלדה (כדוגמת „...א...או...א... בטור: נשא תגוז קולה). הצליל האונומאטופאי הרוחה של התיבה – פרכה – מטויס את מלכודת המוות הטמונה בסודר הלבן. את תחושת האימה מגבירה תמונת „חתונת הדמים" הבנויה על צרופים אוקסימורוניים (נר תופה – גליד גג). הצו לתנומה „לנצח נצחים" מביא גם בלדה זו לשיאה הטרגי בטורה האחרון.

תבנית הבלדה הנומינוסית שהתגבשה בבלדות של גיתה רווחה גם בבלדות הפולנית והרוסית. יסודות נומינוסיים אחרים שורדים אמנם בבלדות עבריות, כגון ב„קריאת התורה" של פרישמן, אך הבלדה העברית נרתעה מפני עיצוב בתבנית זו בכוליותה, משום זרות הלך רוחה והמוסיקה שלה והעדיפה את תבנית „הבלדה האיראית" בתמבנית בלדות שילר. תמוה גם, שמאגר החומרים בעלי האיכות הבלדית הנמצא בקבלה לא שימש את משוררי הבלדה העברית ורק דוד שמעוני עיצב מוטיבים מתוכה ב„אגדות צפת". הבלדה ב„שתים עשרה" היא דמות נומינוסית מובהקת, אולם מטענה הקבלי קשר אותה למסתורין העברי.

הבלדה „שתים עשרה" של חיים לנסקי היא הישג רב ערך של משורר עברי בנבר, בעל מודעות לאגרית, שהשכיל לצקת בתבנית בלדית, שהיותה מופת לבלדה הספרותית האירופית, חומרים עבריים מובהקים. לנסקי הביא בבלדה זו ביותר הבלדות, שהוא חיבר, להעשרתה ולגיוונה של הבלדה העברית.

(בעקבות דברים בקונגרס העולמי התשיעי למדעי היהדות).

מקבץ

„דת הנצח וצרכי השעה"

ספרו של פרופ' זאב פלק „דת הנצח וצרכי השעה" (על הדינמיות של ההלכה במחשבת ישראל והשוואות ההלכה, המשפט הקאנוני והדין המוסלמי ביחסם לשינויים) ראה אור ב„הוצאת מישרים" (ירושלים).

הספר מחולק לשניים: א) מחשבת ישראל בעבר, ובו סקירת המחשבה היהודית מסביב לנושא דת הנצח וצרכי השעה, החל בתקופת המקרא ועד להגותם של פרופ' ישעיהו ליבוביץ והרב יוסף דב סולובייצ'יק. ב) ההיבט ההשוואתי, ובו, בין היבטים פסיכולוגיים וסוציולוגיים, המשפט המוסלמי, דעת הקהל ושינוי המשפט.

ב„סוף דבר" כותב פרופ' פלק: „הצורך האמיתי של השעה הוא לחדש את הקשר בין היהדות לרוב היהודים, שאינם מעורבים היום באף אחת מן התנועות הדתיות... השאלה היא, אם היהדות מסוגלת לגשר בין דת הנצח לצרכיו של תושב העיר החילונית. השיטה האורתודוכסית המוסלימוטית איננה מותאמת לגישתו הסלקטיבית, אך גם המודל הרפורמי המתירני איננו מציב לו אתגר. אין פעילות דתית ללא לגיטימציה וסמכות, ובכאן מקומה של ההלכה המסורתית. יחד עם זה, אין משמעות לדת הנצח בלי התחשבות בצרכי השעה, ובעיקר באינדיבידואליות של האדם המודרני ובאוטונומיה האישית לפני אלוהים".

„הפרידה מן האני העני"

מחקרו של פרופ' דן מירון על שירתו המוקדמת של ח.נ. ביאליק, „הפרידה מן האני העני", ראה אור בהוצאת האוניברסיטה הפתוחה.

המחקר עוקב אחר הדיבר של ביאליק בעשור הראשון של יצירתו הפיוטית (1891־1901), מ„אל הציפור" ועד „שירים" (בהוצאת תושיה) ומבקש לעמוד על דינמיות יצירתית כפולת־פנים – אישית־סובייקטיבית והיסטורית־אובייקטיבית – כפי שהתפתחה במעגל הראשון ביצירתו של המשורר. מתוך עיון בכלל יצירתו של ביאליק וכן בתולדות חייו באותן שנים, נראה לדן מירון, „שהצומת העיקרי, שאחיזה בו עשויה לאפשר מעקב יעיל אחר פיתולי דרכו של המשורר לקראת המימוש העצמי השירי המלא, הוא צומת ה„אני" הפיוטי בשירתו המוקדמת... בתנאי שאנו מבינים את ה„אני" הפיוטי כתבנית מורכבת, שיש בה לפחות שלושה רבדים: רטורי, פסיכולוגי וספרותי־היסטורי".

דן מירון מטיל ספק באמיתות ההנחה בדבר „הזהות של הקולקטיב ושל הפרט" בעולמו של ביאליק, וקובע, כי „רק משעלה בידי ביאליק להפריד הפרדה חדה את ה„אני" האינדיבידואלי שלו מתוך רפוס־האם של ה„אני" הלאומי־הקולקטיבי ניתן לו להעשות לא רק משורר שהוא גדול מכל משוררי הדור אלא אף המשורר שהוא ה„לאומי" מכולם: שכן רק הפרדה בין ה„אני" האישי ובין ה„אתם" הקולקטיבי איפשרה לו להביא את שירתו למדרגה של חזוניות כמו־נבואית".

את הספר מעטרים שמונה תחריטים מאת משה גרשוני.

„הנאשם השני"

„הנאשם השני" – מאבקו של צבי רוזנבלט לגילוי האמת", בעריכת פרופ' יוסף נדבה, ראה אור בהוצאת מכון ז'בוטינסקי בישראל.

בספר, שיצא לאור כיום השנה לפרסום מסקנות ועדת החקירה הממלכתית לפרשת רצח ד"ר חיים ארלוזורוב, יש התייחסות ראשונה לדו"ח ולמסקנותיו. כן כלולים בו קטעי יומן שכתב צבי רוזנבלט בעת שבתו בכלא ולאחר שחרורו, ורשימות שונות הקשורות בו ובמאבק, שנכתבו בידי בני משפחתו ומוקירי זכרו. בסוף הספר רשימת מקורות ומפתח שמות.

מוסף לספרות בע"פ

על „המשורר כמבקר והמבקר כמשורר" ישוחחו מנחם בן ודרן גולן ב„מוסף לספרות בע"פ", שיתקיים ביום שלישי א' בתמוז (8 ביולי) בשעה 20.30 בבית הסופר ע"ש חיים הזז בירושלים.

נגינה: דוד ועדית שמר.

תיקון

בשיר הראשון של יפה צינס („משא" 27 ביוני) נפל שיבוש בביקור בשורה השלישית, וצ"ל: אל האותות אל הרזים".

הלוח הכללי

ידיעות אחרונות · הלוח הנפוץ ביותר · דבר ראשון בבוקר

הצטרף לנבחרת של מלון ספורט באילת.
למלון חדש
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
נא להתקשר עם מנהלת כח האדם במלון
- סודיות מובטחת -
ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

שיאים חדשים בתקשורת ממוחשבת
מהנדס/ת תוכנה
לפיתוח מערכות תקשורת
נא לפנות לאורית ויוכבד 052-556230
TDC TELEDATA COMMUNICATION LTD

דרוש קונדיטור מנוסה.

התפנתה לעבודה
מחפרה מעולה במרכז תל־אביב
(30 מכונות)
התמחות המחפרה בכל שטח, סריגים פוטרים וטריקו לתקן יצוא ושווק מקומי
בהצעות רציניות ובכמויות גדולות
נא לפנות טל: 837724, 827937, 03-831491

לחברת מחשבים גדולה
דרוש
מהנדס מחשבים מתחיל
נא לפנות בכתב לת.ד. 582 תל־אביב 61008 עבור "חברת מחשבים גדולה".

דרוש
מקדם מכירות

ל"תנובה" סניף נתניה
דרושים
מפיצים
לחלב ותוצרת חלב

digitronics
מנהל/ת מחלקת פיתוח
קניין/ית
digelec

למעבדה באזור התעשיה החדש – נתניה
טכנולוג/ית מזון בכיר/ה
טכנולוג/ית
עסיס

לחברה מסחרית בת"א
דרוש:
פנסיאר

חברה להשקעות בהקמה
מחפשת
מנהל כללי

למעבדת שיניים
דרושים
מכנאי שיניים

SABI
דרושים:
• **מחסנאים** יוצאי צבא
• **סוכן** לבגדי־ילדים, מנוסה
• **מוכרות** משמרות:
09.00–14.00, 14.00–19.00
טלפון: 03-7514166/7

U-MAN
עבור
אבנעל נעלי פיל
רשת החנויות המובילה בישראל
אנו מחפשים
מנהלי/ות חנויות
ברמלה וחדרה

למפעל לקוסמטיקה
דרושים
★ **מהנדס כימיה**
★ **סופרוויזר**

מועצה מקומית אלפי מנשה
דרושים/שות
מורים/ות לחטיבת הביניים לכתות ז׳ ח׳
טל. 052-425223

למפרסם מודעה!
דחף
ב דחף תקבל יותר ובמחיר העיתון
ת"א דחף מרכז · ת"א דחף דיזנגוף · ת"א דחף בן יהודה · ת"א דחף אלנבי · חיפה · ירושלים 03-611001 · דחפון · ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

לעבודה בטחונית בארץ ובחו"ל
דרושים
יוצאי יחידות קרביות
התנאים הדרושים:
* גילאי 21–28
* שירות צבאי ביחידות שדה כלוחמים (הכרחי קורס פיקודי)
* ידיעת השפה האנגלית ו/או שפה אירופית אחרת.
* כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
אנו מציעים:
* עבודה רבת אתגר בארץ ובחו"ל.
* תנאי שכר טובים והטבות מיוחדות למתאימים.
* חוזה העסקה למספר שנים.
העבודה מתאימה גם לסטודנטים המתכוונים ללמוד בארץ או בחו"ל בשנת הלימודים הבאה
המעוניינים השומדים בכל הדרישות יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור מ.מ.
-פונים מתאימים יענו-

בצלאל - אקדמיה לאמנות ולעיצוב ירושלים
דרוש/ה
ראש אגף כח אדם

יותר טוב מנפאואר
לסניף תל־אביב
רח' בן־יהודה 12, א'-ה', 08:00—14:00
טל: 284128, 03-298877
דרושות
מלחימות
★ מלחימות / מכשיריות, יוצאות צבא, לתקופה ארוכה
★ מולחימות/ מחווטות מנוסות
תנאים טובים במיוחד למתאימות.
מנפאואר MANPOWER
ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

קשת נקוי יבש
למפעלנו החדש בקרית־אריה פ"ת
דרוש
אחראי למחלקת השטיחים
לעבודה קבועה, מקצועית ומעניינת
לפנות טל: 03-9233566

U-MAN
רכזות/י מכירות
נציגות/י מכירה
מזכירה מעולה לניהול המשרד

דרושים חוקרים פרטיים

U-MAN
מנהל מתפרה

למלון "ימית" בתל־אביב
דרושים
אחראי ל"קפה וינה" · מלצריות לובי · שפים · שבחים · מפקחות קומה · פקידות קבלה · קופאי/ת

אלקטרה
מנהל חשבונות

לקונדיטוריה בת"א דרוש
קונדיטור בעל נסיון
תנאים טובים לפנות לטלפון 03-810144

U-MAN
אנשי מכירה

מנהל כח אדם
מסור מודעתך ב **דחף**
ב **דחף** תקבל יותר
לפרטים נוספים: תל־אביב: 03-622233-4 · ירושלים: 02-226336-8 · חיפה: 04-645333-4, 04-662571-2

למפעל תעשייתי באזור השרון
דרושים:
★ **מהנדס ייצור**
★ **מנהל־חשבונות**

לבית הספר עמק החולה קיבוץ כפר בלום בגליל העליון
דרושים
מורים למגמות הבאות: מתמטיקה, פקידות־מזכירות, תנך, ספרות, תולדות עם ישראל

U-MAN
מקדמת מכירות
מנהלת משרד

לאופנת איקס מיקס
★ **מעצבת**
★ **תדמנית**
★ **מנהלת עבודה**
03-820895

חבר
המרכז הגדול לכח אדם מקצועי
★ **מהנדסי אלקטרוניקה בשטח האנלוגי**
★ **כתבניות עברית/אנגלית מנוסות**

למפעל לציוד רפואי בת"א
1) מסגרים
2) עובדות ביקורת

יהודה כרמן בע"מ
סוכן מכירות

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור למעביד להפלות בין מועמדים לעבודה מחמת מינם או מחמת היותם נשואים או הורים, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. הנכללים במודעות אלו צפויים לעונש על פי החוק.

דירות

וילות ובתים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

ת"א–ים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

ביקוש דירות

חולון/בת ים

דירות בדמי מפתח

חדרים מרוהטים

עסקים

מחפשים

אולמות

חנויות

משרדים

מגרשים

מבני תעשיה

הצעות עבודה

דירות בשכירות

דירות מרוהטות

דרוש

שונות

קבלנים מציעים

הלוח הכללי · ידיעות אחרונות · הלוח הנפוץ ביותר · דבר ראשון בבוקר

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

אאודי

● 80 1300 83 במצב מצוין +סטר. (#18267) בבית 723486

● 80, 1973, יפיפיה אחרי תאונה. (#18610) 03-838092

● אאודי 80 1983 1600 1300 סי.אל.

עוזרים

שרותי אחות

שליחים

אוטוביאנקי

ביקוש עבודה

אוסטין

אופל

עובדי זהלמים

מוסכאים

מוכרים/ות

פועלים/ות

עובדי מתכת

נגרים

נהגים

ספרים/ות

פקידים/ות

● לחברה העוסקת בפרסום חוצות בגוש-דן דרוש משפלאי מוסמך (#20866) 03-477217

● דרושים תלמידים רציניים ללימוד ליטוש +חיתוך יהלומים (#20840) 03731656

● לחברה קבלנית בתל-אביב דרוש מחסנאי מנוסה תנאים טובים למתאימים 03621693 (#20700)

● צור חברה לביטוח בע"מ פותחת ב-1.8.86 קורס ליועצים פיננסיים ופנסיונרים בתחום ביטוח החיים המעוניינים יפנו א' רח' 6.7.86 ו-8.7.86 בין השעות 9.00 עד 14.00 לדוד לבונטין 2 ת"א קומה ב'. (#20802)

● נציגי מכירות לרכש מודעות, תנאים מצויינים למתאימים (#20842) 03-650737-8

גזירה/תפירה

עוזרות משפחה

חשמלאים

השכלת תשמבות

חוק הגנת השכר לעובדים בפרסומת — נוהל חוק הדגמות. "על העבודה התשמ"א 1981"

המבקש להיות עובד או להיות מעסיק של עובד לפי התנאים המפורטים אין להקפיד לכך שיהיה אליו רק אם הוא לפי ההוראות "הנ"ל בעבודה שנמצאה כמלואה לפי אחד הסעיפים

- אסקונה טורבו 84 25,000 ק"מ 5 1600 הלוכים ביתרונות (#18766) 057-956752
- אופל קדט 68 במצב בצינו +טסט לשנה כל. (#18828) 880317
- אסקונה 1300 אם 1983 יבוא אישי הובטח בחזרות אוטומטי במגן גג בפתח כיסוי 38,000 ק"מ יד ראשונה בחושה (#19034) 03-280992
- אסקונה 1300 1983 25,000 במצב בצוין (#19257) 03-590092
- אסקונה 1300 1983 אב. +תוספות בירונה כזוגא ראשונה 052-545774 (#19351)
- אופל קדט 86 ללא לחדרה ריכזר אופציה (#19354) 7031155
- קדט 1985 5 דלתות ראשונה 25,000 (#19474) 03-289516/5 02-812775
- בידית קדט אוטומטית אל.אס 1986 900 ק"מ (#19504) 02-668615
- בידית 4/ 316 5 הילוכים 1986 שמורה (#19509) 02-660840
- אסקונה 83 ראשונה הדיל 38,000 יתא בעבודה (#19535) 03-870182
- אסקונה 1982 אוטומטית אס. בכבירות החלפה לכבסנית זולה 03-881963 (#19683)
- אסקונה, 1981, 1300, בעולה, כסט לשנה (#19715) 052-455310
- אסקונה 1300 1984 5 דלתות דהלוקס+ מזגן+ תוספות 28,000 ק"מ ראשונה (#19833)
- אופל קדט ספיישל 1983/5 יד ראשונה בעבודה 212202 בבית 887571 (#19945)
- אסקונה 1600 אוטומטית 1980 מסגרות, ראשונה אחרי הסברה +כבב לשנה, 052-597504 ,03-493435 בעבודה (#19956)
- קדט 78 אוטומטי שמורה היבב (#19989) 03-808568 לא בשבת.
- אופל קורסה 84 יד ראשונה בכב (#20001) 0230501
- רקורד ספיישל 1981 אוטומטית+ מזגן (#20074) 052-20148
- סינטו ספורט 1980 2000 +גג בגבנים 75080 קילומטר 052-20148 (#20155)
- אסקונה 1982 1600 אוטומטית מראשונה 58000 קילומטר 052-20148 (#20182)
- קדט 1300 ספיישל ג'יאל. יולי 1985 יבוא אישי (#20237) 03-9225720
- קדט כרלינה 1300 אס. 1984 ראשונה+ מזגן+ כל התוספות 24,500 ש"ח (#20243) 03-492458
- "מוחק" ג'יאר 650 בצורין +1984 הדגל (#20278) 063-58436
- אסקונה 1300 אוטומט 1983 ראשונה דיזיונים +הדגל (#20291) 316529
- בחושה אסקונה 1300 1981 טניה החלפה (#20304) 03-9247520
- קטונג פיגד 150 1983 סכ"ק ש"ח (#20408) 03-596597
- רקורד 1700 אוטומט במצב מצויין 03-887284 ,03-888175 לא בשבת. (#20421)
- אסקונה לוקס 84 טסט ל"ח חודשים (#20576) 08-437932 26,000
- קדט 1200 אס אוטומטית 1979 +הדגל (#20583) 03-7510153 +תוספות
- קדט 1300 83 אס 5 דלתות ראשונה (#20597) 03-343667 30,000
- אסקונה 82 שניה מצוינת כסט מרץ 03-384882 052-540276 15,500 87 (#20653)
- קורסה 4/1300 5 הילוכים 1986 חדשה גם ללא מיסים 03-235824 (#20725) 03-473618
- לבסוף בתנאים כל הדגמים 1986 הרשויות הגדולות ואוטומטיות (#20738) 03-235824 03-225217
- הונדה אקס.אל 1980 ,508 נדירה+ אוטומטי של (#20757) 03-852785
- וספה 200, 83 במצב מעולה לא שלוח (#20779) 03402379
- קדט 1979 1200/4 אוטומטית +תוספות (#20830) 03-5516298 052-
- מוחק 750 ג'יאר.אירופאית +85 תוספת (#20837) 03-218703 4680
- רקורד 1973 ישרפה ותמונית טסט הדגל טל 1280 (#20838) 03-769422
- מוחק 550 ג'יאר.ספורט 85 8000 ק"מ (#20847) 03-218708 15,500
- קדט 83 אוטומטית 1300 ראשונה 3600 מעולה 04980687 (#20852)
- אסקונה 1982 1300 סופר דה לוקס אוטומטית ראשונה 03-952744 (#20865) 02-361317
- מונטגו ל.6.5 86 אינדור 900 ק"מ חדש 03-652496 ,03-658152 (#20926)

אינוצנטי

- אינוצנטי דטומסו 1300 82 26000 ק"מ הלוגות חשמליים ומזגן 5463245 (#19442)
- אינוצנטי 1982 ערכי טסט הדגל במצב טוב (#20401) 03-724040
- אינוצנטי 1982 ראשונה 23000 ק"מ טסלי עבודה (#20453) 03-849783
- אינוצנטי ישופה 1982 והממנו 1300 מעולה (#20707) 03-681495

אלפה רומיאו

- אלפא 1350, 1981 ביתרות טסט לשנה (#18095) 217967 ,738517
- סוד 1.2 1982 מצב נדיר כולל +תוספת (#18348) 03-804218
- סוד 82 ראשונה כחושה 30,000 ק"מ סלפון (#18455) 256133
- סוד 1.3 1979 115,800 אבדיל צמיגים מיוחדים (#18585) 03-721545
- סוד 82 1200 ראשונה 35,000 ק"מ ישופיה (#18717) 768076
- ספייד 1.6 1985 גג מתקפל 45000 (#19287) 04-729272 בערב.
- אלפא 35 1985 1985 יבוא אישי תוספת (#19371) 445288
- אלפא סוד 1200 1983 +כסף אפשרות החלפה כוולה 03-777449 (#19774)
- לרגל נסיעה ג'ולייה 1600 72 בצבב נדיר 781636 לא בשבת. (#19888)
- בראי לקוחו אלפטא 1979, 1800, שניה 62,000, מערכת, במצב חדש (#19943) 03-5561950
- אלפא סוד 1982 ראשונה 36,000 ק"מ שמורה (#19953) 03-424362
- סוד 1300 1979 מחיר שניה 7000 ש"ח (#20045) 03-264158
- אלפא 33 1984 24000 ק"מ מזגן+ תוספות. אינטה כחושה 03-448085 (#20190)
- לרגל נסיעה סוד 1982 במצב מצוין (#20232) 03-915506 10,500
- פיאט ספייד מפרט שתופה 84 2000 סכ"ק יבוא אישי +תוספות מיוחד (#20509) 03-419114
- אלפטה 1600 1979 5 הילוכים +רדיו שמורה ונהדרת 033,8366 (#20722)
- אלפא סוד 1200 83 יד ראשונה מצוינת (#20884) 03-419891
- סוד 1.2 1983 מסגרה גגאלי מעולה (#20863) 063-24527 03-490686
- 33 1.2 1986 מראשונה 06324527 הבערב 052556396 (#20877)
- החלף מבוהטיג ג'יטנה באמר טרבו אלפא בזיוגים אפשרות בתשלומים (#20881) 063-24527 03-490686
- לצוניבג' 'לפתא 1979 יד ראשונה 5 הילוכים +גם הדגל שמורה כחושה (#20939) 03-799107

אמריקאיות

- אמבסדור אמגה 1972 מכני מצוין יבוא (#20903) 03-5562861
- אולדסמוביל קטלס 71 מעולה ישרפה כחושה (#19114) 7514216
- אולדסמוביל דלתא רויאל 1979 אוטומטית +מזגן +כח נדירה (#19855) 053-49552
- אולדסמוביל קטלס מופרים סוף 1976, 2 דלתות, 8 צילינדרים (#19982) 03-859007
- אולדסמוביל קטלס 76 ישרפה 8 צילינדר +תוספת (#20857) 05-907224
- אולדסמוביל אומגה 1977/2 +טסט +הדגל, נדירה (#19791) 03-359216
- אמגה 1979 הנעה קדמית 6 צילינדר (#18550) 729175 ,747458
- אמגה 1981 יד ראשונה אוטומטית+ מזגן 052-347222 052-77786 (#19308)
- אמגה 1978 לפור גבול אובדיל במצב מעולה אפשרות החלפה (#20062) 052-26418

גיפים

דפין

דיהטסו

דלתא

אלבו

אנ.ס.ו.

ב.ת.

וקסהול

מלבה

מורדים

לנציה

מוריס

מי-מינור

מסחריות

סובארו

מרצדס

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

פורד

סימקה-קרייזלר

פולקסוואגן

פיאט

פיג'ו

חוק העסקת עובדים בעבודה תשמ"א 1981
אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

מציעים למכירה

כלי נגינה

חגים

בתי כנסת

קיט ונופש

חיפה

דירות

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

עסקים

מגרשים

מכוניות

תניה

דירות

• דירות לאיכלוס מיידי ברחוב טשרניחובסקי 4 7 חדרים לפרטים: חברת "אביב" בזמלק 155 רמת גן 03-7512203 (#20624)

הצעת עבודה

לחברת נ.נ.ב דרוש מחסנאי טכני רצוי משוחרר צבא 914166 912948

מנות דם חיים לאדם

זכרו! תרומת דם אחת מקנה ביטוח דם עבורך ולמשפחתך וכו'.

לתרומת דם פנה לסניף מגן דוד אדום הקרוב.

דירות למכירה 1-1½ חדרים

דירות בשכירות

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

עסקים

מכוניות

מחסנים

חנויות

משרדים

מגרשים

הצעת עבודה

• למפעל דרושה פקידה בוגרת תיכון אחרי צבא שליטה מלאה באנגלית כולל הדפסה למשרה מלאה מיום א' 02716914 (#18105)

קבוצת רעשמות

שדוכים

ירושלים

דירות

וילות ובתים

בת חג

קבלנים מציעים

בן חג

דירות למכירה

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

מכונות גלידה ובדד

דיפי והדיה

ספרים

בולים

עשויים

תנורי אפיה

נקיון ואחזקה

אמנות

שוק המציאות

מחשבים

ציוד תקשורת

צפר אמבטיות

צילום

קיט ונופש

בתי אבות

קרוואנים וגדים

חגים

חקלאות

משרכות קול

מכונות כתיבה

חיות בית

טרקטורים

טלויזיה

בתי כנסת

סירות

גלשנים

• מבצע גלשן רייבנו 86 ב-6 תשלומים חודשיים של 298 ש"ח בלבד באמצעות כרטיס אשראי ישראכרט גלוש עכשיו שלם בתרוף! רייבנו מימד חדש בגלישה "סנפיר ציוד ימי" נמל ת"א היושן 03450995 ,03450366 (#18103)

תוגי אויר

מכונות כביסה

הלבשה והנעלה

כלי נגינה

הלואות

אטבוסים וקטנועים

• למכירה ב.מ.וו 51 500 במצב מצוין 03312991 (בערב). (#18104)

• שטיחים מקור לקיר לבית ולמשרד, במחירי מפתיע, בצוע משלם 03879949 (גם בשבת) (#20684)

רוצים לקנות

רהיטים

מקררים

וידאו טייפ

איחוד רכב גוב

בקשו רכב

חלפי רכב ומשומשים

מציעים למכירה

רכב

• 504 אוטומט 1980 מזגן שנייה מכוני מצוינת ויפהפיה 03321012 03321132 (#20781)

ירושלים מפסטיבל לפסטיבל קולנוע / אמיר רותם

קסטרו, ולא במצלמה נסתרת

„כששלחנו את החומר שצילמנו לפיתוח בארצות־הברית, קיבלנו בתגובה טלפון בהול ממשרד ההפקה שלנו. הודיעו לנו שכל החומר נחשף לקרני רנטגן ונשרף. החדשות הרעות האלה היו מוזרות, הרי החומר נשלח בידי שליח"

בספטמבר הקרוב תקרין הרשת הציבורית של הטלוויזיה האמריקאית את סרט התעודה „קובה: בצילו של ספק". פידל קסטרו יקליט בוודאי את הסרט הזה על מכשיר הווידאו הפרטי שלו. קסטרו, שליטה של קובה ב־27 השנים האחרונות, העניק לסרט זה את הראיון המצולם הראשון שלו בעשר שנים, ראיון ראשון ליוצרי קולנוע אמריקאים עצמאיים. ג'ים בורוז, סוזן באומן וקארול פולאקוף היו גם הראשונים שתיעדו את „לה פלטה" – מפקדתו בהרים בתקופת המהפכה, ושזכו לגישה חופשית לארכיון הסרטים בהוואנה שבו יש צילומים בלעדיים של הימים הסוערים בקובה של סוף שנות החמישים. שלושת הקולנוענים האמריקאים הצעירים חברו כדי ליצור סרט שמטרתו המוצהרת היתה להביא מסמך אובייקטיבי, עד כמה שאפשר, על ההיסטוריה של המהפכה הקובנית, על יחסי קובה עם העולם מתוך דגש על היחסים עם ארה"ב, ונסיון לתעד את המציאות הקובנית 25 שנים לאחר המהפכה המרכסיסטית של קסטרו. בסתיו 1983 סמוך לפלישה האמריקאית לגרנדה, אשר הביאה את קובה אל הכותרות, פנו השלושה לשירות השידור הציבורי בוושינגטון וביקשו מימון לסרטם. רק שלוש שנים לאחר מכן, בימים אלה ממש, הסתיימה העבודה על הסרט, שסיפור הפקתו מרתק לא פחות ממנו עצמו. בפסטיבל הסרטים בירושלים, הננעל בסוף שבוע זה, הוקרן הסרט בהקרנת בכורה עולמית.

קרול פולאקוף מלווה את הקרנת הסרט בארץ. את עשייתו היא מגדירה קורס סמינריוני מרוכז. „בארה"ב לא יודעים דבר על קובה. אני זוכרת שבילדותי תירגלו אותנו להתגוננות מפני הפצצה אווירית קובנית. אני לא מנסה להטיף שאין ממה לחשוש, אלא שללא ספק היה קיים צורך להבהיר את הדברים". לא כולם חשבו כמו פולאקוף וידידיה. „כששלחנו את החומר שצילמנו בשבוע הראשון לפיתוח בארה"ב", היא משחזרת, „קיבלנו בתגובה טלפון בהול ממשרד ההפקה שלנו. הודיעו לנו שכל החומר נחשף לקרני רנטגן ברמה גבוהה מאוד. החדשות הרעות האלה הטרידו אותנו במיוחד לנוכח העובדה שהחומר נשלח בידי שליח, כך שהדבר לא אירע בשדה־התעופה, אלא איש־שם בין קובה לניו־יורק. פירושו של דבר שגם השליח נחשף לקרינה." רק כעבור שלושה חודשים הכירה חברת הביטוח בנזק שנגרם, והצוות קיבל מימון והיה יכול לצלם מחדש את החומר האבוד. בשלב הזה היתה הסלמה ביחסי קובה־ארה"ב. המימשל עשה מאמצים רבים להכשיל את הטיסות לקובה (שארה"ב מאפשרת רק לעתונאים ולמספר מצומצם של פקידים דיפלומטיים). ההגבלות בטיסות אילצו את הצוות לתאם את תנועותיו ללוח זמנים משונה, הטיסות יצאו בשעות הקטנות של הלילה, ומחיריהן היו מן הגבוהים ביותר בשוק.

הידיעה על הפגיעה בחומר המצולם הגיעה לצוות ערב הביקור הראשון ב„לה פלטה". מדוע היה חשוב לעלות שם? „לא שמעתי על המקום הזה קודם לכן. מומחים אמרו לנו שאנחנו חייבים לבקר שם כדי להבין את רוח המהפיכה. בשעה ארבע וחצי בבוקר התייצבנו שלושתנו במקום המפגש. חיכו לנו שם כמה מוותיקי המהפיכה, המדריכים שלנו, כשבקבוקי הרום שבידיהם עוזרים להם להתחיל את היום. לאחר שעתיים וחצי של נסיעה מתישה בג'יפים פתוחים במעלה התלול, התבקשנו לרדת מהמכוניות. בצד דישדשו בבוץ כמה חמורים. התבקשנו להשאיר את המצלמות שם, והמשכנו את דרכנו על גבי החמורים, עד שאלה שקעו בבוץ שהגיע לגובה המתניים. קשרנו אותם שם והמשכנו ברגל, בשלב הזה כבר היו המלווים שלנו שיכורים לגמרי. כשהגענו לשם הבנו שהכל היה כדאי. קסטרו, העולה לשם מדי שנה כדי לחדש את מקורות האנרגיה שלו, לא הזיז שם דבר. אפשר לראות שם גיטרה תלויה על הקיר ואת הצללה של צ'ה גווארה מונחת על המיטה. ג'ים ואני הסתכלנו זה בזה ואמרנו לעצמנו שחייבים לצלם שם. הקובנים ששמעו על כך פרצו בצחוק גדול. איש לא צילם שם מאז 1958". הסוף ידוע. מערכת קשרים, לחצים והאמון שרכש הצוות איפשרו את העלייה ל„לה פלטה" עם מצלמות.

הסרט עצמו, הבנוי כמו סרט תעודה שגרתי, נפתח בתמונת קו־הרקיע של הוואנה המצולמת מהחוף. יש בו סקירה קצרה של ההיסטוריה ומלחמותיה של קובה (טדי רוזבלט מצוטט בקשר למלחמה עם קובה: „זו לא היתה מלחמה ממש – אבל זה הדבר הטוב ביותר שיכולנו להשיג באותו זמן"). קסטרו עומד מעל מפת תבליט של הסיירה מאסטרה ומפרט את טקטיקת מלחמת הגרילה. דמותו של חוזה מארטי, משורר והוגה דעות, שהשפיע רבות על המאבק לעצמאותה של קובה, מלווה את הסרט.

הסרט כולל מפגשים עם כמה דמויות מיוחדות, כמו אדית סאנסטראם, נצר ותיק לקולוניה האמריקאית בקובה, הממשיכה לחיות שם. „רבים בקהילה התייחסו להפיכה כאל תאונה זמנית", היא נזכרת, „לקחו לנו אדמות, אבל שילמו לנו פיצוי על כך. אמנם לא מיד ולא הכל, אבל שילמו". הצוות גילה את סאנסטראם תוך צפייה בסרטי ארכיון. „החלטנו שהיא בטח חיה עדיין ואיתרנו אותה", אומרת פולאקוף. מאוחר יותר בסרט מוצג קטע נוסף, משעשע למדי, בראיון עם הקשישה האמריקאית, שעדיין לא דוברת ספרדית. לשאלה מעט פוליטית היא משיבה: „אני ניישראלית". מלווה קובני נכבס לשיחה ומכיר לקשישה החייכנית את הסיור שהממשלה ערכה לה לאחרונה. „כן, נכון מאוד. מאז המהפיכה קרו כאן דברים נפלאים", היא אומרת, והצעיר הקובני זורח, „ראיתי שיכונים גדולים וחדשים".

יוצרי הסרט ראיינו מנהל בית־חולים פסיכיאטרי, חבוש כובע קאובוי, דרוך בכסאו, המספר על השיטות הקומוניסטיות לטיפול בחולי־נפש. ריפוי בעיסוק כתשובה לתיאוריות הפרוידיאניות המיושנות. „במדינה מתוקנת הרי לא תוכל לסבול גנבים, רוצחים או הומוסכסואלים..." אומר המומחה. בקטע אחר של הסרט מצולם פאנל של מומחים אמריקאיים לענייני קובה וגולים קובנים, אשר צופים בזמן עריכה בחומר שצולם בקובה ומגיבים. התרחשות מוזרה היתה לרגע, כאשר דיפלומט אמריקאי לשעבר בקובה וגולה קובני מוצאים עצמם מתווכחים, כשהאמריקאי נמצא מצדד בגישה הקובנית ועמיתו מתנגד.

פידל קסטרו. מהראיון־מצולם בחצי השני של הלילה

וישנו, כמובן, פידל קסטרו. פולאקוף מאשרת את כל האגדות בדבר הכריזמה המהפנטת שלו. „מישהו שפגש אותו אמר לי, שלא חשוב מה יאמר בפגישה ולא חשוב מה תחשבו עליה – לא תשכחו אותה. אני פוגשת אישים רמי־מעלה במסגרת העבודה שלי, אבל לפגוש את קסטרו זה כמו לפגוש את נפוליאון. האיש הוא היסטוריה. כשהוא מסתכל בך, נדמה לך שהוא מרוכז רק בך, עושה מאמץ עליון להכיר אותך". קסטרו ישן פעם בשלושה לילות, וראיונות עתונאים הוא עורך רק אחרי חצות, כדי שלא יפריעו את עבודת ניהול המדינה. הידיעה על אישור הפגישה הגיעה לצוות לאחר שכבר נואשו מתקווה שתתקיים. שנה וחצי חלפו מאז החלו בעבודה על הסרט, וחלק גדול ממנו היה כבר ערוך. השלושה ניגשו נרגשים לרשויות שמימנו את הסרט עד אז, וביקשו סכום נוסף כדי לטוס ולפגוש את קסטרו. התשובה היתה שלילית. ההפשרה של הכספים למטרה זו הוחלה עוד במימשל קרטר, את העובדה הבסיסית הזו נאלצו עוד לבלוע, אבל מדוע להוסיף על כך? המימון נמצא בעזרת ערוץ 13 הניו־יורקי, כעבור שישה שבועות. המפגש עם קסטרו נמשך שני לילות. בראשון, ללא מצלמות, ניסה השליט לעמוד על כוונותיהם של השלושה ושל המומחה שייעץ להם, פיטר וויין. למחרת צילמו ועל אף הסיכום המוקדם (קסטרו לא דרש שאלות מוכנות מראש), הרגו מיד בהתחלה מהנושא ההיסטורי ודיברו גם על אקטואליה. „כיצד יכולים הקובנים, או תושבי ניקאראגווה לאיים על מדינה המחזיקה ברשותה 17, או 16 נושאות מטוסים, 300 בסיסים צבאיים מסביב לעולם, אלפי סוגים של נשק גרעיני?" שואל קסטרו בתגובה לטענה האמריקאית בדבר הסכנה שבהפצת רעיונות המהפיכה על־ידי הקובנים. „כיצד יכולות מדינות העולם השלישי, שאינן מייצרות מטוסים בעצמן, לאיים על מדינה המתכננת מלחמות־כוכבים? זה מגוחך, וזהי שטיפת־מוח". קסטרו סיפר גם על התקופה בה ישב בכלא. „אני יכול לומר כמה דברים טובים על התקופה בכלא. ניצלנו את הזמן, קראנו המון – 14, 15 שעות ביום. אני למדתי הרבה מאוד על המרכסיזם באותה תקופה. הם אפילו איפשרו לנו לקבל את 'הקפיטל'".

מול קסטרו ההיפר־אקטיבי מעמיד הסרט את קנת סקרוג' הבן, סטריאוטיפ של פקיד מימשל, תכול עיניים ורגוע, מדבר בסיסמאות לא פחות מידיבו המרכסיסט, רק בפחות שכנוע. „הייתי מעדיפה אדם קצת יותר מבריק", מתוודה פולאקוף, „אבל אף אחת מה'פיגורות' שפנינו אליהן לא הסכימה, גם הנרי קיסינג'ר לא הסכים, כולם פחדו להתבטא בנושאים אקטואליים, פן תשתנה לפתע התמונה הפוליטית, והם ייאלצו לעמוד מאחורי עמדה מביכה".

על הקובנים יש לפולאקוף רק מלים טובות. „אנשים הזמינו אותנו לבתים שלהם, מה שלא היה קורה לצוות קובני בארה"ב. הקובנים מעדיפים להימנע מהסרטים הרוסים המוקרנים שם, ומעדיפים את האמריקאיים. קסטרו מקליט ומשדר בטלוויזיה כל מיני סרטים, ומדפיס כל ספר שנראה לו מבלי לטרוח יותר מדי להשיג את הזכויות. פולאקוף מספרת שנדהמה כאשר ביקרה בכיתה של ילדים בני שבע, ואחד הילדים חקר אותה לגבי המועמדים לנשיאות בארה"ב. „בארה"ב הדבר היחיד שילד בגיל הזה יודע קשור לבייסבול."

על האופן שבו אימץ העם הקובני את המרכסיזם למדה מהתפרצות דיבור פתאומית של הנהג השתקן שלהם. הוא סיפר על ילדותו הקשה, על כך שנאלץ היה לצעוד מדי בוקר 18 מייל לשדות קני־הסוכר, שם עבד. באחד הימים חזר הביתה (וכאן פרץ הנהג בבכי), ומצא את אמו ליד הנהר. הסתבר שהשליכה את אחיו הצעיר לים, כיוון שלא יכולה היתה לעמוד בעול פרנסתו. היום, מספר האיש, יש לאמו בית, ובבית תנור לחימום, אמצעי־בישול וכל מה שהיא צריכה. פולאקוף: „צילמנו בסרט איש שטוען, כי אם תציע לאדם אוכל, גג ופרנסה תמורת חירותו, הוא יבחר בחירות. אני לא חושבת שזה נכון. הוא יבחר בתנאי החיים הבסיסיים. זה צריך להיות המפתח להבנת המצב בדרום־אמריקה. אין להם הרבה אפשרויות. כל עוד המרכסיזם מציע להם את אפשרויות הקיום – הם יעדיפו את המרכסיזם."

פולאקוף, שהחליטה בשלב מסויים לקשור את חייה בישראל, הגיעה לכאן בתקופה קשה מאוד, אך דווקא מלחמת יום כיפור היא שדחפה אותה ללמוד קולנוע. היא חזרה לכאן, גרה בירושלים (רואים את הבית שבו גרה ממרפסת הסינמטק, בה אנו יושבים), ועבדה כאן כמה שנים ברשת טלוויזיה זרה. היא חזרה לארה"ב מסיבות מקצועיות גרידא, ומקווה לחזור לכאן, לעשות סרטים, ולחלק את זמנה בין פה לשם. כעת מופנים המאמצים למכירת הסרט. בכורתו הירושלמית היא לא יותר ממקרה נעים. הפסטיבלים שביקשו להקרין אותו לא זכו בו, מכיוון שלא היה מוכן עדיין. כעת היא יכולה גם להירגע מעט מהחשש, פן תוזמן שוב לחקירה של רשויות־הבטחון האמריקאיות על חוויותיה בקובה. היא גם מקווה לחזור לקובה כדי לראות כיצד יקבלו שם את הסרט. ביום ראשון תוכל קרול פולאקוף לראות כיצד יקבל אותו קהל תל־אביבי, עת תיערך לו הקרנה מיוחדת בבית לסין, שלאחריה יתקיים דיון בהשתתפות אישי ציבור וחוקרים.

ההונאה הגדולה של התיאטרון הבריטי / מרגרט תומס

צוחקים בדרך לבנק

סר פיטר הול וטרוור נאן, שני האישים החשובים ביותר באגף המסובסד של התיאטרון הבריטי – מנהלי ה„נשיונל תיאטר" וה„רויאל שקספיר קומפני" עומדים להתפטר על רקע ביקורת גוברת והולכת על עיסוקיהם גורפי־הממון ועל הליקויים שבמחוייבותם כלפי המוסדות שהם מנהלים.

התפטרותם התלויה ועומדת נחשפה בתחקיר עתונאי שהתמקד בדרך שבה נעשו השניים מולטי־מיליונרים בעודם משמשים כמנהלים תיאטראות שזכו בשנה שעברה לסובסידיות בהיקף של 13 מליון ליש"ט, מכספי משלם המיסים.

השניים, מסתבר, קיבלו חופש פעולה נרחב במיוחד באישורן של מועצות המנהלים, והורשו לעסוק בעבודות נוספות בתיאטרון המסחרי ברחבי העולם. הול, למשל, גרף לכיסו שני מיליון ליש"ט מהכנסות המחזה „אמדיאוס", שהועלה לראשונה ב„נשיונל תיאטר" ב־1981.

במסגרת מסע־הביקורת טוענים הקולגות של הול ונאן, כי השניים ניצלו את מעמדם, העלו והריצו הפקות חדשות דרך התיאטראות המסובסדים וכאשר אלה זכו להצלחה, העבירו אותם לתיאטרון המסחרי. הול ונאן שלשלו לכיסיהם בטרנזאקציות אלה סכומים הגבוהים בהרבה מאשר התיאטראות שהם מנהלים. הביקורת טוענת שה„נשיונל" וה„רויאל שקספיר קומפני" איבדו עובדי־מפתח, אשר פרשו מתוך תיסכול, בעקבות „עבודות החוץ" של שני המנהלים המבריקים.

בספטמבר שעבר פרש למשל, מייקל אליוט, מספר שניים ב„נשיונל תיאטר". עתה מדבר אליוט בפעם הראשונה על האופורטוניזם של הול: „אינך יכול לעמוד בראשו של מוסד גדול כמו ה„נשיונל" אם אף פעם אינך נמצא שם. אם משלמים לך תמורת מילוי משרה מסויימת, עליך להיות במקום ולהתעסק בבעיות היום־יומיות".

בראיון שהעניק לאחרונה הביע הול את דעתו שה„נשיונל" יכול להתנהל מעצמו, ושדי לו בשלוש עד ארבע שעות עבודה מדי יום בענייני התיאטרון, ושאין כל הכרח שהוא יהיה מרותק ללונדון.

נאן מתעתד לעזוב את ה„רויאל שקספיר קומפני" בחודשים הקרובים. הול, על־פי החוזה שלו, „מתבקש לדאוג למחליפו". ככל הנראה הוא קבע כבר את הבא בתור, אם כי שמו של המחליף עדיין חסוי.

התחקיר העתונאי גילה, שכבר ב־1984 גילה נאן חוסר עניין להמשיך ולנהל את ה„רויאל שקספיר קומפני", ובתיאום עם מועצת המנהלים הוא נשאר בתפקידו, „באופן סמלי" בלבד, אף־על־פי שלא הוכרז על כך בפומבי. בחילופי תזכירים, שהגיעו לידי העתונאים מודה נאן כי הוא בבחינת „בעל־בית נעדר", וכי התיאטרון יוסיף „לגשש באפילה" כל עוד יישאר בתפקידו. מסמך זה נכתב על־ידי נאן בדצמבר 1984 בסופה של שנת שבתון שלקח. נאן נשאר אבל בתפקידו רק בשל הלחץ הרב שהופעל עליו מצד ההנהלה, אך הודה כי בשלב זה „נעדר למעשה למעלה משנתיים ותרם מעט מאוד לעשייה". במסמך מוסר נאן חוות־דעתו על מה שצריך להיעשות כאשר „בעל הבית הנעדר" אינו מוכן להתגורר באחוזה, יש לסלקו משם אחת ולתמיד, מוקדם ככל האפשר. במיוחד כאשר הוא עצמו מודה שהיה עליו ללכת מזמן.

מנהלים מרוויחים הול ונאן. ה„רויאל" וה„נאשיונל" מסובסדים והם מתעשרים

שלושה אמריקאים התכנסו במשרדי ה„נשיונל תיאטר" בלונדון באפריל שעבר. לא היו אלה כוכבים אורחים המחכים לעליית המסך. זה היה בשבת אחר־הצהריים, כאשר המקום היה נטוש כמעט לחלוטין. רק סעיף אחד עמד על סדר היום – המחזה „יונדב", אותו כתב פיטר שאפר, המחזאי שקצר כבר הצלחה בשני מחזות קודמים, שהועלו בתיאטרון זה, „אמדיאוס" ו„אקווס". גם „יונדב" היה מועמד להצלחה קופתית. בעזרת שבחי הביקורת היו לו כל הסיכויים לעבור גם לברודווי.

הצגתו של מחזה בברודווי כרוכה באופן טבעי בסכומי כסף גדולים שזורמים לכיסו של המחזאי. על כן נכחו בפגישה סוכנו של שאפר, רובי לנטץ, ג'ראלד שנפלד, בעליהם של כמחצית מתיאטראות ברודווי. וסם כהן, סוכנו של פיטר הול, שנקבע כבמאי של „יונדב".

אפשר היה לצפות שגם המנהל הפיננסי של ה„נשיונל" יקח חלק בפגישה של טרום־הפקה. שכן, אם התיאטרון לוקח על עצמו את הסיכון שבהעלאת מחזה חדש, מן הראוי שיזכה גם בנתח מן הרווחים. אולם בעוד שהמשתתפים בפגישה היו עסוקים בניסוח הסכם אשר יותיר בידי ה„נשיונל" פלח זעיר בלבד מן הזכויות, היה מייקל אוליוס, מנהל המו"מ הראשי של התיאטרון ספון בביתו, מבלי שידע ולא כלום על הפגישה.

לא היתה זאת הפעם הראשונה שה„נשיונל תיאטר" „אניית הדגל" של הבימה הבריטית – המסובסד במידה רבה על־ידי משלם המיסים, מוצא עצמו בעמדה של קרוב המשפחה העני. כאשר עבר „אמדיאוס" לברודווי, בשנת 1983, הוא הכניס סכומי עתק. סר הול גרף ארבעה אחוזים מרווחים אלה, שהם כשני מיליון ליש"ט לערך. התיאטרון עצמו קיבל אחוז אחד בלבד. משתתפי אותה פגישה ב„נשיונל" התכוונו לערוך הסכם חלוקה דומה גם לגבי „יונדב".

אליוט שמע על ההסכם החדש רק ביום שני. סם כהן טילפן אליו. „הייתי מאוד לא מאושר מן העובדה שהיה עלינו להתחרות עם הול במו"מ על חלוקה הוגנת של הזכויות. אבל האמת היא שלא היתה זו הפתעה, לאור הדברים האחרים שארעו בתיאטרון במשך השנים".

פגישה סודית זו משקפת את התלות שהתפתחה בין התיאטרון ובין האינטרסים הפיננסיים של הול אשר הרחיב הקריירה התיאטרלית שלו אל מעבר לגבולות לונדון.

בעוד התיאטרון מפסיד כספים, גרף הול – שמשכורתו השנתית היא 50 אלף ליש"ט – הון מן ההצלחות של ההפקות שלו בתיאטרון המסחרי ומעבר לים, מבימוי אופרות וסרטים – כל אלה נעשו באישור המועצה.

גם ה„רויאל שקספיר קומפני" הנמצא תחת פיקודו האמנותי של טרוור נאן משנת 1968, נמצא במשבר. וגם בנאן פגעו חיצי הביקורת באשר לניצול האנרגיה שלו דווקא בברודווי ובתיאטרון המסחרי הבריטי. במהלך השנתיים וחצי האחרונות כמעט שלא משך משכורת מן ה„רויאל", משום שכמעט לא היה שם. בשנים האחרונות נעשה נאן מולטי־מליונר מהפקות פרטיות כ„סטארלייט אקספרס", „קאטס" ו„צ'ס" ומסרט חדש בשם „ליידי ג'יין". גם מועצת המנהלים של ה„רויאל" אישרה לנאן את היעדרויותיו ואת עיסוקיו שמחוץ לבית.

אולם חוסר מעורבותו בנעשה ב„רויאל שקספיר קומפני" יצר משבר ארגוני, שהגיע לשיאו בדצמבר שעבר. 70 שחקנים, שהתיאטרון התעתד לשכור לשנתיים הקרובות, לא נבחרו. העונה הקרובה עמדה בפתח. גם הרפרטואר לא נבחר והחזרות עמדו להתחיל כחודש לאחר מכן על רקע כל הבעיות שלא באו על פתרונן, גם לוח הזמנים לסתיו הקרוב לא נקבע עדיין.

הביקורת עסקה לא רק בהיעדרויותיו של נאן. ההצלחה הגדולה של „עלובי החיים", שעברה לתיאטרון המסחרי, היתה עבודת הבימוי הראשונה של נאן ב„רויאל שקספיר קומפני" מאז 1982. נאן טוען כי העיבוד לספרו של הוגו נשלח אליו באופן פרטי, אך הוא החליט כי ה„רויאל" יעלה אותו בהצלחה, ואף יפיק ממנו רווחים נכבדים. אך לאמיתו של דבר, ועל אף ההצלחה הגדולה של „עלובי החיים" בווסט אנד, לא החזיר עדיין התיאטרון לעצמו את 300 אלף הליש"ט שהשקיע בהצגה. ההסכם שנחתם מזכה את הווסט אנד קודם כל בכיסוי הוצאותיו, ורק לאחר שהקופה תצבור רווחים, יקבל ה„רויאל" שליש מן ההכנסות. נאן, לעומת זאת, הרוויח מן הרגע שהמחזה הועלה בתיאטרון המסחרי. השמועות אומרות כי עד היום נכנסו לכיסו הפרטי כ־60 אלף ליש"ט.

ב־1983 חתם ה„רויאל שקספיר תיאטר" הסכם עם בעל תיאטרון ומפיק אמריקאי, ג'יימס נדרלנדר. על־פי ההסכם רכש נדרלנדר את זכות הוויתור הראשונה על מחזות התיאטרון בברודווי. תמורת הזכות משלם המפיק האמריקאי 50 אלף דולר שנתיים. נאן מודה כי הסכם זה עדיין שריר וקיים, וטוען כי יש בו סעיפים המתירים ל„רויאל" להכתיב את האספקטים האמנותיים של ההפקה האמריקאית. נקודת המפתח של הסיפור היא טענתם של מפיקים אמריקאים כי זהו הסכם שערורייתי וכי ה„רויאל" יכול היה להפיק מזכות הוויתור רווחים גדולים הרבה יותר.

הול ונאן רכשו מוניטין בין־לאומי בזכות עבודתם בתיאטרון. אולם ביקורת עליהם נמתחה כבר כ־1981. עד לאותה שנה היה פיטר הול היחיד אשר הפיק וביים מחוץ ל„נשיונל" אולם מן היומנים שפירסם עולה כי הוא ניסה לשכנע את נאן להיות יותר אגואיסטי ולעבוד מחוץ לתיאטרון שניהל.

בחוזה (ל־5 שנים) שנחתם עם הול בשנת 1983, מגלה מועצת המנהלים דאגה בעניין עיסוקיו בתיאטרון המסחרי. עליכן הוסכם כי הול יקבל משכורת שנתית של 50 אלף ליש"ט, אבל יוותר על מכוניתו ועל הדירה בברביקן. כמו כן הותר לו להרוויח מן הזכויות של ההפקות העוברות לתיאטרון המסחרי, אולם אם אלה יגיעו ליותר מ־50 אלף ליש"ט, יהיה עליו להעביר 20 אחוזים ל„נשיונל". נוסף לכך מצויין בהסכם כי על הול לביים ב„נשיונל" שתי הפקות לשנה בממוצע, ולא פחות מאחת. בחופשתו השנתית הוא רשאי לביים אופרה בגליינדבורן. הוא הסכים שלא להיות מעורב ב„פעילויות זרות" אחרות, בלי הסכמה של המועצה ושאלו לא יגזלו יותר מארבעה שבועות מזמנו. ולבסוף, יש בהסכם סעיף אשר מכתיב למועצה, להודיע לנאן חמש שנים מראש על עזיבה. עתה, אומר הול, נקבע לו כבר מחליף אך שמו לא פורסם עדיין.

השניים, הול וגם נאן, מציינים בתשובה לביקורת כי הם אינם חותמים חוזים לעבודות שמחוץ לתיאטרון־הבית בחלל ריק. „העסקות נבדקות עד לאחרון הפסיקים על־ידי המועצה שלנו, ולאחר־מכן גם על־ידי מועצת האמנויות", אומר הול.